

Svenska datatermgruppen

Svenska datatermgruppen är en brett sammansatt grupp med företrädare för bl.a. språkvården, dagspressen, etermedier, högskolor, branschpressen och företag inom databranschen. Som samordnare fungerar Svenska språknämnden och Terminologicentrum TNC.

Följande organisationer och företag är företrädade i Datatermgruppen:

[AAC Global](#)

[Ordlek](#)

[Apple Computer AB](#)

[Sics](#)

[Centralen för Teknisk Terminologi \(TSK\)](#)

[Statistiska centralbyrån \(SCB\)](#)

[Dagens Nyheter](#)

[Sun Microsystems AB](#)

[Explicon Svenska AB](#)

[Svenska Akademien](#)

[Informationstekniska standardiseringen \(ITS\)](#)

[Svenska Dagbladet](#)

[International Data Group \(IDG\)](#)

[Svenska språkbyrån i Finland](#)

[Irbis Konsult AB](#)

[Svenska språknämnden](#)

[Kungliga Tekniska Högskolan \(KTH\)](#)

[Sveriges Radio](#)

[Lionbridge Sweden](#)

[Terminologicentrum TNC](#)

[LocalEyes Sverige AB](#)

[WM-data](#)

[Microsoft AB](#)

NADA

Datatermgruppen ger rekommendationer om aktuella datatermer – vilket uttryck som bör användas, hur det stavas och böjs och vad det står för. Det gäller i första hand sådana termer som används av många människor – inte bara av specialister – och i synnerhet där det saknas ett etablerat bruk. I andra hand kan vi också ta upp termer som är mer tekniska eller redan etablerade, men som många ändå är osäkra om. Gruppens arbete inleddes i maj 1996.

Rekommendationerna presenteras på webbsidor på Internet och uppdateras fortlöpande.

Länkar, spegling, eftertryck och upphovsrätt

Länkar från andra webbsidor till gruppens och eftertryck på papper (med källangivelse) uppmuntras. För [spegling](#) finns särskilda [regler](#).

© **Svenska datatermgruppen** äger upphovsrätten till materialet på gruppens webbsidor.

Rekommendationerna och övrig information finns på webbadress <http://www.nada.kth.se/dataterm/>

Kommentarer till rekommendationerna och önskemål om nya termer kan skickas till e-postadress

dataterm-kontakt@nada.kth.se

Information kan också lämnas av

Åsa Holmér, Terminologicentrum TNC, Västra vägen 7 B, 169 61 Solna, tfn 08-446 66 20, fax 08-446 66 29, e-post asa.holmer@tnc.se

Ola Karlsson, Svenska språknämnden, Box 9215, 102 73 Stockholm, tfn 08-442 42 04, fax 08-442 42 15, e-post ola.karlsson@spraknamnden.se

Tekniskt ansvarig för Datatermgruppens webbservice är Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#).

Sidansvarig: <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Senast ändrad 24 mars 2006

Tekniskt stöd: <webmaster@nada.kth.se>

Principer för Datatermgruppens termarbete

Att så många termer i den svenska datavärlden är engelska beror självfallet mycket på att en stor del av datorprodukterna kommer från den engelskspråkiga världen. Men det beror också på att många svenskar *vill* använda engelska - engelska uppfattas som internationellt, trendigt och prestigefyllt, svenska som lite töntigt. Vissa menar också att det är bra om saker och ting heter likadant på svenska och engelska i en så internationaliserad bransch som databranschen. Ja, kanske var ett direkt övertagande av engelska termer acceptabelt på den tiden datorer var en enskild angelägenhet för ett fåtal experter. I dag kommer emellertid så gott som alla människor i direktkontakt med datorer, och då krävs begripliga termer. Ska människor förstå hur deras datorer fungerar, behöver de förståeliga beskrivningar med svenska ord eller lånord som går att hantera på svenska, dvs. som man lätt kan foga böjningsändelser till och som man kan stava och uttala.

NADA

I första hand handlar det alltså om begriplighet. Men i ett längre perspektiv handlar det förstås också om att värna om vårt språk. Inte så att engelsk terminologi behöver vara något hot gentemot svenskan som sådan. Problemen uppstår när en fackterminologi inlemmas i allmänspråket, vilket dataterminologin i allt högre grad gör. När en sådan allmänspråksupptagning sker måste kravet på anpassning till den inhemska språkkoden väga tyngre än eventuella önskemål om internationell harmonisering. Personer verksamma i databranschen - tekniker, skribenter m.fl. - har således ett särskilt ansvar för att just deras terminologi anpassas till svenska språket.

Termrekommendationer kräver ständiga avvägningar

Med utgångspunkt från ovanstående försöker Datatermgruppen att i sitt termarbete skapa svenska eller försvenskade datatermer. Men hur en term ska hanteras, om den ska översättas eller återskapas på svenska eller bara få en försvenskad form, och i så fall hur långt den ska försvenskas, är en avvägningsfråga. Det måste avgöras från fall till fall. Under vårt termarbete har vi fått göra många sådana avvägningar: Ger den främmande termen en bra beskrivning? Är den främmande termen för etablerad för att ett svenskt förslag ska kunna få fotfäste? Kommer det svenska förslaget att upplevas som alltför hemvävt eller alltför tungt (om det är en lång sammansättning)? Många svåra frågor måste besvaras innan en rekommendation slutligen kan utfärdas.

För gruppens termarbete kan följande principer uppställas:

1. Svenska ord

a) I första hand rekommenderas ett befintligt svenskt ord, eftersom ett svenskt ord som redan är i bruk har starkast chanser. Det finns t.ex. ingen anledning att använda engelskans *printer* när det finns ett svenskt ord *skrivare* som kan användas. Inte heller finns det skäl att använda *mailing list* i stället för *sändlista* eller *slash* i stället för *snedstreck*. För många nya främmande företeelser vi anammar finns alltså sedan tidigare ett naturligt svenskt ordval. För t.ex. *mail* har vi *post*, varför det inte finns någon anledning tala om *e-mail*, inte ens i form av ett försvenskat *mejl*. På samma sätt översätts *site* med *plats*, varför vi för *web site* skriver *webbplats* och inte *sajt*. För andra företeelser finns kanske inget bra svenskt ordval, och därför accepteras t.ex. den försvenskade stavningen *rejev* för danskulturen *rave* - till skillnad från *mejl* och *sajt* - av språkvården.

Ibland kan man på grund av språkbruket tvingas acceptera att ett svenskt och ett främmande ord existerar sida vid sida, som *bildläsare* och *skanner*.

b) Finns det ingen bra svensk term i bruk får man skapa en. Då kan man välja mellan att göra ett översättningslån (ibland går det bra att använda ett vanligt engelskt-svenskt lexikon) eller att med utgångspunkt från begreppet finna en bra svensk term. Översättningar kan fungera ibland, som i *bläckstråleskrivare* för *ink jet writer*, *hemsida* för *homepage* eller *mus* för *mouse*. Men ibland faller de inte språkbrukarna i smaken, som det för en del är sedan föreslagna *skrivbordssätter* för *desktop publishing*. I andra fall låter sig ordet svårligen översättas. Då är många gånger ett nykonstruerat ord att föredra, t.ex. *bildskärm* för *display*, *säkerhetskopior* för *backup*, *kortplats* för *slot* och *gränssnitt* för *interface*. Ibland låter man också betydelsen hos ett redan existerande svenskt ord utvidgas till att omfatta även en dataterm. En vanlig översättning av *news group* är t.ex. *diskussionsgrupp*.

När det gäller översättningslån bör man komma ihåg att den engelska originaltermen långt ifrån alltid är bra i sig, att den kanske inte alls ger en bra beskrivning. Därför gäller det att hela tiden se till företeelsen som termen ska beskriva.

Fördelen med ett helt svenskt ord, dvs. ett ord som består av välbekanta svenska ordelement, är att det är genomskinligare. Ordet ger i sig självt vägledning om vad det betyder. Den svenska ordbilden gör det också lättare för ögat att ta till sig ordet. Men ibland kan det vara svårt att hitta en bra svensk benämning, och ett nytt begrepp kan vara svårt att på ett kort sätt beskriva med svenska ord. Källspråkets term kan också av andra skäl vara så inrotad att den knappast längre går att ersätta.

2. Främmande ord

Det har självfallet inget egenvärde att förvägra främmande ord plats i svenskan. I den mån inlånade ord fyller en funktion, när de ger namn åt företeelser för vilka svenskan saknar behändiga uttryck, kan vi med fördel inlemma dem i vårt språk. Det är inte ordimporten i sig som är problemet, och det är inte heller orden som är stommen i språket. Problemet är snarare vår oförmåga och många gånger bristande vilja att anpassa de främmande orden till den verkliga stommen, nämligen reglerna för

böjning, stavning (dvs. förhållandet mellan ljud och bokstäver), ordbildning (sammansättning, avledning), uttal (ljudsystemet) och ordföljd och syntax. Så fort främmande ord anpassat sig till detta regelsystem, till denna språkkod, är de inte farligare eller svårhanterligare än vilket svenskt ord som helst. Men så länge de behåller sin främmande språkdräkt, som *light*, *rave*, *image*, *Intranet* och *mailing list*, är det för en svensk svårt att veta hur man på svenska ska stava, böja, uttala och bilda sammansättningar av dem.

a) Substantiv måste åtminstone få genus och vid behov kunna böjas. Resultatet blir ord som *server*, *servern*, *servrar*, *servrarna* och *plotter*, *plottern*, *plottrar*, *plottrarna* med verbet *plotta*. Om det är svårt att ge en svensk pluralböjning kan man bestämma sig för att inte böja det alls, dvs. att ha samma form i både singular och plural (som i *policy* och *partner*). Det viktiga är att man kommer överens om något, och att det fungerar.

De flesta människor har lätt inte bara för att acceptera utan också för att bilda egna svenska verbformer av lånord: *rejva*, *delita*, *sejva* och *eskejpa* förekommer åtminstone i talat språk. Svårare är det att försvenska substantiven och i synnerhet då den engelska s-pluralen; för många känns det åtminstone till en början konstigt att omvandla *servers* till *servrar* och *routers* till *routrar* (men det har gått tidigare: *films* - *filmer*, *reporters* - *reportrar*, *revolvers* - *revolvrar*, *jumpers* - *jumprar*).

Kan man böja ordet blir det ofta naturligt att förändra det ytterligare. Det gäller t.ex. *Intranet*, företagsinterna datornät med Internetteknik, som det finns många av, varför det är naturligt att behandla ordet som ett vanligt substantiv med svensk stavning och gemen begynnelsebokstav: *intranät*, *intranätet*, *intranäten*.

b) För att ytterligare försvenska lånordet bör vi ge det en mer svensk stavning. *Web* har t.ex. fått grundformen *webb* (jfr *jobb*) och *scanner* har blivit *skanner* med verbet *skanna*. Vissa stavningsanpassningar är enkla, som just *skanner* för *scanner*, medan andra åtminstone till en början leder så långt från det främmande ordet att de blir svåra att känna igen, som tidningsbelägget *skärvär* för *shareware* (Författaren 6/1996 s. 12).

I dagens amerikaniserade Sverige har många lätt för att glömma dels vår långa och självklara tradition av att försvenska stavningen av inlånade ord, dels vikten av detta. Men det är oerhört viktigt för vårt språk och för vår förståelse av skrivna texter att det finns fasta regler för förhållandet mellan bokstäver och ljud och t.ex. för när vi dubbelskriver konsonanter. *Fight* bör skrivas *fajt* eftersom bokstäverna *i* och *gh* inte inte betecknar ett a-ljud respektive ett j-ljud i svenskan. På samma grunder har vi alltid anpassat inlånade ord och t.ex. gjort *bureau* till *byrå*, *fauteuil* till *fåtölj*, *lieutenant* till *löjtnant*, *roast beef* till *rostbiff* och *club* till *klubb*, stavningar som dagens kritiker av försvenskade dataord knappast vill ifrågasätta.

En försvenskad stavning kan ibland också motiveras med att det blir lättare att skriva de verb eller andra ordbildningar vi skapar av lånorden. Det gäller t.ex. *rave* och *fake* med stavningen *rejva* och *fejka* (såväl *rava/faka* som *ravea/fakea* är olämpliga som

svenska former i skrift). Följdriktigt skrivs verbet av Internettermen *flame* ofta *flejma*. När sådana försvenskade stavningar underlättar böjningen, har de också större chans att etableras, som *tejp* - *tejpa* av *tape*.

c) Även ordbildningen bör i möjligaste mån följa svenska ordbildningsmönster. Kanske hade t.ex. formen *skannare* varit att föredra framför *skanner*; nu har man stannat vid en kompromiss. Ett annat ordbildningsexempel är det svenska ordet *dator*, bildat av *data* och *-(a)tor*, ett i svenskan vanligt suffix för maskiner och tekniska anordningar.

d) Slutligen bör också uttalet anpassas till svenskan. Vi säger t.ex. *skanner* med svenskt uttal (kort a-ljud), inte engelskt (ä).

Web, webb, vebb eller väv?

Ett exempel på en knivig - och kritiserad - rekommendation är *webb* av *web*. Frågan var: Bör *World Wide Web* skrivas med det kortare *web*, och i så fall försvenskas till *webb* eller *vebb*, eller t.o.m. ersätts med ett svenskt *väv*? *Web(en)* var redan relativt etablerad, men även *webb(en)* förekom. Däremot fanns inget svenskt ord. Några ville att vi skulle välja översättningen *nät(et)* (i synnerhet i sammansättningar som *nätläsare* m.fl.), men *nätet* var redan upptaget som kortform av *Internet*. *Väv(en)*, som ju vore ett tänkbart ord, förekom då ingenstans som förslag till översättning.

Vi utgick därför från den engelska kortformen *web*, och hade då att ta ställning till stavning och böjning. I svenskan finns tre skrivsätt för liknande låneord: a) *job* - *jobb*, *jobbet* (dubbelkonsonant i grundform och i böjda former), b) *hiphop* - *hiphop*, *hiphoppare* (dubbelkonsonant i böjda och avledda former men inte i grundform), c) *pub* - *pub*, *puben* (bibehållen stavning med enkelkonsonant även i böjda former). Vi stannade för *webb* enligt a). Det ligger tämligen nära den engelska skriftbilden, medan en stavning med enkel-v kanske skulle uppfattas som ett för stort avsteg från ursprunget för att anammas av språkbrukarna.

Här bör man komma ihåg att tillvänjning är en process - när människor vant sig vid en svensk form och fenomenet blivit en del av svenskt samhällsliv, kan man gå vidare och föreslå ytterligare försvenskningar av stavningen - *vebb* - och gärna också ett helt svenskt ord. På Island har man redan ett ord, *veraldarvefurinn*, som på svenska kan översättas med *världsväven*. Och *väv(en)* har nu i Sverige börjat förekomma som ersättningsord för *(the) web*, varför vi i våra rekommendationer också givit det som alternativ till *webb(en)*.

Ola Karlsson, Svenska datatermgruppen

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#).

Sidansvarig: [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Senast ändrad 14 mars 2006

Tekniskt stöd: [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Språkliga och tekniska artiklar

Här samlar vi språkliga och tekniska artiklar från Svenska datatermgruppen.

Språkliga artiklar

- [Betydelseförändringar av engelska lånard](#)
- [@ ingen latinsk ligatur - historien om snabel-a](#)

Tekniska artiklar

- [Cache - teknisk förklaring](#)
- [Datorminnen - teknisk förklaring](#)
- [Digitalpengar](#)
- [Bredband](#)
- [Moderkort](#)
- [Hur använder man IDN-domäner?](#)
- [Risker vid användning av Unicode i domännamn](#)

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#).

Källa/författare: Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 14 mars 2006

Tekniskt stöd: [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Mail och site - betydelseförändringar av engelska lånord

Att det inte alltid går att hitta bra svenska uttryck för nya främmande företeelser vet vi alla. Men ett växande och från språklig synpunkt diskutabelt fenomen är att vi svenskar trots svenska alternativ i allt större utsträckning medvetet anammar engelska uttryck. Det bakomliggande motivet är ofta att engelska uttryck påstås vara precisare än (ekvivalenta) svenska uttryck, men också t.ex. att engelska uttryck sägs ge möjligheter att formellt skilja på olika delbetydelser av ett begrepp. En tredje orsak, som få dock vill tillstå, är förstås att engelska uttryck i mångas ögon har mer glans och status. Men när vi tar in engelska uttryck ger vi dem ofta helt egna, svenska betydelser. Jag fördömer inte dessa betydelseförändringar men efterlyser en diskussion om huruvida vi tycker att det är en bra språkutveckling.

Är engelska ord mer precisa?

Om man frågar människor svarar nästan alla att *trainee* är något annat och precisare än *lärling*, *aspirant* eller *elev*. Men i de allra flesta fall blir de engelska orden precisare bara för att många svenskar tror att de har - eller för att vi ger dem - en snävare innebörd än de faktiskt har i källspråket. En orsak kan vara att uttrycket i Sverige kommit att användas inom ett begränsat område, men det innebär inte att uttrycket har en mer precis innebörd än t.ex. ett direktöversatt svenskt uttryck. I andra fall har man en ganska vag uppfattning om begreppet bakom det engelska uttrycket, varför man inte riktigt vågar sig på svenska ersättningsord med motiveringen att det engelska uttrycket nog inte står för riktigt samma sak. *Controller* är inte samma sak som *styrekonom*, *kontrollekonom*, *resultatanalytiker* eller *kamrer*, invänder t.ex. många, *outsourca* kan inte ersättas med *lägga ut* (på *entreprenad*) osv., trots att de svenska uttrycken skulle fungera mycket väl om man bara bestämde sig för att ge dem samma betydelseinnehåll.

Många gånger är faktiskt de engelska uttrycken tvärtemot mångas föreställning för oprecisa och flertydiga för att vara användbara för en direkt översättning till svenska. Jämför t.ex. datatermen *slot* 'springa, inkast' som på svenska preciserats till *kortplats* (plats för ljudkort m.m.).

Är printa något annat än skriva ut?

Med en annan och ofta mer saklig argumentation menar en del t.ex. att den engelska datatermen *script*, med egentligen samma grundbetydelse som *script* 'manuskript, handledning, anvisning', inte ska översättas till *manus* på svenska (som bl.a. Apple gör) utan behålla formen *script* (eller med försvenskad stavning *skript*) för att skilja datavärldens underbetydelse från film- och bokvärldens. Samma människor säger att de *printar* blanketter och liknande, t.ex. på ett tryckeri, men *skriver ut* på datorn hemma. För att slippa skilja på *brev* och *e-brev* tycker på samma sätt många - även vissa språkvårdare - att det är bättre att använda det försvenskade *mejl* (ofta skrivet på engelskt vis *mail*)

för betydelsen 'e-brev'. Men är det verkligen vettigt att medvetet ge det engelska ordet *mail* 'post' betydelsen 'e-brev' i svenskan? Eller att ge *sajt* (även skrivet på engelskt vis *site*) betydelsen 'webbplats', medan det i engelskan måste preciseras till *web site*, eftersom engelskans *site* kan ha vilken betydelse som helst i olika sammanhang (*camping site* 'campingplats', *work site* 'arbetsplats', *conversion site* 'upparbetningsplats' etc.)? Ett annat aktuellt exempel är *mainstreama*, som i dokument från kommuner och departement blivit ett vanligt uttryck för 'att integrera jämställdhetstänkande' (i skrivelser, beslut m.m.). *Mainstream* betyder ungefär 'huvudfåra', och när det används inom t.ex. musiken innebär det att något är utslätat, ooriginellt och lite fegt. I andra sammanhang har ordet alltså en negativ innebörd, och det är svårt att framkalla några rimliga associationer till jämställdhet.

Men engelskan ger som sagt också glans och prestige. Bankernas marknadsavdelningar tycker t.ex. att *cash card* eller *cashkort* låter bättre och glansfullare än det mer prosaiska *kontantkort*, även när de uppenbart används som substantiv och inte som produktnamn. Samma lite naiva tilltro till engelskan hade ett svenskt mejeri som ville få ungdomar att dricka mer mjölk genom att kalla det för *milk*!

Familjär atlet med mycket kredit

Den betydelseförändring av engelska uttryck i svenskan som jag påtalat här bör ifrågasättas, inte minst när den riskerar att leda till missförstånd. Ett sådant exempel är *stroke*, som av många i den svenska läkarkåren anses vara något annat och vidare än *slaganfall*, medan andra betraktar dem som helt synonyma. Att två läkare menar olika saker med ett och samma uttryck kan förstås bli ödesdigert. Läkare och andra fackmän ratar dessutom ofta svenska benämningar med motiveringen att de inte har samma termstatus som ett engelskt uttryck, inte ens om det är en direktöversättning. Att *pisksnärtsskada* inte skulle ha samma vetenskapliga termstatus som *whiplashskada*, vilket framhålls av somliga läkare, är en orimlig inställning.

Vi ger inte heller bara egna betydelser åt engelska ord som lånas in; på senare tid har vi också börjat ge engelska betydelser åt befintliga svenska ord. Några exempel är *kvotera* (av *quote*) för 'citera', *karaktär* (av *character*) för 'rollfigur', *familjär* (av *familiar*) för 'bekant', *kredit* (av *credit*) för 'erkännande', *ikon* (av *icon*) för 'figur, bild', *atlet* (av *athlete*) för 'idrottare', *kurator* (av *curator*) för 'utställningsansvarig' etc.

Heter det designersarna, eller vad?

Visst kan det vara bra att ta in främmande ord i syfte att skapa nya betydelsenyanser. Men det får inte ske slentrianmässigt. Finns det ett naturligt svenskt uttryck ska vi använda det. *E-post* och *e-brev* är t.ex. en naturlig och logisk analogi till den vanliga brevbärrarpostens övergripande, kollektiva *post* respektive räknebara, enskilda *brev*. Vi bör inte heller vara rädda för att skapa egna svenska uttryck på samhällets alla områden. Det har vi i Sverige en lång tradition av. Tänk bara på *kväve*, *lappvisa*, *målvakt*, *alkolås*, *helgbo*, *krockkudde*, *mussjuka* och *näsvidgare*. Men i dag tycks allt fler finna det meningslöst och löjeväckande att ersätta engelska uttryck med svenska. Vad man då ofta glömmer bort är att ju fler engelska ord vi får, desto svårare blir det att upprätthålla svenska stavnings- och böjningsregler - liksom kunskaperna om dem. Många människor använder gärna engelsk plural-s i ord som *copywriters*, *designers*, *standards*, *supporters* och *partners* (ibland även för ord som inte ens är engelska, som *klinkers*), men står sedan helt rådvilla när de behöver använda det plurala ordet i

bestämd form. Heter det *designersarna*, eller vad? Med en uppluckring av svenska böjningsregler tar både språkkänslan och uttrycksförmågan stryk!

Den språkutveckling jag beskrivit här leder alltså inte till att goda kunskaper i svenska ersätts av goda kunskaper i engelska. Resultatet blir i regel snarare en strukturlös pidginsvengelska, oförståelig både för engelsktalande och för de flesta svenskar.

Svenska uttryck är inte bara lika precisa som engelska - ofta är de mer precisa. Dessutom är de lättare att hantera språkligt. Våga använda svenska ord - det tjänar alla på!

Upp till [Datatermgruppens ingångssida](#).

Källa/författare: Ola Karlsson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 25 augusti 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

@ ingen latinsk ligatur – historien om snabel-a

Vi har på Svenska datatermgruppens webbsidor tidigare skrivit att tecknet @ är en ligatur av latinets *ad* 'på', 'vid'. Denna mycket spridda föreställning har nu visat sig vara felaktig, sprungen ur en enda - missvisande - källa. Det är både paleografer (experter på gamla skriftarter) och latinister överens om. @ tycks över huvud taget inte existera som latinsk ligatur.

Under augusti och september 2000 rapporterade många tidningar att den italienske historikern Giorgio Stabile hittat bevis för att e-postens @ ursprungligen är en symbol för *amfora*, som också är en gammal måttenhet besläktad med det spanska vikt- och volymmåttet *arroba*. Ett tecken i stort identiskt med @ har mycket riktigt också använts för *arroba*, och *arroba* är därför spanskans officiella benämning på vårt snabel-a (ett av de två officiella franska namnen är *arrobas*). Ledande paleografer menar dock att detta rymmer en felaktig historiebeteckning.

I och för sig, säger man, kan ett tecken som liknar @ ha använts för alla möjliga ord på *a*, som *amfora* och *arroba*. Antika och medeltida skrifter innehöll nämligen många förkortningar i form av en bokstav med något slags streck över som markör för det utelämnade. Men det @ vi använder i e-post, slår man fast, går tillbaka på franskans *à* i prisuppgifter (eng. *commercial at*), där den grava accenten i ett stiliserat skrivsätt flutit ut till en ring: *3 pounds of flour @ \$0.5*. Detta tecken - som trots likheten inte tycks ha haft något släktskap med tecknet för *arroba* - hamnade småningom på skrivmaskinernas och datorernas tangentbord, där amerikanen Ray Tomlinson sedan "återupptäckte" det 1972 och valde det som skiljetecken mellan namn- och domändel i e-postadresser. Det andra franska officiella namnet för snabel-a är för övrigt just *a commercial*.

Den som brukar studera sina kvitton har möjligen lagt märke till att @ av många svenska handlare plötsligt börjat användas som tecken vid *à*-pris: *0,515 kg tomater @ 25,50 kr* står det numera. Cirkeln är sluten, skulle man kunna säga. Vi anser för övrigt att tecknet även i denna användning ska kallas snabel-a. Beteckningen *kommersiellt à-tecken* har förvisso existerat som översättning till eng. *commercial at*, men tecknet @ har inte tidigare haft någon motsvarande etablerad användning inom svensk handel. Dessutom vore det olämpligt och svårhanterligt att ha två olika namn för ett och samma tecken. (Däremot kan man i prisuppgifter förstå läsa ut tecknet som /a/.)

I den engelskspråkiga världen har det blivit populärt att använda @ som ersättning för prepositionen *at*, som i *starts @ 9 PM* etc. Det får ses som ett utslag av samma slags lekfullhet som när företag ersätter bokstaven *a* med @ i varunamn, logotyper m.m. (*Telekomp@niet* m.fl.)

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Ola Karlsson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 21 november 2001

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Cache - teknisk förklaring

En *cache* (se även [ordlisteartikeln](#) om cache) är en tillfällig lagringsplats i en dator, där systemet lägger en kopia av ofta använd information för att ha den snabbt tillgänglig. Idén är att det ska gå fortare att hämta den i cachen än på den ordinarie platsen. Hanteringen av cachen är helt automatisk. Det enda användaren märker är att datorn arbetar snabbare än den skulle göra utan cache. Cachetekniken rymmer många djupa tekniska problem och lösningar, varför förklaringarna nedan kan kräva viss kunskap om en dators uppbyggnad.

Varför ligger inte all information i cache hela tiden? Då skulle man ju få maximal snabbhet! En cache har begränsad storlek eftersom den är byggd med snabbare och därför dyrare hårdvara än den ordinarie lagringsplatsen. Det är dels en fråga om pris, dels en fråga om teknik för snabb åtkomst av önskad information. (Det går fortare att hitta i en mindre informationsmängd.)

Handlar det alltså om mellanlagring av information? Nej, det rör sig inte om mellanlagring. Om man mellanlagrade, skulle det slöa ned maskinen i stället för att snabba upp den. Vitsen med cachetekniken är att man (första gången) hämtar data på den ordinarie platsen och samtidigt gör en kopia som man lägger i cachen. Därefter använder man kopian. Motsvarande gäller vid skrivning. Man skriver ny information i cachen. I vissa tekniska lösningar skrivs informationen samtidigt på den ordinarie platsen (eng. write-through), men det finns andra lösningar, där skrivningen görs senare.

Vad är det för skillnad på en cache och en databuffert? Skillnaden kan vara subtil: I en cache skriver och läser man som om den vore den ordinarie lagringsplatsen. En buffert är en plats dit man snabbt skyfflar data för senare vidarebefordran.

Det stora cacheproblemet

Kruxet med cachetekniken är att i förväg kopiera just den information till cachen som strax kommer att behövas. Ett annat krux är att cachen snabbt blir full, och att man då måste frigöra rätt delar av cachen genom att kopiera information, som inte strax kommer att refereras, till huvudlagringsplatsen. Detta kräver i princip att man i varje ögonblick kan förutsäga vilka data som kommer att behövas närmast, en till sin natur olösbar uppgift. När det gäller t.ex. primärminnescache finns dock vissa fakta som underlättar predikteringen: Maskininstruktioner utförs oftast i den ordning de ligger i minnet. (Undantagen är hopp och proceduranrop.) Eftersom repetitionsslingor är vanliga i program finns alltid en viss sannolikhet för att refererad information (instruktioner och data) strax kommer att refereras på nytt. Många bearbetningar görs av data som är lagrade i följd, t.ex. vektorer och textsträngar.

Olika typer av cache

Det finns dels cache på olika nivåer i datorn, dels olika slag av cacheteknik. Exempel på cache:

primärminnescache

Ett begränsat minne som befinner sig nära CPU:n. Hos en mikroprocessor kan cachen sitta i själva processorkretsen. Cachen sitter normalt på (minnes)bussen men har dessutom en egen (snabbare) dataväg till CPU:n.

diskcache

En del av primärminnet, som avdelas för att innehålla kopior av sektorer på disken. Om program som skriver och läser på disk i stället skriver och läser i primärminnet, går det mycket fortare. Den fysiska överföringen mellan diskcachen och disken sköts av operativsystemet.

nätverkscache

Data som finns i ett nätverk, t.ex. Internet, tar förhållandevis lång tid att hämta. Därför kopieras den till filer på disk, där den blir snabbare tillgänglig.

Upp till [Datatermgruppens ingångssida](#).

Källa/författare: Roger Hansson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 25 augusti 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Datorminnen - teknisk förklaring

En dator har alltid ett *internminne*, där program och data ligger medan bearbetning pågår. Utöver internminnet har datorn ofta ett eller flera *externminnen* där program och data ligger när de inte används. Exempel på externminnen är disk (skivminne), diskett och magnetband. Utöver dessa minnestyper förekommer ofta *cache-minne* och *ROM*, varom mera nedan.

Åtkomstmetoder

Det som är lagrat i ett minne är en följd av bitar (nollor och ettor), som regel grupperade till byte eller ord. Vid läsning och skrivning i ett minne finns två åtkomstprinciper:

- Sekventiell åtkomst, då man inte kan hoppa förbi information utan läser alla orden i den följd som de står i (en del av) minnet. Så måste man göra på t.ex. magnetband. Den här åtkomstprincipen kallas på engelska *sequential access*.
- Direkt åtkomst, då man kan skriva eller läsa direkt på godtycklig plats i minnet. Detta kallas på engelska *direct access* eller *random access* (härav benämningen RAM, Random Access Memory).

På skivminnen använder man sig av en mellanform: Informationen är lagrad i sektorer, där sektorerna kan nås direkt, men varje sektor måste läsas sekventiellt.

Internminne

Synonymer: internminne, internt minne, inre minne, primärminne, arbetsminne

Det är viktigt att läsning och skrivning i internminnet går snabbt. Därför är det konstruerat för direkt åtkomst. I en persondator består internminnet vanligen av ett stort antal (ofta flera miljoner) byte, som var och en innehåller 8 bitar. Varje byte i internminnet har en egen adress i form av ett nummer och kan nås direkt. Internminnen är mycket snabbare än externminnen.

Externminne

Synonymer: externminne, externt minne, yttre minne, sekundärminne, lagringsminne

Ett exempel på ett snabbt externminne är skivminnet (hårddisken). En diskettenhet eller en cd-enhet är betydligt långsammare. Ännu långsammare är magnetbandsstationer.

Jämförelse mellan intern- och externminnen

	Pris per bit	Storlek	Åtkomsttid	Lagringstid	Flyktighet
Internminne	Högt	Förhållandevis litet	Kort (μ s)	Under exekvering	Tappar informationen vid spänningsbortfall
Externminne	Lågt	Kan göras hur stort som helst (man använder flera band etc.)	Lång (ms–min)	Lång tid	Passivt medium som behåller informationen vid spänningsbortfall

Cache

En *cache* är en tillfällig lagringsplats, där datorn lägger viss information som finns i ett långsammare minne men som den använder ofta och behöver ha snabbt tillgänglig. Cachen är osynlig för användaren. Man använder cacheteknik för att öka datorns hastighet. Se vidare [ordlisteartikeln](#) och den [tekniska artikeln](#) om cache.

ROM

Ett ROM är ett s.k. *läsminne* som man kan läsa men inte skriva i, dvs inte ändra innehållet i. I moderna datorer finns det alltid ett ROM-minne som innehåller det program som startar inläsningen av operativsystemet från hårddisk eller datornät när man sätter på datorn. Ett sådant ROM är ett RAM som man inte kan ändra innehållet i.

PROM

Ett PROM är ett ROM som man kan skriva ("bränna") in information i och som sedan behåller informationen permanent. (Det finns även ett flertal varianter som kan raderas och fyllas med nytt innehåll: EPROM, EEPROM, FlashPROM etc.)

Virtuellt minne

Virtuellt minne innebär att man med hjälp av externminne simulerar ett internminne som är större än det fysiska internminnet. Detta är en numera vanlig teknik, som är inbyggd i datorns operativsystem.

Kontrasterande par

internminne	externminne
-------------	-------------

inre minne	yttre minne
primärminne	sekundärminne
arbetsminne	lagringsminne
RAM	-
-	ROM (läsminne)

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Roger Hansson, Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 28 augusti 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Digitalpengar - teknisk förklaring

Digitalpengar står för engelska *e-cash*. Termen betecknar den ena av de två huvudformerna av datorbaserade betalningssystem, nämligen kontantliknande system. Den andra huvudformen är kontobaserade system.

Alla slags kontokort är kontobaserade system. Korten är inte bärare av något penningbelopp. De är till för att möjliggöra överföringar mellan konton i bankernas och finansinstitutens datorer. Korten i sig är värdelösa. Man kan tappa sitt kontokort utan att förlora ett öre.

Det mest kända kontantliknande systemet i Sverige är Cashkort. Detta *kontantkort* är inget kontokort, även om det har samma form. Tanken är att efterlikna betalning med mynt och sedlar. Att ladda ett kontantkort kan jämföras med att ta ut pengar i en bankautomat. Att tappa sitt kontantkort är som att tappa plånboken.

Andra kontantliknande system, som Cybercash och det nedlagda Ecash, hanteras av program som installeras på persondatorer. Pengarna representeras av sifferserier som lagras på hårddisken. Om dessa siffror raderas från hårddisken är pengarna förlorade.

Man kan inte jämföra *debetkort* eller *betalkort* med kontantliknande system. Kunder med sådana kort sätter in pengar på ett konto i förväg. Vid köp dras beloppet från tillgodohavandet. Man handlar alltså inte på kredit. Men betalningen sker genom överföring mellan två bankkonton.

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Anders Lotsson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 11 december 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Bredband - teknisk förklaring

Bredband har blivit en vanlig term för snabb datakommunikation. En överföringstakt på minst två megabit per sekund är ett vanligt kriterium på bredbandskommunikation.

Ordet *bredband* är kort och slagkraftigt, men också förbryllande. Man vill ju att datakommunikation ska vara snabb, inte att den ska vara "bred". Det finns dock en förklaring. Ordet *bredband*, liksom *bandbredd*, myntades inom radioteknik och telekommunikation. Där är bandbredd synonymt med frekvensomfång. Hög bandbredd är alltså samma sak som stort frekvensomfång. Med stort frekvensomfång följer möjlighet att skicka över mycket information per sekund. Om man höjer bandbredden kan man också, om allt annat är lika, öka överföringskapaciteten.

Att frekvensomfånget beskrivs som ett "band" kan förklaras radiotekniskt. Radiosignaler sänds ju på en bärvåg, till exempel 500 kHz. Men det räcker inte med att disponera frekvensen 500 kHz om man vill kunna sända tal eller musik med god ljudkvalitet. Radiosignalen störs nämligen av radiosändningar på näraliggande frekvenser. För att kunna sända utan störningar måste man därför hålla ett sammanhängande "band" av frekvenser fritt från andra sändningar. Bredden på detta band måste vara proportionell mot frekvensomfånget i den musik man önskar sända. På AM-bandet är detta enkelt att räkna ut, men på FM-bandet är det komplicerat. Med bredband syftar man alltså på ett brett band av intilliggande frekvenser som används för sändning av en enda radiosignal med stort frekvensomfång.

Att termerna bredband och bandbredd har följt med från telekommunikation till datakommunikation är inget att förvånas över. Trots att telekommunikation brukar beskrivas som analog och datakommunikation som digital ligger samma tillämpade fysik till grund för båda teknikerna.

De engelska termerna är *broadband* och *bandwidth*. *Bandwidth* ska översättas med *bandbredd*, aldrig med "bandvidd" (fel). Man kan kanske tro att det är nya termer, men *broadband* användes i tryck före år 1905, och *bandwidth* finns belagt från 1920-talet.

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Anders Lotsson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 11 december 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Moderkort - teknisk förklaring

Elektronisk utrustning byggs sedan länge på kort med tryckta kretsar. Ett sådant kort utan elektronikkomponenter kallas *mönsterkort*, eng. *printed circuit board*. Mönsterkortet är en isolerande platta som innehåller de förbindningar som behövs mellan elektronikkomponenterna. Förbindningarna finns i form av ledarmönster på kortets ovansida och undersida, men det är även vanligt med ledare i ett eller flera lager inuti kortet: *flerlagerkort*, eng. *multilayer board*.

Ett *kretskort*, eng. *printed board assembly*, är ett mönsterkort som är bestyckat med elektronikkomponenter. Det är vanligt att kretskort sköter en viss funktion i en dator eller annan elektronisk utrustning. Till persondatorer finns ofta grafikkort, ljudkort, kommunikationskort osv.

Ett kretskort innehåller *kontakter*, eng. *connectors*, för strömförsörjning och för in- och utsignaler. Kontakterna sitter vanligen längs en kant, antingen direkt på kortet i form av ledartungor i kretsmönstret eller i form av kontaktdon. Det kan även finnas kontakter på annan plats på kortet för anslutning till andra kort eller enheter, direkt eller via kabel.

Ett kort med ett antal kontakter där andra kretskort ska anslutas kallas *moderkort*, eng. *mother board*, eller *bakplan*, eng. *backplane*. Benämningen *bakplan* är vanligast när kortet inte innehåller aktiva elektroniska komponenter utan endast ledarmönster och kontaktdon. Persondatorer är oftast byggda så att moderkortet utöver ett antal kontaktdon, där andra kort kan anslutas till datorbussen, innehåller centralenhet, minne och vissa interna basfunktioner. Det finns dock även andra konstruktioner som har ett helt passivt bakplan som bara innehåller förbindningar. Där måste då samtliga elektronikfunktioner finnas på kort som ansluts till bakplanet.

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Roger Hansson, Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 11 december 2000

Tekniskt stöd:Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Hur använder man IDN-domäner med å, ä, ö och andra tecken?

Tidigare har det bara gått att använda den latinska teckenuppsättningen a-z och 0-9 och bindestreck (ASCII-tecken) i domännamn. Men sedan 2003 går det att ha domännamn även med andra bokstäver, s.k. IDN-domäner (IDN, Internationalized Domain Names). Det gäller t. ex. se-adresser med å, ä, ö, é och ü och net-, nu-, info- och com-adresser med en rad andra tecken (â, à, æ, ë, ê, ç, õ, ø m.fl.), inte minst för de stora asiatiska språken. Nu kan man alltså använda domännamn som norrköping.se och endereços.com. En sådan domän kan man vilja skaffa t.ex. för att hävda rätten till att använda nationella tecken, eller för att en ASCII-domän är tvetydig (jonsson.se – Jönsson eller Jonsson? habo.se – Håbo kommun eller Habo kommun?). På sikt är möjligheterna väldiga: Unicode, den teckenkod som nyare operativsystem och program är försedda med, innehåller för närvarande ca 100 000 tecken. Redan nu finns för många domäner planer på att göra ett stort antal tecken i Unicode möjliga att använda.

Internets domännamnssystem är inte utbytt, utan IDN-domännamnen har möjliggjorts med ett kodningsknep: Med s.k. ACE-kodning (ASCII Compatible Encoding) kan ett IDN-domännamn omvandlas till ett domännamn med bara ASCII-tecken, som sedan används för kommunikationen precis som förut. Omvandlingen till och från IDN-domännamn ska göras "bakom kulisserna" i webbläsare, e-postprogram etc.

IDN i webbadresser

I nyare versioner av t.ex. webbläsarna Netscape, Mozilla, Firefox och Safari sker denna omkodning automatiskt, men i Explorer (5.0 eller senare) krävs än så länge ett tillägsprogram. Äldre webbläsare klarar inte av att hantera IDN-domäner (adressen språknämnden.se visas då antingen inte alls eller IDN-kodat som xn--sprknmnden-u5aj.se), och utländska datoranvändare saknar t.ex. å, ä och ö på sina tangentbord. Vare sig man som svensk skaffar en helt ny domän eller vill komplettera sin gamla med en IDN-domän, bör man därför åtminstone under de närmaste åren ha en ekvivalent ASCII-domän (spraknamnden.se) parallellt med sin IDN-domän (språknämnden.se). Man kan då lämpligen ha ASCII-domänen som huvudkonto och låta IDN-domänen peka på den.

IDN i e-postadresser

Det finns nu förvisso insticksprogram för IDN i bl.a. Outlook och Outlook Express, men de nya

domänerna fungerar än så länge bristfälligt i e-posttrafiken. Observera också att IDN tills vidare inte gäller det som står till vänster om @ i e-postadresser. Man måste alltså oavsett IDN skriva Åsa.Bjork@ (för Åsa Björk). Enligt IETF (Internet Engineering Task Force) kommer nationella tecken att vara möjliga även för vänsterledet inom några år.

Hur informerar man om IDN-adresser i kontaktuppgifter på visitkort, webbsidor etc.?

För webbadresser kan det räcka med att återge IDN-varianten, framför allt till svenska kontakter: "Du når oss på www.språknämnden.se." Svenska användare vet i regel att det går bra att slopa diakriterna, och utlänningar ser ofta inte ens diakriterna utan läser å och ä som ett a. Har man utrymmet eller känner sig osäker, informerar man helst om båda sina adresser: "Du når oss på www.spraknamnden.se eller www.språknämnden.se." Vill man i t. ex. annonser smidigt och kort visa att båda adressformerna går bra, kan man sätta diakriterna (ringen över å, prickarna över ä, ö och ü, akut accent över é) i annan färg eller gråton än "grundbokstäverna" (a, o, u och e). För e-post bör man tills vidare bara ange en traditionell ASCII-adress: kontakt@tjaro.se. När e-postprogrammen börjar kunna hantera de nya domänerna bättre, kan man också ge IDN-adressen: kontakt@tjärö.se.

Hur återger man tecken som inte finns på tangentbordet?

När man ska skriva domännamn med främmande tecken i adressfältet i en webbläsare eller i ett e-postprogram, blir det förstas problem om tecknen inte finns tillgängliga på tangentbordet. Vill man ändå försöka få in tecknen, är tre möjliga metoder då att 1) klistra in tecken från andra program (t.ex. via Symbolmenyn i Word) eller från en sedan tidigare tillverkad textfil med främmande tecken, 2) ändra språkställningar i webbläsaren eller teckenuppsättning i Kontrollpanelen/Tangentbord till annat språk eller (krångligare) 3) använda tangentkommandon (exempel: alt + 132 på numeriska tangenterna = ä i Windows).

Mer information om registrering, teknik, problem och omkodning:

<http://www.idnow.com/index.jsp> <http://idn.verisign-grs.com/plug-in/support/index.jsp>

<http://www.nic.se>

http://www.nic.se/teknik/programvara_idn.shtml

<http://www.nic.se/teknik/idnconvert.shtml>

<http://www.nameisp.com/idn.asp>

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Ola Karlsson, Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 4 mars 2006

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Risker vid användning av Unicode i domännamn

Som grund för IDN används teckentabellerna som finns återgivna i teckenkoden Unicode. Där tilldelas varje existerande teckenglyf från världens alla skriftsystem (liksom matematiska symboler, några få skriftsystem som numera är utdöda m.m.) ett heltal, dess **kodposition**. En kodposition i Unicode brukar skrivas "U+XXXX", där XXXX är kodpositionens numeriska värde som ett hexadecimalt tal (talbas 16). Exempel: Tecknet α (grekiska lilla alfa) lagras som heltalsvärdet 945 och dess kodposition skrivs U+03B1. Unicode har plats för över en miljon tecken - varav ca 100 000 tecken hittills placerats in - och kan ersätta några hundra olika äldre former av teckenkodningssystem. Vid användning av Unicode i IDN-domännamn finns vissa begränsningar av vilka tecken som får användas.

En risk med införandet av Unicode som många diskuterar idag är möjligheten till att förväxla tecken från olika teckenmängder. På många sätt skulle användningen av enbart Unicode-baserade programvaror bli mer robust och säker. När system använder en blandning av flera olika teckenuppsättningar för att representera tecken finns det risk för att någon utnyttjar skillnaderna mellan olika uppsättningar eller det sätt på vilket program konverterar eller översätter mellan dem. Eftersom Unicode innehåller ett så stort antal tecken kan felaktig användning exponera program eller system för möjliga attacker. Överväganden kring säkerhet måste därför finnas med i utvecklingen av system som ska hantera Unicode.

I Unicode tekniska rapport nr 36 <<http://www.unicode.org/reports/tr36/>> beskrivs överväganden om säkerhet som är viktiga att vara medveten om för den som arbetar med Unicode. Dokumentet är under utformning (september 2005) och kommer att förändras och utvecklas successivt. Tillägg kommer att göras när det är nödvändigt. Det är viktigt att alla som hanterar domäner håller sig underrättade kring säkerhetsaspekterna på Unicode och domännamn.

I den aktuella versionen diskuteras två områden: kanonisk representation och visuell förfalskning (eng. spoofing). Förfalskningen innebär här en avsiktlig felstavning av ett domän- eller användarnamn för att lura in omedvetna användare i interaktion med bluffwebbsidor som om de vore de riktiga. T.ex. går det att lura användare genom att använda siffran 1 i stället för "l" (gemenligt L; se ordlistartikeln om [bluffwebbplats](#)).

Unicodestandarden innehåller många tecken vars glyfer antingen av historiska skäl eller av en ren slump liknar varandra.

Problemet är inte unikt för Unicode. Många av dagens teckenkoder, inklusive ISO 8859-1, innehåller förväxlingsbara tecken (även om de förstås är färre än i den stora Unicodemängden), och medför i sig samma risker när det gäller förfalskning. Utförligare resonemang kring dessa frågor finns på webbsidan <<http://www.unicode.org/faq/security>.

[html#1](#)>.

Upp till [Datatermgruppens artiklar](#).

Källa/författare: Anne-Marie Eklund Löwinder, [<NIC-SE>](#)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](#)

Senast ändrad 13 mars 2006

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare [<webmaster@nada.kth.se>](#)

Sökordsregister till ordlistan (ej FoS), version 26, 9 april 2007

Detta är en lista med tänkbara svenska och engelska sökord, parade med länkar till ordlistartiklar (ej frågor och svar) i vårt material. Termer som vi inte rekommenderar står inom parentes.

sökord

-
—
?
/
~
(expansion) bay
(micro)controller
[
]
{
}
@
*
\
&
>
<

access code
account
adressikon
adressymbol
adware
agent
(aktiva kort)
(aktivkort)

artiklar

se [bindestreck](#)
se [understreck](#)
se [jokertecken](#)
se [snedstreck](#)
se [tilde](#)
se [enhetsfack](#)
se [styrenhet](#)
se [hakparentes](#)
se [hakparentes](#)
se [klammerparentes, spetsparentes](#)
se [klammerparentes, spetsparentes](#)
se [snabel-a](#)
se [jokertecken](#)
se [omvänt snedstreck, bakstreck](#)
se [et-tecken, och-tecken](#)
se [vinkelparentes](#)
se [vinkelparentes](#)
se [nummertecken, fyrkant](#)
se [säkerhetskod](#)
se [användarnamn](#)
se [adressikon, adressymbol](#)
se [adressikon, adressymbol](#)
se [spionprogram](#)
se [agent](#)
se [smartkort](#)
se [smartkort](#)

(aktivt kort)	se smartkort
(alfaslang)	se snabel-a
all-in-one printer	se flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare
ampersand	se et-tecken, och-tecken
angle brackets	se vinkelparentes
anpassningsprogram	se mellanprogram, anpassningsprogram
anslutbarhet	se anslutbarhet
användarbeteckning	se användarnamn
(användare)	se användarnamn
användargränssnitt	se gränssnitt
användarhjälp	se hjälpcentral
användar-ID	se användarnamn
användaridentitet	se användarnamn
(användarkonto)	se användarnamn
användarnamn	se användarnamn
användarstöd	se hjälpcentral
användbarhet	se användbarhet
använd länk	se länk
applet	se appletprogram, miniprogram
appletprogram	se appletprogram, miniprogram
application	se program
application program	se program
application software	se program
(applikation)	se program
(applikationsprogram)	se program
(apsvans)	se snabel-a
(apöra)	se snabel-a
argument	se omkopplare och väljare
array	se tabell, uppställning
(arroba)	se snabel-a
artificiellt neuronät	se artificiellt neuronät
(artificiellt neuronätverk)	se artificiellt neuronät
at	se snabel-a
at sign	se snabel-a
at-sign	se snabel-a
attached file	se bilaga, bifogad fil
attachment	se bilaga, bifogad fil

(autenticera)	se autentisering; meddelandeverifiering
(autenticering)	se autentisering; meddelandeverifiering
autentisera	se autentisering; meddelandeverifiering
autentisering	se autentisering; meddelandeverifiering
authenticate	se autentisering; meddelandeverifiering
authentication	se autentisering; meddelandeverifiering
avbildad	se tilldelning, mappning
avtryck	se kaka
backbone	se stamnät
backslash	se omvänt snedstreck, bakstreck
(backstreck)	se omvänt snedstreck, bakstreck
backup	se säkerhetskopia
backup copy	se säkerhetskopia
(bajt)	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
bakstreck	se omvänt snedstreck, bakstreck
(bankomatkod)	se säkerhetskod
barnspärr	se spärrfunktion
besöka	se surfa
(besökt länk)	se länk
bifogad fil	se bilaga, bifogad fil
(bihang)	se bilaga, bifogad fil
bilaga	se bilaga, bifogad fil
bildläsare	se bildläsare, skanner
bildpunkt	se bildpunkt, pixel
bindestreck	se bindestreck
bit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
(bitmapad)	se tilldelning, mappning
(bitmappad)	se tilldelning, mappning
bitmapped	se tilldelning, mappning
bluffwebbplats	se bluffwebbplats
bläddra	se rulla
bokdator	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
bokmärke	se bokmärke
bookmark	se bokmärke

book-mark	se bokmärke
braces	se klammerparentes, spetsparentes
(brandmur)	se brandvägg
brandvägg	se brandvägg
(brevlista)	se sändlista
browser	se webbläsare
bruksanvisning	se handbok
(brädgård)	se nummertecken, fyrkant
(brädhög)	se nummertecken, fyrkant
byte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
byte under drift	se byte under drift
bärbar dator	se bärbar dator och handdator
bärbar pekdator	se bärbar pekdator
C#	se nummertecken, fyrkant
cachad kopia	se cache
cache	se cache
cached copy	se cache
cache memory	se cache
cacheminne	se cache
call center	se teletjänstcentral
cash card	se kontantkort
(cash-kort)	se kontantkort
catalog	se katalog, mapp
catalogue	se katalog, mapp
cd	se cd, cd-skiva; cd, cd-läsare, cd-spelare
cd-läsare	se cd, cd-skiva; cd, cd-läsare, cd-spelare
CD ROM	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
CD-ROM	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
cd-rom	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
cd-romläsare	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
CD-ROM reader	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare

cd-romskiva	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
cd-romspelare	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
CD-ROM unit	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
cd-skiva	se cd, cd-skiva; cd, cd-läsare, cd-spelare
cd-spelare	se cd, cd-skiva; cd, cd-läsare, cd-spelare
CD unit	se cd, cd-skiva; cd, cd-läsare, cd-spelare
centralenhet	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
centralkatalog	se centralkatalog, utvecklingskatalog
centrallager för databaser	se centrallager för databaser
central processing unit	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
centralprocessor	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
centralprocessorsockel	se sockel; sockel
chat	se chatta, tjatta
(chat)	se chatta, tjatta
(chata)	se chatta, tjatta
chat line	se chatta, tjatta
(chatlinje)	se chatta, tjatta
chatt	se chatta, tjatta
chatta	se chatta, tjatta
chattlinje	se chatta, tjatta
chip	se chips
chips	se chips
client/server	se klient-server
client program	se server, serverprogram; server, serverdator och klient-server
codec	se kodek
-com	se kommunikation, -kom
command prompt	se prompt, kommandoprompt och uppmana, tillfråga
communication	se kommunikation, -kom
computer name	se domänadress
connectivity	se anslutbarhet
contact center	se teletjänstcentral
content filter	se spärrfunktion
context menu	se snabbmeny, snabbvals meny, poppupp meny

cookie	se kaka
(cookie-fil)	se kaka
(cookiefil)	se kaka
cookie file	se kaka
co-shopping	se samköp, gruppköp
CPU	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
(cpu)	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
cpu-socket	se socket; socket
CPU socket	se socket; socket
cracker	se hackare
crossware	se korsprogramvara
curly brackets	se klammerparentes, spetsparentes
cursor	se markör och muspekare
cybernetics	se cyberrymd
cybernetik	se cyberrymd
(cyberpengar)	se digitalpengar, digitala pengar
cyberrymd	se cyberrymd
cyberspace	se cyberrymd
(cyberspejs)	se cyberrymd
daemon	se demon
dash	se bindestreck
data-	se data-, dator-
dataakut	se hjälpcentral
dataförråd	se datalager
datalager	se datalager
datalagerhantering	se datalager
data mart	se datalager
(datan)	se data-, dator-
data warehouse	se datalager
data warehousing	se datalager
(datavaruhus)	se datalager
dator-	se data-, dator-
datorhjälp	se hjälpcentral
datorjour	se hjälpcentral
datorlåda	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
datornamn	se domänadress
(datorpost)	se e-post

datorutrustning	se datorutrustning, hårdvara, maskinvara
default	se förvalt värde, förval
default value	se förvalt värde, förval
dekompilering	se dekompilering
demon	se demon
(digital anteckningsbok)	se handdator
digitala pengar	se digitalpengar, digitala pengar
digital cash	se digitalpengar, digitala pengar
digitalpengar	se digitalpengar, digitala pengar
directory	se katalog, mapp
direkt	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
direktansluten	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
direkthjälp	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
direktsamtal	se direktsamtal
direktjänst	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
direktuppspelning	se direktuppspelning
dirigering	se router
disk image	se skivavbildning
diskussionsforum	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
diskussionsgrupp	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
diskutera	se chatta, tjatta
distans-	se fjärr-, distans-
domain address	se domänadress och Internetadress
domain name	se domänadress och Internetadress
domänadress	se domänadress och Internetadress
domännamn	se domänadress och Internetadress
double slash	se dubbla snedstreck
download	se ladda ned, hämta
(dubbelt snedstreck)	se dubbla snedstreck
dubbla snedstreck	se dubbla snedstreck
e-	se e-
e-adress	se e-postadress, e-adress och Internetadress
e-bok	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
(e-bok)	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta

e-bokfil	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
(e-bokläsare)	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
e-bokläsare	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
e-book	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
e-brevlåda	se e-brevlåda
e-cash	se digitalpengar, digitala pengar
editor	se editor
e-kurs	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
e-learning	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
electronic mail	se e-post
(elefantöra)	se snabel-a
(elektroniska pengar)	se digitalpengar, digitala pengar
elektronisk bok	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
(elpost)	se e-post
e-läsare	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
(e-läsare)	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
e-mail	se e-post
(email)	se e-post
(e-maila)	se e-post
e-mail address	se e-postadress, e-adress och Internetadress
(e-mailadress)	se e-postadress, e-adress och Internetadress
embedded system	se inbyggt system
(e-mejl)	se e-post
(e-mejla)	se e-post
(e-mejladress)	se e-postadress, e-adress och Internetadress
enclosure	se bilaga, bifogad fil
encryption	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
enhetsfack	se enhetsfack

(e-pengar)	se digitalpengar, digitala pengar
e-post	se e-post
e-posta	se e-post
e-postadress	se e-postadress, e-adress och Internetadress
e-postansvarig	se e-postansvarig, e-postmästare
e-post med förfalskad avsändare	se bluffwebbplats
e-postmästare	se e-postansvarig, e-postmästare
etikett	se tagg
et-tecken	se et-tecken, och-tecken
e-utbildning	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
exekveringstråd	se flertrådsteknik
expansion (card) slot	se kortplats
extrafönster	se extrafönster, poppuppfönster
Extranet	se intranät
(extranät)	se intranät
fast program	se fast program
fat client	se tjock klient
favicon	se adressikon, adresssymbol
fet klient	se tjock klient
(fickdator)	se handdator
file name extension	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
file name suffix	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
(filextension)	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
(filnamnsexension)	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
filnamnssuffix	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
filnamnstillägg	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
filnamnsändelse	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
(filtypstillägg)	se filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg
firewall	se brandvägg
firmware	se fast program
fjärr-	se fjärr-, distans-
flagga	se omkopplare och väljare
flerfunktionsskrivare	se flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare
flertrådig	se flertrådsteknik
flertrådsexekvering	se flertrådsteknik
flertrådsprogrammering	se flertrådsteknik

flertrådsteknik	se flertrådsteknik
-flöde	se direktuppspelning
folder	se katalog, mapp
followed link	se länk
forum	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
frames	se ramar, ramteknik
freeware	se gratisprogram
fricirkulerande program	se gratisprogram och spridprogram
ftp	se webbplats och webbadress
fulregistrering	se fulregistrering
functionality	se funktionalitet
funktionalitet	se funktionalitet
fyrkant	se nummertecken, fyrkant
(följd länk)	se länk
förinställt värde	se förvalt värde, förval
förstasida	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startsida
förval	se förvalt värde, förval
förvalt värde	se förvalt värde, förval
(galler)	se nummertecken, fyrkant
Gbit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
Gbyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
gibibit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
gibibyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
Gibit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
Gibyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
gigabit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
gigabyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
glidande	se skarvfri
gopher	se webbplats och webbadress

gratisprogram	se gratisprogram
greater-than sign	se vinkelparentes
grid computing	se griddteknik
griddteknik	se griddteknik
grid technology	se griddteknik
(grind)	se nummertecken, fyrkant
groupware	se grupprogram
gruppköp	se samköp, gruppköp
grupprogram	se grupprogram
(grupprogramvara)	se grupprogram
(gruppvvara)	se grupprogram
gränssnitt	se gränssnitt
gränssnittskomponent	se gränssnittskomponent
gränssnittskort	se gränssnitt
guide	se guide, vägvisare
hack	se hackare
hacka	se hackare
hackare	se hackare
hacker	se hackare
hakparentes	se hakparentes
handbok	se handbok
handdator	se handdator
handheld computer	se handdator
handshaking	se handskakning
handskakning	se handskakning
hardware	se datorutrustning, hårdvara, maskinvara
helpdesk	se hjälpcentral
help desk	se hjälpcentral
hemlig nyckel	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
(hemsida)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
hemsida	se webbplats och hemsida
hjälpcentral	se hjälpcentral
homepage	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside

home page	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
host name	se domänadress
hotpluggable	se byte under drift
hot swap	se byte under drift
hub	se nätnav , hubb
hubb	se nätnav , hubb
(hyperlänk)	se länk
hypertext link	se länk
hypertextlänk	se länk
hyphen	se bindestreck
hårdvara	se datorutrustning , hårdvara , maskinvara
hämta	se ladda ned , hämta
icon	se ikon , symbol
ICT	se informationsteknik , IT
(ICT)	se informationsteknik , IT
igenkänningstecken	se igenkänningstecken
ikon	se ikon , symbol
IKT	se informationsteknik , IT
(IKT)	se informationsteknik , IT
inbyggnadssystem	se inbyggt system
inbyggt system	se inbyggt system
indent	se indrag , indentering
indentation	se indrag , indentering
indentering	se indrag , indentering
indrag	se indrag , indentering
infomaster	se webbmästare , webbansvarig
informationsbärare	se informationsbärare
informationsteknik	se informationsteknik , IT
(informationsteknologi)	se informationsteknik , IT
informationstjänst	se hjälpcentral
information technology	se informationsteknik , IT
inforuta	se inforuta
ingångssida	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
(initialisera)	se initiera
initialize	se initiera

initiera	se initiera
inpluggningsbar	se byte under drift
insticks-	se insticks-
instickskort	se insticks-
insticksmodul	se insticks-
insticksprogram	se insticks-
instruktionsbok	se handbok
interface	se gränssnitt
interface board	se gränssnitt
interface card	se gränssnitt
Internet	se Internet
Internetadress	se Internetadress
Internetleverantör	se Internetleverantör
Internet News	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
Internet news group	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
(Internetoperatör)	se Internetleverantör
Internet Service Provider	se Internetleverantör
(Internetsida)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startsidea
intranet	se intranät
(intranet)	se intranät
intranät	se intranät
IP address	se Internetadress
IP-adress	se Internetadress
(IP-nummer)	se Internetadress
IRC	se chatta, tjatta
ISP	se Internetleverantör
IT	se informationsteknik, IT
jokertecken	se jokertecken
joystick	se styrspak
kaka	se kaka
kakburk	se kaka
kakfil	se kaka
(kanelbulle)	se snabel-a
katalog	se katalog, mapp
kbit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit

kbyte	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
kibibit	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
kibibyte	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
Kibit	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
Kibyte	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
kilobit	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
kilobyte	se kbyte ; Kibyte ; kbit ; Kibit ; Mbyte ; Mibyte ; Mbit ; Mibit ; Gbyte ; Gibyte ; Gbit ; Gibit
kiselbricka	se chips
klammerparentes	se klammerparentes , spetsparentes
klientprogram	se server , serverprogram ; server , serverdator och klient-server
klient-server	se klient-server
(knäckare)	se hackare
kodek	se kodek
(ko-handel)	se samköp , gruppköp
-kom	se kommunikation , -kom
kommandoprompt	se prompt , kommandoprompt och uppmana , tillfråga
(kommersiellt a)	se snabel-a
(kommersiellt à-tecken)	se snabel-a
kommunikation	se kommunikation , -kom
komponent	se chips
(konektivitet)	se anslutbarhet
(konnektivitet)	se anslutbarhet
kontaktcenter	se teletjänstcentral
kontaktcentral	se teletjänstcentral
kontaktlöst kort	se RFID-krets ; RFID-etikett ; RFID-data
kontantkort	se kontantkort
kontinuerlig	se skarvfri
(konto)	se användarnamn
korsförtecken	se nummertecken , fyrkant
korsprogramvara	se korsprogramvara

kortkapning	se skimning, kortkapning
kortkommando	se kortkommando
kortplats	se kortplats
krets	se chips
kristall	se chips
(krossprogram)	se korsprogramvara
(krossprogramvara)	se korsprogramvara
(krullalfa)	se snabel-a
(krullparenteser)	se klammerparentes, spetsparentes
kryptering	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
kryptering med öppen nyckel	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
kundkontaktcenter	se teletjänstcentral
kundkontaktcentral	se teletjänstcentral
kundservice	se hjälpcentral
kundtjänst	se hjälpcentral
(kursor)	se markör och muspekare
kurs via Internet	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
kvot	se kvot, tilldelning
kö	se kö
ladda ned	se ladda ned, hämta
lagringskvot	se kvot, tilldelning
lagringstilldelning	se kvot, tilldelning
laptop	se bärbar dator och handdator
laptop computer	se bärbar dator och handdator
ledtext	se prompt, kommandoprompt och uppmana, tillfråga
less-than sign	se vinkelparentes
leta	se surfa
link	se länk
locale	se språkkonvention
lodstreck	se lodstreck
läge	se läge
lägga upp	se ladda ned, hämta
länk	se länk
länka	se länk

läsa in	se bildläsare, skanner
läsplatta	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
lösenord	se lösenord och säkerhetskod
(lösenord)	se säkerhetskod
(mail)	se e-post
(maila)	se e-post
(mailadress)	se e-postadress, e-adress och Internetadress
mailbox	se e-brevlåda
mailinglist	se sändlista
mailing list	se sändlista
(mailinglista)	se sändlista
mail merge	se mottagaranpassning av dokument (brev)
manual	se handbok
map	se tilldelning, mappning
mapp	se katalog, mapp
mappa	se tilldelning, mappning
mappad	se tilldelning, mappning
mapped	se tilldelning, mappning
mapping	se tilldelning, mappning
mappning	se tilldelning, mappning
markering	se kaka
markör	se markör och muspekare
maskinvara	se datorutrustning, hårdvara, maskinvara
matris	se matris
matrix	se matris
Mbit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
Mbyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
mebibit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
mebibyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
meddelandeverifiering	se autentisering; meddelandeverifiering
media	se multimedie-
medier	se multimedie-

medierna	se multimedie-
megabit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
megabyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
mejl	se e-post
mejla	se e-post
mellanprogram	se mellanprogram, anpassningsprogram
mellanserver	se mellanserver, proxyserver
Mibit	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
Mibyte	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
middleware	se mellanprogram, anpassningsprogram
(mindre än)	se vinkelparentes
mindre än-tecken	se vinkelparentes
miniature image	se minibild, miniatyrbild
miniatyrbild	se minibild, miniatyrbild
minibild	se minibild, miniatyrbild
miniprogram	se appletprogram, miniprogram
minnespinne	se minnespinne, usb-minne
mirroring	se spegling
(mittenprogram)	se mellanprogram, anpassningsprogram
mjukvara	se program
mode	se läge
modem hijacking	se modemkapning
modemkapning	se modemkapning
mottagaranpassning av dokument (brev)	se mottagaranpassning av dokument (brev)
mouse pointer	se markör och muspekare
multifunction(al) printer	se flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare
multifunktionsskrivare	se flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare
multikörning	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
(multimedia-)	se multimedie-
multi media	se multimedie-
(multimediateknik)	se multimedie-
multimedie-	se multimedie-

multimedieteknik	se multimedie-
multiprocessing	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
multitasking	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
multithreaded	se flertrådsteknik
multithreading	se flertrådsteknik
muspekare	se markör och muspekare
(måsvingar)	se klammerparentes, spetsparentes
(måsvinge)	se klammerparentes, spetsparentes
märke	se kaka
märkord	se tagg
NC	se nät dator och tunn klient
(nd)	se nät dator och tunn klient
nedkopplad	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
network computer	se nät dator och tunn klient
network provider	se Internetleverantör
network service provider	se Internetleverantör
neural network	se artificiellt neuron nät
(neuralt nät)	se artificiellt neuron nät
(neuralt nätverk)	se artificiellt neuron nät
news	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
news group	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
newsgroup	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
(normalvärde)	se förvalt värde, förval
notebook	se bärbar dator och hand dator
notebook computer	se bärbar dator och hand dator
number sign	se nummertecken, fyrkant
nummertecken	se nummertecken, fyrkant
(nyhetsgrupp)	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
nät dator	se nät dator och tunn klient
nätet	se Internet
nätfiske	se nätfiske
näthandel	se näthandel
nät leverantör	se Internetleverantör
nätnav	se nätnav, hubb
nät nytt	se diskussionsgrupp, diskussionsforum

nätnyttsgrupp	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
(nätoperatör)	se Internetleverantör
(nätredaktör)	se webbmästare, webbansvarig
nättjänstleverantör	se Internetleverantör
(nättjänstoperatör)	se Internetleverantör
och-tecken	se et-tecken, och-tecken
off line	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
oktett	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
(omkopplare)	se omkopplare, väljare och växel
omkopplare	se omkopplare, väljare och växel
omvänt snedstreck	se omvänt snedstreck, bakstreck
omärklig	se skarvfri
(online)	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
on line	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
on line help	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
on line service	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
on line shopping	se näthandel
open source	se öppen källkod
operating	se operativsystem
(operativ)	se operativsystem
operativsystem	se operativsystem
(operatör)	se Internetleverantör
option	se omkopplare och väljare
override	se åsidosätta, tillfälligt ersätta
palm(top) computer	se handdator
parallellbearbetning	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
parallellkörning	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
(parallellprocessning)	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
parallel processing	se multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning och flertrådsteknik
parameter	se omkopplare och väljare
parental control	se spärrfunktion
password	se lösenord och säkerhetskod

patch	se programfix
path	se sökväg
pathname	se sökväg
PC	se persondator
pc	se persondator
(PDA)	se handdator
PDA	se handdator
pekskärm	se pekskärm
pen computer	se handdator
(penndator)	se handdator
personal computer	se persondator
personal digital assistant	se handdator
persondator	se persondator
PGP	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
phishing	se nätfiske
PIN code	se säkerhetskod
(PIN-kod)	se säkerhetskod
(pipe)	se lodstreck
pixel	se bildpunkt, pixel
platform	se plattform
platform independent	se plattform
plattform	se plattform
plattformsoberoende	se plattform
plug-in	se insticks-
plug-in card	se insticks-
plug-in module	se insticks-
plug-in program	se insticks-
pocket computer	se handdator
pod	se podd-
podd-	se podd-
poppuppfönster	se extrafönster, poppuppfönster
poppuppmeny	se snabbmeny, snabbvals meny, poppuppmeny
pop-under window	se extrafönster, poppuppfönster
pop-up menu	se snabbmeny, snabbvals meny, poppuppmeny
pop-up window	se extrafönster, poppuppfönster
portal	se portal

postmaster	se e-postansvarig, e-postmästare
prata	se chatta, tjatta
Pretty Good Privacy	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
print	se skriva ut
(printa)	se skriva ut
(printa ut)	se skriva ut
printer	se skrivare
print out	se skriva ut
private key	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
(privat nyckel)	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
processor	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
(processor)	se datorlåda; centralenhet; centralprocessor
program	se program
programfix	se programfix
programmeringsspråk	se programspråk, programmeringsspråk
programming language	se programspråk, programmeringsspråk
programspråk	se programspråk, programmeringsspråk
programvara	se program
prompt	se prompt, kommandoprompt och uppmåna, tillfråga
(prompta)	se prompt, kommandoprompt och uppmåna, tillfråga
(prompter)	se prompt, kommandoprompt och uppmåna, tillfråga
provider	se Internetleverantör
proxy	se mellanserver, proxyserver
(proxy-server)	se mellanserver, proxyserver
proxyserver	se mellanserver, proxyserver
proxy server	se mellanserver, proxyserver
public key	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
public key encryption	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
(publik nyckel)	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
punktavbildad	se tilldelning, mappning
pushdown list	se stack

push technology	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund
pushteknik	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund
(pushteknologi)	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund
push-to-talk	se direktsamtal
pushup list	se kö
queue	se kö
quota	se kvot, tilldelning
ramar	se ramar, ramteknik
ramteknik	se ramar, ramteknik
realtid	se realtid
real time	se realtid
reengineering	se systemomarbeting
registering of bad domain names	se fulregistrering
registering of fake domain names	se fulregistrering
remote	se fjärr-, distans-
repository	se centrallager för databaser och centralkatalog, utvecklingskatalog
reservkopia	se säkerhetskopia
resource quota	se kvot, tilldelning
resurskvot	se kvot, tilldelning
resursstilldelning	se kvot, tilldelning
reverse engineering	se dekompilering
RFID-data	se RFID-krets ; RFID-etikett ; RFID-data
RFID-etikett	se RFID-krets ; RFID-etikett ; RFID-data
RFID-krets	se RFID-krets ; RFID-etikett ; RFID-data
RFID tag	se RFID-krets ; RFID-etikett ; RFID-data
rom	se cd-rom, cd-romskiva; cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare
(roter)	se router
router	se router
routing	se router
rulla	se rulla
rullningslist	se rulla
rullningslås	se rullningslås

(ryggradsnät)	se stamnät
(sajberrymd)	se cyberrymd
(sajt)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
samköp	se samköp , gruppköp
scan	se bildläsare , skanner
(scana)	se bildläsare , skanner
(scaner)	se bildläsare , skanner
(scaning)	se bildläsare , skanner
(scanna)	se bildläsare , skanner
scanner	se bildläsare , skanner
(scanning)	se bildläsare , skanner
script	se skript
scroll	se rulla
(scrolla)	se rulla
scroll bar	se rulla
scroll lock	se rullningslås
seamless	se skarvfri
search engine	se sökmotor och söktjänst
Secure Socket Layer	se kryptering med öppen nyckel , öppen nyckel-kryptering ; öppen nyckel ; hemlig nyckel
server	se server , serverprogram ; server , serverdator
serverdator	se server , serverprogram ; server , serverdator
serverprogram	se server , serverprogram ; server , serverdator
server program	se server , serverprogram ; server , serverdator
shareware	se spridprogram
sharp	se nummertecken , fyrkant
shortcut (key)	se kortkommando
shortcut menu	se snabbmeny , snabbvals meny , poppuppmeny
site	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
(site)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
site map	se översikt
sitemap	se översikt
(skana)	se bildläsare , skanner
(skaning)	se bildläsare , skanner

skanna	se bildläsare, skanner
skanner	se bildläsare, skanner
skanning	se bildläsare, skanner
skarvfri	se skarvfri
skicka	se ladda ned, hämta
skicka förfalskad e-post	se bluffwebbplats
skimning	se skimning, kortkapning
skimning	se skimning, kortkapning
skivavbildning	se skivavbildning
(skjortficksdator)	se handdator
skript	se skript
skrivare	se skrivare
skriva ut	se skriva ut
skrivbordsprogram	se gränssnittskomponent
(skrolla)	se rulla
(skönsvärde)	se förvalt värde, förval
(skönvärde)	se förvalt värde, förval
slash	se snedstreck
(sluten nyckel)	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
(smarta kort)	se smartkort
smart card	se smartkort
(smart kort)	se smartkort
smartkort	se smartkort
snabbmeny	se snabbmeny, snabbvals meny, poppupp meny
snabbvals meny	se snabbmeny, snabbvals meny, poppupp meny
snabel-a	se snabel-a
snacka	se chatta, tjatta
snedstreck	se snedstreck
socket	se socket; socket
socket	se socket; socket
socks	se socket; socket
socks-servern	se socket; socket
softbook	se e-bok, elektronisk bok, e-bokfil; bokdator, läsplatta
(softvara)	se program
software	se program

software reengineering	se systemomarbeting
spegling	se spegling
spetsparentes	se klammerparentes, spetsparentes
spionprogram	se spionprogram
spoof(ed) web site	se bluffwebbplats
spoofed e-mail	se bluffwebbplats
spridprogram	se spridprogram
språkkonvention	se språkkonvention
språkrådgivning	se hjälpcentral
spyware	se spionprogram
spärrfunktion	se spärrfunktion
square	se nummertecken, fyrkant
square brackets	se hakparentes
SSL	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
stack	se stack
stafett	se stafett
stamnät	se stamnät
(standardvärde)	se förvalt värde, förval
start page	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
startside	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
storage quota	se kvot, tilldelning
(streamad)	se direktuppspelning
streamed	se direktuppspelning
streaming	se direktuppspelning
streck	se bindestreck
(strimad)	se direktuppspelning
(strömad)	se direktuppspelning
styrenhet	se styrenhet
styrplatta	se styrplatta
styrspak	se styrspak
(större än)	se vinkelparentes
större än-tecken	se vinkelparentes
sub domain	se domänadress
(subdomän)	se domänadress

(support)	se hjälpcentral
surf	se surfa
surfa	se surfa
switch	se omkopplare , väljare och växel
symbol	se ikon , symbol
system	se operativsystem
systemomarbetning	se systemomarbetning
system program	se program
systemprogram	se program
system software	se program
säkerhetskod	se säkerhetskod
säkerhetskopia	se säkerhetskopia
sändlista	se sändlista
söka	se surfa
sökmotor	se sökmotor och söktjänst
söktjänst	se sökmotor och söktjänst
sökverktyg	se sökmotor och söktjänst
sökväg	se sökväg
tabell	se tabell , uppställning
Tablet PC	se bärbar pekdator
tag	se tagg
tagg	se tagg
(tcp)	se Internet
TCP/IP	se Internet
(tcpip)	se Internet
tecken	se kbyte; Kibyte; kbit; Kibit; Mbyte; Mibyte; Mbit; Mibit; Gbyte; Gibyte; Gbit; Gibit
teletjänstcentral	se teletjänstcentral
termtjänst	se hjälpcentral
the Internet	se Internet
the net	se Internet
the web	se www , webb , World Wide Web
thin client	se tunn klient
thread	se flertrådsteknik
thumbnail	se minibild , miniatyrbild
thumbnail image	se minibild , miniatyrbild
tilde	se tilde

tilldelad	se tilldelning, mappning
tilldelning	se tilldelning, mappning och kvot, tilldelning
tillfråga	se prompt, kommandoprompt och uppmåna, tillfråga
tillfälligt ersätta	se åsidosätta, tillfälligt ersätta
tillämpningsprogram	se program
(tjat)	se chatta, tjatta
(tjata)	se chatta, tjatta
(tjatlinje)	se chatta, tjatta
tjatt	se chatta, tjatta
tjatta	se chatta, tjatta
tjattlinje	se chatta, tjatta
tjock klient	se tjock klient
token	se stafett, igenkänningstecken och informationsbärare
tooltip	se inforuta
touch screen	se pekskärm
trackpad	se styrplatta
truncation	se trunkering
trunkering	se trunkering
tråd	se flertrådsteknik
tunn klient	se tunn klient
underdomän	se domänadress
underscore	se understreck
understreck	se understreck
upload	se ladda ned, hämta
uppkopplad	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
uppkoppling	se direkt, direktansluten; direkthjälp; direkttjänst
uppmåna	se prompt, kommandoprompt och uppmåna, tillfråga
uppställning	se tabell, uppställning
URL	se webbadress och Internetadress
usability	se användbarhet
USB memory	se minnespinne, usb-minne
usb-minne	se minnespinne, usb-minne
Usenet	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
Usenet group	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
Usenet News	se diskussionsgrupp, diskussionsforum
Usenet news group	se diskussionsgrupp, diskussionsforum

user ID	se användarnamn
user interface	se gränssnitt
user name	se användarnamn
username	se användarnamn
utvecklingskatalog (webb)	se centralkatalog, utvecklingskatalog se www, webb, World Wide Web
webb	se www, webb, World Wide Web
webb address	se webbadress och Internetadress
webb	se www, webb, World Wide Web
webbadress	se webbadress och Internetadress
webbakgrund	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbansvarig	se webbmästare, webbansvarig
web based e-mail	se e-post
web-based e-mail	se e-post
webbaserad datalagring	se webblagring, webbaserad datalagring
webbaserad e-post	se e-post
webbaserad utbildning	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
(webb-bläddrare)	se webbläsare
webben	se www, webb, World Wide Web
(webb-e-post)	se e-post
webbhotell	se webbhotell
webbinfoansvarig	se webbmästare, webbansvarig
webbkanal	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbkurs	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
webblagring	se webblagring, webbaserad datalagring
(webbläddrare)	se webbläsare
webbläsare	se webbläsare
(webbmail)	se e-post
webbmästare	se webbmästare, webbansvarig
webbplats	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
(webbpost)	se e-post
webbpost	se e-post

webbprenumeration	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbredaktör	se webbmästare, webbansvarig
web browser	se webbläsare
(webbrowser)	se webbläsare
(webbsajt)	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
webbserver	se www, webb, World Wide Web och server, serverprogram; server, serverdator
webbserverdator	se server, serverprogram; server, serverdator, domänadress och Internetadress
webbshop	se webbutik, webbshop, webbvaruhus
webbsida	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
(webbsite)	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
(webb site)	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
webbskribent	se webbmästare, webbansvarig
(webbställe)	se webbplats, webbsida, hemsida, ingångssida, förstasida och startside
(webbsändning)	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbtekniker	se webbmästare, webbansvarig
(webbtopp)	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbutbildning	se webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet
webbutik	se webbutik, webbshop, webbvaruhus
webbutskickning	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
webbvaruhus	se webbutik, webbshop, webbvaruhus
webcast	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
web cast	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund
web casting	se pushteknik; webbutskickning; webbkanal; webbakgrund

webcasting	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund
web channel	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund
(weben)	se www , webb , World Wide Web
web hotel	se webbhotell
(webläddrare)	se webbläsare
(webläsare)	se webbläsare
web mail	se e-post
webmail	se e-post
webmaster web master	se webbmästare , webbansvarig
(webmästare webbmaster)	se webbmästare , webbansvarig
web page	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
(webplats)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
(webpost)	se e-post
(webbrowser)	se webbläsare
(websajt)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
web server	se www , webb , World Wide Web och server , serverprogram ; server , serverdator
web server host	se server , serverprogram ; server , serverdator , domänadress och Internetadress
web services	se web services
web shop	se webbutik , webbshop , webbvaruhus
(websida)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
website	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
web site	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
web storage	se webblagring , webbaserad datalagring
(webställe)	se webbplats , webbsida , hemsida , ingångssida , förstasida och startside
webtop	se pushteknik ; webbutskändning ; webbkanal ; webbakgrund

(webbtopp)	se pushteknik; webbutskändning; webbkanal; webbakgrund
vector	se vektor
vektor	se vektor
vertical bar	se lodstreck
vertical line	se lodstreck
(vertikalstreck)	se lodstreck
widget	se gränssnittskomponent
wildcard	se jokertecken
wildcard character	se jokertecken
vinkelparentes	se vinkelparentes
virtual reality	se virtuell verklighet
virtuell verklighet	se virtuell verklighet
visited link	se länk
visitkort	se kaka
wizard	se guide, vägvisare
World Wide Web	se www, webb, World Wide Web
VR	se virtuell verklighet
www	se www, webb, World Wide Web
(www-bläddrare)	se webbläsare
vägvisare	se guide, vägvisare
väljare	se omkopplare och väljare
(väljare)	se omkopplare , väljare och växel
världsväv	se www, webb, World Wide Web
världsväven	se www, webb, World Wide Web
väv	se www, webb, World Wide Web
väven	se www, webb, World Wide Web
växel	se omkopplare , väljare och växel
(växel)	se omkopplare , väljare och växel
åsidosätta	se åsidosätta, tillfälligt ersätta
öppen källkod	se öppen källkod
öppen nyckel	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
öppen nyckel-kryptering	se kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering; öppen nyckel; hemlig nyckel
överföra	se ladda ned, hämta
översikt	se översikt

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#)

Källa/författare: Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 9 april 2007

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Ordlista, version 26

Denna sida innehåller hela ordlistan. Länkar:

- [Sökordsregister](#)
- [Revideringslistan](#)

---

adressikon, adressymbol

ikon eller symbol som visas före webbadressen i webbläsarens adressfält

Använd *adressikon* eller *adressymbol* för eng. *favicon*.

Kommentar

Vi rekommenderar *adressikon* (*adressymbol*) i stället för det längre ordet *webbadressikon*. I och med det blir termen oberoende av mer webbläsarbundna uttryck som redan förekommer på svenska, som *bokmärkesikon* och *favoritikon*. Ytterligare en term som vi avråder ifrån är *URL-ikon*, i linje med vår rekommendation om *webbadress* i stället för det engelska *URL*.

---

agent

datorprogram som arbetar i bakgrunden med att bevaka vissa typer av händelser och som vid behov kan göra vissa val på egen hand

Använd *agent* (med svenskt uttal) för eng. *agent*.

Kommentar

Termen förekommer vanligen som led i sammansättningar, som i *användaragent* (eng. *user agent*). Betydelsen av agent i användaragent ligger nära den allmänspråkliga ("ombud"). Jämför frågesvaret om [intelligenta/smarta hus/hem](#).

---

anslutbarhet

förmåga hos ett program eller en enhet att samverka med andra program eller enheter

Använd *anslutbarhet* för eng. *connectivity* i den här betydelsen.

Kommentar

Det engelska *connectivity* har flera betydelser men används här för ett programs eller

en apparats förmåga att fungera ihop med andra program eller apparater. "Den här bärbara datorn har dålig anslutbarhet" kan det exempelvis heta om det är svårt att få datorn att fungera i ett datornät.

Ofta ser man ordet *konnektivitet* för det här begreppet, men det vill vi avråda ifrån. Det används nämligen ofta med en mer oprecis och vag betydelse (t.ex. i betydelsen 'infrastruktur') och är lite av ett modeuttryck i dag. Den som vill vara mer precis bör använda termen *anslutbarhet*.

---

användarnamn

Använd *användarnamn* i stället för eng. *user name*.

Kommentar

En datoranvändare identifierar sig för datorn eller ett program med ett *användarnamn*, som kan vara ett personnamn (t.ex. Karin) eller en mer abstrakt beteckning (t.ex. xed324). När identifieringen inte görs med namn, kan det kännas naturligare att använda termen *användarbeteckning*, alternativt *användaridentitet* eller *användar-ID* (motsvarande eng. *user ID*). *Konto* (av eng. *account*) används också för detta begrepp, men det är mindre lämpligt.

---

användbarhet

förmåga hos en produkt att kunna användas för ett visst syfte

Använd *användbarhet* för eng. *usability* i den här betydelsen.

Kommentar

Usability översätts ofta slarvigt med *användarvänlighet*, men i de allra flesta fall är *användbarhet* den korrekta översättningen. Med *användbarhet* menas alltså hur väl användaren kan använda en produkt för att nå ett visst syfte på ett effektivt och tillfredsställande sätt. Med *användarvänlighet* betonas ytterligare att systemet eller programmet är lätt att använda, även för ovana användare, dvs. det innebär att det för en användare är intuitivt och lätt att förstå. Jämför [funktionalitet](#).

---

appletprogram, miniprogram

litet program med begränsad funktion

Använd *appletprogram* eller *miniprogram* för eng. *applet*.

Kommentar

Termen *appletprogram* används huvudsakligen när programmet ingår i en webbsida och termen *miniprogram* när det är lagrat i användarens egen dator. Ett exempel på ett appletprogram eller ett miniprogram är ett program som enbart visar vad klockan

är.

---

artificiellt neuronät

nätverk av enkla logikenheter som försöker efterlikna arbetssättet hos nervcellerna, dvs. neuronerna, i hjärnan

Använd *artificiellt neuronät* för eng. *neural network* i denna betydelse.

Kommentar

Vi avråder från termerna *neuralt nät* och *neuralt nätverk* som tidigare använts för detta begrepp.

---

autentisering

kontroll av uppgiven identitet, t.ex. vid inloggning, vid kommunikation mellan två system eller vid utväxling av meddelande mellan användare

meddelandeverifiering

kontroll av att ett meddelande inte ändrats sedan det lämnat avsändaren

Använd *autentisering* (i betydelsen 'kontroll av identitet') för eng. *authentication*. Som verb används *autentisera*. Använd hellre (*meddelande*)*verifiering* än *autentisering* i betydelsen 'kontroll av meddelande'.

Kommentar

Autentisering, *autentisera* stavas med -s- trots att det bakomliggande substantivet *autenticitet* stavas med -c-. Skälet är att det finns ett samhörigt adjektiv på -isk: *autentisk*. Jämför *kriticitet*, *kritisk* och *kritisera*.

---

bilaga, bifogad fil

[i e-postsammanhang:] dokument som skickas som separat fil kopplad till ett e-meddelande

Använd *bilaga* eller *bifogad fil* för eng. *attachment*, *attached file* eller *enclosure*.

---

bildläsare, skanner

apparat för avläsning av grafiska mönster (tecken, bilder) på ett papper för återgivning av samma mönster i en datafil

Använd *bildläsare* eller *skanner*, stavat med sk-, i stället för eng. *scanner*. Plural är *skannrar*. Som verb använder man *läsa in* eller *skanna*.

Kommentar

Det svenska *bildläsare* är etablerat på många håll. Som verb använder man då *läsa in*.

På andra håll har *skanner* med verbet *skanna* etablerat sig. *Bildläsare* har fördelen att vara självförklarande. Invändningen att en sådan här apparat inte bara kan läsa in en bild utan även text är egentligen inte relevant. Apparaten läser faktiskt in tecken som bild, varefter man med hjälp av ett speciellt program kodar om dessa bilder till tecken.

Skanner har den fördelen att benämningen inte säger någonting om det är text eller bild som kan läsas in. Det är också lätt att bilda ett verb till det, *skanna*, som är helt entydigt (vilket ju inte *läsa in* är). *Skanner*, *skanna*, *skanning* (med samma betoning som *tinning*), stavat med -k-, avviker inte på något sätt från hur helt svenska ord ser ut. Nackdelen är att ordledet *skann-* är okänt i svenskan och därför inte omedelbart begripligt.

---

bildpunkt, pixel

[inom datorgrafik:] bildelement som utgör minsta beståndsdel i ett raster

Använd *bildpunkt* eller *pixel* för eng. *pixel (picture element)*. Ordet *pixel* böjs: *en pixel, pixeln, flera pixlar, pixlarna*. Som måttenhet är pixel oböjt, t.ex. 100 pixel/cm.

---

bindestreck

tecknet -

Kommentar

Ett bindestreck bör läsas ut som *bindestreck* och inte bara som *streck*, eftersom det förekommer många olika slags streck i datasammanhang.

---

bluffwebbplats

webbplats som i bedrägligt syfte imiterar en annan webbplats, oftast för att lura besökare att uppge känsliga personliga uppgifter

Använd *bluffwebbplats* för eng. *spoof(ed) web site*

Kommentar

Termen *spoofing* förekommer också inom e-postkommunikation – där avser den en förfalskad avsändaradress. De känsliga uppgifter bedragaren vill åt är sådant som kontonummer, lösenord o.d.

Försvenskningar som *spoofning*, *spoofa* har redan vunnit viss spridning. Vi rekommenderar förutom *bluffwebbplats* i stället omskrivningar på svenska, som *e-post med förfalskad avsändare*, *skicka förfalskad e-post* etc. Mer övergripande kan man tala om *förfalskningar på Internet*.

Den ursprungliga betydelsen av *spoof* är "godmodig parodi". Man kan t.ex. göra en spoof på en tidning eller ett radioprogram – eller en webbsida. Det är en parodi av det slaget som försöker se så äkta ut som möjligt. Det är inget kriminellt. Men eftersom en

förfalskning också ska se så äkta ut som möjligt har spoof även fått betydelsen förfalskning i Internetvärlden. Jämför [fulregistrering](#), [modemkapning](#), [nätfiske](#).

---

bokmärke

Använd *bokmärke* i stället för eng. *bookmark*.

---

brandvägg

hinder mot oönskad kommunikation mellan olika datornät, främst mot intrång

Använd *brandvägg* i stället för eng. *firewall*.

Kommentar

Ordet *brandmur* förekommer också som översättning av eng. *firewall*, men *brandvägg* är redan etablerat för detta begrepp. För övrigt rekommenderar Boverket termen *brandvägg* i byggnadstekniska sammanhang och avråder då också från *brandmur*.

---

byte under drift

Använd *byte under drift* som en förklaring av eng. *hot swap*.

Kommentar

Oftast åsyftas att en av flera hårddiskar i servermiljö kan bytas utan att hela systemet måste stoppas.

Det snarlika engelska uttrycket *hotplug(gable)* gäller nya maskinvaruenheter som efter inkopplingen mer eller mindre konfigurerar sig själva och därmed kan användas nästan omedelbart. På svenska kan vi tänka oss *inpluggningsbar*. Begreppet är detsamma som i pc-standarden plug-and-play, "plugga in och kör".

---

bärbar dator

dator som är utformad så att den är lätt att bära med sig och som i regel är försedd med egen strömförsörjning

Använd *bärbar dator* för eng. *laptop computer*, *notebook computer* och andra engelska benämningar för detta begrepp.

Kommentar

Det svenska uttrycket *portföljdator* förekommer ibland för detta begrepp.

---

bärbar pekdator

bärbar dator med pekskärm

Använd *bärbar pek dator* för eng. *Tablet PC*.

Kommentar

En *bärbar pek dator* kan utöver penna och funktionen handskriftsigenkänning även ha ett tangentbord. Vi rekommenderar att termen används för alla typer av liknande datorer oavsett operativsystem.

Den engelska termen Tablet PC har sin grund i namnet på Microsofts operativsystem för denna typ av datorer. På engelska kallar man även maskinvaran för Tablet PC, och då menar man alltså datorer som uppfyller Microsofts specifikation för hur datorer avsedda att köra det operativsystemet ska vara beskaffade.

---

cache

tillfällig lagringsplats där datorn lägger viss information för att ha den snabbt tillgänglig

Använd *cache* för eng. *cache (memory)*. I de fall man avser den fysiska enheten (minneskretsen) kan även *cacheminne* användas. *Cache* rimmar på *krasch* och böjs *en cache*, *cachen*, *flera cachar*, *cacharna*.

Kommentar

Med *cachad kopia* avses en kopia som ligger i en cache. Se även den separata [tekniska artikeln om cache](#).

---

cd, cd-skiva

skiva som kan innehålla en stor mängd information (ljud, text eller bild) lagrad i kodad form och som avläses med hjälp av laser

cd, cd-läsare, cd-spelare

apparat som läser av cd-skivor

Skriv *cd* med små bokstäver i stället för *CD*.

Som kortord i båda betydelserna kan *cd* böjas: *en cd*, *den där cd:n*, *flera cd:ar*, *de där cd:arna*.

Kommentar

Eftersom *cd* är en förkortning av *compact disc* 'kompaktskiva' och *disc* betyder just 'skiva' borde *cd-skiva* bedömas som tautologiskt och därför oriktigt. Man skulle ju inte säga *kompaktskiveskiva*. Men eftersom förkortningen *cd* har slagit igenom i stället för *kompaktskiva* både för skivan och för avläsaren liksom för tekniken, måste man acceptera *cd-skiva*; ordet kan behövas för att förtydliga att man avser skivan och inte apparaten.

Initialförkortningar som *cd* (*compact disc*) brukar till en början ofta skrivas med

versaler. Efter hand som uttrycket och företeelsen blir mer bekant brukar man skriva dem med små bokstäver. Jämför *mc* (*motorcykel*), *tv* (*television*), *wc* (*water closet*), *gd* (*generaldirektör*), *vd* (*verkställande direktör*). Se också *pc* under [persondator](#).

I många fall är *cd(-skiva)* helt enkelt en kortform för *cd-rom(skiva)*. Men eftersom vi i dag i ökande grad även får vänja oss vid *cd-r* och *cd-rw*, är det bäst att precisera sig och skriva ut *cd-rom*, *cd-r*, *cd-rw* osv.

Man kan undvika att böja *cd* i plural genom att ta till samma lösning som för plural av orden *tv*, *radio* och *video* (*tv-apparater*, *radioapparater*, *videofilmer*, *videoapparater*), nämligen att lägga till ett efterled som går lätt att böja: *cd-skivor*, *cd-spelare*, *cd-läsare*.

---

cd-rom, cd-romskiva

cd-skiva speciellt avsedd för avläsning via dator

cd-rom, cd-romläsare, cd-romspelare

cd-läsare som läser av cd-romskivor

Skriv *cd-rom* med små bokstäver i stället för *CD-ROM*.

Uttala detta *rom* precis som *rom* i *fiskrom*.

Vid behov kan man också precisera om det är en skiva eller en apparat det är fråga om: *cd-romskiva*, *cd-romspelare*, *cd-romläsare*. Inget bindestreck behövs här efter *rom*, eftersom *rom* har övergått till att bli ett ord, jämför *radar* av **radio detecting and ranging**.

Kommentar

Rom är ursprungligen en förkortning av eng. *read-only memory*, 'minne som enbart läses' (dvs. inte kan ändras).

Initialförkortningar som *cd-rom* brukar till en början ofta skrivas med versaler. Efter hand som uttrycket och företeelsen blir mer bekant brukar man skriva dem med små bokstäver. Jämför *mc* (*motorcykel*), *tv* (*television*), *wc* (*water closet*), *gd* (*generaldirektör*), *vd* (*verkställande direktör*). Se också *pc* under [persondator](#).

Man kan undvika att böja *cd-rom* genom att lägga till ett efterled som går lätt att böja: *cd-romskivan*, *cd-romläsaren*. Jämför kommentaren till [cd](#).

---

centralkatalog, utvecklingskatalog

[inom systemutveckling:] central databas med information om organisationens program inklusive datadefinitioner, inmatning, processer, utmatning och data om samband mellan tillämpningsprogram

Använd *centralkatalog* eller *utvecklingskatalog* för eng. *repository* i den här betydelsen.

Jämför [centrallager för databaser](#).

Kommentar

Repository i denna bemärkelse brukar ofta översättas med datakatalog, eng. data dictionary, eftersom gränsen mellan detta begrepp och centralkatalog är flytande. De utvecklare som anser att det är fråga om olika begrepp menar att en centralkatalog har ett bredare innehåll medan en egentlig datakatalog har en snävare inriktning.

Förväxla inte detta begrepp med [datalager](#).

---

centrallager för databaser

samling av databaser åtkomliga på samma ställe

Använd *centrallager för databaser* för eng. *repository* i den här betydelsen. Jämför [centralkatalog](#).

Kommentar

Den allmänspråkliga betydelsen hos *repository* är 'förvaringsplats', 'skattkammare' eller 'magasin'. Inom dataområdet används termen om flera mer eller mindre specifika begrepp med central lagring som utgångspunkt. I mer allmän bemärkelse avser den centrala lagringen helt enkelt det ställe där ett antal databaser eller filer ligger lagrade för åtkomst via datornät.

Flerordstermen *centrallager för databaser* kan tyckas omständlig, men har fördelen att den tydligt beskriver vad som avses. Det är viktigt eftersom *repository* står för ytterligare ett näraliggande begrepp, nämligen det vi kallar *centralkatalog*.

Förväxla inte detta begrepp med *datalager*, eng. *data warehouse*.

---

chatta, tjatta

föra skriftlig dialog i realtid via Internet

Använd *chatta* för eng. *chat*.

Kommentar

För det engelska substantivet *chat* (om själva pratet) kan man på svenska använda *chatt*. *Chatt* kan också användas som kortform för *chattlinje* e.d. *Chatt* böjs *en chatt*, *chatten*, *flera chattar*, *chattarna*. Sammansättningar skrivs utan bindestreck, t.ex. *chattkanal*.

---

chips

Ordet *chips* (av eng. *chip*) böjs: *ett chips*, *chipset*, *flera chips*, *de där chipsen*. Bland tekniker

förekommer ofta *chip(p)* som grundform. Det böjs *chippet*, *flera chip(p)*, *de där chippen*.

Kommentar

Chips är ett ord med oklar innebörd. Ofta avses en kiselbricka som finns i olika typer av integrerade kretsar. I regel är det bättre att använda precisare alternativ: *kiselbricka*, *krets*, *komponent*, *kristall* m.fl.

---

cyberrymd

metaforiskt uttryck för den abstrakta värld eller rymd där det som utförs med datorer kan föreställas pågå

Använd *cyberrymd* för eng. *cyberspace*. Cyber i cyberrymd uttalas /sy:ber/. Jämför med uttalet av det besläktade *cybernetik* (*kybernetik*).

Kommentar

Cyber är ett jargongartat modeuttryck, ofta använt i sammansättningar som *cyberpunk*, *cybersamhälle*, *cybersex*, *cybersnack* etc. Det bör inte ersätta *datorbaserad*, *elektronisk* eller *digital*. Uttrycket *cyberspace* härstammar från sciencefictionlitteraturen.

Jämför [virtuell verklighet](#).

---

data-, dator-

förled i sammansättningar

Allmänt gäller att förledet *dator-* används vid företeelser som leder tankarna till själva datorn. I andra fall används *data-*.

Kommentar

I ord som leder tankarna till eller direkt avser apparaten, den konkreta tekniska sidan, bör *dator-* användas; således *datordrift* och *datorinstruktion*, liksom *datornät* (ett nät av datorer) och *datorkommunikation* (kommunikation mellan datorer). Det gäller även tillbehör till datorn: *datorprogram*, *(dator)mus*, *datorskärm*. *Dator-* bör även användas då man betonar att något utförs med hjälp av datorer: *datoranimation*, *datortomografi*, *datorgrafik*, *datormusik*, *datorspel* etc.

När man avser den information som finns lagrad i datorerna är *data-* det korrekta; således *dataöverföring*, *dataregister* och *datakommunikation* (överföring av data). *Data-* är även det naturliga vid allmänna och övergripande fenomen; således *databranschen*, *datakonsult*, *dataavdelning*, *datatermer* och *datasystem* (innefattar datorer, program, servrar m.m. liksom den tekniska lösningen och utformningen).

Observera att det finns en stor gråzon med svårbedömda termer där både *data-* och *dator-* är tänkbara. Samtidigt kan det konstateras att *data-* alltid varit vanligare än *dator-* och att många sammansättningar med *data-* som snarast borde ha skrivits med

dator- har blivit så etablerade att de måste accepteras, som *datakonst*, *dataprogram* och *dataspel*.

Slutligen: Vi avråder bestämt från uttrycket *datan* för 'datorn' eller 'datasystemet'. Vi avråder också från användningen av *data* som singularart massord i uttryck som *nytt data*, med bestämd form *datat*. *Data* är alltså fortfarande ett pluralt ord.

---

datalager

databas där data lagras på ett sätt som underlättar de avancerade sökningar och sammanställningar som behövs för beslutsstöd och analys inom en organisation

Använd *datalager* i stället för eng. *data warehouse*. För uttrycket *data warehousing* förordar vi *datalagerhantering*.

Kommentar

Datalager (eller snarare *data warehouse*) är ett modeord, och det varierar vad olika leverantörer lägger i begreppet. Vanligen åsyftas dock ett lager med information som berör hela organisationen, omfattar flera ämnesområden och härrör från flera andra källor (databaser). Ett datalager har ansenlig storlek, kanske 100 gigabyte eller mer. Eng. *data mart* står för ett småskaligt *datalager* och skulle kunna översättas med *dataförråd*. Om ett datalager omfattar hela företagets information hanterar ett typiskt dataförråd en viss avdelnings information. Till datalagret hör förutom databashanterare särskilda program för extrahering, återsökning och sammanställning av data.

Även termen *informationslager* har använts på svenska, men vi tror att risken för missförstånd blir mindre om man använder samma förled som i engelskan.

---

datorlåda

[om persondatorer och liknande:] från skärmen fristående låda som innehåller centralenhet, internminne, hårddisk och ofta även diskettenhet och cd-romspelare

Använd *datorlåda* för eng. *CPU* i den här betydelsen, dvs. för den fysiska "lådan".

centralenhet

den enhet i en dator som omfattar en eller flera processorer med tillhörande elektronik

Använd *centralenhet* för eng. *central processing unit* och *CPU* i denna betydelse.

centralprocessor

den processor i en dator som handhar och styr hämtning, avkodning och utförande av maskininstruktioner

Använd *centralprocessor* för eng. *central processing unit* och *CPU* i den här betydelsen.

Kommentar

Förkortningen *CPU* har kommit att användas för flera begrepp i svenskan. Olyckligast är när *CPU* används om den fysiska "lådan". Därför vill vi här ge förslag på olika svenska uttryck för de olika begreppen.

---

datorutrustning, hårdvara, maskinvara

Använd *datorutrustning*, *hårdvara* eller *maskinvara* för eng. *hardware*. Jämför [program](#).

Kommentar

Termen *hårdvara* är acceptabel som översättning av eng. *hardware* för datorutrustningens "hårda" delar. Termerna *hårdvara* eller *maskinvara* används främst när man behöver markera att man inte menar programvara. I övrigt är *datorutrustning* många gånger den bästa termen. Om det går bör man givetvis precisera vad man menar: *bildskärm*, *tangentbord*, *skrivare* etc.

---

dekompilering

översättning av datorprogramms maskinkod tillbaka till assembler och källkod

Använd *dekompilering* för eng. *reverse engineering*.

Kommentar

Dekompilering innebär i regel att man med hjälp av en disassemblerare översätter programmets maskinkod tillbaka till assembler och källkod. Av källkoden framgår sedan hur programmet är konstruerat. Programleverantören kan göra en dekompilering, t.ex. för att kunna åtgärda, anpassa eller vidareutveckla programmet när källkoden inte är tillgänglig separat. Eftersom tillgång till källkod underlättar plagiering av konstruktionen innehåller licensavtalen för datorprogram i regel ett förbud för licenstagaren att dekompilera programmet.

Begreppet *reverse engineering* förekommer även på maskinvaruområdet men innebär då handfast demontering eller isärtagning i syfte att identifiera fysiska komponenter och analysera konstruktionslösningar. Den erhållna kunskapen kan också här missbrukas så att den egna produkten mer eller mindre blir ett plagiat. Detta gäller givetvis inte bara datorutrustning utan även t.ex. bilar, hemelektronik och hushållsapparater.

---

demon

program som körs i bakgrunden och som utför viss operation efter viss tid eller vid förinställd tidpunkt eller som reaktion på vissa händelser

Använd *demon* för eng. *daemon*.

Kommentar

Stavningen "daemon" har en ålderdomlig klang i engelskan, så stavningen *demon*

förekommer även där.

En "daimonion" var en sorts skyddsande i den antika grekiska mytologin; numera förknippar man dock demoner med onda andar. Men i datavärlden används *demon* i överförd betydelse för program som agerar som andeväsen, dvs. i det fördolda, och då syftar det inte på något negativt.

Demoner är nära förbundna med operativsystemet Unix, men även andra operativsystem har stöd för demoner fast under benämningar som "services" (eng.), "tjänster" och liknande. Typiska demonprocesser är e-posthantering, hantering av skrivarköer och andra liknande administrativa tjänster i datornät. I Unix har de programfiler som demonprocesserna startas från ofta namn som slutar på **-d** (för demon), t.ex. **atd**, **crond**, **httpd**.

---

digitalpengar, digitala pengar

pengar som hanteras och överförs elektroniskt till ett kontantkort eller till den egna datorn och där pengarnas äkthet verifieras ur de elektroniska pengarna själva

Använd *digitalpengar* eller *digitala pengar* för eng. *digital cash*, *e-cash*. Jämför [kontantkort](#)

Kommentar

Digitalpengar anknyter till uttryck som *digital signatur* som står för ett besläktat begrepp, vilket är en fördel. Uttrycken *e-pengar*, *elektroniska pengar* och *cyberpengar* förekommer också men är mindre lämpliga. *E-pengar* och *elektroniska pengar* kan ge det felaktiga intrycket att överföringen endast sker via Internet (jämför [e-post](#) m.fl.).

När digitalpengar väl är överförda har de i likhet med vanliga kontanter inte längre någon koppling till en viss person eller ett visst konto. Se även den separata [tekniska artikeln om digitalpengar](#).

---

direkt, direktansluten

[om förbindelse:] som möjliggör direkt interaktiv kommunikation (med en databas, ett program eller ett programsystem)

Använd *direkt*, *direktansluten* för eng. *on line* i den här betydelsen.

direkthjälp

den hjälp man kan få i ett datorprogram när man ger ett hjälpkommando, trycker på en hjälptangent eller klickar på en hjälpknapp

Använd *direkthjälp* för eng. *on line help* i den här betydelsen

direktjänst

datortjänst som innebär att man har en direkt interaktiv kommunikation med ett

datasystem

Använd *direkttjänst* för eng. *on line service* i den här betydelsen.

Kommentar

Man bör vidare använda *uppkopplad* i stället för *on line* när man menar att två maskinenheter direkt kan kommunicera med varandra. Likaså bör man använda *nedkopplad* i stället för *off line* när man menar att två maskinenheter inte direkt kan kommunicera men ändå är anslutna till varandra. Om man trots våra rekommendationer vill låna in eng. *on line* bör det skrivas i ett ord, *online*, i sammansättningar t.ex. *onlinetjänst*.

---

direktsamtal

samtal till en eller flera förutbestämda mottagare så snart användaren lyfter luren eller trycker på ringknappen

Använd *direktsamtal* för eng. *push-to-talk*.

Kommentar

En ordagrann översättning lyder "tryck för att prata". Så fort användaren lyfter luren eller trycker på ringknappen kopplas han eller hon nämligen av telestationen (basstationen) direkt utan ringsignal till en eller flera mottagare. De telefoner som därmed kommer i kontakt med varandra fungerar då sinsemellan som walkie-talkieapparater. Inom fast telefoni har direktuppringning länge använts i larmsammanhang. På 2000-talet har tekniken lanserats som en röstmötsvarighet till chatt och direktmeddelanden.

---

direktuppspelning

[i webbsammanhang:] dataöverföring som innebär att överföring och uppspelning av ljud eller rörliga bilder sker successivt, i stället för att spelas upp först när hela överföringen är klar

Använd *direktuppspelning* för eng. *streaming* och *direktuppspelad* för eng. *streamed* i uttryck som *direktuppspelad video* (eng. *streamed video*).

Kommentar

I andra sammanhang kan det finnas anledning att använda andra uttryck, t.ex. *videoflöde* för eng. *video stream*.

---

diskussionsgrupp, diskussionsforum

forum för diskussion och informationsutbyte på Internet

Använd *diskussionsgrupp* eller *diskussionsforum* för eng. *discussion group* och *newsgroup*. Kortformen *forum* kan också fungera, i synnerhet om man avser platsen man besöker

snarare än människorna och innehållet.

Kommentar

Vi avråder från *nyhetsgrupp*, som är en direktöversättning av eng. *newsgroup*. Skälet är att de båda engelska termerna egentligen står för samma begrepp. Därför bör de få en och samma benämning på svenska, då lämpligen de mer beskrivande *diskussionsgrupp* eller *diskussionsforum*, alltefter sammanhanget.

---

domänadress

adress till en organisation o.d. eller till en dator på Internet

Använd *domänadress* i stället för eng. *domain address*.

Kommentar

En domänadress är det som står efter @ i e-postadresser på Internet och det som står efter de dubbla snedstrecken i webbadresser (men före ett eventuellt senare snedstreck).

Exempel 1: I e-postadressen *maria.jansson@bergbolaget.se* är domänadressen *bergbolaget.se*.

Exempel 2: I webbadressen *http://www.rr.kov.se/* är domänadressen *www.rr.kov.se* (vilket är adressen till webbserverdatorn för Konsumentverkets tidning Råd & Rön's webbplats).

Domänadresser består ofta av ett datornamn – *www* i exempel 2 – följt av ett *domännamn* (eng. *domain name*) – *rr.kov.se* i exempel 2. Man talar också om *toppdomäner* (eng. *top-level domain, TLD*) och *underdomäner* (eng. *sub domains*): I exempel 2 är toppdomänen "se" (utan punkt), "kov" en underdomän till "se" och "rr" en underdomän till "kov.se". Jämför [e-postadress](#), [Internetadress](#) och [webbadress](#).

Det som står till vänster om @ kallas i regel *användarnamn*. Ibland talar man bara lite mer beskrivande om *namndel* och *domändel*. "Användare" är en teknisk benämning på den person, organisation eller funktion adressen går till. Funktionsadresser kan vara kontaktadresser, informationsadresser och liknande (till exempel: *info@spraknamnden.se*, *mail@abc.se*, *dataterm-kontakt@nada.kth.se*).

---

dubbla snedstreck

teckenparet //

Kommentar

Eftersom det inte är *ett* utan *två* tecken, är benämningen *dubbla snedstreck* lämpligare än *dubbelt snedstreck*.

---

e-

'elektronisk', förled i sammansättningar, t.ex. *e-post*, *e-meddelande*, *e-brevlåda*, *e-adress*

Skriv förledet med liten bokstav såvida det inte står först i meningen. Då skrivs det med stor bokstav.

Kommentar

Förledet *e-* har i dag delvis fått en annan betydelse än 'elektronisk' och står även för information som finns på eller sprids via Internet. I sin nya betydelse används det flitigt, kanske väl flitigt, inom framför allt marknadsföring.

När det är klart vad som avses kan förledet utelämnas. Är det otvetydigt att man talar om e-posthantering kan man t.ex. säga "kontrollera om det finns någon post i brevlådan".

Behovet av att särskilja en företeelse med prefixet *e-* minskar i takt med att elektronisk hantering blir det normala på allt fler områden.

---

e-bok, elektronisk bok, e-bokfil

bok som har getts ut i elektronisk form

Använd *e-bok*, *elektronisk bok* eller *e-bokfil* för eng. *e-book*, *softbook* i den här betydelsen.

bokdator, läsplatta

dator som är särskilt avsedd för visning av böcker som har getts ut i elektronisk form

Använd *bokdator* eller *läsplatta* för eng. *e-book*, *softbook* i den här betydelsen.

Kommentar

Det här teknikområdet är nytt och därför är terminologin fortfarande vacklande. Det är också därför som vi ger flera termförslag. Vi har sett det som viktigt att i våra rekommendationer visa på begreppskillnaden mellan datorn och filen.

En bokdator påminner till form och handhavande om en tryckt bok. Ofta har därför inte bara den elektroniska texten utan även datorn benämnts *e-bok*, särskilt när man avser datorn tillsammans med dess innehåll. Detta kan leda till begreppsförvirring. När det är viktigt att göra åtskillnad mellan dessa begrepp kan man därför använda *e-bokfil* respektive *bokdator*. Andra tänkbara termer för själva datorn är *e-bokläsare*, *e-läsare* som ansluter till liknande termer som *e-post* och *e-handel* och till andra apparater som kallas *läsare*: *dokumentläsare*, *kortläsare*, *cd-läsare*.

---

e-brevlåda

förvaringsplats för e-brev

Använd *e-brevlåda* i stället för eng. *mailbox*.

---

editor

textbehandlingsprogram som arbetar med ren text utan dolda formatmarkeringar, och ursprungligen avsett att skriva programkod eller bearbeta redan skriven text med

Använd *editor* för eng. *editor*.

Kommentar

Editor är sedan länge en etablerad term bland svenska programmerare. Enkla editorer kan användas för att skriva bland annat kortare texter, programkod och kod för webbsidor. Mer specialiserade editorer (t.ex. Emacs och Vi) kan ha avancerade funktioner för till exempel programutveckling, som inte finns i typiska ordbehandlingsprogram.

---

enhetsfack

plats för monteringsbar minnesenhet i datorlåda

Använd *enhetsfack* för eng. (*expansion*) *bay*.

Kommentar

Hårddisk och cd-enhet är exempel på enheter som sitter monterade i enhetsfack. Ibland talar man övergripande om *utbyggnadsplats*. Jämför [kortplats](#).

---

e-post

överföring av meddelande med hjälp av datorer där meddelandet kan läsas vid valfri tidpunkt

Använd *e-post* för eng. *e-mail*. Själva meddelandet kan kallas *e-brev* eller *e-meddelande*. Som verbuttryck använder man *skicka*, *sända (med/via) e-post* eller *e-posta*. I talspråk och ledigare skriftspråk kan även *mejl* och *mejla* användas.

Kommentar

E-post och *e-brev* är de ord som används i normal sakprosa och som kan användas i alla sammanhang. Även på danska och norska rekommenderas *e-post* och *e-brev*. Det bör vara bindestreck i *e-post*, eftersom det är en sammansättning med en förkortning (här i form av en enda bokstav). Jämför *i-land*, *u-land*, *k-märkt*, *p-plats*.

Som ledigare vardagsform kan man använda de försvenskade *mejl* och *mejla*, i synnerhet för sådana korta meddelanden som inte riktigt kan liknas vid vanliga brev. Dessa ord är att föredra framför det engelska *e-mail*. Stavningarna *mail*, *maila* avråder vi ifrån.

Det som på engelska kallas *webmail* är en e-posttjänst som användaren får tillgång till

genom att logga in på en viss webbsida och som inte kräver något e-postprogram eller eget abonnemang hos en Internetleverantör. Användaren kan alltså komma åt sin e-brevlåda via vilken webbläsarförsedd dator som helst. (Även abonnemangsinnehavare erbjuds ofta detta alternativa åtkomstsätt för e-post.) På svenska är *webbpost* redan accepterat som en kort och koncis motsvarighet. Observera att det i regel inte finns någon anledning att skilja på e-post som skickas via ett e-postprogram och e-post som skickas via en webbläsare eller på annat sätt; det handlar bara om olika sätt att skicka och hämta posten på. *Webbpost* bör alltså användas bara när man tekniskt behöver skilja mellan webbaserad och övrig e-post.

---

e-postadress, e-adress

Kommentar

I e-postadresser förekommer tecknet @ (snabel-a). Det här är ett exempel på en e-postadress på Internet:

`maria.jansson@bergbolaget.se`

Den del av adressen som står efter @ kallas *domänadress*. Den avslutas ofta med en tvåbokstavskod för landet. Koden `se` står för Sverige.

---

e-postansvarig, e-postmästare

person som har det övergripande ansvaret för en domäns, t.ex. en organisations, e-posthantering

Använd *e-postansvarig* eller *e-postmästare* för eng. *postmaster*.

---

et-tecken, och-tecken

tecknet &

Detta tecken kallas enligt svensk standard *et-tecken* och utläses "och" (eng. ampersand). Tecknet kan också kallas *och-tecken*.

Kommentar

Att *et-tecken* är den mest etablerade termen beror på att ursprunget är det latinska *et* ('och', 'även') som fått en ligatur, dvs. hopskrivning av tecknen e och t, i tecknet &.

Vi avråder från den engelska benämningen *ampersand*, som förekommer i svenska texter, mestadels i IT-sammanhang. Den är en hopdragning av "and per se and", dvs. ungefär "(tecknet) & är i sig självt (ordet) och".

---

extrafönster, poppuppfönster

fönster med begränsat antal funktioner som öppnas ovanpå eller under ett redan

öppnat fönster och som vanligen ligger kvar tills det stängs manuellt

Använd *extrafönster* för eng. *pop-up window* och *pop-under window*.

Kommentar

Extrafönster är vanligen mindre, innehåller ofta reklam och öppnas i regel automatiskt och oombett.

---

fast program

program i gränsområdet mellan datorutrustning och program; ofta avses mikrokod som utför s.k. maskininstruktioner

Använd *fast program* för eng. *firmware*.

Kommentar

Fasta program läggs in i fasta minnen i datorn vid tillverkningen.

---

filnamnsändelse, filnamnssuffix, filnamnstillägg

ändelse på ett begränsat antal tecken som läggs till det egentliga filnamnet för att möjliggöra operativsystemets associering av filen till visst tillämpningsprogram

Använd *filnamnsändelse*, *filnamnssuffix* eller *filnamnstillägg* för eng. *file name suffix*, *file name extension*. Är sammanhanget givet går det bra att korta ned: *filändelse*, *filsuffix*.

Filnamnstillägg är däremot **inte** lämpligt att korta ned till "filitillägg" eftersom den avkortade formen kan missförstås som en utökning av **innehållet** i filen.

Kommentar

Gränsen mellan filnamnet och dess ändelse markeras av en punkt. Några exempel: "Dokument.doc", "Foto.jpg", "Ljud.mp3".

Termen filnamnstillägg används bl.a. i Microsoft Windows och är godtagbar. Men eftersom konventionen är att hela "Dokument.doc" (se t.ex. innehållet i fältet Filnamn vid sparandet av ett dokument) räknas som filnamn passar *ändelse* och *suffix* bättre som slutled. *Tillägg* som slutled antyder att det inte är en del av helheten.

Uttrycket "fil(namns)extension" avråder vi ifrån; de termer som vi rekommenderar är mer självförklarande. Likaså avråder vi från uttrycket "filtyptillägg". Det beror på att samma filnamnsändelse kan stå för flera olika filtyper, t.ex. "doc" som används av både Microsoft Word och Corel Word Perfect, två ordbehandlingsprogram vars filtyper skiljer sig avsevärt åt. Inte heller ändras filtypen i sig för att man byter ut filnamnsändelsen. Gör man det kan man därefter i regel inte öppna filen, vilket beror på att det associerade tillämpningsprogrammet inte kan hantera filtypen.

---

fjärr-, distans-

Använd *fjärr-* eller *distans-* som förled i de flesta sammansättningar där engelskan använder *remote*, t.ex. i *fjärransluten*, *fjärrkontroll*, *fjärråtkomst* och *distansarbete*.

Kommentar

Notera att *remote* är vardagsengelska och kan ha många olika betydelser: 'avlägsen', 'bortkopplad' med flera.

---

flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare

skrivare som har ytterligare funktioner utöver utskifter, vanligen faxning, kopiering och skanning

Använd *flerfunktionsskrivare* eller *multifunktionsskrivare* för eng. *multifunction(al) printer*, *all-in-one printer*.

Kommentar

Termen *multifunktionsskrivare* är redan etablerad i handeln. Vi rekommenderar dock i första hand *flerfunktionsskrivare*.

---

flertrådsteknik

teknik för multikörning inom en och samma programprocess

Använd *flertrådsteknik* för eng. *multithreading*.

Kommentar

Beroende på sammanhanget kan uttrycken *flertrådsexekvering*, *flertrådsprogrammering* osv. ibland vara bättre än *flertrådsteknik*.

För eng. *multithreaded* (om program) använder man *flertrådig*. För eng. *thread* ensamt rekommenderar vi *tråd*, men det kan för tydlighetens skull ibland vara bättre med den längre formen *exekveringstråd*.

Se även [multikörning](#) samt frågesvaret om [parallellbearbetning](#).

---

fulregistrering

registrering av ett domännamn som liknar – eller skulle kunna vara – ett domännamn för ett etablerat företag e.d., i syfte att dra till sig besökare som egentligen avsett att gå till en annan webbplats

Använd *fulregistrering* för eng. *registering of fake domain names*, *registering of bad domain names*.

Kommentar

Det "fula" består i att någon formellt korrekt registrerat ett ledigt domännamn – ett

domännamn som är ledigt just för att det innehåller felstavningar eller utelämnade tecken, t.ex. skayways.se, expresse.se, nodea.se, vagvarket.se, men som rättstavat vore identiskt med domännamnet för en etablerad organisation. En användare som råkar skriva fel i webbadressfältet kan därför hamna på en annan webbplats än den avsedda. Fenomenet har under 2005 ökat starkt på se-domänen, och har ett nära samband med [bluffwebbplatser](#) och [modemkapning](#).

Om *fulregistrering* känns för jargongartat i något sammanhang kan *avsiktligt vilseledande domänregistrering* vara ett mer formellt alternativ.

---

funktionalitet

förmåga hos en produkt att kunna utföra de funktioner som den är konstruerad för

Använd *funktionalitet* för eng. *functionality* i den här betydelsen.

Kommentar

Funktionalitet handlar om kvalitet och får inte sammanblandas med funktion, som kan definieras som 'bestämd uppgift för ett visst syfte'. Ett datorprogram kan ha en mängd olika funktioner, men var och en av dessa funktioner kan utföra sin uppgift mer eller mindre väl – de har olika funktionalitet.

Funktionalitet är ett flitigt använt uttryck på senare år, inte bara i databranschen. Trendiga ord används ofta onyanserat, som när man talar om förbättrad funktionalitet när det egentligen är fråga om att något fått nya eller bättre funktioner. *Funktionalitet* **kan** vara en korrekt översättning av *functionality*, men annars talar mycket för att vi bör undvika detta vaga uttryck på svenska. Menar man att den aktuella företeelsen begåvats med nya funktioner, blivit mer användbar, fått högre prestanda etc., bör man hellre skriva detta i klartext.

Man bör vara medveten om att det engelska *functionality* ibland är tämligen innehållslöst, som i "verifying infrared functionality", vilket mycket väl kan betyda "kontroll av att det infraröda ljuset fungerar" eller "...är påslaget".

Med detta sagt vill vi ändå ge ett exempel på hur man bör använda begreppen funktion, användbarhet och funktionalitet i ett visst sammanhang:

"Eftersom kalkylprogrammet Excel inte har någon **funktion** för ordbehandling av löpande texter så är det inte **användbart** för detta syfte. Därmed är **användbarheten** hos Excel för denna **funktion** mycket låg. Däremot har Excel god **funktionalitet**, dvs. programmet fungerar bra för att göra kalkyler, vilket det primärt är konstruerat för."

Jämför [användbarhet](#).

---

förvalt värde, förval

värde som datorn använder om användaren inte väljer annat värde

Använd *förvalt värde* i stället för eng. *default value*.

Kommentar

Ett ordbehandlingsprogram har normalt som förvalt värde att dokumentet skall skrivas ut på skrivaren i *ett* exemplar. Detta värde visas vid varje utskriftstillfälle, och användaren kan enkelt ändra det direkt i utskriftsmenyn. Andra värden av denna typ är dock tänkta att vara mer permanenta och kan bara ändras i programmets särskilda inställningsdel eller motsvarande. Det kan t.ex. handla om att ställa in ordbehandlaren på automatisk säkerhetskopiering var 10:e i stället för var 30:e minut. I dessa fall kan *förinställt värde* vara ett bättre uttryck.

---

gratisprogram

program som får spridas fritt och användas utan kostnad

Använd *gratisprogram* i stället för eng. *freeware*. Jämför [spritprogram](#).

Kommentar

Det finns två typer av program som får spridas fritt (dessa kan med ett gemensamt namn kallas *fricirkulerande program*): *gratisprogram* och *spritprogram*. Se vidare kommentaren till [spritprogram](#).

---

griddteknik

teknik för att utnyttja ledig kapacitet hos datorer i datornät i syfte att gemensamt bearbeta problem som är alltför komplexa för en enskild dator

Använd *griddteknik* för eng. *grid computing*, *grid technology*.

Kommentar

Termen *grid computing* är inspirerad av "the power grid", elkraftnätet. Grundbetydelsen hos *grid* är 'galler, rutnät, linjenät'. Inget av dessa svenska motsvarigheter passar att använda för det här begreppet (exempelvis associerar sammansättningar med nät alltför lätt till datornät etc.) Därför har vi valt att rekommendera den försvenskade stavningen *gridd*. Böjningen blir en *gridd*, *gridden*, *flera griddar*, *griddarna*.

Griddteknik utvecklades från början för att forskare skulle kunna köra avancerade beräkningar på flera samarbetande superdatorer men utan att behöva bekymra sig om vilka. I dag ska alla datorer som har rätt sorts program installerade kunna delta i griddkörningar lika lätt som de skickar e-post till varandra. Datorerna i en gridd är förbundna via datornät, och de kan ha olika maskinvaror, operativsystem och ägare. Ett svenskt exempel på griddtillämpning är Swegrid, som via datornätet GigaSunet tillgängliggör den gemensamma kapaciteten hos kluster av datorer på sex olika universitetsorter i landet. Varje kluster utgörs av ett hundratal sammankopplade persondatorer. Se vidare < www.swegrid.se/about.html >.

grupprogram

program som underlättar för arbetsgrupper att organisera och hantera gemensam information

Använd *grupprogram* för eng. *groupware*.

Kommentar

Till kategorin grupprogram hör vissa e-postprogram, kalenderprogram, dokumentadministrationsprogram, databashanterare m.m. Exempel på grupprogram är First Class, Lotus Notes och Microsoft Exchange.

---

gränssnitt

kontaktyta mellan olika funktioner eller delar i ett system

Använd *gränssnitt* för eng. *interface*.

Kommentar

Exempel på gränssnitt är gränssnittet mellan två program, mellan dator och modem samt mellan dator och skrivare. Användargränssnitt, eng. *user interface*, kallas det gränssnitt som möjliggör kommunikation mellan människa och dator och utgörs bl.a. av det man ser på bildskärmen. Det finns t.ex. grafiska användargränssnitt (eng. *graphic(al) user interface, GUI*) som bygger på fönster, ikoner (symboler) etc., och rent textbaserade användargränssnitt. Om man avser en hårdvaruenhet kan *gränssnittskort* för eng. *interface board (interface card)* vara en lämplig svensk term.

---

gränssnittskomponent

grundläggande komponent som används vid uppbyggnad av ett grafiskt användargränssnitt

Använd *gränssnittskomponent* för eng. *widget*.

Kommentar

Den mest otvetydiga benämningen på svenska vore omskrivningen "grafisk användargränssnittskomponent", men eftersom den är opraktiskt lång rekommenderar vi i första hand det nedkortade *gränssnittskomponent*. Den nedkortade formen bör räcka om sammanhanget är givet. Dessa gränssnittskomponenter är grunden för sådant som ikoner, knappar, dialogrutor, fönster, poppuppfönster och andra typiska inslag i grafiska användargränssnitt som förekommer hos t.ex. Macintosh och Microsoft Windows.

Det eng. *widget* används också i mer populär bemärkelse för de grafiskt eleganta små tilläggsprogram som man laddar ned och installerar på datorns skrivbord. Typiskt är klockor, räknare, kalendrar, anteckningsblock, nyhetsbevakning och liknande. På

svenska rekommenderar vi *skrivbordsprogram* för *widget* i denna betydelse.

Själva ordet *widget* har hävdats vara en sammandragning av *window* och *gadget* (gadget = 'grej, pryl, manick'). I Mac OS X kallas skrivbordsprogrammen för "widgets", medan Microsoft talar om "gadgets" i Windows Vista.

---

guide, vägvisare

hjälpfunktion i dator som, ofta via en serie dialogrutor, leder användaren rätt vid genomförandet av viss aktivitet, t.ex. installation av ett nytt program eller en ny hårdvara

Använd *guide* eller *vägvisare* för eng. *wizard*.

---

hackare

person som försöker forcera datorsystems säkerhetsspärrar i syfte att sabotera programvara eller att komma åt, utnyttja eller eventuellt förändra skyddad information

Använd *hackare* för eng. *hacker*. Som verb används *hacka* och aktiviteten kallas *hackande*.

Kommentar

En fördel med det försvenskade *hackare* är att det till skillnad från *hacker* inte ger några problem med böjningen och uttalet. *Hackare* är också den form som de flesta större dagstidningar och datatidningar valt att använda.

Tidigare försökte vi föra fram termen *knäckare* (eng *cracker*) för detta begrepp, och reservera *hackare* (eng. *hacker*) för 'person som är mycket skicklig i att göra egna program eller ändra i andras program, ofta med inslag av perfektionism'. Detta fick dock inget genomslag.

---

hakparentes

tecknet [och tecknet]

Dessa tecken kallas *hakparenteser* på svenska (eng. *square brackets*).

---

handbok

dokument som beskriver funktionen hos ett system, en enhet eller ett datorprogram

Använd *handbok* för eng. *manual*.

Kommentar

Instruktionsbok eller *bruksanvisning* kan ibland användas för detta begrepp. Även *manual* förekommer som uttryck för begreppet.

---

handdator

bärbar dator som är så liten att den kan hållas i handen vid användning

Använd *handdator* för eng. *handheld computer*, *palm(top) computer*, *PDA (personal digital assistant)*, *pen computer*, *pocket computer* och andra engelska benämningar för detta begrepp.

Kommentar

På engelska används som synes många olika uttryck för begreppet i fråga, och på svenska förekommer också en del uttryck, t.ex. *fickdator*, *PDA*, *penndator*, *skjortficksdator*, *digital anteckningsbok* etc. Denna rika flora kan förvirra, och vi rekommenderar därför att man använder *handdator* på svenska. Förledet *hand-* ger här en association om att datorn är liten och hanterlig och förekommer i ord som *handverktyg*, *handväska*, *handsåg*.

---

handskakning

[inom datakommunikation:] funktion som innebär att sändande och mottagande utrustning underrättar varandra om att de är redo att sända respektive ta emot

Använd *handskakning* i stället för eng. *handshaking*.

---

hemsida

Ordet *hemsida* bäddar för begreppsförvirring och bör därför helst inte användas alls. I stället bör man använda andra, mer precisa termer: [webbplats](#), [webbsida](#), [ingångssida](#) och [startside](#) (se respektive artikel).

Kommentar

Det är vanligt att *hemsida* används för begreppet *webbplats* (eng. *web site*). Vi anser av följande skäl att det är olyckligt:

- Med *hemsida* i singularform hamnar fokus på **en** sida, fast det så gott som alltid finns **flera** sidor på en *webbplats*. Större företags eller myndigheters *webbplatser* omfattar ofta hundratals sidor, och då blir benämningen *hemsida* direkt egendomlig. Den antyder att en enda sida skulle vara det intressanta – inte helheten.
- *Hemsida* är en direktöversättning av det engelska *home page*. Men i engelskan betyder *home page* något annat än vad *hemsida* har kommit att göra i svenskan:
  - Ursprungligen syftade *home page* på *startside*, dvs. den första sida som visas när användaren startar *webbläsaren*. Knappen på *webbläsarens* verktygsrad som ger återgång till *startsidan* brukade tidigare vara märkt just "Home" eller "Hem". Nyare svenska *webbläsarversioner* har i regel "Startside" som märkning.
  - Senare, allteftersom antalet *webbplatser* har vuxit, har det blivit en glidning i betydelsen: med *home page* avses i engelskan numera den

första sidan på webbplatsen, den med den kortaste webbadressen. Här har vi på svenska två betydligt mer klargörande termer att ta till: *ingångssida* alternativt *förstasida*.

Om det rekommenderade *webbplats* av någon anledning inte passar in finns det bättre alternativ än "hemsida". Vid allmän osäkerhet på ordvalet kan pluralformen av webbsida kännas bättre: "på våra webbsidor hittar du mycket matnyttigt", "på SVT:s webbsidor kan man bl.a. lyssna på webbradio". I sammansättningar kan man korta ner: "X är den bästa utbildningswebben". Ytterligare en möjlighet är *ingångssida*: "från vår ingångssida kan du länka dig vidare".

---

hjälpcentral

funktion i ett företag eller en organisation med uppgift att hjälpa anställda eller kunder att lösa problem med framför allt datorhantering eller databehandling

Eng. *helpdesk* kan översättas med *hjälpcentral*. Man kan också namnge hjälpcentralen mer precist alltefter arten av hjälp som tillhandahålls, t.ex. *användarhjälp*, *användarstöd*, *informationstjänst*, *kundservice*, *kundtjänst*, *språkrådgivning*, *termtjänst*, *datorhjälp*, *datorjour*, *dataakut*. För valet mellan *data-* och *dator-*, se [data-](#).

---

igenkänningstecken

[inom elektronisk identifiering:] bevis på att någon är den som hon utger sig för att vara

Använd *igenkänningstecken* för eng. *token* i den här betydelsen.

Kommentar

För detta begrepp används ofta termen "informationsbärare". Vi rekommenderar dock *igenkänningstecken*, eftersom den termen inte antyder att det är fråga om information som är meningsfull för en människa. Ett igenkänningstecken kan nämligen bestå av en slumpmässig kombination av bokstäver eller siffror, som bankomatkortets säkerhetskod.

Termen *token* används emellanåt oöversatt i svenskan i den här betydelsen. Om man nu måste göra det får termen lämpligen följande böjning: "ett token, flera token". För att slippa bestämda former som "toknet" och "tokenen" använder man omskrivning: "detta token", "dessa token".

Se även [stafett](#) och [informationsbärare](#).

---

ikon, symbol

representation av ett objekt (program, fil, mapp) i form av en liten bild på datorns skärmbild

Använd *ikon* eller *symbol* för eng. *icon*.

Kommentar

Termen *ikon* har kommit att dominera, men termen *symbol* är vanligast i Macintoshvärlden.

---

inbyggt system

datorsystem som är inbyggt i en utrustning eller i ett större system och som inte är synligt och åtkomligt som dator för användaren

Använd *inbyggt system* för eng. *embedded system*.

Kommentar

Exempel på inbyggda system är de datorer som ingår i symaskiner, bilar, kameror, tv-mottagare, mätinstrument, industrimaskiner osv. När sådana datorer är under tillverkning är termen *inbyggnadssystem* lämpligare som benämning, eftersom de då ännu inte är inbyggda.

---

indrag, indentering

förskjutning av textrad åt höger i förhållande till omgivande text

Använd *indrag* eller *indentering* för eng. *indent(ation)*.

Kommentar

Indrag passar bra i allmänna sammanhang där det finns behov av att göra textstruktur tydligare, t.ex. i listor och innehållsförteckningar. När det gäller källkod till program är *indentering* sedan länge gällande svensk fackterm.

Som verbformer används *dra in* respektive *indentera*.

---

informationsbärare

[inom datalingvistik:] enhet i text eller programkod

Använd *informationsbärare* för eng. *token* i den här betydelsen.

Kommentar

Inom syntaxanalys delas en text eller ett program med hjälp av en s.k. tokeniserare upp i en följd av informationsbärare, som vanligen utgörs av ord men även av förkortningar och skiljetecken.

Termen *token* används emellanåt oöversatt i svenskan i den här betydelsen. Om man nu måste göra det får termen lämpligen följande böjning: "ett token, flera token". För att slippa bestämda former som "toknet" och "toknen" använder man omskrivning: "detta token", "dessa token".

Se även [stafett](#) och [igenkänningstecken](#).

---

informationsteknik, IT

ett ganska vagt begrepp, oftast avses utnyttjandet av datorer och Internet för informationshantering

Använd hellre det fullständiga uttrycket *informationsteknik* än förkortningen *IT*.

Om man ändå vill använda förkortningen rekommenderar vi att man skriver den med i första hand stora bokstäver: *IT*. Men numera ser man förkortningen allt oftare skrivas med små bokstäver: *it*. När det inte finns risk för missförstånd kan man använda den formen, särskilt som förled i sammansättningar: *it-satsning*.

Kommentar

Initialförkortningar (undantaget sådana som utläses som vanliga ord, t.ex. *aids*, *laser*) skrivs av hävd med stora bokstäver för att läsaren ska få en signal om att förkortningen ska utläsas bokstav för bokstav: *IT*. Här har dock skett ett trendbrott under senare år. De initialförkortningar som är vanligt förekommande i många texter, kanske framför allt i tidningstext, skrivs oftare i dag med små bokstäver, däribland *it*. Själva bokstavskombinationen anses uppenbarligen vara så känd som initialförkortning att versaler inte behövs som signal. Det är särskilt vanligt att datatekniska förkortningar skrivs med små bokstäver. Det här trendbrottet har vi inom Svenska datatermgruppen hörsammat och därför ändrat vår rekommendation när det gäller *IT* och *it*. Men det är förstås viktigt att ta ställning till om en initialförkortning är tillräckligt välkänd och blir tillräckligt tydlig för läsaren när den skrivs med små bokstäver, särskilt som den i det här fallet innehåller en vokal.

På engelska heter det *information technology*, eftersom eng. *technology* även betyder 'teknik'. På svenska rekommenderar vi att man upprätthåller skillnaden mellan *teknik* och *teknologi* (vetenskapen om teknik). Se även Anders Lotssons artikel *Behövs exakta definitioner av klyschor?* (Computer Sweden nr 96 1999, tillgängligt på < <http://computersweden.se/b/343>>.)

Uttrycket *informations- och kommunikationsteknik* och dess förkortning *IKT* (av eng. *information and communication technology*, *ICT*) förekommer i stället för *informationsteknik* och *IT*. Ibland används det med motiveringen att *IKT* skulle utgöra ett vidare begrepp än *IT* och även inkludera telekommunikation och medier som video, tv etc. Ibland används det som ett sätt att komma ifrån det möjligen mer oprecisa *informationsteknik*. Slutsatsen är att man bör vara lika försiktig med att använda någotdera av dessa uttryck i en precis betydelse. Och i praktiken är distinktionen mellan *IT* och *IKT* närmast omöjlig att upprätthålla.

---

inforuta

ruta med informerande text som visas när muspekaren förs över visst område

Använd *inforuta* för eng. *tooltip*.

Kommentar

Tooltip översätts med antingen den allmänna termen *inforuta* eller med mer beskrivande termer, som preciserar vad rutan har för syfte. Exempel: hjälpruta, definitionsruta.

---

ingångssida, förstasida

webbsida som tjänar som huvudingång till viss webbplats

Använd *ingångssida* (i analogi med ingången till ett hus) eller *förstasida* (i analogi med en tidnings förstasida) för eng. *home page* i den betydelse som avses här. Jämför [startside](#), [webbsida](#) och [webbplats](#).

Kommentar

Vi avråder från ordet *hemsida* (eng. *home page*) som idag används för flera helt olika begrepp: förutom för [ingångssida](#) och [startside](#) även för [webbplats](#) och [webbsida](#). Det är därför lämpligare att precisera vad man avser genom att använda någon av de fyra sistnämnda termerna. Se utförligare resonemang i kommentaren under [hemsida](#).

---

initiera

förse program, kretskort m.m. med startvärden eller andra definierade värden i samband med start, så att ett känt utgångsläge intas

Använd *initiera* för eng. *initialize*.

Kommentar

Initieringen innebär ofta nollställning eller inställning i ett grundläge. Använd inte anglicismen *initialisera* för detta begrepp på svenska.

---

insticks-

Använd *insticks-* för eng. *plug-in* i sammansättningar.

Kommentar

Insticks- som förled förekommer t.ex. i termerna *insticksmodul*, *insticksprogram*, *instickskort*.

Internet

globalt datornät med IP som gemensamt kommunikationsprotokoll

Skriv i första hand *Internet* med stor begynnelsebokstav, även i sammansättningar, t.ex. *Internetabonnemang*.

Att skriva *internet*, *internetabonnemang* – alltså med liten begynnelsebokstav – kan dock också accepteras. Kortformen *nätet* skrivs med liten bokstav.

Internet kan uttalas med betoningen på *Inter-* (som i engelskan) eller på *-net* (som i svenskt uttal av t.ex. *intervall*).

Kommentar

Internet betraktas numera som ett nät liknande telenätet eller elnätet. Att ordet är så frekvent i allmänspråket gör också att det närmast uppfattas som ett vanligt substantiv. För många känns det därför naturligt att använda liten bokstav. Särskilt tidningar skriver ofta *internet* med liten bokstav. Vi menar därför att formen *internet* kan accepteras.

Internet var från början ett namn på ett visst datornät bland andra globala datornät. Fortfarande betar sig Internet i första hand som ett namn; det böjs t.ex. inte i bestämd form. Vore det ett vanligt substantiv borde det på svenska heta *internät*, *internätet* (jämför systerordet *intranät*), och i vardagliga sammanhang är det en möjlig variant. I danskan och norskan används för övrigt en liknande form: *internettet*, men det beror delvis på att nät i obestämd form heter *net* i danskan och *nett* i norskan.

Internetadress

domänadress, *e-postadress* eller *webbadress*

Använd *Internetadress* som övergripande term för de olika typerna av adresser som används på Internet: [domänadress](#), [e-postadress](#) och [webbadress](#) (se respektive artikel).

Kommentar

En fjärde typ av Internetadress är *IP-adress*, en typ av numerisk adress som datorer använder. Exempel: IP-adressen till webbserverdatorn för Svenska datatermgruppens webbplats är när detta skrivs 130.237.222.66.

Internetleverantör

företag eller institution som tillhandahåller Internettjänster, t.ex. anslutningsmöjlighet, e-postfunktion

Använd *Internetleverantör* för eng. *Internet Service Provider* (ofta förkortat till *ISP*).

Kommentar

För eng. *network provider* och *network service provider* kan man använda *nätleverantör* respektive *nätjänstleverantör*.

intranät

internt datornät (t.ex. inom en organisation) som utnyttjar samma teknik som Internet, men som inte är åtkomligt från Internet

Skriv *intranät*, med liten begynnelsebokstav, som översättning av eng. *Intranet*.

Kommentar

Det finns bara ett Internet, men intranät finns det flera av. Därför är det naturligt att behandla *intranät* inte som ett namn utan som ett vanligt ord och följaktligen skriva det med liten begynnelsebokstav och ge det en svensk form. Självklart kan ordet också böjas: *intranätet*.

Vi avråder från *Extranet* och den försvenskade formen *extranät*, som ibland används som benämningar för den del av ett intranät som har viss åtkomst utifrån, och förordar en förklarande omskrivning.

---

jokertecken

tecken i söksträng som står för godtyckliga tecken

Använd *jokertecken* för eng. *wildcard (character)*.

Kommentar

Exempel på jokertecken är asterisk och frågetecken.

Exempel: Skriver man sökordet webb* blir det träff på allt som börjar på webb, t.ex. webb, webbadress, webben, webbhotell, webbläsare, medan söksträngen Fran??n är ett sätt att täcka in olika stavningar av namnet Fransén – med s eller z respektive e eller é.

---

kaka

liten datamängd med information om tidigare besök som en webbserver skickar till en webbläsare och senare kan hämta därifrån

Använd *kaka* för eng. *cookie*. Hela mängden kakor för en webbläsare kallas *kakfil* (eng. *cookie file*) eller eventuellt *kakburk*.

Kommentar

Om man flera gånger vid olika tillfällen besöker en viss webbserver eller webbplats, så medför kakan att webbservern kan känna till att man tidigare varit där och också veta vad man gjort vid de tidigare besöken. Exempel: Om man gått in på en viss banks webbplats och sökt sig fram till sitt lokala kontors webbsida, kan informationen i kakan styra så att man vid nästa besök på bankens webbplats kommer direkt till det lokala kontorets webbsida.

Kaka är egentligen inte någon lyckad metafor för begreppet. Andra uttryck skulle eventuellt fungera bättre, t.ex. *avtryck, markering, märke, visitkort*.

---

katalog, mapp

förteckning över eller logisk förvaringsplats för filer och underliggande kataloger

Använd *katalog* eller *mapp* för eng. *directory, catalog, catalogue* eller *folder*.

Kommentar

En katalog har ett namn och ett innehåll.

---

kbyte

1 000 byte

Kibyte

1 024 byte

kbit

1 000 bit

Kibit

1 024 bit

Mbyte

1 000 000 byte

Mibyte

1 048 576 byte

Mbit

1 000 000 bit

Mibit

1 048 576 bit

Gbyte

1 000 000 000 byte

Gibyte

1 073 741 824 byte

Gbit

1 000 000 000 bit

Gibit

1 073 741 824 bit

Uttrycken *kilobyte*, *kilobit*, *megabyte*, *megabit*, *gigabyte* och *gigabit* kan förkortas *kbyte*, *kbit*, *Mbyte*, *Mbit*, *Gbyte* respektive *Gbit*. Om man avser de i datasammanhang vanliga prefix som bygger på multipler av två, rekommenderas *kibibyte* (förkortat *Kibyte*), *kibibit* (*Kibit*), *mebibyte* (*Mibyte*), *mebibit* (*Mibit*), *gibibyte* (*Gibyte*) respektive *gibibit* (*Gibit*).

Det finns ingen speciell pluralform för *byte* eller för *bit* när de används som måttenheter. Det heter alltså t.ex. "Hur många byte är den på?" I andra sammanhang är det för *bit* naturligt med en pluralform, t.ex. "det gäller de tre första bitarna" eller "... de fyra sista bytarna". Jämför 50 öre men "flera ören".

Uttalet av *byte* är /bajt/, av *bit* /bi:t/ och av kibi /çi:bi/ (tje-ljud).

Kommentar

Multipelprefixen *kilo* ('tusen'), *mega* ('miljon') och *giga* ('miljard') har de internationellt fastställda beteckningarna *k*, *M* respektive *G*. I datatekniska sammanhang används ofta *k* för att beteckna 1 024 ($=2^{10}$), *M* för att beteckna 1 048 576 ($=2^{20}$) och *G* för att beteckna 1 073 741 824 ($=2^{30}$). I januari 1999 fastställde det internationella standardiseringsorganet IEC (International Electrotechnical Commission) de nya prefixen *kibi* (betecknat *Ki*, 2^{10}), *mebi* (*Mi*, 2^{20}) respektive *gibi* (*Gi*, 2^{30}) för dessa värden, samt *tebi* (*Ti*, 2^{40}), *pebi* (*Pi*, 2^{50}) och *exbi* (*Ei*, 2^{60}). Ledet *bi* i dessa prefix ska ses som en förkortning av *binary* (*kibi* = "kilobinary" osv.).

Några fastställda beteckningar för byte och bit finns däremot ännu inte, men *B* har vunnit viss spridning som förkortning av byte. Ofta ser man att *B* även får stå för bit, men det är naturligtvis inte lyckat. Vi rekommenderar därför att både *bit* och *byte* alltid skrivs ut.

---

klammerparentes, spetsparentes

tecknet { och tecknet }

Dessa tecken kallas *klammerparenteser* eller *spetsparenteser* på svenska (eng. *braces* eller *curly brackets*).

---

klient-server

Använd *klient-server* i stället för eng. *client/server*. I sammansättningar skriver man så här: *klient-serverteknik*.

Kommentar

Det skall inte vara snedstreck mellan *klient* och *server*, eftersom snedstreck är ett flertydigt tecken som främst används för att ange alternativ, vilket det inte är fråga om här.

kodek

[inom datakomprimering:] enhet som komprimerar och avkomprimerar data

[inom telekommunikation:] enhet som kodar och avkodar signaler

Använd *kodek* för eng. *codec*. Ordet böjs en *kodek*, *kodeken*, *flera kodekar*, *kodekarna*. Det svenska *kodek* har betoningen på första stavelsen och uttalas som ordet *koden*.

Kommentar

Det engelska *codec* uttolkas "compression/decompression" eller "coder/decoder". Det handlar om en enhet eller ett dataprogram som kombinerar de båda funktionerna komprimerare/avkomprimerare eller kodare/avkodare. Kodek på videoområdet handlar om komprimering, medan det på teleområdet handlar om att teleoperatörer behöver kodekar för att konvertera (koda) binära signaler i sina digitala nät till analoga signaler i sina analoga nät. Den försvenskade stavningen *kodek* är redan etablerad i uttryck som "videokodek", t.ex. MPEG och Cinepak.

---

kommunikation, -kom

Använd det utskrivna *kommunikation* i uttryck som *datakommunikation*, *telekommunikation* etc. Om man behöver förkorta uttrycken kan *-kom* användas, t.ex. *datakom*, *telekom*. Undvik den eng. förkortningen *-com*.

---

kontantkort

smartkort som kan laddas med digitala pengar, som minskar när kortet används vid köp

Använd *kontantkort* i stället för eng. *cash card*.

Kommentar

Elektronisk plånbok förekommer också som benämning för detta begrepp, men vi förordar *kontantkort* eftersom det är kortare och mer beskrivande. Vi avråder också från benämningen *cash-kort*.

---

korsprogramvara

programutvecklingsverktyg som används i en typ av dator men genererar kod som ska användas i en annan typ av dator

Använd *korsprogramvara* för eng. *crossware*.

Kommentar

Ett vanligt exempel på *korsprogramvara* är en *korskompilator* (eng. *cross compiler*).

---

kortkommando

[i Windowsgränssnittet:] tangentbordskommando som innebär att viss tangent ensam eller i kombination med andra aktiverar viss funktion vid sidan av menyer eller grafiska knappar på skärm

Använd *kortkommando* för eng. *shortcut (key)*.

Kommentar

De tangentbaserade kortkommandona ger användare en möjlighet att direkt utföra en funktion utan att leta upp den i menysystemets hierarkiskt ordnade alternativ (eller genom att klicka på grafiska knappar på skärmen). I t.ex. Windowsgränssnittet finns mängder av färdigdefinierade kortkommandon för vanliga arbetsmoment, såsom F3 för att söka efter en fil eller mapp, Ctrl+C för att kopiera det som markerats, Ctrl +högerpil för att flytta insättningspunkten till nästa ord, Alt+F4 för att avsluta det aktiva programmet. I vissa program kan användaren dessutom definiera egna kortkommandon. Motsvarande finns även i Macintosh-gränssnittet.

Det finns ett kortkommando med vilket användaren kan välja i en meny utan att använda musen. Kommandot bygger på att man först trycker ner Alt-tangenten och sedan tangenten för den understrukna bokstaven i menyn, t.ex. Alt+A för att visa menyn "Arkiv". Den understrukna bokstaven kallas på engelska *access key* (key i bemärkelsen *nyckel*). Den ibland förekommande översättningen "snabbtangent" är alltså inte korrekt.

Snabbtangent passar bättre för de moderna tangentbordens extra tangenter som direkt startar vissa program, t.ex. för e-post och webbsurfning. Funktionen hos dessa snabbtangenter brukar kunna omdefinieras enligt individuella önskemål.

---

kortplats

plats för minneskort eller instickskort på datorns moderkort

Använd *kortplats* för eng. *expansion (card) slot*.

Kommentar

Det finns kortplatser i olika utformning för:

- extra internminne (*minneskortplatser*)
- instickskort som grafikkort, modemkort etc.

Den allmänna betydelsen av *slot* är 'springa, öppning, slits'. Ibland talar man övergripande om *utbyggnadsplats*. Jämför [enhetsfack](#).

---

kryptering med öppen nyckel, öppen nyckel-kryptering

kryptografiteknik där två relaterade nycklar används, varav en är *öppen* och en är *hemlig*

Använd *kryptering med öppen nyckel* eller *öppen nyckel-kryptering* för eng. *public key encryption*.

öppen nyckel

Använd *öppen nyckel* för eng. *public key*.

hemlig nyckel

Använd *hemlig nyckel* för eng. *private key*.

Kommentar

Det mycket stora heltal som bestämmer hur ett meddelande (eller data som lagras i krypterad form) ska förändras vid kryptering eller dekryptering kallas *nyckel*. Vid *symmetrisk kryptering* används samma nyckel för kryptering och dekryptering, medan man vid *asymmetrisk kryptering* använder olika nycklar. *Kryptering med öppen nyckel* är en form av *asymmetrisk kryptering* där en av nycklarna öppet kan lämnas ut, medan den andra hålls *hemlig*. Denna teknik blir allt vanligare på Internet, t.ex. i PGP (Pretty Good Privacy) i e-postprogram, och i SSL (Secure Socket Layer) i webbläsare.

---

kvot, tilldelning

[i samband med lagring, kapacitetsfördelning:] den kapacitet som en användare maximalt disponerar av en gemensam resurs

Använd *kvot* eller *tilldelning* för eng. *quota*.

Kommentar

Uttryck som *storage quota* och *resource quota* översätts därmed med *lagringskvot* respektive *resurskvot*, eller om man vill vara extra tydlig, med *lagringstilldelning* respektive *resurstilldelning*.

---

kö

ordnad följd av dataelement där det tidigast inkomna elementet bearbetas först

Använd *kö* för eng. *queue* och *pushup list*.

Kommentar

Kön är en datastruktur där programmet bearbetar elementen i ordning efter kötid, som i en biljettkö. Principen kallas "först in, först ut", på engelska FIFO, "first-in, first-out". Detta kontrasterar mot [stack](#) och principen LIFO.

---

ladda ned, hämta

[inom datakommunikation:] kopiera data från en dator till en annan (underordnad) dator, oftast från en server till en klient, för vidare användning eller bearbetning

Använd *ladda ned* eller *hämta* för eng. *download*.

Kommentar

Man kan t.ex. ladda ned program från Internet till sin egen dator, eller information om teckensnitt till en skrivare. Att kopiera data i andra riktningen, eng. *upload*, kan på svenska kallas *skicka*, *lägga upp* eller *överföra*.

---

lodstreck

tecknet |

Detta tecken kallas *lodstreck* på svenska (eng. *vertical line* eller *vertical bar*).

Kommentar

Tecknet har på svenska tidigare även kallats *vertikalstreck*.

---

läge

tillstånd i vilket ett system eller en funktion befinner sig

Använd *läge* för eng. *mode*.

Kommentar

Med *läge* åsyftas här att (en viss funktion i) ett system kan uppträda på olika sätt beroende på vilket läge (för den funktionen) det befinner sig i, t.ex. när ett ordbehandlingsprogram har ställts in i *överskrivningsläge* (eng. *replace mode*) eller *insättningsläge* alternativt *inskjutningsläge* (eng. *insert mode*).

Läge passar bra när det är möjligt för användaren att ställa om beteendet, något som det ofta inte är fråga om i mer uttalat tekniska sammanhang. Där har formen *mod* (oftast med n-genus) blivit etablerad, t.ex. inom fiberoptik, med termer som *enkelmods-* (eng. *single mode*) och *flermods-* (eng. *multimode*). I en enkelmodsfiber är det en ljusstråle som studsar omkring inne i glastråden; i en flermodsfiber studsar flera ljusstrålar omkring samtidigt.

Status avråder vi ifrån, bl.a. för att det brukar syfta på ett helt systems läge, t.ex. viloläge för en dator.

---

länk

[i webbsammanhang:] koppling från en viss plats (en symbol, en bild eller ett markerat ord) på en webbsida till en annan plats på samma eller på en annan webbsida

Kommentar

I andra sammanhang förekommer benämningen *hypertextlänk* för liknande kopplingar. För eng. *followed* eller *visited link* rekommenderas *använd länk*. Det att skapa en länk

kallas att *länka*.

---

lösenord

Använd *lösenord* i stället för eng. *password*.

---

markör

rörlig bildskärmssymbol som markerar var nästa tecken kommer att visas

Använd *markör* för eng. *cursor*.

Kommentar

I de gängse kontorsprogrammen antar markören formen av ett lodstreck och anger insättningspunkten, dvs. var nästa tecken från tangentbordet kommer att hamna. Insättningspunkten kan flyttas via tangentbordet eller med musen. Se även [muspekare](#).

---

matris

ordnad och indexerbar tvådimensionell följd av dataelement

Använd *matris* för eng. *matrix* (pl. *matrices*).

Kommentar

En *matris* är en rektangulär [tabell](#). En matris med n rader och m kolumner sägs vara av n gånger m dimensioner.

---

mellanprogram, anpassningsprogram

program vars ändamål är att möjliggöra eller underlätta samverkan mellan användarnas program och de resurser i en dator eller ett datornät, t.ex. databaser, som dessa program hämtar data från

Använd *mellanprogram* eller *anpassningsprogram* för eng. *middleware*.

---

mellanserver, proxyserver

server som utgör gränsen mellan två datornät, t.ex. mellan ett internt och ett externt datornät, och som vidarebefordrar trafiken dem emellan

En mellanserver är i regel placerad mellan ett internt och ett externt nät och uppträder mot det externa nätet som om den utgjorde en dator på det externa nätet. Den döljer härigenom för det externa nätet vilka noder som är anslutna till det interna nätet. Mellanservern fungerar som ombud, därav den engelska benämningen *proxy* (som bl.a. betyder 'ombud').

En mellanserver som förmedlar webbtrafik har ofta en cachefunktion för webbsidor, dvs.

mellanlagrar externa webbsidor, bilder o.d. så att dessa bara behöver laddas ned en gång. På så sätt blir webbåtkomsten i det lokala nätet snabbare samtidigt som belastningen på nätförbindelsen till Internet minskar.

---

minibild, miniatyrbild

bild som förminskats för att användas i navigering på webbsida eller i förhandsvisning av filinnehåll

Använd *minibild* eller *miniatyrbild* för eng. *thumbnail (image)* och *miniature image*.

Kommentar

Vi rekommenderar *minibild* eller, om man vill vara extra tydlig, *miniatyrbild*, såsom mer självförklarande termer än direktöversättningen "tumnegel(bild)" som är vanlig inom svensk webbprogrammering. "Miniatyr" ensamt förekommer också, men denna avkortade term bör endast användas om sammanhanget är givet.

Minibilder är vanliga på webbsidor, där de ger användaren en snabb överblick över flera bilder på en gång, t.ex. över varor i en webbutik. Tack vare sin minimala storlek går de också snabbare att ladda än motsvarande originalbild. En klickning på minibilden brukar innebära att originalbilden hämtas fram. Minibilder används även i grafiska filhanterare för att förhandsvisa filinnehåll.

Termen *indexbild* är inte lämplig i sammanhanget eftersom den i likhet med *indexkopia* brukar avse en innehållsförteckning över fotografiska bilder där de ingående fotona redovisas i starkt förminskad form.

---

minnespinne, usb-minne

löstagbart minne avsett att anslutas till usb-port på dator

Använd *minnespinne* eller *usb-minne* för eng. *USB memory*.

Kommentar

Minnespinnarna har i regel en avlång, pennliknande form, och de har i praktiken avlöst disketter som lagringsmedium. Termen *usb-minne* är vanlig i handeln, men *minnespinne* är en term som är oberoende av framtida teknikförändringar.

---

modemkapning

förfarande där en dator manipulerats så att dess modem ringer upp ett dyrt betalnummer i stället för den vanliga Internetleverantören

Använd *modemkapning* för eng. *modem hijacking*.

Kommentar

Termen *modemkapning* är sedan länge väl etablerad för fenomenet.

Tekniskt går det till så att ett webbfönster lurar användaren att tro att klickning på en ruta eller länk gratis ger tillgång till ett visst innehåll. Men i själva verket laddas då ett uppringningsprogram (eng. *dialler*) ned. Sedan kopplar programmet i smyg bort ordinarie fjärranslutning i Windows och ringer upp ett annat nummer, ett s.k. betalnummer som kostar avsevärt mycket mer än den vanliga uppkopplingen till Internetleverantören. Betalnummer debiteras via teleräkningen, så det är först när räkningen kommer som användaren blir varse vad som hänt, i form av en kostnadspost på kanske tusen kronor för en timmes uppkoppling.

De betalnummer som modemkapare brukar smyginstallera är oftast utlandsnummer till pornografiskt material. Se även utredningen "Konsumentskydd vid modemkapning" (SOU 2005:20), s.32. Regeringskansliet [www]. Tillgängligt på <<http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/02/12/2ecd69dd.pdf>>. Hämtat 8 juni 2005.

---

mottagaranpassning av dokument (brev)

framställning av individuellt anpassade dokument (brev) till många mottagare via samkörning med adressregister

Använd *mottagaranpassning av dokument* för eng. *mail merge*.

Kommentar

Massbrev är en annan vanligt förekommande term för begreppet. Den är kort och smidig men vi avråder från den eftersom den dels inte antyder att breven är anpassade till varje enskild mottagare, dels lätt kan sammanblandas med skräppost, spam.

Termen (*register*)*kopplad utskrift (av dokument, av brev)* förekommer också. Den är formellt korrekt, men *mottagaranpassning av dokument* passar bättre om man vänder sig till en större allmänhet.

---

multikörning, parallellbearbetning, parallellkörning

samtidig körning av flera program i samma dator

Använd *multikörning*, *parallellbearbetning* eller *parallellkörning* för eng. *multiprocessing*, *multitasking* eller *parallel processing*.

Kommentar

Genom denna teknik kan datorn betjäna flera samtidigt användare eller bedriva flera samtidigt aktiviteter. Se även frågesvaret om [parallellbearbetning](#).

---

multimedie-

Ordet *medium* böjs: *ett medium, mediet, flera medier, medierna*, och som förled formen *medie-* (jämför *akvarium, akvariet, akvarier, akvariefisk.*) Det skall alltså heta t.ex. *multimedieteknik*, inte *multimediateknik*.

Kommentar

Eftersom *multimedia* är ett modeuttryck och själva tekniken (dvs. att flera medier, t. ex. ljud, bild och ljus, samspelar på något sätt) är standard i nya datorer, kan man i regel slopa det.

Vill man ändå använda detta plurala ord, är *multimedier* att föredra framför *multimedia*. Som bakgrund till denna rekommendation ligger att den svenska språkvården numera avråder ifrån pluralformen *media* för ordet *medium*.

---

muspekare

[i grafiska användargränssnitt:] rörlig bildskärmssymbol som flyttas med hjälp av mus eller motsvarande pekdon

Använd *muspekare* för eng. *mouse pointer*.

Kommentar

Muspekaren kan anta olika utseende, beroende på läget på skärmbilden: över menyraden och snabbknappar kan den ha formen av en pil, över inskriven text en form liknande bokstaven I. En klickning över inskriven text innebär att insättningspunkten flyttas till den aktuella positionen, se under [markör](#).

---

nummertecknen, fyrkant

tecknet #

Detta tecken kallas *nummertecknen* på svenska. På telefoner brukar tecknet i regel kallas *fyrkant*. De engelska motsvarigheterna är *number sign* respektive *hash*.

Kommentar

Tecknet har även haft mer jargongartade benämningar som *brädgård, brädhög, galler, grind* och liknande.

Observera att denna rekommendation inte gäller uttalet av C#, dvs. programspråket med detta namn från Microsoft. Det etablerade uttalet här är "C sharp" både på engelska och på svenska. Uttrycket är nämligen lånat från musiken, där C# är beteckningen på tonen ciss (= C höjt ett halvt tonsteg) – på engelska just C sharp. Här är tecknet # således inte ett nummertecken utan det man kallar för korsförtecken.

---

nät dator

Kommentar

Se ordlistartikeln om [tunn klient](#).

---

nätfiske

förfarande att lura till sig information via t.ex. e-brev som har falsk avsändare och som innehåller en länk till en bluffwebbplats

Använd *nätfiske* för eng. *phishing* (av *fishing*).

Kommentar

Det typiska nätfisket börjar med att man får ett e-brev där ett känt företag står som avsändare. Avsändaruppgiften är dock falsk. Brevet innehåller en länk till en webbplats som sägs vara företagets. Där uppmanas man att uppdatera personlig information som påstås ha gått förlorad eller måste kontrolleras, som lösenord, kontokortsnummer etc. Länken går emellertid till en webbplats som också är förfalskad, en snarlik kopia av det aktuella företagets riktiga webbplats. Denna s.k. [bluffwebbplats](#) är enbart till för att lura av besökaren känsliga uppgifter som bedragaren vill åt för att kunna tömma vederbörandes konton.

Att det engelska *fishing* här stavas med *ph-* är troligen efter mönster från 70-talets *phreaking*, av ordet *freak* med *ph-* som i *phone*. En *phreaker* var en telefonhackare som lyckades manipulera telefonnätet så att samtalet blev gratis. Jämför [fulregistrering](#), [bluffwebbplats](#), [modemkapning](#).

---

näthandel

handel med varor där varorna beställs via Internet

Använd *näthandel* för eng. *on line shopping*.

---

nätnav, hubb

utrustning i datornät som samlar en mängd nätanslutningar

Använd *nätnav* eller *hubb* för eng. *hub*. *Hubb* böjs *hubben*, *hubbar* som *klubb*.

---

omkopplare

fysisk komponent för brytning eller omkoppling av elektriska signaler

Använd *omkopplare* för eng. *switch* i denna betydelse.

Kommentar

Om komponenten inte växlar mellan två eller flera inkopplingsalternativ utan enbart har en brytande funktion kallas den vanligen *brytare*. Jämför [väljare](#), [växel](#).

omvänt snedstreck, bakstreck

tecknet \

Vi avråder från den engelska benämningen *backslash*.

---

operativsystem

uppsättning samverkande program som styr hur datorn fungerar och gör så att tillämpningsprogram kan kommunicera med den

Använd *operativsystem* för eng. *operating system*.

Kommentar

Vi avråder bestämt från den kryptiska jargongformen *operativ*.

---

pekskärm

bildskärm på vilken man t.ex. kan välja mellan olika alternativ eller mata in information genom att peka direkt på skärmen med ett finger eller med en särskild penna

Använd *pekskärm* för eng. *touch screen*.

Kommentar

Pekskärmar förekommer t.ex. på handdatorer och på självbetjäningsterminaler i offentliga miljöer, bl.a. i "automater" för biljettbokning.

---

persondator

Kommentar

Persondator används för att särskilja en sorts datorer från andra, främst stordatorer och servrar. När sammanhanget är klart räcker det med *dator*. Det finns flera typer av persondatorer, bl.a. IBM PC och därmed kompatibla datorer samt Apple Macintosh och därmed kompatibla datorer. Det är bara om den första typen man bör använda benämningen *pc*. *Pc* är alltså inte synonymt med *persondator*, eftersom pc-datorer bara utgör en delmängd av persondatorer.

Pc är en förkortning för eng. *personal computer* 'persondator'. Om det finns skäl att använda uttrycket skall det skrivas med små bokstäver. Initialförkortningar brukar till en början ofta skrivas med versaler. Efter hand som uttrycket och företeelsen blir mer bekant brukar man skriva dem med små bokstäver. Jämför *mc* (*motorcykel*), *tv* (*television*), *wc* (*water closet*), *gd* (*generaldirektör*), *vd* (*verkställande direktör*). Se också [cd-rom](#).

Vid behov kan det böjas: *en pc, den där pc:n, flera pc:ar*.

plattform

specifik datorutrustning, programvara eller kombination av dessa

Eng. *platform* översätts ofta med *plattform*, men innebörden av termen är många gånger oklar och kan då behöva preciseras.

Kommentar

Plattform kan t.ex. avse en viss processor, en viss buss eller ett visst operativsystem. Sammansättningen *plattformsoberoende* är också ofta oklar och kan behöva preciseras. Det är bättre att skriva det man menar, t.ex. "oberoende av operativsystem", "fungerar i alla datormiljöer", eller liknande.

---

podd-

Använd *podd-* för eng. *pod* som förled i ord som *poddradio*, *poddtjänst*, *poddsändning*, *poddartiklar*.

Kommentar

Termen *poddradio* ('tjänst som möjliggör nedladdning av lagrade radioprogram och musikfiler via Internet för uppspelning i dator eller mediaspelare vid valfri tidpunkt') är redan etablerad hos bl.a. Sveriges Radio. Den engelska termen *podcasting* avspeglar att det första dataprogrammet för poddradio skrevs för Apples mediaspelare **Ipod**. Det senare ledet *-casting* är hämtat från *broadcasting*, sv. *rundradio*.

Poddradio innebar ursprungligen att programmen hämtades automatiskt enligt ett schema som användaren ställde in, som en RSS-prenumeration fast för ljud i stället för text. Numera kallas det poddradio även när en radiostation på sin webbplats tillhandahåller radioprogram för manuell nedladdning. Det engelska ordet *pod* betyder 'fröskida, ärtbalja, kapsel' men bildligt också 'grej, mojäng'.

---

portal

webbsida eller webbsidor som huvudsakligen innehåller ingångar till ett större antal tjänster eller webbplatser med en gemensam nämnare

Använd *portal* för eng. *portal*. Jämför [webbplats](#).

Kommentar

Tidigare avsågs med portal en kommersiell webbsida. Affärsidén var att webbsurfarna alltid skulle börja sina sessioner vid en portal, och att den sidan skulle innehålla länkar till tjänster som bedömdes vara lockande: e-post, nyheter, söktjänster, börskurser, postorder, banktjänster och annat.

Numera är skillnaden mellan portaler och andra webbplatser mindre. Därför bör

portalen egentligen inte jämföras med en webbplats, utan snarare med webbplatsens ingångssida.

En typisk *webbplats* är ett antal webbsidor som har samma utgivare, oftast ett företag eller en organisation, och som är knutna till varandra genom länkar och besläktat innehåll. Länkar utåt till andra webbplatser förekommer, i varierande omfattning och aktualitet, i t.ex. länksamlingar, men då ändå bara som ett inslag bland många.

En typisk *portal* är en eller flera webbsidor med ett utbud av information och tjänster i form av länkar till andra webbplatser eller webbsidor. Länkarna är här en grundval och inte bara medtagna "för kännedom". Det hindrar naturligtvis inte att portalen kan innehålla mycket eget material.

Portaler är ofta organisationsövergripande, dvs. flera organisationer samarbetar kring ett gemensamt tema. Detta tema kan vara:

- relativt ämnesspecifikt, som hos Kvinnofridsportalen och Språkvårdsportalen
- betydligt bredare, som hos SverigeDirekt (hela offentliga sektorn), Passagen (ett "klassiskt" upplägg där flera kommersiella aktörer samarbetar) eller Företagarguiden (Nuteks guide kring att starta och driva företag)

Oavsett tema så handlar det om att paketera informationsresurser eller tjänster från flera håll på ett överskådligt sätt, så att informationssökare och kunder lotsas rätt.

Observera att gränsen mellan portal och webbplats ändå är flytande, inte minst på grund av att portaler brukar anses ambitiösare och "finare" än vanliga webbplatser.

---

program

Använd *program* eller, i vissa sammanhang, *mjukvara* för eng. *software*. Jämför [datorutrustning](#).

Kommentar

Använd *program* när ett enskilt program, t.ex. Microsoft Word, avses. Ibland kan termen *programvara* behöva användas när man vill beskriva ett program eller programpaket med alla dess ingående delar. Ofta kan *program* (eller *tillämpningsprogram* om man vill skilja ut dessa från *systemprogram*) användas som svensk motsvarighet även för de engelska termerna *application*, *application program* och *application software*.

Termen *mjukvara* kan accepteras i analogi med *hårdvara* (för *datorutrustning*), men bör reserveras för de sammanhang där även *hårdvara* nämns.

---

programfix

korrigerig eller modifiering av ett program för att tillfredsställa akuta behov i väntan på nästa version av programmet

Använd *programfix* för eng. *patch*.

Kommentar

En programfix kan göras på många olika sätt, alltifrån direkt ändring av binärkoden till utbyte av en eller flera programmoduler i ett komplext program.

Även *buggfix* förekommer för detta begrepp. I mer formella sammanhang kan *programkorrigerings* passa bättre.

---

programspråk, programmeringsspråk

språk bestående av en uppsättning regler och kommandon som används vid datorprogrammering

Använd *programspråk* för eng. *programming language*.

Kommentar

Många direktöversätter till *programmeringsspråk*. Den termen är också korrekt, men vi rekommenderar i första hand det kortare *programspråk*. Undantag: termen programmeringsspråk kan vara lämpligare när det finns risk för att programspråk kan tolkas som "dialogspråk i programmet" (dvs. det mänskliga språk som används i användargränssnittet).

C++ och Java är några exempel på moderna programspråk.

---

prompt, kommandoprompt

textsträng på dataskärm som visar att operativsystem eller program väntar på kommando eller annan information från användaren

Använd *prompt* och *kommandoprompt* för de engelska substantiven *prompt*, *command prompt*.

Kommentar

Benämningen *prompt* är övertagen oförändrad från engelskan. Begreppet är förknippat med textbaserade gränssnitt som hos MS-DOS och Unix, där prompten normalt har formen av textsträngar som "C: >" eller "%" plus ett i regel blinkande understreck, alternativt en blinkande fyrkant. Den försvenskade formen *prompter* (Dataordboken, SIS 1989) fick aldrig något större genomslag.

Prompt används ibland felaktigt om det ord eller den fras som anger vilken information som skall anges i ett fält, t.ex. "Förnamn", "E-postadress". Använd i stället *ledtext* för eng. *prompt* i denna betydelse. Observera även det engelska verbet *prompt*, se [uppmåna](#).

pushteknik

klient-serverteknik som innebär att servern sänder data utan att klienten har efterfrågat dessa; [i Internetsammanhang även i vidare betydelse:] klient-serverteknik för serverutsändning utan direkt klientstyrning

Använd *pushteknik* för eng. *push technology*.

webbutskändning

utsändning av webbsidor (och liknande information) med *pushteknik*.

Använd *webbutskändning* för eng. *webcasting*.

webbkanal

kanal för en viss webbutskändares webbutskändning

Använd *webbkanal* för eng. *web channel*.

webbakgrund

visningsätt för webbläsare (och andra klienter för webbutskändningar) som innebär att informationen från en vald webbkanal visas som bakgrundsbild på skärmen

Använd *webbakgrund* för eng. *webtop*.

Kommentar

Detta teknikområde är ganska nytt, och terminologin är fortfarande vacklande. Det som sker vid traditionell webbanvändning kan benämnas med eng. *pull*, dvs. webbläsaren "drar" aktivt till sig webbsidorna från webbservern. Eng. *push* betecknar en motsatt teknik: en server "trycker ut" information till en klient. Kanalliknelsen är en analogi med hur man upplever tv-mediet. I strikt teknisk mening handlar det naturligtvis inte om kanaler, men för användaren upplevs det så: man väljer mellan att ansluta till olika webbutskändares tjänster, som var och en skickar ut ett visst innehåll.

Skillnaden mellan pushteknik och pullteknik är dock ofta inte så stor som det låter – utsändningen begärs oftast av klienten och användaren kan med klientprogrammet styra vilken typ av innehåll som ska sändas. Ser man i stället mer till funktionen, som kan liknas vid en prenumeration, skulle man kunna tala om *webbprenumeration*.

Den som ansvarar för webbutskändningar kallas *webbutskändare*. Normalt erbjuder en webbutskändare en enda kanal.

---

ramar, ramteknik

[i webbsammanhang:] teknik inom sidbeskrivningsspråket HTML som möjliggör indelning av en webbsida i flera rutor där varje ruta innehåller ett separat HTML-dokument

Använd *ramar* eller *ramteknik* för eng. *frames*.

Kommentar

Med hjälp av ramteknik kan sidor utformas så att det t.ex. i en ram visas en meny och i en annan ram ett valt dokument.

---

realtid

Använd *realtid* i stället för eng. *real time*.

RFID-krets

radiokrets för trådlös överföring av små datamängder på korta avstånd

RFID-etikett

etikett med inbakad RFID-krets

RFID-data

datainnehåll i en RFID-krets

Använd *RFID-krets*, *RFID-etikett* respektive *RFID-data* för de olika betydelserna av eng. *RFID tag*.

Kommentar

Eng. *RFID tag* och försvenskningen "RFID-tag" har kommit att användas för tre olika begrepp, vilket är olyckligt. Av detta skäl och eftersom *tagg* är mindre informativt än *etikett* och mer förbinds med märkspråk (jämför ordlistartikeln om [tagg](#) och frågesvaret om [markup language](#)) avråder vi från "RFID-tag". *Etikett* anknyter också till *streckkodsetikett*, som tillhör samma tillämpningsområde.

RFID-etiketter kan ingå i t.ex. prislappar, förpackningar och id-kort. RFID-etiketter kan också ingå i busskort, som därmed inte behöver dras genom någon avläsare utan det räcker att hålla upp det framför kortläsaren. Ett sådant busskort kan förslagsvis kallas *kontaktlöst kort*.

RFID uttyds *Radio Frequency Identification*, sv. *radiofrekvensidentifiering*.

---

router

dator som väljer väg för och vidarebefordrar data i ett datornät

Ordet *router* böjs: *en router*, *routern*, *flera routrar*, *routrarna*. Det uttalas på svenska antingen /roter/ som i *rot* eller /rauter/ som i *scout*.

Kommentar

Det som en router gör kallas *dirigering*. I mer tekniska sammanhang kan även *routning* användas.

rulla

förflytta text eller bild kontinuerligt på bildskärm eller i fönster

Använd *rulla* för eng. *scroll*. För eng. *scroll bar* bör *rullningslist* användas.

Kommentar

Verbet *bläddra* används när hela skärmsidan eller fönsterinnehållet byts ut samtidigt. Vi avråder från benämningen *skrolla*.

---

rullningslås

funktionstangent på tangentbord avsedd att reglera rullning av text

Använd *rullningslås* för eng. *scroll lock*.

Kommentar

Den här tangenten är märkt "Scroll Lock" och är en av låstangenterna, de övriga är *skiftlås* (eng. *caps lock*), och *numeriskt lås* (eng. *num lock*).

---

samköp, gruppköp

metod som används i samband med e-handel där priset på en produkt gradvis sjunker när antalet beställare ökar

Använd *samköp* eller *gruppköp* för eng. *co-shopping*.

---

server, serverprogram

datorprogram som tillhandahåller gemensamma servicefunktioner i ett datornät, t.ex. datalagring och e-postkommunikation

server, serverdator

dator med ett eller flera serverprogram

Ordet *server* böjs: *en server, servern, flera servrar, servrarna*.

---

skarvfri

(om två eller flera element:) som fogats till varandra så att de uppfattas som en enhet

Använd *skarvfri* för eng. *seamless*.

Kommentar

Vi rekommenderar *skarvfri* som svensk översättning i stället för den annars vanliga direktöversättningen "sömlös". Även *glidande*, *kontinuerlig* och *omärklig* är tänkbara alternativ beroende på sammanhanget, t.ex. skarvfri bakgrund, skarvfri bild, skarvfri

organisation, glidande (omärklig) övergång.

---

skimning, kortkapning

smygavläsning för brottsliga ändamål av information på bank- och kontokort

Använd *skimning* (med hårt k-ljud och samma betoning som *tinning*) eller *kortkapning* för eng. *skimming*

Kommentar

Försvenskningen *skimning* har redan fått betydande spridning och vi anser den acceptabel, liksom verbet *skimma*. Vi vill dock även föra fram *kortkapning* som en mer begriplig svensk term. För den person som ligger bakom och för den apparatur som används kan man tala om *skimmare*. Som en beskrivande förklaring av skimning kan *smygavläsning* användas.

Den allmänna betydelsen av engelskans skim är "skumma". Här avses en speciell betydelse: något som bedragare gör när de i smyg med en liten dosa eller tillsats fångar upp informationen som finns på bank- och kontokort, för att sedan skapa ett duplikatkort med samma information.

---

skivavbildning

fil som utgör en exakt avbildning av innehållet, inklusive struktur, på ett lagringsmedium

Använd *skivavbildning* för eng. *disk image*.

Kommentar

Ursprungligen användes skivavbildningar främst för distribution av innehåll på cd-skivor via Internet. En enda fil innehåller alla data som behövs för att skapa en ny cd-skiva med exakt samma innehåll och struktur som ursprungsskivan.

Senare generaliserades begreppet så att godtyckliga filsamlingar (med all struktur) började distribueras som skivavbildningar, alltså inte bara avbildningar av (verkliga) skivor. En skivavbildning kan öppnas ("monteras") som en virtuell skiva i användarens datormiljö, varefter dess innehåll kan kopieras till den vanliga hårddisken.

---

skript

text som innehåller instruktioner eller kommandon till program

Använd *skript* för engelska *script*. *Skript* böjs *ett skript, skriptet, flera skript, de där skripten*.

Kommentar

Ordet *manus* används också för detta begrepp (bl.a. av Apple).

skrivare

Använd *skrivare* för eng. *printer*.

---

skriva ut

Använd *skriva ut* för eng. *print*. Vi avråder från uttrycket *printa*.

---

smartkort

kort med inbyggt elektroniskt minne

Använd *smartkort* för eng. *smart card*.

Kommentar

Detta begrepp har också tidigare benämnts bland annat *aktivt kort* och *aktivkort*. Exempel på olika typer av smartkort är telefonkort och kontantkort. Plastkort med enbart magnetremsa, t.ex. bankomatkort, minutenkort, kreditkort, är inte smartkort.

---

snabbmeny, snabbvals meny, poppupp meny

meny som dyker upp när man klickar med höger musknapp i Windows eller klickar med kontrolltangenter nedtryckt på Macintoshdatorer

Använd *snabbmeny*, *snabbvals meny* eller *poppupp meny* för eng. *pop-up menu*, *shortcut menu* och *context menu*.

Kommentar

I teknisk litteratur och på Macintoshdatorer kallas detta *kontextmeny* (eng. *context menu*), men som generell term rekommenderar vi *snabbmeny* eller *snabbvals meny*. Alternativet *poppupp meny* kan användas om man vill behålla likheten med det engelska *pop-up menu*. På Macintoshdatorer syftar termen "popupmeny" (Apples skrivsätt) på en meny som ligger i ett fönster där **ett** av menyvalen syns, t.ex. den aktuella inställningen, medan övriga val är dolda till dess att användaren klickar på menyn.

Typiskt för en snabbmeny är att den dyker upp på muspekarens plats när man högerklickar eller trycker på en särskild tangent som finns på många tangentbord (Ctrl-tangenten på Macintosh). Menyn innehåller val som är anpassade för den del av programmet man arbetar i. Snabbmenyn har i regel inget som antyder dess existens när man inte använder den.

---

snabel-a

tecknet @ (ett ringomgärdat a)

Använd *snabel-a* för tecknet @, som förekommer i e-postadresser. Läs också ut det som *snabel-a* och inte som "at".

Kommentar

I svenskan liksom i andra språk finns det flera benämningar på detta tecken: *snabel-a*, *kanelbulle*, *apsvans*, *apöra*, *elefantöra*, *alfaslang*, *krullalfa*. Alla är mer eller mindre goda beskrivningar av utseendet på detta tecken. De med *alfa* är olämpliga då det inte är det grekiska alfa som avses. Tecknet @ är ursprungligen ett stiliserat skrivsätt för franskans *à*, som i *à-pris*. (Mer om detta kan läsas i en [separat artikel](#).) Det engelska *commercial at* är inte särskilt lämpligt att ta över ens i översatt form, eftersom vi inte använt det uttrycket i svenskan tidigare.

Benämningen *snabel-a* är den enda benämning som anger att det är fråga om ett *a*. Dessutom verkar det redan ha slagit igenom i svenskan. Det används även i danskan. Att benämningen utgörs av en vardaglig liknelse gör den inte mindre seriös (jämför *gomsegel*, *skruvskalle* och *magmun*). Även i andra språk är de officiella benämningarna på @ liknelser. Observera också att man måste skilja på själva tecknet @ och vad tecknet står för ('på', 'vid'). När man t.ex. vill ge någon sin e-postadress är det ju tecknet @ man avser när man läser upp adressen, inte bokstäverna *p* och *å* (eller *v*, *i* och *d*) som man skulle kunna tro om vi läste "på" (eller "vid").

Om man tycker att det är helt entydigt att det är tecknet @ som avses när man läser ut en adress och hellre vill använda en preposition (jämför eng. *at* och fra. *à*), välj i första hand *på*. Adressen <Nils.Nilsson@x-verket.se> läses då helt enkelt ut "Nils punkt Nilsson på x-verket punkt s e". Anser man att *på* blir missvisande att använda med den aktuella domänadressen bör man hålla fast vid *snabel-a*.

---

snedstreck

tecknet /

Beteckningen *snedstreck* är gammal i svenskan. Vi avråder från den engelska benämningen *slash*.

---

socket

[i datornätssammanhang]: del av gränssnitt för datakommunikation

socket

[i maskinvarusammanhang:] typ av elektrisk kontakt som används vid montering av t. ex. minnen

Använd *socket* för eng. *socket* (eng. *CPU socket* blir på svenska *centralprocessorsocket* eller kortare *cpu-socket*).

Kommentar

Grundbetydelsen av *socket* är *socket*, *fattning*, *kontakt* eller *uttag*, men i

datornätssammanhang står det inte för fysiska kontakter utan för ett slags gränssnitt för datakommunikation. Det är sockel i den här betydelsen som avses i t.ex. SSL, Secure Sockets Layer.

Det snarlika ordet *socks* i uttryck som "the SOCKS server requires authentication" står för ett namn på ett program som ger datorer innanför en brandvägg tillgång till Internet. Eftersom det handlar om ett namn är det här naturligt att använda samma benämning på svenska, *socks-servern*.

---

spegling

dubbling av en datamängd för att uppnå ökad säkerhet eller ge snabbare åtkomst

Använd *spegling* för eng. *mirroring*.

Kommentar

Ett exempel på *spegling* är *diskspeglning* vilket innebär att man i datorn eller i datornätet har en extra (fysisk) disk som innehåller en säkerhetskopia av originaldisken. Kopian hålls automatiskt ständigt uppdaterad av operativsystemet.

---

spionprogram

program eller programkomponenter som registrerar uppgifter om en datoranvändare utan dennes vetskap och som sedan skickar uppgifterna till en extern mottagare

Använd *spionprogram* för eng. *spyware* eller *adware*.

Kommentar

En typ av spionprogram utgörs av programkomponenter som ytligt sett endast visar reklam samtidigt med att tillämpningsprogram körs. Men i likhet med övriga spionprogram rapporterar dessa programkomponenter användaruppgifter i det fördolda, oftast i syfte att öka träffsäkerheten i reklamen. De här programkomponenterna kallas i engelskan för *adware*, och på svenska förekommer direktöversättningen "annonsprogram". Men vi anser definitivt att *spionprogram* är en mer rättvisande benämning.

Termen *annonsprogram*, eller tydligare *annonsfinansierade program*, vill vi reservera för de seriösa tillämpningsprogram som finns i både gratisversion och betalversion. Den som väljer den annonsfinansierade gratisversionen är på förhand införstådd med att den är gratis därför att reklam visas i programmet. Sammanfattningsvis: I engelskan är terminologin inte konsekvent: *adware* används alltså även för annonsfinansierade program, men oftast åsyftar man den spionvariant som vi på svenska bör kalla *spionprogram*.

Analogt med antivirusprogram (viruskyddsprogram) finns det numera spionskyddsprogram. Ett sådant vaktar datorn mot att spionprogram försöker installera sig i det fördolda, något som ofta sker i anslutning till att man installerar

gratisprogram som inte finns i betalversion.

---

spridprogram

program som får spridas fritt men som användaren förväntas betala en avgift för vid upprepade användning

Använd *spridprogram* för eng. *shareware*. Jämför [gratisprogram](#).

Kommentar

Det finns två typer av program som får spridas fritt (dessa kan med ett gemensamt namn kallas *fricirkulerande program*): *gratisprogram* och *spridprogram*. Vi har för *gratisprogram* valt att fokusera på betalningen och för *spridprogram* på distributionsformen, eftersom de engelska termerna *freeware* och *shareware* har samma fokus.

---

språkkonvention

Använd *språkkonvention* för eng. *locale*.

Kommentar

Med språkkonvention avses här datorns uppsättning förinställda värden för sådant som

- språk
- alfabet, dvs. nödvändig teckenrepertoar
- sorteringsregler
- rättstavning och andra skrivregler
- skrivregler för siffror och datum
- helgdagar
- andra språkliga och kulturella sedvänjor som är relevanta.

Om man valt att ställa in svensk språkkonvention blir alltså svenska förvalt som språk i gränssnitt och vid ordbehandling, tecknen ÅÄÖ sorteras i den ordningen osv.

Att jämställa locale med "land" är ohållbart – det finns ju språk som talas i flera länder och det finns länder där det talas flera språk. Och så finns det varianter av samma språk, t.ex. amerikansk och brittisk engelska. Språkkonvention ger utrymme för dessa varianter.

---

spärrfunktion

funktion som blockerar visning av webbplatser med innehåll som klassificerats som olämpligt

Använd *spärrfunktion* för eng. *parental control*, *content filter* etc.

Kommentar

En spärrfunktion kan finnas centralt hos Internetleverantören, t.ex. för att helt blockera åtkomst till webbplatser med barnpornografiskt material. Spärrfunktioner kan också finnas lokalt på persondatorn, som när antivirusprogrammet blockerar "barnförbjudna" webbplatser med pornografi, spel, våldsskildringar etc. En sådan spärrfunktion kan alternativt kallas *barnspärr*.

---

stack

ordnad följd av dataelement där det senast inkomna elementet bearbetas först

Använd *stack* för eng. *stack* och *pushdown list*.

Kommentar

Stack har vi redan i svenskan (jämför höstack), så det är att föredra framför t.ex. *lista* som har ett betydligt bredare allmänspråkligt betydelseomfång. Stacken är en datastruktur där programmet tar nästa element att bearbeta från toppen, som i en tallrikstrave. Principen kallas "sist in, först ut", på engelska LIFO, "last-in first-out". Detta kontrasterar mot [kö](#) och principen FIFO.

---

stafett

[inom datakommunikation:] bevis på sändningsrätt

Använd *stafett* för eng. *token* i den här betydelsen.

Kommentar

Den allmänna betydelsen av *token* är "pant", "pollett", "stafett(pinne)". *Stafett* ensamt kan även syfta på pinnen som vidarebefordras (Nationalencyklopedins ordbok). Stafett som svensk term rekommenderades redan i Dataordboken (1989) (SS 01 16 01).

I ett *turordningsnät* (eng. *token-ring network*) är datorerna anslutna i en ringstruktur och rätten att sända går i tur och ordning runt i ringen – endast den dator som för tillfället innehar stafetten, dvs. beviset på sändningsrätten, får sända. Nättypen var ursprungligen en IBM-produkt som sedermera blev internationell standard (ISO 8802). Termens varumärkeskaraktär gjorde att token-ringnät blev en etablerad fackterm även på svenska. Sådana nät är dock mindre vanliga i dag.

Termen *token* används emellanåt oöversatt i svenskan i den här betydelsen. Om man nu måste göra det får termen lämpligen följande böjning: "ett token, flera token". För att slippa bestämda former som "toknet" och "toknen" använder man omskrivning: "detta token", "dessa token".

Se även [igenkänningstecken](#) och [informationsbärare](#).

---

stamnät

huvudledningar i nät

Använd *stamnät* för eng. *backbone* i den här betydelsen.

Kommentar

De många mindre delnät som Internet består av knyts ihop av vissa huvudledningar. Samlingen av alla sådana ledningar kallas *Internets stamnät* (eng. *the Internet backbone*). Man kan också tala om en delmängd av dessa ledningar, t.ex. det svenska (Internet)stamnätet.

---

start sida

webbsida som webbläsaren är inställd att visa vid start

Använd *start sida* för eng. *start page* eller *home page* i den betydelse som avses här. Jämför [ingångssida](#), [webbsida](#) och [webbplats](#).

Kommentar

Detta är det ursprungliga begreppet bakom den engelska termen *home page*. Den svenska direktöversättningen *hemsida* har senare även kommit att användas för den inledande sidan (ingångssidan) eller samtliga sidor på en viss webbplats. För att undvika begreppsförvirring avråder vi från *hemsida* och förordar i stället den tydligare termen *start sida*. Se utförligare resonemang i kommentaren under [hemsida](#).

---

styrenhet

del av dator som ger den förmåga att styra viss kringutrustning

Använd *styrenhet* för eng. *(micro)controller*.

Kommentar

Styrenhet är sedan länge etablerat som svensk term för begreppet. Styrenheter finns för t.ex. diskettstation, hårddisk ("IDE ATA/ATAPI-styrenheter"), grafik, USB. Styrenheterna brukar vara integrerade på moderkortet eller finnas på instickskort.

---

styrplatta

Använd *styrplatta* för eng. *trackpad*.

---

styrspak

Använd *styrspak* för eng. *joystick*.

---

surfa

besöka olika webbplatser genom att använda de länkar som finns på webbsidorna, möjligen utan att ha ett på förhand definierat mål

Kommentar

Om man uppfattar *surfa* som ett väl vardagligt uttryck går det förstås också bra att använda verb som *leta*, *söka* eller *besöka*.

---

systemomarbetning

genomgripande modifiering av datorsystem i syfte att effektivisera systemet eller att förbättra förståelsen av det

Använd *systemomarbetning* för eng. (*software*) *reengineering*.

Kommentar

Vi avråder från termen "reengineering" som används för detta begrepp även inom svensk systemutveckling. I stället rekommenderar vi *systemomarbetning* såsom en mer belysande svensk term.

Med systemomarbetning avses att man utgår från ett äldre system och skapar ett nytt system som bevarar funktioner och data från det äldre systemet. Begreppet rymmer ett spektrum av ansatser, från nyutveckling som innebär att man bygger ett nytt system på den gamla grunden, över vidareutveckling som innebär att man utgår från det gamla systemet men lägger till nya funktioner, till ren källkodsomvandling.

---

säkerhetskod

teckenföljd som anges för kontroll av identitet

Använd *säkerhetskod* som övergripande term för eng. *PIN code*, *password*, *access code* etc. Den kan ofta ersätta andra termer som används för hemliga koder: *lösenord*, *PIN-kod*, *personlig kod*, *bankomatkod* etc.

Kommentar

Skillnaden mellan olika typer av koder minskar: numeriska bankomat-koder kan memoreras med hjälp av bokstäver och det som kallas lösenord är inte alltid ett uttalbart ord utan en följd av bokstäver och siffror.

Vid utrymmesbrist kan termen *säkerhetskod* förkortas *kod*, och vid behov kan den preciseras till t.ex. *personlig säkerhetskod* eller *personlig kod*.

---

säkerhetskopia

kopia av fil eller andra data som sparas för att användas om originalet blir förstört

Använd *säkerhetskopia* för det engelska substantivet *backup* eller *backup copy*. För det engelska verbet *backup* används *säkerhetskopiera*.

Kommentar

Termen *reservkopia* förekommer också för detta begrepp.

---

sändlista

lista över en grupp av mottagare som ett e-brev automatiskt vidarebefordras till när man skickar det till sändlistans e-postadress

Kommentar

Sändlista motsvarar eng. *mailing list*.

I många e-postprogram kan man skapa personliga sändlistor, men dessa kan endast användas av den som skapat dem, medan de allmänna sändlistor som avses här kan användas av flera.

---

sökmotor

program för indexering av och sökning i stora textmassor, t.ex. samtliga webbsidor på Internet

Använd *sökmotor* för eng. *search engine* när det är själva programvaran som avses. När det är en tjänst som avses, se [söktjänst](#).

Kommentar

Flera olika söktjänster kan använda sig av samma sökmotor. Ordet *sökmaskin* är mindre lämpligt för detta begrepp. Däremot kan det användas när man avser t.ex. en viss server.

---

söktjänst

[inom Internet:] tjänst som erbjuds på en webbplats och som är inriktad på att tillhandahålla sökmöjligheter i text på webbsidor och i meddelanden i diskussionsgrupper

Använd *söktjänst* för eng. *search engine* när det är tjänsten som avses. När det är en programvara som avses, se [sökmotor](#).

Kommentar

Exempel på söktjänster är Google och Yahoo.

---

sökväg

specifikation av vägen genom ett hierarkiskt filsystem till viss fil eller katalog

Använd *sökväg* för eng. *path(name)*.

Kommentar

Olika operativsystem har olika format för att ange sökväg:

- MS-DOS, Microsoft Windows: *enhetsbokstav:\katalog\underkatalog\filnamn.filändelse* (i Windows används termen *mapp* för katalog).
- Unix (inkl. nya Macintoshdatorer): */katalog/underkatalog/filnamn.filändelse*
- Gamla Macintoshdatorer: *mapp:undermapp:filnamn*

---

tabell, uppställning

ordnad och indexerbar följd av dataelement, oftast av samma typ

Använd *tabell* eller *uppställning* för eng. *array*.

Kommentar

I programmeringssammanhang är *array* sedan länge en etablerad fackterm även på svenska: *en array, arrayen, flera arrayer, arrayerna*.

Kännetecknande för en tabell är att den är **indexerbar**, det vill säga att man kommer åt ett dataelement genom att ange dess plats. Dataelementen kan vara tal, tecken, strängar eller vilken datatyp som helst.

Om en rektangulär uppställning av dataelement indexeras med rad- och kolumnnummer kallas tabellen ibland *matrix*. En ensam rad eller kolumn kallas även *vektor*.

En [stack](#) är ett exempel på en lista eller följd av dataelement som inte är indexerad.

---

tagg

tecken eller teckenkombination som används för märkning eller klassificering av data

Använd *tagg* för eng. *tag*.

Kommentar

Taggarna är *märkord* eller *etiketter* som kan föregå eller omge t.ex. ord eller textavsnitt eller förekomma fristående. Exempel på taggar är *koder* som anger rubriknivå, teckensnitt, radbrytning etc. i textdokument.

---

teletjänstcentral

central som hanterar telefonservice, t.ex. kundtjänst, åt ett eller flera företag, vanligen på entreprenad

Använd *teletjänstcentral* i stället för eng. *call center*.

Kommentar

Ett företag kan agera *teletjänstcentral* åt framför allt företag med stora inkommande samtalsvolymmer genom en integrering av data och telefoni som alternativ till drift av telefonväxel eller kundtjänst i egen regi. *Call center* är ett rätt vagt begrepp som kan stå för ett varierat utbud av teletjänster. Det används t.ex. ibland för en samtalstjänst som kompletterar den egna växeln vid trafiktoppar eller vid bestämda tider. Om man kan bör man således precisera tjänsten, t.ex. *telefon tjänst*, *samtalstjänst*, *telefonservice*, *informationstjänst*, *kundtjänst*, *ringcentral*. Jämför [hjälpcentral](#).

Uttrycket *contact center* används ibland i stället för *call center* när man avser en kundtjänst som också besvarar e-post, fax och brev och i vissa fall även tar emot kundbesök. Något särskilt svenskt uttryck för detta behövs kanske inte, men direktöversättningen *(kund)kontaktcenter* eller *(kund)kontaktcentral* går bra att använda.

tilde

tecknet ~

Tecknet ~ som förekommer i vissa webbadresser och e-postadresser kallas *tilde*.

Kommentar

Tecknet förekommer som diakritiskt tecken i olika språk, bl.a. i spanska *señor*. Det skrivs då i exponentläge och kallas mer preciserat *kombinativt tilde*. Ett snarlikt tecken, *fristående tilde*, som skrivs i mittläge och är något större än det diakritiska tecknet, används som utelämningstecken i bl.a. ordböcker (*spela ~ utläses spela teater* om uppslagsordet är *teater*) och i matematiska sammanhang. Detta tecken kallades tidigare *krok* (eng. *swung dash*).

tilldelning, mappning

logiska kopplingar mellan element i en mängd och element i en annan mängd

Använd *tilldelning* eller *mappning* för eng. *mapping* och *tilldelad* eller *mappad* för eng. *mapped*. Verbformen till *mappning* är *mappa*.

Kommentar

I vissa sammanhang kan *avbildad* vara den bästa svenska motsvarigheten till *mapped*, t.ex. *punktavbildad* för eng. *bitmapped*.

tjock klient

[inom klient-serverteknik]: klientprogram eller klientdator där huvuddelen av databehandlingen sker lokalt medan serverdatorn endast används för viss datalagring

Använd *tjock klient* för eng. *fat client*. Även *fat klient* är acceptabelt som svensk term.

Kommentar

Termen *tjock klient* passar väl in i ordparet tjock–tunn, som är giltigt för materiella ting, t.ex. tjock respektive tunn bok. Å andra sidan är fet klient klart mest etablerat som svensk term, varför vi även godtar den termen.

På en tjock klient är programmen lokalt lagrade och körs lokalt, medan data av åtkomlighets- och säkerhetsskäl lagras på servern. Se även [tunn klient](#).

---

trunkering

avkortning av tal utan avrundning eller avkortning av teckensträng i början eller slutet

Använd *trunkering* för eng. *truncation*.

Kommentar

Trunkera (av senlat. *trunca* ´tio "avskärning") betyder 'kapa, avkorta'. Trunkering används:

- inom matematiken för avkortning av tal utan avrundning (3,14159 trunkeras till 3,1415 men avrundas till 3,1416)
- i andra sammanhang där en teckensträng behöver avkortas
- i söksystem för att t.ex. hitta olika böjningsformer av eller sammansättningar med visst ord.

Trunkering betecknar alltså dels ren avkortning (av tal och teckensträngar som inte får plats i sin helhet), dels maskering vid sökning – då ersätts en del av en teckensträng med ett jokertecken, oftast en asterisk.

Vid sökning är den vanligaste formen av trunkering *högertrunkering*. Då ersätts ordslutet med jokertecken för att täcka in olika ändelser och böjningsformer av ett ord, t.ex. "bil*" som ger träff på "bil", "bilar", "bilism" etc. (Risken för brus i sökresultatet är stor; här får man också träff på t.ex. "bilder" och "Bilbo".) *Vänstertrunkering* innebär att ordbörjan ersätts med jokertecken. Då vill man få fram förekomster av ord som slutar likadant, t.ex. "*motor" som ger träff på "bensinmotor", "dieselmotor", "sökmotor", "wankelmotor" etc.

---

tunn klient

[inom klient-serverteknik]: klientprogram eller klientdator som överlåter det mesta av bearbetning och funktionalitet till serverdatorn

Använd *tunn klient* för eng. *thin client*.

Kommentar

En tunn klientdator fungerar i princip som terminal mot serverdatorn. Programmen är lagrade på och körs på serverdatorn. Det som överförs via datornätet till den tunna klienten är endast uppdateringar av skärmbilden (användargränssnittet). De s.k. *nät datorerna*, eng. *network computers*, *NC*, som under senare delen av 90-talet marknadsfördes som ersättare till konventionella persondatorer i pc-nät, var ett

exempel på tunna klientdatorer. De kunde t.ex. sakna egen hårddisk.

Se även [tjock klient](#).

---

understreck

tecknet _

Vi avråder från den engelska benämningen *underscore*. I nya e-adresser bör man hellre använda punkt än understreck.

Kommentar

Så här kan det se ut när understreck används i en webbadress

`http://www.bergbolaget.se/avdelning_3/`

---

uppmåna, tillfråga

Använd *uppmåna* för det engelska verbet *prompt* i betydelsen 'uppmåna användaren att lämna information eller utföra en åtgärd'. Ibland kan *tillfråga* passa bättre: "När du blir tillfrågad om vilket alternativ du föredrar, klickar du på det alternativet."

---

webbadress

adress inom www, normalt till en webbsida

Använd *webbadress* för eng. *URL* (Uniform Resource Locator), när det gäller adresser inom *www*.

Kommentar

En *webbadress* är en teckensträng som unikt identifierar en resurs i webben, t.ex. en webbsida, en bild, en datafil etc. Det är *webbadressen* som syns överst i webbläsarfönstret och som publiceras i tidningsartiklar. Ofta inleds den med "http:" eller "ftp:". *URL* (*Uniform Resource Locator*) är den tekniska termen för detta begrepp. (Det finns dock URL:er som inte kan anses vara webbadresser, t.ex. sådana som börjar med "file:".)

Beträffande huruvida alla URL:er är webbadresser, se frågesvaret om [vad som räknas in i «www» och «URL»](#).

Webbadressen till Svenska datatermgruppens ingångssida är `http://www.nada.kth.se/dataterm`.

---

webbaserad utbildning, e-utbildning, webbutbildning, webbkurs, e-kurs, kurs via Internet

Använd *webbaserad utbildning*, *e-utbildning*, *webbutbildning*, *webbkurs*, *e-kurs* eller *kurs via Internet* för eng. *e-learning*.

Kommentar

Någon entydig definition av uttrycket *e-learning* finns inte; det används för många olika typer av datorbaserade utbildningar och utbildningsverktyg. Därför bör man om möjligt precisera vad som avses.

---

webbhotell

tjänst som innebär att ett företag upplåter utrymme för webbplats åt företag som inte har egen webbserver

---

webblagring, webbaserad datalagring

datalagringstjänst tillgänglig via webben

Använd *webblagring* eller *webbaserad datalagring* för eng. *web storage*.

Kommentar

Vill man vara extra tydlig är *webbaserad datalagring* att föredra. Idén med denna datalagringstjänst är att kunden via webben ska kunna lagra sina data på en tjänsteleverantörs server, i regel mot en månadsavgift. Därmed avlastas kundens lokala hårddisk. Dessutom får kunden en tryggare säkerhetskopiering.

---

webbläsare

datorprogram för hämtning och visning av information via World Wide Web

Använd *webbläsare* i stället för eng. *web browser*.

Kommentar

Det finns olika typer av webbrelaterade program: program för att skapa webbsidor, läsprogram, serverprogram etc. Som övergripande term fungerar *webbprogram*, vid behov kan mer specificerade termer användas, t.ex. *webbläsare*.

En annan förekommande svensk benämning för *web browser* är *webbläddrare*. En nackdel är att alla kanske inte uppfattar det som om man bläddrar. Dessutom är en sammansättning av *webb + bläddrare* problematisk. Ett av de tre *b*:na måste strykas. Vid avstavning skall man komma ihåg att sätta in ett *b*, vilket kan vara svårt eftersom *webb* är ett främmande ord. Att alltid skriva ordet med bindestreck, *webb-bläddrare*, strider mot regeln att sammansättningar med två vanliga ord skrivs utan bindestreck, jämför *tillägga*, *nattåg*.

---

webbmästare, webbansvarig

person som har det övergripande ansvaret för en webbplats

För eng. *webmaster* kan man säga *webbmästare* eller *webbansvarig*.

Kommentar

Vid behov kan man precisera olika funktioner, t.ex. *webbredaktör* eller *webbinfoansvarig* (eng. *infomaster*; på större företag kan det finnas en hel *webbredaktion*) för de personer som ansvarar för den information som publiceras på webbplatsen, *webbskribent* för den som skapar information för publicering, *sidansvarig* för den som ansvarar för en viss webbsida och *webbtekniker* för den som är ansvarig för det rent tekniska.

---

webbplats

webbsida eller grupp sammanlänkade webbsidor som innehåller information om en verksamhet eller ett ämne och som har samma utgivare

Använd *webbplats* i stället för eng. *web site*. Jämför [portal](#).

Kommentar

En typisk webbplats brukar röra ett visst ämne, ett visst företags varor och tjänster eller en viss organisations verksamhet. Sådana webbplatser kan omfatta hundratals webbsidor men kan också bestå av endast en eller ett fåtal sidor.

Termen *hemsida* (*hemsidor*) används ofta synonymt med *webbplats*, t.ex. "myndigheten Y:s hemsida" fast man i uppenbarligen åsyftar den aktuella webbplatsen i dess helhet, alltså inte bara en sida utan samtliga sidor. Detta är missvisande, se utförligare resonemang i kommentaren under *hemsida*.

Vi avråder från eng. *web site*, *website* och den svenska kortformen *site* (som inte finns i engelskan). Den försvenskade stavningen *sajt* kan accepteras i ledigt språkbruk. Men i normal sakprosa och i mer officiella sammanhang bör *webbplats* användas.

Argumentet för webbplats är ett redan existerande mönster: efterledet *site* i *web site* översätter vi med *plats* efter mönster från t.ex. campingplats (camping site), arbetsplats (work site) och upparbetningsplats (conversion site). Undvik också formen "webbsajt", som inte ens har fördelen av att vara kort.

Som efterled i sammansättningar som annars skulle bli ohanterligt långa, kan man i stället för *sajt* använda kortformen *webb*, t.ex. *föräldrawebb* (webbplats för föräldrar) och *utbildningswebb*. På grund av förväxlingsrisken med "webben" som kortform för "World Wide Web" bör man inte använda en bestämd form "webben" med betydelsen 'webbplatsen'..

---

webbsida

mängd information som man når via webben utan att behöva gå vidare via en länk; motsvarar ofta så mycket man kan se på skärmen samtidigt eller genom att rulla bilden

Använd *webbsida* för eng. *web page*. Jämför [webbplats](#).

Kommentar

Vi avråder från ordet *hemsida* (eng. *home page*) som idag används för flera helt olika begrepp: förutom för [ingångssida](#) och [startsidea](#) även för [webbplats](#) och [webbsida](#). Det är därför lämpligare att precisera vad man avser genom att använda någon av de fyra sistnämnda termerna. Se utförligare resonemang i kommentaren under [hemsida](#).

---

webbutik, webbshop, webbvaruhus

webbplats från vilken man kan beställa varor och tjänster

Använd *webbutik*, *webbshop* (pl. *webbshoppar*) eller *webbvaruhus* för eng. *web shop*, alltefter vad som passar bäst i det enskilda fallet. Det går också att använda *nät* som förled i stället för *webb*.

Kommentar

Handel går bra i sammansättningar som webbokhandel, men knappast ensamt – då riskerar man sammanblandning med de generella begreppen *webbhandel* och *e-handel*. *E-handel* är en samhällsföreteelse, inte en specifik butik. Vi rekommenderar heller inte *affär* – då finns det risk för sammanblandning med *elektroniska affärer*, ett mer överordnat begrepp än enskilda butiker.

---

web services

teknik som möjliggör för program och tjänster att hitta och utnyttja varandra automatiskt via olika datornät som Internet och intranät, oavsett underliggande teknisk datormiljö

Använd *web services* för eng. *web services*. Skriv om möjligt inom parentes "informationsutbyte mellan webbplatser" som en kort förklaring.

Kommentar

Vi har inte kommit fram till någon lämplig term på svenska. Därför menar vi att man tills vidare kan använda den engelska termen som ett s.k. citatord, dvs. ett för svenskan fortfarande främmande ord som omges av citattecken.

Att direktöversätta *web services* med *webbtjänster* är olämpligt eftersom det kan misstolkas som tjänster till allmänheten, t.ex. nyheter, försäljning, e-post och annat som finns på webbsidor. *Web services* handlar nämligen om att låta datasystem kommunicera och utbyta information på ett standardiserat, säkert och kontrollerat sätt via Internet eller motsvarande. *Web services* är därmed snarare en angelägenhet för programmerare än något som allmänheten kommer i direkt kontakt med. Därför är det bättre att lämna det engelska uttrycket översatt så att man undviker sammanblandning med *webbtjänster* i betydelsen 'allmänt tillgängliga tjänster på

webben'.

---

vektor

ordnad och indexerbar endimensionell följd av dataelement

Använd vektor för eng. vector.

Kommentar

Inom datavetenskapen står vektor för en endimensionell [tabell](#). Inom matematik och fysik definieras den som '(matematisk) storhet som anges med både sin storlek och sin riktning och vanligen åskådliggörs som en sträcka av bestämd längd och riktning?. Den används för att beskriva t.ex. kraft, hastighet och acceleration (Källa: NE.se [webbplats]. Hämtat från www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O389146&i_word=vektor 17 september 2004.)

---

vinkelparentes

tecknet < och tecknet >

Kommentar

Vinkelparenteser används bl.a. för att avgränsa Internetadresser i löptext, när det behövs av tydlighetsskäl. Det kan se ut så här: Svenska datatermgruppens webbplats har adressen <<http://www.nada.kth.se/dataterm/>> och e-post kan skickas till <dataterm-kontakt@nada.kth.se>.

När tecknen < och > står ensamma kallas de *mindre än-tecken* respektive *större än-tecken*.

---

virtuell verklighet

datorskapad miljö, ofta avsedd att simulera en fysisk miljö

Använd *virtuell verklighet* för eng. *virtual reality*.

Kommentar

I sammansättningar kan vid behov den etablerade engelska förkortningen *VR* användas: *VR-hjälm*, *VR-program* etc. (jämför förkortningen *pc* för *persondator*). I sitt givna sammanhang behövs inget förled. Det räcker då i regel att tala endast om *hjälm*, *spel*, *grafik* etc.

Ordet *virtuell* används dels i uttrycket *virtuell verklighet* och vid sådant som hör till VR-tekniken (*virtuella objekt*, *virtuell simulering*), dels när man särskilt vill betona att något är just icke-verkligt, endast existerar i datorer (*virtuellt rum*, *virtuellt kontor*, *virtuell organisation*, *virtuellt universitet*). Det bör inte ersätta *datorbaserad*, *elektronisk* och *digital*.

Jämför [cyberrymd](#).

---

www, webb, World Wide Web

system på Internet eller på ett intranät som medger att man enkelt kan hämta sammanlänkad information i form av text, bild och ljud

Använd gärna *www* eller *webb* (i bestämd form *webben*), med små bokstäver, i stället för det långa *World Wide Web*. Som förled i sammansättningar är *webb* bäst, t.ex. *webbläsare*.

Kommentar

Det är inte självklart att uppfatta *World Wide Web* som ett egennamn. Snarare uppfattas det som en beskrivande benämning.

Nät skulle kunna vara ett tänkbart svenskt uttryck i stället för *webb*, men eftersom Internet också benämns *nätet* skulle det kunna bli sammanblandningar mellan dessa båda betydelser. Tills vidare kan man istället ta kortformen = sista delen av den engelska benämningen och försvenska den till *webb* (jämför *jobb* av eng. *job*) eller använda förkortningen *www*.

Efterhand som *webb* blir alltmer hemtam blir det också naturligt att uttala det med /v/ och inte med eng. /w/, jämför uttalet av *whist* /v-/, *whisky* /v-/ eller /w-/.

Ett annat tänkbart svenskt ord är *väv(en)* eller *världsväv(en)*. Ett motsvarande uttryck, *veraldarvefurinn*, används på isländska.

Bokstaven w utläses "dubbel-ve" på svenska, och "dubbel-ve dubbel-ve dubbel-ve" vore förstås den mest korrekta utläsningen av *www*. Men eftersom en sådan utläsning upplevs som väl lång och tung har den helt acceptabla utläsningen "ve ve ve" blivit den allmänt vedertagna. Jämför utläsningen av t.ex. *wc*, *WP*, *BMW*, *B & W*, *WHO*. Om det finns risk för missförstånd bör man uttala bokstaven "dubbel-ve".

---

väljare

tillägg till ett kommando i ett textbaserat användargränssnitt som modifierar hur kommandot normalt utförs

Använd *väljare* för eng. *switch*, *option* i denna betydelse.

Kommentar

I t.ex. Unixkommandot "*ls -l*" är "*-l*" en väljare som gör att fler uppgifter om filerna än bara namnet presenteras. Andra uttryck som förekommer är *flagga*, *parameter*, *argument*. Jämför [omkopplare](#), [växel](#).

---

växel

utrustning som kan sätta en eller flera kommunikationslinjer i förbindelse med en eller flera andra kommunikationslinjer

Använd *växel* för eng. *switch* i denna betydelse. Jämför [omkopplare](#), [väljare](#).

åsidosätta, tillfälligt ersätta

undertrycka ett förinställt värde utan att värdet ändras permanent

Använd *åsidosätta* eller *tillfälligt ersätta* för eng. *override*.

öppen källkod

källkod som är fritt tillgänglig för kopiering så att utomstående lätt ska kunna använda, rätta fel i och vidareutveckla ett program på frivillig basis

Använd *öppen källkod* för eng. *open source*.

Kommentar

När det är programmet som sådant som är i fokus kan man säga *öppet källkodsprogram* (*öppet* böjs då efter *program*) eller om sammanhanget är givet: *öppet program*. Ett välkänt exempel på ett öppet källkodsprogram är operativsystemet Linux.

översikt

framställning på webbsida som överskådligt redovisar hur webbplatsen är uppbyggd

Använd *översikt* för eng. *site map*.

Kommentar

Mer ordagranna översättningar som *webbkarta*, *webbplatskarta*, *karta över webbplatsen*, är mindre lämpliga som uttryck för begreppet, eftersom det ofta är fråga om en *innehållsförteckning* snarare än en egentlig karta. Är det trots allt en grafisk framställning föredrar vi termerna *översiktskarta* eller *orienteringstavla* framför *webbkarta* etc.

När översikt finns brukar denna vara tillgänglig via en länk på webbplatsens ingångssida.

Revideringslista

version 26, 9 april 2007

[byte under drift](#): ny

[hackare](#): *knäckare* utgår

[indrag, indentering](#): ny

[inforuta](#): ny

[läge](#): ny

[programfix](#): utökad kommentar

[RFID-data](#): ny

[RFID-etikett](#): ny

[RFID-krets](#): ny

[skimning, kortkapning](#): ny

[skivavbildning](#): ny

[språkkonvention](#): ny

version 25, 10 mars 2006

[anslutbarhet](#): ny

[användbarhet](#): ny

[bärbar pek dator](#): ny

[centralkatalog, utvecklingskatalog](#): ny

[centrallager för databaser](#): ny

[demon](#): ny

[direktsamtal](#): ny

[Förkortning 88](#), NAS: modifierad förklaring

[Förkortning 16](#), URL: modifierad förklaring

[editor](#): ny

[enhetsfack](#): ny

[funktionalitet](#): ny

[gränssnittskomponent](#): ny

[hand dator](#): rekommenderar inte längre *fick dator*

[kodek](#): ny

[kortplats](#): ny

[minnespinne, usb-minne](#): ny

[podd-](#): ny

[spionprogram](#): ny

[styrenhet](#): ny

[www, webb, World Wide Web](#): bytt *funktion* till *system* i förklaring

[öppen källkod](#): ny

version 24, 14 september 2005

[adressikon, adressymbol](#): ny

[bluffwebbplats](#): ny

[chatta, tjatta](#): stavningen *tjatta* struken; avkortat

[e-post](#): omarbetad; *mejl* och *mejla* accepteras som ledigare vardagsformer

[extrafönster, poppuppfönster](#): justerad definition

[flerfunktionsskrivare, multifunktionsskrivare](#): ny

[fulregistrering](#): ny

[griddteknik](#): ny

[informationsteknik, IT](#): Utökad och omformulerad rekommendation och kommentar.

[Internet](#): Justerad definition.

[Internet](#): Reviderad definition, rekommendation och kommentar; liten begynnelsebokstav accepteras

[kvot, tilldelning](#): ny

[modemkapning](#): ny

[multimedie-](#): Aktualiserande kommentar tillagd.

[nätfiske](#): ny

[spärrfunktion](#): ny

[åsidosätta, tillfälligt ersätta](#): ny

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#)

Källa/författare: Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 9 april 2007

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Frågor och svar, version 26

Många språk- och termaspekter dyker upp i Svenska datatermgruppens arbete som inte resulterar i eller passar som rekommendationer i ordlistan. Här har vi samlat en mängd sådana i form av frågor och svar.

Frågelänkarna nedan leder till en annan webbsida, som innehåller alla frågor. Där finns också en [revideringslista](#). Hela frågewebbsidan finns även i [Acrobat/PDF-format](#).

Vissa frågor - som berör olika aspekter - återfinns på flera ställen nedan.

Termer

- översättning av *joystick*, *hjälm*, *handske*, *kroppsdräkt* ([fråga 40](#))
- översättning av *mediate* ([fråga 39](#))
- vad som räknas in i *www* och *URL* ([fråga 41](#))
- behörighet och skydd ([fråga 4](#))
- utläsning av tecknet *@* ([fråga 5](#))
- *netiquette* ([fråga 8](#))
- *e-zine* ([fråga 9](#))
- *smileys* ([fråga 10](#))
- *feature* ([fråga 11](#))
- *IC-krets* och andra tautologier ([fråga 12](#))
- *cad* och *cam* ([fråga 13](#))
- *banner ads* ([fråga 42](#))
- *override* ([fråga 43](#))
- *align* ([fråga 44](#))
- *nod* ([fråga 45](#))
- *kommandofil*, *skript*, *manus* och *makro* ([fråga F46](#))
- *minnesresident* ([fråga 47](#))
- *å ä ö på gamla sättet* ([fråga 48](#))
- *outsourcing* ([fråga 50](#))
- *device* ([fråga 51](#))
- *parallellbearbetning* ([fråga 52](#))
- förkortningen *Y2K* ([fråga 53](#))
- *access* ([fråga 54](#))
- *flame* ([fråga 55](#))

- *spam* ([fråga 56](#))
- *set-top box* ([fråga 57](#))
- böjning av *modem* ([fråga 58](#))
- bugg ([fråga 59](#))
- trackball ([fråga 60](#))
- uppgradera eller uppdatera ([fråga 61](#))
- n/a ([fråga 62](#))
- packet switching ([fråga 63](#))
- projektor för dator ([fråga 64](#))
- implementera ([fråga 65](#))
- acknowledge ([fråga 66](#))
- bps ([fråga 67](#))
- Boolean ([fråga 68](#))
- case sensitive ([fråga 69](#))
- cluster ([fråga 70](#))
- databuss ([fråga 71](#))
- data mining ([fråga 72](#))
- deploy ([fråga 74](#))
- dimmed ([fråga 75](#))
- display ([fråga 76](#))
- DNS query ([fråga 77](#))
- downtime ([fråga 78](#))
- drag-and-drop ([fråga 79](#))
- entity ([fråga 80](#))
- e-posttermer ([fråga 81](#))
- FAQ, Q&A ([fråga 83](#))
- frames ([fråga 84](#))
- gateway, bridge ([fråga 85](#))
- interaktiv ([fråga 86](#))
- inkrementell ([fråga 87](#))
- minnen & fos-lista.html#8211; intern-, arbets- och primär- ([Fråga 88](#))
- Java ([fråga 89](#))
- legacy ([fråga 90](#))
- ML i HTML, SGML och XML ([fråga 91](#))
- peer-to-peer ([fråga 92](#))
- *plug-and-play* ([fråga 93](#))
- protokoll ([fråga 95](#))
- provider ([fråga 96](#))
- scalable ([fråga 97](#))
- screenshot, screen dump ([fråga 98](#))
- sökrobot och sökmotor ([fråga 99](#))

- web design ([fråga 100](#))
- community ([fråga 101](#))
- desktop ([fråga 102](#))
- DOS/DoS ([fråga 103](#))
- host ([fråga 104](#))
- hard disk ([fråga 105](#))
- metadata ([fråga 106](#))
- nät/nätverk ([fråga 107](#))
- stamnät eller stomnät ([fråga 108](#))
- WAP ([fråga 109](#))
- zippad fil ([fråga 110](#))
- (e-)content ([fråga 111](#))
- redundans ([fråga 112](#))
- feltolerans ([fråga 113](#))
- mobilt eller trådlöst Internet ([fråga 114](#))
- *in silico* ([fråga 115](#))
- sub-site ([fråga 116](#))
- _Bluetooth_ eller _Blåtand_ ([fråga 117](#))
- alternativknapp ([fråga 118](#))
- bläck(stråle)skrivare ([fråga 119](#))
- token, token ring-nät ([fråga 120](#))
- yrkesbenämning för *data mining* ([fråga 121](#))
- e-handel, näthandel ([fråga 122](#))
- progress bar ([fråga 123](#))
- Quality of Service, QoS ([fråga 124](#))
- information retrieval ([fråga 125](#))
- iterative ([fråga 126](#))
- proprietary ([fråga 127](#))
- Read me ([fråga 128](#))
- input ([fråga 129](#))
- runtime ([fråga 130](#))
- monitor ([fråga 131](#))
- modems överföringskapacitet ([fråga 132](#))
- presence service ([fråga 133](#))
- parsing ([fråga 134](#))
- portability ([fråga 135](#))
- intelligenta/smarta hus/hem ([fråga 136](#))
- sms ([fråga 137](#))
- instant message ([fråga 138](#))
- boot(a) ([fråga 139](#))
- bread crumb trail ([fråga 140](#))

- speech control ([fråga 141](#))
- toppdomäner ([fråga 142](#))
- blogs, weblogs ([fråga 143](#))
- data recovery ([fråga 144](#))
- open source ([fråga 145](#))
- avatar ([fråga 146](#))
- on demand ([fråga 147](#))
- elektronisk eller digital ([fråga 148](#))
- cybersquatting ([fråga 149](#))
- dvd recorder ([fråga 150](#))
- tweak ([fråga 151](#))
- handsfree ([fråga 152](#))
- high-end och low-end ([fråga 153](#))
- malware ([fråga 154](#))
- sladdlös eller trådlös telefon ([fråga 155](#))
- tågglå/toggle ([fråga 156](#))
- hot spot ([fråga 157](#))
- enable och disable ([fråga 158](#))
- styles, stylesheets och templates ([fråga 159](#))
- tangenten Enter/Return/Retur/Vagnretur ([fråga 160](#))
- image maps, hot spots ([fråga 161](#))
- customization, localization och personalization ([fråga 162](#))
- softkey ([fråga 163](#))
- roaming ([fråga 164](#))
- tv på dator ([fråga 165](#))
- uppdatering/uppgrädering av program ([fråga 166](#))
- back office och front office systems ([fråga 167](#))
- Hash och hashing ([fråga 168](#))
- nomadic VoIP ([Fråga 169](#))
- smartphone ([Fråga 170](#))
- The semantic web ([Fråga 173](#))
- deep/invisible web([Fråga 174](#))

Skrivregler

Det är inte bara datatermer som är svårhanterliga för den som skriver e-brev och annat på sin dator. Därför ger vi här rekommendationer för skrivregler och liknande som datorskribenten kan ha anledning att fundera över.

Se även skrivregelsrekommendationer i Svenska skrivregler, utgiven av Svenska språknämnden.

Sammanställt av Ola Karlsson, Svenska datatermgruppen.

Teckenproblem, interpunktion, avstavning m.m.

- hantering av åö i Internetadresser ([fråga 1](#))
- punkt efter Internetadresser ([fråga 2](#))
- avstavning av Internetadresser ([fråga 3](#))
- accent- och apostroftecken i e-postadresser ([fråga 14](#))
- önskad raddelning i sifferuttryck ([fråga 15](#))
- punkt och komma som decimaltecken ([fråga 73](#))

Sammansättningar

- bindestreck i sammansättningar ([fråga 16](#))
- bindestreck i flerordsuttryck ([fråga 17](#))
- epost eller e-post ([fråga 38](#))
- särskrivning ([fråga 18](#))
- produkt- och företagsnamn i löptext ([fråga 19](#))
- versal i sammansättningar ([fråga 20](#))
- initialförkortade namn versalt eller gement ([fråga 21](#))

Förkortningar

- skrivning av *CD* m.fl. gement ([fråga 22](#))
- böjningsändelser till förkortningar ([fråga 23](#))
- böjning av *cd* m.fl. ([fråga 24](#))
- plural av *pc* m.fl. ([fråga 25](#))
- initialförkortningar på nätet ([fråga 26](#))
- IC-krets och andra tautologier ([fråga 12](#))
- *cad* och *cam* ([fråga 13](#))

Prepositioner

- *i* eller *på* Internet ([fråga 27](#))
- surfa *på* eller *i* nätet ([fråga 28](#))
- välja *i*, *från* eller *på* en meny ([fråga 29](#))
- koppla upp sig *mot* eller *till* ([fråga 30](#))
- installera *i* eller *på* ([fråga 31](#))
- skriva ut *till* eller *på* ([fråga 32](#))
- göra något *i*, *på*, *med* eller *via* en Internettjänst ([fråga 33](#))

- göra förfrågning *mot*, *till* eller *i* en databas ([fråga 34](#))
- logga *in* eller *på* ([fråga 35](#))
- *i* eller *på* en volym ([fråga 94](#))

Övriga skrivregler

- källhänvisningar till Internet m.m. ([fråga 37](#))
- *Internet* eller *internet* ([fråga 49](#))
- utelämna *www* ([Fråga 171](#))
- skrivsätt för menyval ([Fråga 172](#))

Övrigt språkligt

- försvenskning av dataord ([fråga 6](#))
- IC-krets och andra tautologier ([fråga 12](#))
- *cad* och *cam* ([fråga 13](#))
- försvenskning av uttal av främmande namn ([fråga 36](#))
- *-tion* eller *-ering* ([fråga 82](#))

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#).

Källa/författare: Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 9 april 2007

Tekniskt stöd: [<webmaster@nada.kth.se>](mailto:webmaster@nada.kth.se)

Frågor och svar, lista, version 26

Detta är listan med frågor och svar i nummerordning. En kategoriserad sammanställning finns [här](#). Det finns också en [revideringslista](#).

Här kan du läsa om:

- hantering av åäö i Internetadresser ([fråga 1](#))
- punkt efter Internetadresser ([fråga 2](#))
- avstavning av Internetadresser ([fråga 3](#))
- behörighet och skydd ([fråga 4](#))
- utläsning av tecknet @ ([fråga 5](#))
- försvenskning av dataord ([fråga 6](#))
- böjning av (dator)mus ([fråga 7](#))
- *netiquette* ([fråga 8](#))
- *e-zine* ([fråga 9](#))
- *smiley* ([fråga 10](#))
- *feature* ([fråga 11](#))
- *IC-krets* och andra tautologier ([fråga 12](#))
- *cad* och *cam* ([fråga 13](#))
- accent- och apostroftecken i e-postadresser ([fråga 14](#))
- önskad raddelning i sifferuttryck ([fråga 15](#))
- bindestreck i sammansättningar ([fråga 16](#))
- bindestreck i flerordsuttryck ([fråga 17](#))
- särskrivning ([fråga 18](#))
- produkt- och företagsnamn i löptext ([fråga 19](#))
- versal i sammansättningar ([fråga 20](#))
- initialförkortade namn versalt eller gement ([fråga 21](#))
- skrivning av *CD* m.fl. gement ([fråga 22](#))
- böjningsändelser till förkortningar ([fråga 23](#))
- böjning av *cd* m.fl. ([fråga 24](#))
- plural av *pc* m.fl. ([fråga 25](#))
- initialförkortningar på nätet ([fråga 26](#))
- *i* eller *på* Internet ([fråga 27](#))
- surfa *på* eller *i* nätet ([fråga 28](#))
- välja *i*, *från* eller *på* en meny ([fråga 29](#))
- koppla upp sig *mot* eller *till* ([fråga 30](#))

- installera *i* eller *på* ([fråga 31](#))
- skriva ut *till* eller *på* ([fråga 32](#))
- göra något *i*, *på*, *med* eller *via* en Internettjänst ([fråga 33](#))
- göra förfrågning *mot*, *till* eller *i* en databas ([fråga 34](#))
- logga *in* eller *på* ([fråga 35](#))
- försvenskning av uttal av främmande namn ([fråga 36](#))
- källhänvisningar och källförteckningar till Internet m.m. ([fråga 37](#))
- epost eller e-post ([fråga 38](#))
- översättning av *mediate* ([fråga 39](#))
- översättning av *joystick*, *hjälm*, *handske*, *kroppsdräkt* ([fråga 40](#))
- vad som räknas in i *www* och *URL* ([fråga 41](#))
- *banner ads* ([fråga 42](#))
- [Borttagen fråga om *override*] ([fråga 43](#))
- *align* ([fråga 44](#))
- *nod* ([fråga 45](#))
- *kommandofil*, *skript*, *manus* och *makro* ([fråga 46](#))
- minnesresident ([fråga 47](#))
- å ä ö på gamla sättet ([fråga 48](#))
- [Borttagen fråga] ([fråga 49](#))
- *outsourcing* ([fråga 50](#))
- *device* ([fråga 51](#))
- parallellbearbetning ([fråga 52](#))
- förkortningen Y2K ([fråga 53](#))
- *access* ([fråga 54](#))
- *flame* ([fråga 55](#))
- *spam* ([fråga 56](#))
- *set-top box* ([fråga 57](#))
- böjning av *modem* ([fråga 58](#))
- *bugg* ([fråga 59](#))
- *trackball* ([fråga 60](#))
- [Borttagen fråga] ([fråga 61](#))
- *n/a* ([fråga 62](#))
- *packet switching* ([fråga 63](#))
- projektor för dator ([fråga 64](#))
- implementera ([fråga 65](#))
- *acknowledge* ([fråga 66](#))
- *bps* ([fråga 67](#))
- Boolean ([fråga 68](#))
- *case sensitive* ([fråga 69](#))
- *cluster* ([fråga 70](#))
- *databuss* ([fråga 71](#))

- data mining ([fråga 72](#))
- punkt och komma som decimaltecken ([fråga 73](#))
- deploy ([fråga 74](#))
- dimmed ([fråga 75](#))
- display ([fråga 76](#))
- DNS query ([fråga 77](#))
- downtime ([fråga 78](#))
- drag-and-drop ([fråga 79](#))
- entity ([fråga 80](#))
- e-posttermer ([fråga 81](#))
- -tion eller -ering ([fråga 82](#))
- FAQ, Q&A ([fråga 83](#))
- frames ([fråga 84](#))
- gateway, bridge ([fråga 85](#))
- interaktiv ([fråga 86](#))
- inkrementell ([fråga 87](#))
- minnen – intern-, arbets- och primär- ([fråga 88](#))
- Java ([fråga 89](#))
- legacy ([fråga 90](#))
- markup language ([fråga 91](#))
- peer-to-peer ([fråga 92](#))
- *plug-and-play* ([fråga 93](#))
- *i* eller *på* en volym ([fråga 94](#))
- protokoll ([fråga 95](#))
- provider ([fråga 96](#))
- scalable ([fråga 97](#))
- screenshot, screen dump ([fråga 98](#))
- sökrobot och sökmotor ([fråga 99](#))
- web design ([fråga 100](#))
- community ([fråga 101](#))
- desktop ([fråga 102](#))
- DOS/DoS ([fråga 103](#))
- host ([fråga 104](#))
- hard disk ([fråga 105](#))
- metadata ([fråga 106](#))
- nät/nätverk ([fråga 107](#))
- stamnät eller stomnät ([fråga 108](#))
- WAP ([fråga 109](#))
- zippad fil ([fråga 110](#))
- (e-)content ([fråga 111](#))
- redundans ([fråga 112](#))

- feltolerans ([fråga 113](#))
- mobilt eller trådlöst Internet ([fråga 114](#))
- *in silico* ([fråga 115](#))
- sub-site ([fråga 116](#))
- *Bluetooth* eller *Blåtand* ([fråga 117](#))
- alternativknapp ([fråga 118](#))
- bläck(stråle)skrivare ([fråga 119](#))
- [Borttagen fråga] ([fråga 120](#))
- yrkesbenämning för *data mining* ([fråga 121](#))
- e-handel, näthandel ([fråga 122](#))
- progress bar ([fråga 123](#))
- Quality of Service, QoS ([fråga 124](#))
- information retrieval ([fråga 125](#))
- iterative ([fråga 126](#))
- proprietary ([fråga 127](#))
- Read me ([fråga 128](#))
- input ([fråga 129](#))
- runtime ([fråga 130](#))
- monitor ([fråga 131](#))
- modems överföringskapacitet ([fråga 132](#))
- presence service ([fråga 133](#))
- parsing ([fråga 134](#))
- portability ([fråga 135](#))
- intelligenta/smarta hus/hem ([fråga 136](#))
- sms ([fråga 137](#))
- instant message ([fråga 138](#))
- boot(a) ([fråga 139](#))
- bread crumb trail ([fråga 140](#))
- speech control ([fråga 141](#))
- toppdomäner ([fråga 142](#))
- blogs, weblogs ([fråga 143](#))
- data recovery ([fråga 144](#))
- open source ([fråga 145](#))
- avatar ([fråga 146](#))
- on demand ([fråga 147](#))
- elektronisk eller digital ([fråga 148](#))
- cybersquatting ([fråga 149](#))
- dvd recorder ([fråga 150](#))
- tweak ([fråga 151](#))
- handsfree ([fråga 152](#))
- high-end och low-end ([fråga 153](#))

- malware ([fråga 154](#))
- sladdlös eller trådlös telefon ([fråga 155](#))
- tågglå/toggle ([fråga 156](#))
- hot spot ([fråga 157](#))
- enabel och disable ([fråga 158](#))
- styles, stylesheets och templates ([fråga 159](#))
- tangenten Enter/Return/Retur/Vagnretur ([fråga 160](#))
- image maps, hot spots ([fråga 161](#))
- *customization*, *localization* och *personalization* ([fråga 162](#))
- *softkey* ([fråga 163](#))
- *roaming* ([fråga 164](#))
- tv på dator ([fråga 165](#))
- uppdatering/uppgradering av program ([fråga 166](#))
- *back office* och *front office systems* ([fråga 167](#))
- Hash och hashing ([fråga 168](#))
- nomadic VoIP ([fråga 169](#))
- smartphone ([fråga 170](#))
- utelämna www ([fråga 171](#))
- skrivsätt för menyval ([fråga 172](#))
- The semantic web ([fråga 173](#))
- deep/invisible web ([fråga 174](#))

Fråga 1: Hur ska man hantera å, ä och ö eller t.ex. é och ü i webbadresser?

Svar: Skriv *a*, *a* och *o* respektive *e* och *u* i stället.

Kommentar:

I de flesta moderna datorsystem kan man använda de svenska bokstäverna å, ä och ö i filnamn. Tyvärr finns det i Sverige inte någon standard för vad man ska skriva i stället för å, ä och ö i de fall där dessa bokstäver inte kan användas. Att ersätta dem med bokstavskombinationerna aa, ae respektive oe, något som är relativt vanligt, är olämpligt av flera skäl:

1. Med de nya s.k. IDN-adresserna (international domain name) kan å, ä, ö, é och ü i dag användas i se-domänen. I com-, net- och nu-domänerna fungerar ytterligare bokstäver med en lång rad diakritiska tecken, och på sikt kommer hela teckenkoden Unicode att göras tillgänglig i flertalet domäner. Har man bara också en a-z-adress, som IDN-adressen förslagsvis pekar till, behöver en IDN-adress aldrig utgöra något problem för utländska användare eller användare med gamla webbläsare utan IDN-stöd. (Se även artiklar om lämpliga strategier för användningen av IDN-adresser, [Hur använder man IDN-domäner?](#) och [Risker vid användning av Unicode i domännamn.](#))
2. Om man inte har tillgång till ett visst diakritiskt tecken är det brukligt att helt enkelt slopa det, inte att ersätta det med andra tecken. På svenska tidningar klarar man t.ex.

i regel inte av de slaviska språkens omvända cirkumflex. Man skriver då bara *Dvorák* – utan omvänd cirkumflex över *r*.

3. Det är ett större ingrepp att lägga till en bokstav. Med *o* och *a* blir antalet bokstäver oförändrat.
4. Alla *oe* och *ae* står inte alltid för *ö* och *ä* (jämför t.ex. *oersättlig*, *aerodynamisk*), och Boel Aabye och Joel Aalto löper risken att på motsatt sätt få sina namn misstolkade.

Har man problem med diakritiska tecken, bör man enligt vår mening alltså göra så små ingrepp som möjligt i teckenhanteringen. Den bästa lösningen är då ofta att slopa diakriterna. I andra sammanhang där *å*, *ä* och *ö* inte kan åstadkommas kan man självfallet internt komma överens om att använda ett visst skrivsätt (kom då ihåg att det kanske inte förstås av utomstående). Vid utdelningen av e-postadresser till de anställda i ett företag särskiljs ofta två personer med liknande namn, t.ex. Anders Jonsson och Anders Jönsson, genom att en initial eller annan särskiljande markör adderas i någonderas e-postadress.

Fråga 2: Ska man ha punkt efter en Internetadress (e-postadress eller webbadress) som avslutar en mening?

Svar: Ja, det går bra så länge man vänder sig till Internetvana människor. I annat fall får man undvika att lägga adressen sist eller t.ex. lägga den inom vinkelparenteser.

Kommentar:

På sikt kommer allt fler att lära sig att Internetadresser i regel inte avslutas med punkt. Därför kan man nu i texter riktade till Internetvana människor och så småningom i alla texter avsluta en e-post- eller webbadress i slutet av en mening med punkt. Så länge människor kan antas vara osäkra på om meningens punkt ingår i själva adressen, får man försöka att bygga om ordföljden i sådana meningar, så att adressen inte kommer sist: *Vår adress är x* kan skrivas *X är vår adress*, *Adressen X går till vår webbplats* etc. Om det inte går eller om adressen av någon annan anledning behöver särskiljas från den omgivande texten, kan man lägga adressen inom vinkelparenteser med meningens punkt efter parentesen: *Min adress är <o.karlsson@spraknamnden.se>*. Vinkelparenteserna gör det också lättare att urskilja adresser i en omgivande textmassa. För att särskilja adressen ytterligare kan den även skrivas med annat typsnitt.

Fråga 3: Kan man avstava Internetadresser (e-postadresser och webbadresser)?

Svar: Det bör undvikas. Om det inte är möjligt, avstava mellan adressens huvuddelar, inte mitt i ett namn (dvs. mitt i en sammanhållen bokstavsföljd).

Kommentar:

Avstavningar av Internetadresser bör i regel undvikas, även om det ibland kan vara svårt i tidningstext med smala spalter. Använder man ett annat, mindre typsnitt för Internetadressen kan den kanske ändå få plats på en rad. Om man måste avstava bör man ta bort avstavningsbindestrecket, eftersom läsaren annars kan tro att bindestrecket ska ingå

som tecken i adressen. Man bör av motsatt anledning också undvika att avstava vid bindestreck som ska ingå i adressen. Var för övrigt uppmärksam på att den automatiska avstavningsfunktionen i ordbehandlingsprogram gärna avstavar vid sådana bindestreck. Om en avstavning inte kan undvikas bör den inte heller göras mitt i ett person- eller företagsnamn utan mellan adressens huvuddelar, t.ex. efter @ (snabel-a) i e-postadresser, efter prefixet *http://* i webbadresser eller efter andra snedstreck, punkter och liknande.

Fråga 4: *Behörighet* och *skydd* – hur används orden?

Svar: Tänk på nycklar och lås – datoranvändare har *behörighet*, filer och program har *skydd*.

Kommentar:

Behörighet och skydd fungerar ungefär som nycklar och lås.

Filer, program, dataposter m.m. förses med *skydd* (eng. *protection*), t.ex. skydd mot läsning, mot skrivning, mot borttagning etc. Olika användare kan ha olika *behörighet* (eng. *privilege, authority*) för en viss fil. Så kan en fils ägare ha behörighet att läsa, skriva eller ta bort filen, medan övriga användare bara får läsa den.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson & Peter Svanberg

Fråga 5: Varför ska man kalla @ snabel-a, det ska väl läsas ut *at*?

Svar: I e-adresser är det tecknet @ som åsyftas, inte vad det betyder ('på', 'vid', eller 'at' på engelska).

Kommentar:

Till Svenska datatermgruppen har vi fått reaktioner på termen *snabel-a* för tecknet @, som förekommer i e-postadresser. Somliga tycker att det i stället borde läsas ut som ett ord, förslagsvis engelskans "at" eller (mer sällan) ett motsvarande svenskt "på" (eller "vid"). Och visst är det så att tecknet @ betyder 'på' ('vid'): *namnet x på (vid) adressen y*. Men det är viktigt att kunna skilja på själva tecknet och vad tecknet står för. Om vi t.ex. vill ge någon vår e-postadress är det förstås tecknet @ vi avser när vi läser upp adressen, inte bokstäverna *p* och *å* (eller *v*, *i* och *d*) vilket man skulle kunna tro om vi läste "på" (eller "vid"). Föreställningen att *at* – även i svenskan – är liktydigt med tecknet @ bygger på ren okunnighet; *at* är och förblir en engelsk preposition och är inte namnet på tecknet. Om tecknet ska anses stå för några bokstäver går det dessutom snarast tillbaka på franskans *à*, som i *à-pris*.)

Varför kan då inte @ helt enkelt kallas *at-tecken*, som några föreslagit (efter eng. *at-sign*)? *At-tecken* är olämpligt inte minst för att det kan missförstås: utläses det [æt] som på engelska ligger det nära uttalet av *et-tecken*, utläses det [at] kan det tydas som *att*. för 'attention', ett annat uttryck som ofta förekommer i adresser. *På-tecken* (eller *vid-tecken*) då? Ja, hade vi vant oss vid att utläsa @ som "på" (eller "vid"), precis som vi utläser & som "och", hade det kanske varit naturligt. Men någon sådan tradition finns inte. Däremot har det sedan flera år varit vanligt, inte minst bland datoranvändarna själva, att omtala @ som just

"snabel-a". Även tecknet & måste när det förekommer t.ex. i firmanamn ibland utläsas som "et-tecken" och inte som "och", eftersom det kan vara viktigt att poängtera att namnet ska skrivas med detta tecken och inte med ordet *och*.

Om man tycker att det är helt entydigt att det är tecknet @ som avses när man läser ut en adress och ändå vill använda en preposition, välj i första hand *på*. Adressen <Nils.Nilsson@x-verket.se> läses då helt enkelt ut "Nils punkt Nilsson på x-verket punkt s e". Anser man att *på* blir missvisande att använda med den aktuella domänadressen bör man hålla fast vid *snabel-a*.

Det kan vidare tyckas att snabel-a låter oseriöst, att det ger intryck av vardaglig, icke-officiell benämning. Men det gäller också många andra ord i språket, innan man vant sig vid dem. Dessutom måste saker inte alltid namnges med termer som utstrålar vetenskaplighet – vardagliga liknelser fungerar ofta lika bra (jämför *gomsegel*, *kattfot* [trekronorsstämpel], *kofot*, *magmun* och *skruvskalle*). De mer eller mindre officiella benämningarna på tecknet @ i andra länder utgörs för övrigt ofta av just sådana liknelser: *sobatjka* 'liten hund' (ryska), *kissanhätä* 'kattsvans' (finska), *kukac* 'mask', 'larv' (ungerska), *apestaart(je)* '(liten) apsvans' (nederländska), *Klammeraffe* 'klängande apa' (tyska), *majmun* (*majmunski rep*) 'apa (apsvans)' (serbiska), *ensaimada* 'bulle' (spiralformat bakverk) (katalanska), *shablul/strudel* 'strudel' (bakverk) (hebreiska), *chiocciola* 'snigel' (italienska), *escargot* 'snigel' (franska).

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 6: Varför måste ni försvenska stavningen av amerikanska dataord, som *webb* av *web*?

Svar: För att man på svenska ska kunna stava, böja, uttala och bilda sammansättningar av dem.

Kommentar:

För många nya främmande företeelser vi anammar finns sedan tidigare ett naturligt svenskt ordval. För t.ex. *mail* har vi *post*, varför Svenska datatermgruppen har valt att rekommendera *e-post* för *e-mail* (men stavningen *mejl* kan användas i ledigt språkbruk). På samma sätt översätts *site* med *plats*. För *web site* rekommenderar Datatermgruppen därför *webbplats* (men *sajt* kan användas i ledigt språkbruk).

I andra fall kanske ett bra svenskt ord råkar uppfinnas, trots att det inte fanns något tidigare uttryck att luta sig mot. Men för vissa nya företeelser kan det vara svårt att hitta svenska ord. Därför har t.ex. *rave* med den försvenskade stavningen *rejev* accepterats av språkvården.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 7: Kan (*dator*)*mus* skrivas *musar* i plural? I engelskan kan man vid sidan om *mice* någon gång också se pluralformen *mouses* för just (*dator*)*mus*.

Svar: Nej, det bör böjas *mus-möss*.

Kommentar:

Att formen *musar* förekommer beror troligtvis på påverkan från mönster som *kofotar* (om verktyget) vid sidan av *kofötter*, där alltså ett ord som används bildligt kan få svag böjning. Det finns också några gamla exempel på detta, där den ursprungliga betydelsen sedan länge förbleknat: *bokar* (om trädet), men *böcker*; *smörgåsar*, men *gäss* (om fåglarna).

Det är dock ingen genomgående regel att ord i bildlig användning skall böjas på annat sätt än när ordet används i egentlig betydelse.

Svenska datatermgruppen, Birgitta Lindgren

Fråga 8: Vad ska netiquette kallas på svenska: *netikett*, *nätikett*?

Svar: Använd *nätvett* eller *nätetikett*.

Kommentar:

Netiquette är ju finurligt på engelska, men det heter ju inte *net* utan *nät* på svenska. *Nätikett* lider av att det faktiskt inte heter *ätikett* på svenska. Vi rekommenderar i första hand *nätvett* (efter norskans *nettrett*) i analogi med sjörett och trafikrett. I andra hand förordar vi det något längre *nätetikett*. Man kan skriva t.ex. "Normalt nätvett medger..." eller "Nätetiketten föreskriver..."

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark

Fråga 9: Vad ska man kalla *e-zine* på svenska?

Svar: *E-magasin*, *e-tidskrift* eller *e-tidning* om det är en publikation av mer etablerat slag, och *e-fansin* eller *e-fanzine* om det är en amatörpublikation.

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark

Fråga 10: Vad kan man säga på svenska i stället för *smileys*? Kanske *smilfinkar* som jag såg någonstans?

Svar: Vi föreslår *humörsymbol* som överordnad term för alla typer av symboler som uttrycker känslor, stämningar, attityder e.d. Som benämning på just de figurer som visar ansikten med olika miner anser vi att det svenska *smilis* passar bra.

Kommentar:

Vi har redan tidigare rekommenderat *smilis* (-en, -ar, -arna), med utgångspunkt i svenskans *smil*, som en direkt motsvarighet till det engelska *smiley*. Ordet är kortare och har nog färre negativa associationer än ditt annars ganska fyndiga *smilfink*. *Humörsymbol* kan användas om man tycker att *smilis* inte lämpar sig, kanske när figuren inte smilar! Dessutom finns det många andra symboler – ett brinnande ljus, ett bultande hjärta osv. – där känslorna inte

visas i form av ett leende eller icke-leende ansiktsuttryck. Här passar humörsymbol bättre, och naturligtvis också som direkt motsvarighet till de engelska orden *emoticon* och *mood icon*.

Fråga 11: Vad är den svenska översättningen till *feature*?

Svar: Det beror på sammanhanget, men den vanligaste översättningen i datasammanhang är *funktion* eller *egenskap*.

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark

Fråga 12: Är det tillåtet att använda ordet *IC-krets*, trots att det egentligen är en tautologi (C = circuit 'krets')?

Svar: Ja, det är i likhet med t.ex. *cd-skiva* (d = disc 'skiva') och *ISBN-nummer* (N = number) helt accepterat.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 13: Hur ska förkortningarna för *computer aided design* och *computer aided manufacturing* skrivas i svenska texter?

Svar: Skriv gement.

Kommentar:

I Svenska språknämndens samlingar med textmaterial ur diverse tidningar finns både *CAD*, *Cad*, *cad*, *CAD/CAM*, *Cad-Cam* och *cad-cam* belagda som former. Fortfarande tycks det vanligaste vara att man liksom med de flesta andra utländska initialförkortningar skriver det med versaler (*CAD*, *CAD/CAM*). I Sverige följer vi dock en regel som säger att förkortningar som börjat fungera som egna ord och som snarare än det utskrivna uttrycket blivit normalformen, skrivs gement. Jämför ord som *mc*, *wc*, *vd*, *tv*, *vvs*, *pc*, *cd*. Man kan således med fördel välja att skriva *cad* gement. Vi avråder från blandformen *Cad*.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 14: Hur gör man med accenter och apostrofer, t.ex. i *Tim O'Connor*, när man skapar en e-postadress? Slopas man tecknet eller byter ut det mot ett annat tecken?

Svar: Om tecknet inte kan åstadkommas bör det strykas.

Kommentar:

Om apostrof, accent och liknande tecken inte kan åstadkommas i t.ex. e-postadresser är det i regel inte lämpligt att byta ut dem mot andra (vilseledande) tecken. De bör istället strykas: *é* skrivs *e* osv. Det gäller även tecken som ligger mellan bokstavstecknen, som den aktuella apostrofen. I namnexemplet ovan bör man således skriva ihop *OConnor*. O:et, ett iriskt

namnprefix med betydelsen 'sonson', 'ättling', hör liksom vårt -sonsuffix ihop med efternamnet. Att ersätta apostrofen med en punkt, som möjligen kan locka någon, är olämpligt eftersom det kan tolkas som initialbokstav för ett mellannamn.

Fråga 15: Om hårt blanktecken (= fast mellanslag) inte fungerar på webben skapar det bl.a. problem i sifferuttryck: man riskerar att få sifferuttrycken delade över radbrytningen. Hur ska detta problem hanteras?

Svar: I moderna webbläsare ger koden ` ` hårda blanktecken.

Kommentar:

Om hårda blanktecken inte kan åstadkommas:

1. När det gäller penningbelopp kan punkter ersätta de mellanslag som annars ska avskilja siffrorna i tresiffriga grupper från slutet räknat: 53.450.000. Men om en sådan regel införs t.ex. på en arbetsplats är det viktigt att samtidigt påminna om att punkt och komma i engelska och svenska sifferuttryck används på motsatt sätt (i engelskan är punkt decimaltecken och komma skiljetecken, i svenskan är punkt skiljetecken och komma decimaltecken).
2. Svårare är det med telefon- och postadresser och liknande. Här kan man dock ofta acceptera den godtyckliga radbrytningen, som inte behöver vara lika störande eller riskabel som för penningbeloppen. Radbrytningar är i regel också att föredra framför det tänkbara alternativet, en hopdragen siffergrupp. 1234567 är alltså som telefonnummeruppställning sämre än 123 45 67.

Fråga 16: Skriver man *Internet-abonnemang* (med bindestreck) eller *Internetabonnemang* (hopskrivet)?

Svar: Skriv ihop: *Internetabonnemang*.

Kommentar:

Det är i databranschen oerhört vanligt att sammansättningar skrivs med bindestreck, *Internet-abonnenter*, *webb-sidor* etc., trots att det inte finns någon anledning till detta. Skriv *Internetabonnenter*, *webbsidor*. Etablerade och vanliga sammansättningar bör skrivas ihop i ett ord och utan bindestreck. Det gäller alltså även sammansättningar som består av ett främmande och ett svenskt led, som i exemplen ovan. Det gäller i regel också sammansättningar med egennamn. Skriv *Appleprodukter*, *Microsoftprogram*. Det bör dock påpekas att företag och andra organisationer ofta själva använder bindestreck när de skriver sammansättningar med sitt namn.

Tillfälliga och helt nya sammansättningar (i synnerhet sammansättningar med svenska och främmande ordled) kan av tydlighetsskäl ibland vara motiverade att skriva med bindestreck. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 272.

Sammansättningar med siffror och förkortningar skrivs dock med bindestreck: *pc-användare*, *e-post*, *c-program*. Se då upp så att inte bindestrecket smittar av sig till andra ställen i sammansättningen: skriv *e-postadress*, *e-postlista*, inte *e-post-adress*, *e-post-lista*. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 271.

Fråga 17: Ska man skriva *pop up-meny* eller *popupmeny*?

Svar: Skriv *popupmeny* men hellre *poppuppmeny* (jämför [extrafönster](#)).

Kommentar:

Etablerade sammansättningar med flerordsuttryck som förled skrivs i regel som ett ord: *popupmeny*, inte *pop up-meny*. Likaså skriver man t.ex. *offpiståkning*, inte *off pist-åkning*, *percapsulambeslut*, inte *per capsulam-beslut*. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 134.

Fråga 18: Skriver man *webb redaktör* eller *webbredaktör*?

Svar: Ett vanligt fel på webbsidor och i reklamannonser för datorprodukter är särskrivningar av sammansättningar: *e-post adress*, *webb redaktör*. Skriv *e-postadress*, *webbredaktör*.

Se vidare Svenska skrivregler, punkt 129-134.

Fråga 19: Hur bör namn som *PostScript*, *PageMaker*, *SUNET*, *MiROi Utbildning*, *SweJA Kunskapscenter* m.fl. skrivas i löptext?

Svar: Skriv *Pagemaker*, *Postscript*, *Sunet*, *Miroi utbildning*, *Sweja kunskapscenter*.

Kommentar:

Många av dessa namn är att uppfatta som produktnamnslogotyper vilkas syfte är att skapa uppmärksamhet i annonser och liknande. I löptext kan det emellertid vara mycket störande med versaler och andra grafiska egenheter som sticker ut, och man har som utomstående heller ingen skyldighet att återge namnen i samma form som i logotyperna (*Ikea* behöver inte skrivas *IKEA*, trots att företaget försökt uppmana pressen att göra det). Skrivsätt som inte avviker alltför mycket från svenska skrivregler får gärna återges som företagen själva skriver, men större avvikelser bör inte föras vidare till löptext. I sådana fall, liksom då man inte känner till ett företags sätt att skriva sitt namn eller ett visst produktnamn, bör man skriva namnen med endast versal begynnelsebokstav, precis som vid vanliga namn: *Pagemaker*, *Postscript*, *Sunet*, *Miroi utbildning*, *Sweja kunskapscenter*. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 101.

Fråga 20: Man skriver ju *Internet*. Men ska det verkligen vara stort *i* även i sammansättningar som *Internetabonnemang*?

Svar: Sammansättningar med namn där namnledet har kvar karaktären av egennamn ska skrivas med stor bokstav: *Internetanvändare*, *Appleprodukter*, liksom *Stockholmsområdet*, *Storstockholm* etc. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 116.

Fråga 21: När ska initialförkortade namn skrivas versalt respektive gement?

Svar: De skrivs versalt om de utläses bokstav för bokstav och gement om de utläses som ett ord. Således *IBM* (International Business Machines) men *Perl* (Practical Extraction and Report Language). Se vidare Svenska skrivregler, punkt 147.

Fråga 22: Kan *CD*, *CD-ROM* och *PC* verkligen skrivas gement, dvs. *cd*, *cd-rom*, *pc*?

Svar: Mycket etablerade initialförkortningar som inte är egennamn och som också används som självständiga uttryck (vi använder t.ex. *cd*, mycket sällan det fullständiga uttrycket compact disc) bör skrivas med små bokstäver, alltså *pc*, *cd*, *cd-rom*, *cad/cam*, *www*, *html*, *url*, *ftp*, *rtf* – precis som *mc*, *tv*, *bh*, *wc*, *vvs* och *vd*. Förkortningar som *RAM*, *BBS*, *DAT*, *PDF*, *SGML*, *GIF*, *JPEG*, *POP*, *USB* m.fl. skrivs än så länge i regel versalt. Vissa förkortningar skrivs ofta gement helt enkelt för att de ses skrivna på det sättet i filnamn och liknande, som *gif*, *jpeg* m.fl. Det är dock inte försvarbart från skrivregelssynpunkt. Förkortningar kan dock i analogi med närliggande uttryck skrivas gement även om de inte är så etablerade. Nya uttryck som *dvd-skiva*, *md-skiva*, *cd-r* och *cd-rw* bör i likhet med t.ex. *cd* och *cd-rom* skrivas med små bokstäver. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 147.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 23: Hur fogar jag ändelser till förkortningar? Skriver jag *pcar*, *pc-ar* eller *pc:ar*?

Svar: Man kan ha kolon före alla sorters ändelser efter sådana här initialförkortningar: *pc:ar*, *pc:n*, *IBM:s*, *IBM:are* etc. Det är den regeln Svenska språknämnden förordar och som vi också tillämpar i våra dokument. Om man vill kan man även följa en äldre regel som säger att man har kolon bara före genitivändelse (alltså *IBM:s*) men bindestreck vid andra ändelser (alltså *pc-ar*, *IBM-are*). Observera att man vid initialförkortningar som bildar ett utläsbart ord, t.ex. *Basic*, inte sätter ut något tecken före ändelse, alltså *Basics*. Se vidare Svenska skrivregler, punkt 149-150.

Fråga 24: Hur böjer jag *cd* i plural? Flera *cd*, *cd's*, *cd:ar*, *cd-n*?

Svar: Det skulle i princip kunna böjas utan någon särskild pluraländelse: en *cd*, flera *cd*. En pluraländelse krävs dock vid bestämd form, varför man bör skriva *cd:ar*, *cd:arna*. Den bästa lösningen är dock ofta att lägga till ett böjningsbart efterled: *cd-skivor*, *cd-spelare*, *cd-läsare* (jämför *tv-apparater*).

Fråga 25: Varför ska förkortningen *pc* få pluraländelsen *pc:ar* och inte *pc:er*?

Svar: *Pc:ar* är bildat i analogi med pluralformer av liknande förkortningar, t.ex. *vd:ar*. Ändelsen *-ar* är också den som brukar användas för ord hos vilka form och genus inte ger någon vägledning om lämplig pluraländelse.

Fråga 26: Hur ska man ställa sig till alla de initialförkortningar som florerar på nätet?

Svar: Var sparsam med förkortningar. Om du ändå använder en förkortning som kanske alla inte direkt förstår, skriv gärna det fullständiga uttrycket i en parentes efter förkortningen första gången förkortningen används.

Kommentar:

Generellt bör man vara sparsam med förkortningar – i alla sammanhang. I datavärlden bör man vara särskilt vaksam på att inte i onödan importera den ovana man har i USA att omvandla stora mängder ord och uttryck till initialförkortningar. De må vara behändiga i sin korthet, men de är ofta svårtolkade och svåra att böja och uttala på svenska. De kan förstås användas i intern jargong (i chattkanaler etc.), där de ofta är en del av en innovativ språklek, en språkkod för de invigda, och samtidigt ett tidsbesparande skrivsätt. Men då gäller det förstås att alla som kommunicerar med varandra verkligen förstår. Och om svenska Internetanvändare som kommunicerar med varandra tycker att förkortningarna är behändiga kunde man förstås tycka att svenska förkortningar vore att föredra. Varför använda *FAQ* (frequently asked questions) eller *Q & A* (questions and answers) om man lika gärna kan ha *FoS* (frågor och svar; jämför *FoU* för forskning och utveckling) eller *VF* (vanliga frågor)?

Men även i mer formella sammanhang som i svenska datorhandböcker är det vanligt att man tar över främmande förkortningar i stället för att försöka översätta dem. Skriv i regel hellre ut orden och uttrycken. Det är i de flesta fall mycket tydligare!

Om du ändå använder en förkortning som kanske alla inte direkt förstår – vilket kan vara motiverat om ett längre, förkortningsbart uttryck förekommer många gånger i en text - skriv gärna det fullständiga uttrycket i en parentes efter förkortningen första gången förkortningen används. Tänk också på att man inte alltid behöver använda en förkortning för att skriva kortare. I stället för att använda (den engelska) förkortningen *RDBMS* för vad som brukar kallas *relationsdatabassystem* kanske det räcker med "systemet", "detta system", "ett sådant system" etc.

Fråga 27: Heter det att söka *på* eller *i* Internet och *på* eller *i* webben?

Svar: Man kan söka både *på* och *i* Internet/webben.

Kommentar:

Allmänt kan man säga att man före *Internet* väljer samma preposition som man har till ordet *nät*: *söka på Internet, publicera sig på Internet, göra något tillgängligt via/på Internet*. För *webb* eller *www* väljer man samma preposition som man har till *wäv* eller *nät*: *söka på webben, publicera sig på www*.

I prepositionsfrågor måste man dock ofta se till semantiken snarare än den språkliga ytan, dvs. det är inte orden i sig som bestämmer prepositionsvalet utan vilken bakomliggande handling som faktiskt utförs och vilket perspektiv som är naturligt att anta i det aktuella

fallet. Ofta blir det då underförstådda ord som får styra prepositionsvalet. Man är ute *på* nätet, men söker rimligen *i* en databas eller *i* en söktjänst. Man kan alltså både söka *på* Internet, dvs. på det underförstådda abstrakta, allomfattande nätet, och *i* Internet, dvs. i en underförstådd mer konkret sökmöjlighet.

Fråga 28: Surfar man *på* eller *i* nätet?

Svar: Man surfar *på* nätet, liksom man surfar *på* vattnet eller *på* en våg.

Fråga 29: Väljer man *i*, *från* eller *på* en meny? Finns något *i* eller *på* en meny?

Svar: Det naturligaste är att välja *på* eller *från* en meny (jämför restaurangmeny; i Applevärlden väljer man dock *i* eller *från* en meny). Något kan finnas både *i* och *på* en meny.

Fråga 30: Heter det koppla upp sig *mot* eller *till* webben?

Svar: Koppla upp sig *till* eller *på* webben.

Fråga 31: Installerar man ett program *i* eller *på* en dator?

Svar: Installera *på* en dator (underförstått installera *på* hårddisken) är kanske vanligast, men *i* går också bra. Man installerar hårdvara, t.ex. mer minne, *i* en dator.

Fråga 32: Heter det skriva ut *till* eller *på* en skrivare?

Svar: Skriva ut *på* en skrivare.

Fråga 33: Heter det *gör dina bankaffärer i/på/med/via X-bankens Internettjänst?*

Svar: Det beror på vad man vill betona. Man kan göra något *med* eller *via* tjänsten, dvs. med hjälp av den, men också vara *på* bankens webbplats och inne *i* själva tjänsten. I regel är *på* det naturliga prepositionsvalet i fall av den här typen.

Fråga 34: Gör man förfrågningar *mot*, *i* eller *till* en databas?

Svar: Inte *mot*. Man gör förfrågningar *till* en databas om man t.ex. skickar förfrågningarna till en extern databas och vill betona just att databasen ligger utanför den egna institutionen (eller det egna landet), men *i* en databas om man vill betona att man är uppkopplad till en databas och kan söka i den själv.

Fråga 35: Loggar man *in* eller *på* när man kontaktar nätet?

Svar: *Logga in* är det normala uttrycket (i IBM-världen används dock ofta *logga på*). *Inloggning* heter substantivet enligt svensk standard, och verbuttrycket *logga in* har därmed haft officiellt stöd sedan länge.

Fråga 36: Ni säger i era rekommendationer att man kan uttala egennamnet *Internet* på svenskt vis, dvs. med betoning på *-net* (som i *intervall*). Kanske kan man försvenska uttalet av främmande substantiv och andra vanliga importerade ord, men att försvenska uttalet av främmande namn är väl fel?

Svar: Nej, det är mycket vanligt och helt naturligt att vi försvenskar uttalet av främmande namn, i synnerhet när de liknar redan befintliga ord i svenskan (som *intervall* i exemplet; jämför även *interpol*). När namnet blir väletablerat i svenskan är det rentav önskvärt att det i uttalet – men också i böjning, stavning etc. – anpassas till och inlemmas i det svenska språkssystemet. Jämför med hur vi uttalar *IBM* /i be em/ och inte /aj bi em/ som på engelska och *Paris* som /paris/ och inte /pari/ som i franskan.

Fråga 37: Hur gör man källhänvisningar och källförteckningar till elektroniska medier i allmänhet och till Internet i synnerhet?

Svar: Man gör på samma vis som för tryckta källor, men elektroniska källor kräver ofta utförligare uppgifter samt instruktioner för hur källan kan hittas. Ta hellre med för mycket än för lite information. Eftersom elektroniska dokument ofta är flyktiga, är hämtningsdatum särskilt viktigt att ange.

Kommentar:

1. Hur görs källhänvisningar?

Hänvisningar till källor som man hämtat uppgifter eller citat från, görs så utförliga som bedöms nödvändigt för att läsarna ska kunna identifiera källan. Hänvisningar till elektroniska källor görs i princip på samma sätt som för tryckta källor. Om man kan utgå från att läsarna redan känner till en Internetadress behöver man inte vara så utförlig utan kan utelämna de mer precisa källuppgifterna.

I "Top ten mistakes in web design" skriver Jakob Nielsen om vanliga fel som oerfarna webbsidesutformare gör sig skyldiga till.

Det går nu att bota sin pollenallergi, enligt en artikel i Aftonbladets webbutgåva den 29 maj 1998.

I Norstedts engelsk-svenska ordbok på cd-rom är det lätt att göra sökningar.

Medan man mer sällan behöver upprätta en särskild källförteckning för enstaka kända tryckta källor som omnämns i en löptext, är detta oftast tillrådligt för elektroniska källor. Skälet är att de i regel är mindre kända och dessutom kräver mer utförlig sökinformation. Om bara någon enstaka källhänvisning förekommer, kan dock hela källinformationen placeras direkt efter hänvisningen i en parentes, i en fotnot eller som slutkommentar efter en artikel, dvs.

utan att någon särskild källförteckning upprättas.

"Provide a site map and let users know where they are and where they can go." (Nielsen, Jakob, Top ten mistakes in web design – Jakob Nielsen's alertbox for May 1996 [www]. Tillgängligt på <<http://www.useit.com/alertbox/9605.html>>. Hämtat 2 juni 1998.)

Kan man inte undvika att avstava en Internetadress bör man avstava mellan adressens huvuddelar, inte mitt i en sammanhållen bokstavsföljd, vilket Svenska datatermgruppen också påpekar i sina rekommendationer för avstavningar.¹

-----
¹ "Kan man avstava Internetadresser?" (fråga 3) (1998). Svenska datatermgruppen [www]. Tillgängligt på <<http://www.nada.kth.se/dataterm/fos-lista.html#f3>>. Hämtat 2 juni 1998.

I mer formella sammanhang, som i uppsatser och rapporter, ska en källförteckning alltid tillfogas. Då kan man till exempel följa det så kallade Harvardsystemet (även kallat författare-årtal-systemet). I en parentes direkt i löptexten anges bara författarens efternamn, publicerings- eller utgivningsår samt eventuell uppgift om kapitel, avsnitt, del etc., så att läsaren kan hitta det aktuella citatet, textavsnittet eller dylikt i källan. När uppgift om författare eller redaktör saknas används källans titel. Observera att hänvisningarna i princip ser likadana ut oavsett tryckt eller elektroniskt medium och oavsett typ av elektroniskt medium.

Det är viktigt att grafiskt vägleda den som läser dina webbsidor. "Start your design with a good understanding of the structure of the information space and communicate this structure explicitly to the user" (Nielsen 1996).

Enligt Nielsen (1996) bör man för läsaren tydliggöra var denne befinner sig på en webbplats.

I Nielsen 1996 framhålls vikten av att skapa en tydlig grafisk struktur för läsaren. I ett brev till Utrikesdepartementet påpekar Svenska språknämnden ("Re: Kosovo eller Kosova" 1997) att vi i Sverige tills vidare bör hålla fast vid den etablerade formen Kosovo framför den albanska formen Kosova.

Undvik om möjligt att avstava Internetadresser ("Kan man avstava Internetadresser?" 1998).

Om en författare givit ut flera publikationer eller liknande under ett år och man vill referera till flera av dem, använder man ett ordningssystem med a, b, c etc. (se nedan för anvisningar om uppställning av källförteckningen). Hänvisningarna skrivs då enligt mönstret

"Provide a site map and let users know where they are and where they can go" (Nielsen 1996a).

2. Hur görs källförteckningar?

Några helt entydiga och för alla elektroniska medier (cd-rom, diskett, World Wide Web, e-

post etc.) tillämpbara regler är svårt att ge. Varje medium och typ av dokument ställer särskilda krav. Hur ingående uppgifterna ska vara beror självfallet på mängden tillgängliga uppgifter. Men dessa kan sedan också behöva sovras utifrån läsarens informationsbehov. Observera att det då är bättre att ta med för mycket än för lite information. Tänk också på att syftet med uppgifterna är att källorna ska vara lätta att hitta för den som läser din källförteckning.

Förteckningar över elektroniska källor börjar egentligen med samma uppgifter som för skriftliga källor, och avslutas sedan med information som är specifik för det aktuella elektroniska mediet. Särskilt viktigt är det att ange när informationen hämtats, eftersom dokument på i synnerhet Internet ofta revideras, flyttas eller helt tas bort. För att säkerställa källans autenticitet kan det vara en god idé att göra en utskrift av det aktuella materialet. Då kan det i princip anses ha samma status som vanliga tryckta källor. Av praktiska skäl (om man t.ex. vill citera något) kan man också kopiera materialet och spara det på den egna hårddisken eller på diskett. Källuppgifterna bör, beroende på medium och precisionskrav, innehålla så mycket som möjligt av följande:

- textens författare
- utgivningsår
- titel: titel på HTML-dokument, huvudrubrik i textfil, innehåll i fältet Subject: i e-brev och elektroniskt diskussionsinlägg eller liknande
- utgivande organisation
- typ av medium (cd-rom, diskett, www, e-post, diskussionsgrupp/BBS etc.)
- adressuppgifter och liknande (identifiering av källan, t.ex. webbadress för resurs på Internet, Message-ID: -fält för e-brev och elektroniska diskussionsinlägg, ISBN-nummer eller liknande för cd-rom); observera att adressen till källan ska skrivas på det sätt som anges i den aktuella läsaren med versaler/gemener.
- tid för färdigställande eller senaste uppdatering av materialet
- versionsnummer om senare version än första
- datum och tid för när informationen hämtades
- ev. uppgifter om tillgänglighet, krav på datorkapacitet etc.

Om man använt både tryckta och elektroniska källor kan man separera dem för att tydliggöra för läsaren vad som är vad. Det är dock inget krav. I vissa fall kan man också tänka sig att dela upp källor från olika elektroniska medier i egna grupper, men i regel är det inte aktuellt. Fokusera generellt på författare eller titel snarare än på mediet.

Om källan har två eller tre författare bör alla anges. Om författarna är fler än tre anges det första namnet följt av m.fl. (eller et al.). För författare som både har egna verk och sådana som tillkommit i samarbete med andra, ange först de egna verken och sedan de övriga, också de kronologiskt. När uppgift om författare eller redaktör saknas används källans titel, varvid källan placeras in alfabetiskt efter titelns första ord.

När man använder flera titlar av en författare ordnas titlarna i kronologisk ordning. Om en författare givit ut flera publikationer eller liknande under ett år och man vill referera till flera av dem, används ett ordningssystem med a, b, c etc. Förteckningen får då uppställningen

Nielsen, Jakob (1996 a). Top ten mistakes in web design – Jakob Nielsen's alertbox for May 1996 [www]. Tillgängligt på <<http://www.useit.com/alertbox/9605.html>>. Hämtat 2 juni 1998.

Nielsen, Jakob (1996 b). Marginalia of web design – Jakob Nielsen's alertbox for November 1996 [www]. Tillgängligt på <<http://www.useit.com/alertbox/9611.html>>. Hämtat 2 juni 1998.

Några exempel på hur källangivelser i en källförteckning kan se ut:

WORLD WIDE WEB

Weibel, Stuart (1995). Metadata: the foundations of resource description. D-Lib Magazine, juli 1995 [www]. Tillgängligt på <<http://www.dlib.org/dlib/july95/07weibel.html>>. Hämtat 9 oktober 1996.

"Hur ska man hantera å, ä och ö eller t.ex. é och ü i Internetadresser?" [www]. Svenska datatermgruppen, 2 april 1998. Tillgängligt på <<http://www.nada.kth.se/dataterm/fos-lista.html#f1>>. Hämtat 2 juni 1998.

GOPHER

Morgan, E.L. (1994). The World Wide Web: an overview for librarians. The public access computer systems review [gopher]. Tillgängligt på <<gopher://info.lib.uh.edu:70/00/articles/ejournals/uhrlibrary/pacsreview/v5/n6>>. Hämtat 5 april 1997.

Anders, Andersson (1998). Det var bättre förr! [gopher]. Tillgängligt på <<gopher://gopher.tyckatill.se>>. Hämtat 2 juni 1998.

CD-ROM

McConnell, W.H. Constitutional history. I: The Canadian Encyclopedia [cd-rom]. Toronto: McClelland & Stewart, 1993. ISBN 0-7710-1932-7. Macintoshversion 1.1.

Nationalencyklopedins ordbok [cd-rom]. Bokförlaget Bra böcker, Höganäs och Språkdata, Göteborg, 1997. Version 1. ISBN 91-7133-312-6.

E-POST

Karlsson, Ola <o.karlsson@spraknamnden.se>. "Re: Hur skriver man källförteckningar till Internetkällor?" [e-post]. Personligt e-brev till Nils Nilsson, 13 mars 1997. Hämtat 1 april 1997.

"Re: Kosovo eller Kosova?" [e-post]. Svenska språknämnden <info@spraknamnden.se>. E-brev till Utrikesdepartementet, 2 april 1998. Hämtat 2 juni 1998.

SÄNDLISTA

Smith, Gregory <gsmith@grog.ric.edu>. "Re: African Muslim Slaves in America". I: H-AFRICA <h-africa@msu.edu> [sändlista]. Hämtat 4 augusti 1995. Arkiv via <<http://h-net.msu.edu/~africa/archives/august95>>.

Karlsson, Ola <o.karlsson@spraknamnden.se>. "E-post, mejl och mail" [sändlista]. E-brev till <svenska@aspen.hv.se>. Hämtat 2 juni 1998.

Se nedanstående källor för fler exempel.

Mer information om källhänvisningar

- ISO/DIS 690-2. ISO/TC46/SC9 N 219 a draft [www]. ISO 1996. Tillgängligt på <<http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc46sc9/standard/690-2e.htm>>. Senaste uppdatering 16 november 1997. Hämtat 3 februari 1998.
- Filén, Paula, Bibliografiska referenser: Elektroniska dokument [www]. Luleå tekniska universitet. Tillgängligt på <<http://www.luth.se/depts/lib/utbildning/g-bibref.html.sv>>. Senaste uppdatering 23 januari 1998. Hämtat 3 februari 1998.
- Edvardsson, Filén, Kihlén, Lantz (1996), Vågar till teknisk vetenskaplig information: 7.3 Referenslista [www]. Universitetsbiblioteket i Linköping 28 mars 1996. Tillgängligt på <http://www.bibl.liu.se/teknologibiblioteken/teknisk_vetenskaplig_information/6TGV.htm#anchor1320474>. Hämtat 5 april 1998.
- APA Style Sheet for On-line References: How to cite electronic sources. Ur: Publication Manual of the American Psychological Association [www]. Washington, DC 1994. Tillgängligt på <<http://www.ux1.eiu.edu/~cfmgb/3750/apa.htm>>. Ingen datering. Hämtat 3 februari 1998.
- Crane, Nancy B., Bibliographic formats for citing electronic information. Ur: Li, Xia och Crane, Nancy B. (1993), Electronic Style: A Guide to Citing Electronic Information [www]. Tillgängligt på <<http://www.uvm.edu/~ncrane/estyles/>>. Senaste uppdatering 29 oktober 1997. Hämtat 5 april 1998.
- Walker, Janice R. (1995), Colombia Online Style: MLA-Style Citations of Electronic Sources [www]. Utgivet januari 1995. Tillgängligt på <<http://www.cas.usf.edu/english/walker/mla.html>>. Reviderat november 1997. Version 1.2. Hämtat 3 februari 1998.

Fråga 38: Kan man stryka bindestrecket i *e-post* och skriva *epost*?

Svar: Nej, behåll bindestrecket.

Kommentar:

Grundregeln för sammansättningar med en förkortning som inte kan uppfattas som ett vanligt ord är att sätta ut ett bindestreck: *p-plats*, *t-bana*, *http-adress* m.fl. Det finns några få undantag från det, främst *kpist* och *ubåt*, båda hämtade från militärspråk.

I sammansättningar med en förkortning som kan uppfattas och skrivs som ett vanligt ord kan bindestrecket slopas, t.ex. *Stimpengar*. Och naturligtvis sätts inte bindestreck ut om förkortningen övergått till att bli ett riktigt ord. Tidigare skrev man t.ex. *el-mätare*, medan man numer skriver *elmätare*.

Svenska datatermgruppen, Birgitta Lindgren

Fråga 39: Hur skall man översätta eng. *mediate*, t.ex. i *computer mediated communication*? Skall man använda *mediera* som man ibland kan se?

Svar: Det kan översättas med *förmedla*, alltså här *datorförmedlad kommunikation*, precis så som man i andra sammanhang brukar översätta eng. *mediate*.

Kommentar:

Ordet *mediera* finns belagt sedan tidigare i svenskan, men det är mycket ovanligt. Det förekommer precis som det eng. *mediate* i två betydelser: 1. medla, 2. förmedla. Det är svårt att se någon vinst med att i stället för dessa enkla ord använda *mediera*.

Svenska datatermgruppen, Birgitta Lindgren

Fråga 40: Jag skulle behöva en svensk samlingsbeteckning för ett antal begrepp inom virtuell verklighet: *joystick*, *hjälm*, *handske*, *kroppsdräkt*. Det enda jag kan komma på är *styrdon*.

Svar: *Styrdon* eller *styrutrustning* är nog de bästa samlingsbeteckningarna för detta.

Kommentar:

Manöverdon kan vi också tänka oss, men det har knappast något försteg framför ditt eget förslag. Det kan kanske förefalla långsökt att inordna hjälm och framför allt kroppsdräkt bland mer välbekanta styrdon som styrspakar, och därför kan styrutrustning ibland passa bättre.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 41: Ni verkar tro att ftp och gopher tillhör webben och att alla URL:er är webbadresser, men det är väl fel?

Svar: Vi anser att ftp- och gopherresurser tillhör webben.

Kommentar:

Ibland påstås det att det endast är http-adresser och sidor som utformats med HTML-kodning som tillhör webben, men visionen med "the world wide web" var just att knyta ihop de olika kommunikationssätt (protokoll) som då fanns på Internet. Ftp och gopher var två sådana protokoll. Det faktum att ftp- och gopheradresser normalt fungerar lika bra som http-adresser i webbläsare talar också för att det inte finns anledning att särbehandla dem.

Fråga 42: Vad heter på svenska *banner ads* som ofta finns på webbsidor?

Svar: Vi rekommenderar *webbannons* för själva annonsen och *annonsruta* eller *annonsutrymme* för det utrymme där annonsen skall placeras. Om man ändå vill använda *banner* i svenskan, bör pluralformen vara antingen *bannrar* (i analogi med *reporter-reportrar*, *revolver-revolvrar* etc.) eller *banner*, *bannerna* (i analogi med *designer-flera designer*).

Svenska datatermgruppen, Åsa Holmér

Fråga 43: [Borttagen fråga om *override*.]

Svar: Se ordlistartikeln om [åsidosätta](#).

Fråga 44: Hur ska man översätta det engelska verbet *align*?

Svar: Översättningen måste bli beroende av sammanhanget. Grundbetydelsen är *ensa, ställa in, bringa i överensstämmelse, justera (in), inrikta*. För den vanlige datoranvändaren är det kanske vanligaste fallet att man vill *justera in* ett antal grafiska objekt (t.ex. rutor) så att de ligger i linje. *Align* översätts i ordbehandlingsammanhang med *marginaljustera* och betyder då göra rak höger- och vänstermarginal.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 45: Vad menas med *nod* inom datatekniken?

Svar: Inom datakommunikation är en *nod* en knutpunkt i ett datornät. För att en utrustning ska betraktas som en *nod* måste den ha ett visst mått av intelligens och självständighet, t.ex.

- ha en egen adress
- kunna ta emot och kvittera meddelanden (datablock)
- i regel kunna lagra och vidarebefordra meddelanden.

En dator kan vara en nod, men en s.k. dum terminal är t.ex. ingen nod.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 46: Vad är det för skillnad på *kommandofil*, *skript*, *manus* och *makro*?

Svar: En kommandofil är en textfil (ASCII-fil) som innehåller kommandon till operativsystemet eller till ett program.

Kommentar:

Efter hand som tekniken utvecklats och man har övergått från textbaserade till grafiska användargränssnitt, har gränserna mellan dessa besläktade begrepp blivit otydligare.

Om man i ett textbaserat användargränssnitt återkommande behöver ge samma följd av kommandon, kan man i regel göra det bekvämare för sig genom att samla kommandona i en textfil och sedan låta operativsystemet (eller korrektare, dess kommandotolk) läsa kommandona från filen i stället för från tangentbordet. En sådan textfil med kommandon kallas på svenska *kommandofil* (eng. *command file*), men framför allt bland Unix-användare är benämningen *skript* (eng. *script*) vanlig. Även andra benämningar förekommer, t.ex.

kommandoprocedur (eng. *command procedure*). (Se även [skript](#).)

Begreppet *makro* (eng. *macro*) användes ursprungligen inom maskinnära programmering (assemblyprogrammering), där det ofta är praktiskt att samla ihop ett antal instruktioner och ge samlingen ett namn som kan användas som kortform för instruktionerna på flera ställen i programkoden. Vid kompileringen ersätter kompilatorn makronamnet med motsvarande programkod (makrot *expanderas*), som därefter översätts till maskinkod. (En *makroinstruktion* är alltså en "stor instruktion", därav namnet.)

Sedermera har *makro* kommit att användas även i andra sammanhang. I Word i Microsofts grafiska Windows-miljö används t.ex. *makro* om kommando- eller åtgärdssekvenser som användaren själv kan definiera och ge ett namn och ofta även knyta till en knapp, en tangent eller tangentkombination. När man använder makrot, knappen eller tangentkombinationen utförs kommandosekvensen. Ett makro som är knutet till en tangent kallas *tangentbordsmakro* (eng. *keyboard macro*).

Styrfil (eng. *control file*) är ett ord som används om kommandofiler som styr jobb som körs i batch (dvs. som behandlas som en enhet och inte kan påverkas av användaren under körningen).

Det finns även system som begreppsmässigt inte skiljer på batchkörning och körning av kommandofiler. Där kan begreppet *batchfil* (eng. *batch file*) förekomma i betydelsen *kommandofil*. Så är det t.ex. i PC-DOS.

Böjning av makro: *ett makro, det makrot, flera makron, de där makrona*.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 47: Vad innebär det att ett program är minnesresident?

Svar: Det betyder att det ligger i (primär)minnet hela tiden. Då kan man få igång det mycket snabbt. Minnesresidenta program kan vara helt passiva, arbeta mer eller mindre osynligt i bakgrunden eller sättas igång automatiskt i speciella situationer (t.ex. ett viruskontrollprogram).

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 48: Vad kan man kalla det "gamla" sättet att hantera å, ä och ö på, dvs. då det i stället för dessa bokstäver blir klamrar, hakar och måsvingar?

Svar: Man kan säga "sjubitstecken för svenska" eller "svensk sjubitsteckenkod".

Kommentar:

Bokstäver hanteras internt som numeriska tal vid lagring i och överföring mellan datorer. Tidigare användes bara sju bitar för varje bokstav (dvs. talvärden mellan 0 och 127) medan man i dag oftast använder åtta bitar (0-255). Då datorsystem som fortfarande använder

sjubitssättet att lagra å, ä och ö överför text till modernare system (utan konvertering) kommer dessa bokstäver att visas som }, { respektive |, medan Å Ä Ö blir], [respektive \.

Om man behöver tala om detta äldre sätt att hantera å, ä och ö kan man säga "sjubitstecken för svenska", eller mer tekniskt "svensk sjubitsteckenkod".

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg

Fråga 49: [Borttagen fråga.]

Svar: Se ordlistartikeln om [Internet](#).

Fråga 50: Vad ska man på svenska säga för *outsourcing* och vilket verb skall man använda på svenska?

Svar: *Outsourcing* är ett modeuttryck i svenskan i dag. En mer allmängiltig översättning är *utläggning (på entreprenad)*.

Kommentar:

Outsourcing står ungefär för 'utläggning av en verksamhet på entreprenad'. Först, dvs. i början av 90-talet då ordet började förekomma i svenskan, användes det snävt för datordriftsutläggning, varvid *driftsentreprenad* som ersättning för *outsourcing* föreslogs. I dag är begreppet vidare. Därför bör man klargöra vad som "läggs ut", och många gånger kan man skriva om det på svenska, t.ex. "Vi har lagt ut/lejt ut/lejt bort tillverknigen av x (på entreprenad)."

Svenska datatermgruppen, Åsa Holmér

Fråga 51: Hur kan man översätta *device* som används mycket i datorsammanhang till svenska?

Svar: En vanlig översättning av *device* använt i generell betydelse i datorsammanhang är *utrustning, station*. Som efterled i sammansättningar förekommer både *device* och *drive* i engelskan. Här fungerar översättningen *-enhet* bättre, t.ex. *bandenhet, diskettenhet*. *Enhet* definieras som enklast självständigt fungerande delen i en helhet.

Den programkod som krävs för att styra en enhet kallas *drivrutin* (eng. *driver; device driver*).

Svenska datatermgruppen, Åsa Holmér

Fråga 52: Vad innebär parallellbearbetning?

Svar: Parallellbearbetning innebär att flera program körs samtidigt eller åtminstone skenbart samtidigt i samma dator. Genom parallellbearbetning kan flera användare betjänas av samma dator samtidigt och (skenbart) kontinuerligt. Se även ordlistartikeln om [multikörning](#).

Kommentar:

I datorer som har en enda processor (CPU), förverkligar man parallellbearbetningen genom att man låter flera program ligga körbara i arbetsminnet (primärminnet) samtidigt. Operativsystemet ser till att *ett i taget* av programmen körs en kort stund (några millisekunder), varefter det avbryts, och ett annat program körs, osv. Detta kallas *pseudoparallell exekvering* och har länge varit det vanligaste sättet att förverkliga parallellbearbetning.

Ett känt exempel på en datortyp med en annan form av parallellbearbetning är vektormaskiner: Samma CPU bearbetar flera uppsättningar data samtidigt. Maskininstruktionerna arbetar med flera parallella operanduppsättningar, dvs man adderar (etc.) hela vektorer, inte bara tal.

Det finns många tekniska varianter av parallellbearbetning, och i sammanhanget förekommer olika datorkonstruktioner, ofta avancerade, t.ex.

- skilda processorer som kör program och bearbetar data i samma minne
- processorer med separata arbetsminnen och med inbördes datakommunikation.

Det kan påpekas att de avancerade lösningarna för parallellbearbetning ställer krav på speciella programmeringsmetoder och att de olika konstruktionerna är lämpade för olika typer av problem.

Den intresserade hänvisas till speciallitteratur i ämnet.

De flesta datorer är konstruerade så att så mycket som möjligt utförs parallellt redan på hårdvarunivån. Som exempel kan nämnas att det är vanligt att nästa maskininstruktion hämtas och påbörjas innan den pågående är avslutad.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 53: Vad säger Svenska datatermgruppen om uttrycket *Y2K* (*Y2k*, *y2k*)?

Svar: *Y2K* är en amerikansk teknikerförkortning för "year 2 kilo" som bör undvikas. Den används ofta i sammansättningar, och vi avråder från *Y2K-säker*, *Y2K-klar* etc. Skriv i stället *2000-anpassad*, *2000-klar*, *2000-säker* eller om utrymmet tillåter t.ex. *säkrad inför millennieskiftet*, *anpassad för tusenårsskiftet*.

Svenska datatermgruppen, Gunnel Johansson

Fråga 54: Kan man skriva *access* på svenska?

Svar: Det engelska ordet *access* används dels som substantiv, dels som verb, och det förekommer i många ordkombinationer. Någon enhetlig svensk översättning är svår att hitta,

så man måste från fall till fall välja lämplig svensk motsvarighet.

Kommentar:

Grundbetydelsen hos **substantivet** *access* är *tillgång, tillträde, åtkomst* etc. t.ex. system, filer eller uppgifter. Informationen kan vara fritt tillgänglig eller begränsad. Det engelska **verbet** *access* betyder på motsvarande sätt *få tillgång till, komma åt*.

Det är vanligt att *access* och *accessa* används även på svenska, men med lite ansträngning kan man hitta svenska ord som fungerar bra.

Ordet *access* hör hemma i det begreppskomplex som har med åtkomstskydd och behörighet att göra. Där är det engelska språkbruket inte entydigt och ibland t.o.m. missvisande.

De engelska orden *permission*, *privilege* och *authority* används ofta synonymt. Motsvarande svenska synonymer är *rätt[ighet]*, *privilegium* och *behörighet*.

Engelska *protection* motsvaras av svenska *skydd*: *file protection* = *filskydd*, *write protection* = *skrivskydd*.

Vad det handlar om är att någon resurs, t.ex. en fil, har skydd som begränsar möjligheterna att använda den. Användaren kan behöva ha en speciell behörighet för att komma åt resursen. När det gäller filer kan det bl.a. finnas restriktioner för

- vilka som får läsa filen
- vilka som får skriva i filen
- vilka som får köra filen om den är ett program eller en kommandofil
- vilka som får ta bort filen.

Beroende på vilket system det rör sig om kan skyddet vara obefintligt eller vara definierat på grupp- eller individbasis. Behörighetssystem kan vara mycket avancerade och omfatta mycket mer än bara dataåtkomst.

En handfast bild är att betrakta skyddet som ett lås och behörigheten som en nyckel till låset. Det är resursen som har låset och användaren som har nyckeln.

Det är inte alltid fokus hos *access* ligger på åtkomstskyddet. Ibland vill man veta om en fil *använts* på länge, dvs. om någon läst, skrivit eller kört den, dvs. över huvud taget gjort något med filen.

Access är ett ord som ofta förekommer i olika uttryck. Man ska inte vara rädd för att bilda nya kombinationer på svenska, t.ex. (som substantiv) *skrivrätt*, *åtkomstskydd*, *läsbehörighet*; (som verb) *komma åt*, *få tillgång till*, *kunna skriva*, *använda*.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 55: Finns det någon bra svensk term för *flame*?

Svar: Vi föreslår *skällbrev* eller *åthutning*; vilket som passar bäst får sammanhanget avgöra.

Kommentar:

Med *flame* menas ett aggressivt eller nedlåtande hållet brev, med avsikt att mer eller mindre bryskt tillrättvisa eller förolämpa mottagaren. Det skrivs i allmänhet men inte alltid som respons på något mottagaren har skrivit. Vi skulle vilja föreslå *skällbrev* eller *åthutning*, vilka har fördelen att vara självförklarande. I vissa sammanhang kan kanske något av uttrycken *tillsägelse*, *utbrott*, *utskällning* eller *örfil* passa bättre. Som verbform föreslår vi *skälla ut*, *skälla*.

Typiskt är att en nybörjare inom en diskussionsgrupp eller på en sändlista råkar ut för skällbrev om han eller hon ställer (onödiga) frågor om sådant som redan är besvarat i frågesvarsdokumentet. Det händer ibland att enstaka skällbrev utlöser s.k. *flamewars*, massiva korsvisa utskällningar, som skulle kunna kallas *e-gräl*. Enstaka skällbrev ses av många som ett nödvändigt sätt att få deltagare som bryter mot gott nätvettt att rätta sig efter de oskrivna regler som gäller. Ett näraliggande fenomen är *trolling*, att skriva provokativa brandfacklor endast i syfte att skapa bråk och dispyter. Vi föreslår att de som ägnar sig åt detta helt enkelt kallas *provokatörer*.

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark och Urban Hurtig

Fråga 56: *Spam* säger man ju om de oönskade meddelanden, främst i form av reklam, som skickas till många mottagare via sändlistor, diskussions- eller chattgrupper på Internet. Vad ska vi säga på svenska?

Svar: Vi förordar *skräppost* men accepterar även *spam* som lånord. I svenskan bör *spam* anpassas till uttal (/spamm/), stavning och böjning.

Hur det ska böjas beror på betydelsen. *Spam* i betydelsen post räknas som mängdord och är då icke-räknebart: "Jag får jättemycket spam (= skräppost)." "Spammen (= skräpposten) ökar."

Men *spam* i betydelsen skräpbrev är räknebart: "Det där spammet verkar konstigt." "De senaste fyra spammen kom från Sverige." Jämför det räknebara spik (en spik, flera spikar) med mängdordet spik (spik, spiken).

Kommentar:

Både termen *skräppost* och termen *spam* får sägas vara väl etablerade i svenskan. *Spam* är visserligen inte så associationsrikt för oss svenskar men har vunnit insteg som en kort och slagkraftig term, inte minst i konstruktioner som "spammare", "att spamma".

Som verbform går det bra med *skicka skräppost*, *spamma*. För eng. *spamming* förordar vi på samma sätt *skräppostutskick*, *skräppostande* (ägna sig åt skräppostande), *spamning*. För den som sänder skräppost förordar vi *skräppostare*, *spammare*. För eng. *(anti) spam filter* förordar vi *skräppostfilter*, *spamfilter*.

I den anglosaxiska världen är *Spam* ett känt varumärke för en mycket prosaisk burkskinka.

Att spam i e-postvärlden står för skräppost lär ha sin upprinnelse i en Monty Python-sketch där man drev med denna burkskinka. Sketchen handlade om herr och fru Bun som på en matservering fick beskedet att spam ingick i alla rätter på menyn och alltså inte gick att slippa ifrån. Till råga på allt skanderade då och då ett gäng vikingar vid ett annat bord "spam, spam, spam, spam, lovely spam, lovely spam" och omintetgjorde all vettig konversation på stället. Det väsentliga dränktes alltså i något mycket trist! Se vidare www.ironworks.com/comedy/python/spam.htm (2003-11-04).

Spam har funnits som varumärke sedan 1937 och var av tillverkaren avsett som ett kort och lättuttalat namn på produkten "spiced ham". Se vidare www.spam.com/ci/ci_in.htm, http://media.hormel.com/anm/templates/spam_museum.asp?articleid=147&zoneid=24 och www.cusd.claremont.edu/~mrosenbl/spamfaq.html (2003-11-04).

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark och Urban Hurtig

Fråga 57: "Så kallad *set-top box*" är en fras som hörts i flera år nu. Är det inte dags att komma fram till en hygglig svensk benämning, så att man äntligen kan slippa säga så kallad tillsammans med en ovanligt obekvämlig engelsk term?

Svar: Vi föreslår *tillsatslåda* eller *digitalbox*. Den fristående tillsats som uppdaterar en analog tv-mottagare kan mer precist benämnas *digital-tv-box* eller *digital-tv-tillsats*.

Kommentar:

Man måste vara medveten om att *set-top box* i engelskan är en mycket allmän benämning och att det är flera fenomen som haft denna etikett under senare tid. Ursprungligen åsyftades de anpassningsenheter, "lådor", som sätts mellan en multimedieterminal (pc, tv, stereo m. m.) och en publik anslutningspunkt (telenät eller kabel-tv-nät). Numera avser termen närmast de tillsatser som möjliggör mottagning av digital-tv-sändningar på en analog tv.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 58: Hur böjs *modem*?

Svar: Modem böjs *ett modem, modemmet, flera modem, de där modemerna*.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 59: Kan man använda *bugg* på svenska för engelskans *bug* i betydelsen 'programfel'? Går i så fall *buggfix* också bra?

Svar: Ja, både *bugg* och *buggfix* (se ordlistartikeln om [programfix](#)) går utmärkt att använda på svenska. I mer formella sammanhang kan *programfel* respektive *programkorrigering* passa bättre.

För det engelska verbet *debug*, 'söka och rätta fel i program' är *avlusa* etablerat som svenska

motsvarighet, och utförandet – som kan ske mer eller mindre automatiskt – kalla *avlusning* (eng. *debugging*).

Engelskans *bug* kan även (mer sällan) syfta på fel i hårdvara och översätts då med *hårdvarufel*.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 60: Finns det en svensk term för *trackball*?

Svar: Det kan översättas med *styrkula*, i synnerhet om kulan är ganska liten. Om den är större kan man använda *rullboll*, en term som använts i flera decennier inom radartekniken, där man t.ex. kan positionera en symbol på radarskärmen med hjälp av en rullboll.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 61: [Borttagen fråga.]

Svar: Se [uppdatering/uppgrädering av program](#).

Fråga 62: Vad står den engelska förkortningen *n/a* för, och hur skriver man på svenska?

Svar: Förkortningen *n/a* kan utläsas antingen som "not applicable" eller som "not available". Det kan översättas med *ej tillämpligt*, men det är oftast bättre att i stället skriva *fungerar inte med*, *gäller inte* eller liknande. I tabeller skriver man ofta ett streck (tankstreck) i stället.

Svenska datatermgruppen, Johan Anglemark

Fråga 63: Vad heter *packet switching* på svenska?

Svar: Man brukar säga *paketförmedling*.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 64: Vad kallas en projektor som man kopplar till en dator? Ofta hörs benämningar som *OH-kanon*, *PC-kanon* etc.

Svar: *Dataprojektor* är den vedertagna termen i branschen för dessa flyttbara projektorer. Ibland kallas de *data- och videoprojektor* eftersom de även brukar kunna projicera storbild från video. Uttrycket *kanon*, som oftast syftar på takmonterade projektorer som projicerar data i stora samlingssalar, är i dag mindre vanligt. *Dataprojektor* rekommenderas även för sådana apparater.

För den platta man lägger på en stordiaprojektor, eng. *overhead projection panel*,

rekommenderar vi termen *projektorplatta* (till nöds kan *OH-platta* accepteras).

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 65: Vad betyder ordet *implementera*, som förekommer rätt ofta – både inom datorvärlden och i samhällsdebatten?

Svar: Ordet *implementera* betyder i allmänspråket förverkliga, genomföra, införa. I samband med datorer har det betydelsen göra körbart, och syftar på processen då en programbeskrivning (eller på lägre nivå, algoritm) genom programmering förverkligas i form av ett program. Ofta avses att programmet skrivs för en viss datortyp.

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg

Fråga 66: Hur översätter man *acknowledge* och *acknowledgement*?

Svar: De svenska termerna är *kvittera* och *kvittering*. En vanlig typ av kvittering består i att en apparat eller ett program som har tagit emot t.ex. ett datablock skickar en bekräftelse i form av en signal eller ett meddelande till avsändaren när datablocket kommit fram oskadat.

Kommentar:

Även uttrycken *negativ kvittering* (eng. *negative acknowledgement*) förekommer när man vill meddela att en överföring uteblivit eller misslyckats. I okomplicerade sammanhang används ofta särskilda styrtecken (ASCII-tecknen *acknowledge*, *ACK* och *negative acknowledge*, *NAK*) för kvittering respektive negativ kvittering.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 67: Är det rätt att skriva bps på svenska?

Svar: Bättre är att skriva bit/s. Det är tydligare och stämmer överens med det normala sättet att ange hastigheter i SI-systemet.

Kommentar:

På samma sätt skriver man:

engelska	svenska
cps	tecken/s
Mbps	Mbit/s
cpi	tecken/tum
dpi	punkter/tum
lpi	rader/tum

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 68: Vad betyder *Boolean*, och vad heter det på svenska?

Svar: På svenska heter det *boolesk* och uttalas /bo:lsk/.

Kommentar:

Booleska variabler är variabler som bara kan anta värdena "sant" eller "falskt". (Sådana variabler kan enkelt representeras i en dator av de numeriska värdena 1 och 0, eller av hög och låg spänning.) De används bl.a. inom programmering. Det förekommer även att *booleska variabler* kallas *logiska variabler*, eng. *logical variables*.

Ytterst går benämningen tillbaka på den brittiske matematikern George Boole, som vid mitten av 1800-talet införde matematiska metoder vid studiet av logik. Grundoperatorerna i boolesk algebra är:

- icke (*NOT*)
- och (*AND*)
- eller (*OR*)

Dessa operatorer kan även användas i söktjänster, t.ex. på webben.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 69: Att skriva "när det görs skillnad på gemena och versala bokstäver" känns lite långt... finns det någon bättre översättning av uttrycket *case sensitive*?

Svar: *Skiftlägeskänslig* eller det lite kortare *versalkänslig* går bra att använda på svenska.

Kommentar:

Ibland spelar det roll om man matar in en textsträng med små eller stora bokstäver, dvs. det mottagande datasystemet är *skiftlägeskänsligt* (*case sensitive*). Spelar det *inte* någon roll, ja då är systemet *skiftlägesokänsligt* (*case insensitive*). Översättningen skiftläges(o)känslig är etablerad i Windowsmiljön. Ett kortare, också acceptabelt alternativ som vunnit viss spridning är *versalkänslig*.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 70: Hur kan *cluster* översättas till svenska?

Svar: Det engelska ordet *cluster* kan på svenska översättas mer allmänt med *klunga*, *klase*, *knippa*, *skock*, *hop*, *anhopning*, *samling*, *grupp*, *svärm*. I olika fackspråkliga sammanhang förekommer dock även *kluster* som svensk term, bland annat i uttryck som *konsonantkluster*, t.ex. konsonantklustret "skr" i *skriva*. I datasammanhang används *kluster* t.ex. i betydelsen grupp av nära samverkande datorer.

Svenska datatermgruppen, Åsa Holmér

Fråga 71: Vad är en databuss?

Svar: Det är en kommunikationsväg, t.ex. i en dator.

Kommentar:

Principen är att databussen passerar flera hårdvaruenheter och att samtliga kommunicerar via bussen. Tekniskt är bussen oftast ett antal parallella ledningar mellan kortkontakter på ett moderkort. De olika anslutna enheterna skickar data till varandra via bussen genom att ange mottagarens adress tillsammans med värdet som ska överföras. Alla enheter har nämligen en egen adress. Bara den enhet som känner igen sin adress på bussen tar emot datavärdet. En särskild styrenhet (eng. *bus controller*, *bus arbiter*) ser till att endast en enhet i taget kan sända information på bussen.

Ytterst går benämningen *buss* tillbaka på latinets *omnibus* som är dativ pluralis av *omnis* och betyder *för alla*. Det gäller både databussar och bussar i trafiken: en buss är en kommunikationsmöjlighet som det är meningen att alla ska kunna använda.

Ibland kallas även en parallelldataväg som bara går mellan en sändande och en mottagande enhet *buss*. Detta är dock olämpligt, eftersom det inte handlar om en gemensam väg för många enheter.

I vissa datorer kan det finnas flera bussar. Det finns även s.k. seriebussar, som har få ledningar och där datavärdena (bitarna) överförs i serieform.

En enhet som kan ta initiativ till en överföring på bussen kallas på engelska *master*. En enhet som inte kan ta initiativ till en överföring på bussen kallas på engelska *slave*. I tekniska sammanhang brukar de engelska termerna användas även på svenska, även om *herre* och *slav* är fullt tänkbara svenska alternativ.

Se även den separata [tekniska artikeln om moderkort](#).

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 72: Universitetet planerar kurser i den typ av "gruvbrytning" som på engelska kallas *data mining*. Har ni kommit på någon översättning?

Svar: *Datautvinning* borde passa bra.

Kommentar:

Termen *datautvinning* är bra eftersom den ger associationer till förädling. Datautvinning står nämligen för en samling metoder för att automatisera sökandet efter komplexa samband i stora datamängder och förädla slutresultatet till en graf, tabell eller liknande.

Datautvinning är därför en bättre term än t.ex. *databrytning* (förädlingsaspekten saknas) eller *dataanalys* (för diffust). *Datautvinning* har ett naturligt samband med *datalager* som är databassystem uppbyggda för att underlätta just datautvinning.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 73: I svenskan använder vi ju komma som decimaltecken. Borde då inte t.ex. *Netscape 4.5* (four point five) skrivas *Netscape 4,5* (fyra komma fem) i svensk text, och också uttalas så?

Svar: Versionsbeteckningarna bör ses som ordningstal snarare än som decimaltal från 0 till 9. Skrivning med punkt är därför helt acceptabelt.

Kommentar:

Punkt och komma används i engelska och svenska sifferuttryck ofta på motsatt sätt: i svenskan är komma decimaltecken medan punkt kan användas för att gruppera stora tal (i tresiffriga grupper från slutet räknat), i engelskan är i regel punkt decimaltecken medan komma används för att gruppera stora tal. Det är förstås viktigt att hålla på svenskt bruk av komma som decimaltecken. Skriv t.ex. *FM 106,4*, inte *106.4*; *pH 5,5*, inte *pH 5.5*; *7,7 %*, inte *7.7 %*. Detta gäller dock inte nödvändigtvis beteckningar för programversioner:

- Man bör i första hand inte se dessa versionsnummer som decimaltal utan i stället bör t.ex. 1 i "4.1" och 11 i "4.11" ses som delversionerna 1 respektive 11 till 4, på samma sätt som man ofta gör vid kapitelindelning med sifferbeteckningar *4.1*, *4.2*, *4.2.1* etc.
- När de engelskspråkiga programversionerna kommer ut på marknaden betraktas versionsnumret som en del av namnet på programmet, och det gör att skrivningen och utläsningen *7.0* etc. blir naturlig att använda också på den svenska marknaden.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 74: Jag stöter allt oftare på uttrycken *deploy*, t.ex. av nya versioner av program eller programkomponenter, och på *deployment license*. Har ni några tankar kring vad detta skall heta på svenska?

Svar: Vi föreslår *distribuera*, *sätta i drift* eller *sprida*, beroende på sammanhanget. Licensen kan på motsvarande sätt kallas *distributions-*, *idriftsättnings-* eller *spridningslicens*.

Kommentar:

Grundbetydelsen hos det allmänspråkliga ordet *deploy* är *sprida*. Mer komplicerat än så behöver det inte heller vara i många engelska texter, i sammanhang som "IPsec is expected to be deployed widely" är det uppenbart att ordet används allmänspråkligt. Men ibland används termen också i en mer specifik betydelse, att uppdaterade programkomponenter, ofta i klient-serversystem, skall fördelas bland användarna. I sammanhanget kan det fordras "deployment licenses". Här förordar vi *distribuera* eller *sätta i drift*, alltefter den specifika situationen. Detsamma gäller licensernas benämning.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 75: Vad innebär eng. *dimmed*?

Svar: I grafiska användargränssnitt förekommer det att knappar eller alternativ i vissa lägen inte är tillämpliga. Då visas de ofta *skuggade* eller *nedtonade*.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 76: Hur översätter man *display* till svenska?

Svar: Det engelska ordet *display* motsvarar på svenska t.ex. *skärm*, *teckenruta*, *sifferruta*, *teckenfönster* beroende på sammanhang. Om *display* avser en bildskärm på en dator ska givetvis den svenska termen *bildskärm* användas. Om man vill ha en översättning av verbet *display* kan man pröva med de svenska verben *visa(s)*, *presentera(s)*.

Svenska datatermgruppen, Åsa Holmér

Fråga 77: Hur översätts *domain name server query (DNS query)*?

Svar: *Anrop (förfrågan) till domännamnsserver* eller kortare *DNS-anrop*. Om man vill ange vilken typ av anrop det gäller (och sammanhanget är klart) kan man använda *namnuppslagning* respektive *baklänges(namn)uppslagning*.

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg

Fråga 78: Vad heter *downtime* och *uptime* på svenska?

Svar: Man måste välja ord efter sammanhanget. Här är några förslag:
downtime: *stilleståndstid*, *tid ur funktion*, *tid ur drift*
uptime: *drifttid*, *tid sedan start*, *tid i (oavbruten) drift*.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 79: Vad innebär *drag-and-drop* och vad heter det på svenska?

Svar: På svenska säger man *dra-och-släpp*. Dra-och-släpp-teknik används i grafiska användargränssnitt och innebär att man placerar muspekaren på en symbol på skärmen och med musknappen nedtryckt drar symbolen till en annan plats på skärmen och där släpper musknappen. På så vis kan man t.ex. flytta filer mellan kataloger.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 80: Vad betyder det engelska ordet *entity*, och kan man säga *entitet* på svenska?

Svar: Det engelska ordet *entity* har en mycket vid betydelse. Det betyder ungefär någonting som är avgränsat och har en egen identitet och kan översättas med vaga svenska ord som *objekt*, *enhet*, *företeelse* o.d.

Kommentar:

Det svenska ordet *entitet* förekommer bl.a. i databassammanhang; även där i samma vida betydelse som i engelskan. I Nationalencyklopedin står det om *entitet* att det är en term använd inom filosofin "för någonting över huvud taget".

Ofta skapar ordet *entitet* mer förvirring än klarhet och bör därför användas med stor återhållsamhet. Det är bättre att sätta sig in i vad texten handlar om, vaska fram budskapet och skriva om med egna ord.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 81: Vad kallas *header*, *subject*, *message body*, *cc*, *bcc*, *attachments* och andra e-posttermer på svenska?

Svar: Observera att terminologi och utformning skiljer sig mycket åt mellan olika e-postprogram. De svenska termerna nedan ska därför betraktas som förslag till översättningar för några av de vanligaste engelska termerna i e-postprogram.

engelska	precisering	svenska
<i>address book</i>		<i>adressbok</i>
<i>attachment</i>		<i>bilaga, bifogad fil, bifogat dokument</i>
<i>cc (carbon copy)</i>		<i>kopia, kopiemottagare</i>
<i>bcc (blind carbon copy)</i>		<i>dold kopia, dold mottagare</i>
<i>forward</i>	för kommando som bakar in ett inkommet brev i ett nytt brev, med möjlighet att kommentera	<i>vidarebefordra</i>
<i>from</i>		<i>från, avsändare</i>

<i>header</i>	dvs. alla uppgifter ovanför brevrutan	<i>huvud</i>
<i>inbox</i>		<i>inkorg, inlåda</i>
<i>mailbox, mailbox folder</i>		<i>brevlåda</i>
<i>message body</i>		<i>meddelandetext, brevttext eller bara text (utrymmet där texten skrivs kan kallas brevruta)</i>
<i>outbox</i>		<i>utkorg, utlåda</i>
<i>priority</i>		<i>prioritet</i>
<i>quote the original message</i>		<i>citera, infoga, kopiera in ursprungsmeddelande</i>
<i>re</i>	ablativ av lat. <i>res</i> , 'sak, ärende'	<i>angående, svar</i>
<i>recipient</i>		<i>mottagare</i>
<i>redirect, bounce, forward</i>	för kommando som direkt skickar vidare ett brev till en ny adress, utan att skapa ett nytt brev och utan möjlighet att kommentera	<i>eftersända, omdirigera</i>
<i>reply (to)</i>		<i>svara, svars-mottagare</i>
<i>send</i>		<i>skicka</i>
<i>sender</i>		<i>avsändare</i>
<i>settings</i>		<i>inställningar</i>
<i>signature</i>		<i>brevfot (eller adressuppgifter, namnuppgifter e.d. beroende på innehållet)</i>

<i>subject</i>		<i>ärende, rubrik</i>
<i>to</i>		<i>till, mottagare</i>
<i>trash</i>		<i>papperskorg</i>

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 82: Bör man skriva *animering* eller *animation*?

Svar: *Animering* syftar på görandet: "Vi sysslar med animering" (vi animerar) medan *animation* syftar på resultatet: "Filmen är en animation."

Kommentar:

Ordpar som slutar på *-tion* (*-sion*) och *-ering* är svåra att generalisera om. I regel finns en betydelseskilnad (*motivering* – *motivation*) och ofta – som i det aktuella fallet – fokuserar *-ering* på aktiviteten eller verksamheten, medan *-tion* refererar till resultatet eller till ett konkret ting (*publicering* – *publikation*). *Animering* och *animation* används många gånger synonymt, t.ex. i prepositionsfraser som "animering/animation av något", men om man ska göra någon åtskillnad så består den just i fokuseringen på görande eller resultat: "Vi sysslar med animering (= vi animerar)." "Filmen är en animation."

Att *-tion*-former är så vanliga i datarelaterade ord som *animation* och *konfiguration* (kontra *konfigurering*) har sin förklaring i påverkan från engelskan, som för dessa ord bara har *-tion*-former.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 83: Vad betyder *FAQ* och *Q&A* och vad säger man på svenska?

Svar: *FAQ* (frequently asked questions) kan översättas med *vanliga frågor* och *Q&A* (questions and answers) med *frågor och svar* (*FoS*).

Kommentar:

Skillnaden mellan de båda begreppen är väldigt liten. *FAQ* har sitt ursprung i nätnyttsgruppers samlingar av ställda frågor och givna svar, medan *Q&A* mer syftar på i pedagogiskt syfte konstruerade frågor (och svar), som används i informations- och marknadsföringssammanhang. Dessa nyansskillnader i ursprunget upprätthålls långtifrån alltid.

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg

Fråga 84: Jag sitter med en text om datakommunikation i nät och har stött på termen *frames*. Kan man översätta med "paket" eller "framepaket"?

Svar: Nej, vi rekommenderar att man skriver *ramar*. Tekniken *frame relay* benämns på

svenska *ramöverföring* eller *ramförmedling*.

Kommentar:

I praktiken används ofta den engelska termen även bland svenska datatekniker "frame relay-teknik", "frame relay-paket" etc. Därför kan det vara tydligast att åtminstone första gången i texten nämna *frame relay* i en parentes efter den svenska termen, ungefär så här: "Ramöverföring (frame relay) är en standard för datakommunikation som bygger på datapaketförmedling och det s.k. X.25-protokollet".

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 85: Hur ska man översätta *gateway* och *bridge* i datornätssammanhang?

Svar: Man kan använda *förmedlingsnod* eller *(nät)sluss* för eng. *gateway* och *brygga* för eng. *bridge*.

Kommentar:

De termer som figurerar i datornätssammanhang har ursprung i begrepp som i näthanteringens barndom var entydigt definierade. Idag blandas ofta flera funktioner i samma utrustning. Den engelska termen *gateway* betecknar något som förbinder olika nät- eller datormiljöer, så att dessa kan kommunicera med varandra, trots att de kommunicerar efter olika regler (s.k. *protokoll*). Detta görs med specialiserad utrustning, med program eller med kombinationer av dessa. Exempel:

- en förbindelse mellan ett Novell- och ett TCP/IP-nät;
- en förbindelse mellan två e-postsystem av olika typ.

Tänkbara svenska termer är *förmedlingsnod* och *(nät)sluss*.

En *brygga* (eng. *bridge*) sätter man mellan två nät av samma typ. Den förmedlar vanligen all trafik. Exempel: En förbindelse mellan ett Ethernet-nät där en partvinnad kabel används som överföringsmedium och ett Ethernet-nät där koaxialkabel används.

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg & Roger Hansson

Fråga 86: Vad innebär det att ett program eller en webbplats är *interaktiv*?

Svar: Att ett program är *interaktivt* innebär att man har möjlighet att "föra en dialog" med programmet och på så sätt påverka vad programmet gör. Även en webbplats kan vara interaktiv, vilket innebär att besökaren kan påverka vilken information som lagras och visas där.

Kommentar:

Numera är de flesta program interaktiva. Motsatsen till *interaktiv databehandling* är *satsvis bearbetning* eller *batch*, där programmet behandlar förpreparerade data och körs från början

till slut utan att någon människa ingriper under tiden.

Det finns ytterligare en form av databehandling, nämligen sådan som görs i s.k. *realtidsbearbetning*, där det som utförs av programmet styrs av händelser i omgivningen men där inte nödvändigtvis någon människa ingriper. Sådana system används i olika former av processreglering, där tekniska händelser eller tillstånd avkänns av givare som ger signaler till datorn.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 87: Vad innebär *inkrementell*, t.ex. i *inkrementell backup*?

Svar: Att något görs *inkrementellt* innebär att det görs i steg, s.k. *inkrement*. De engelska termerna är *incremental* och *increment*.

Kommentar:

Inkrementell programutveckling innebär att man efter hand framställer nya versioner av programmet med fler eller förbättrade funktioner.

Inkrementell säkerhetskopiering (eng. *incremental backup*) innebär säkerhetskopiering, vanligen varje arbetsdag, av endast de filer som ändrats eller tillkommit sedan den senaste säkerhetskopieringen (fullständiga eller inkrementella). Då nollställs arkivflaggan/filattributet A.

Den inkrementella säkerhetskopieringen är ett komplement till *fullständig säkerhetskopiering* (eng. *full backup*). Fullständig säkerhetskopiering på samtliga filer tas vanligen en gång i veckan. Även här nollställs arkivflaggan/filattributet A.

Ett alternativ till inkrementell säkerhetskopiering är daglig *differentiell säkerhetskopiering* (eng. *differential backup*). Den avser de filer som ändrats eller tillkommit sedan den senaste fullständiga säkerhetskopieringen. Arkivflaggan/filattributet A lämnas här oförändrad. Mängden data att kopiera växer därför för varje dag. Fördelen är att man spar tid vid återläsningen efter ett diskhaveri; endast den senaste differentiella kopian behöver läsas in (utöver den fullständiga kopian).

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 88: Är det någon skillnad på *internminne*, *arbetsminne* och *primärminne*?

Svar: Nej, det är normalt samma sak som avses, nämligen det minne i datorn där program och data ligger medan bearbetning pågår.

Kommentar:

Internminnet kallas så i motsats till externminnet, som numera oftast är en hårddisk. I moderna persondatorer är hårddisken vanligen inbyggd i datorlådan. Internminnet kan som regel inte behålla informationen när datorn är avstängd, men det är snabbt och därför

lämpligt att använda under bearbetningen. På externminnet finns informationen kvar även när datorn är avstängd. Som användare behöver man sällan fundera över internminnet. Normalt innebär datoranvändningen att man gör förändringar i filer på hårddisken. Se vidare [artikeln om datorminnen](#).

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 89: Vad är Java?

Svar: Java är ett programmeringsspråk som är utvecklat av Sun, en kalifornisk datortillverkare.

Kommentar:

Java är speciellt väl ägnat att fungera i nättillämpningar och tillhör familjen objektorienterade språk tillsammans med flera andra: Simula, Smalltalk, och C++, till exempel. Java är inte besläktat med programmeringsspråket Javascript.

Svenska datatermgruppen, Jussi Karlgren

Fråga 90: Man ser allt oftare ordet *legacy* i uttryck som *legacy systems*, *legacy applications* m.fl. Vad är lämplig svensk motsvarighet?

Svar: Ordagrant blir det närmast *ärvda* system, men eftersom den engelska termen är tämligen jargongartad vill vi förorda ett friare uttryckssätt på svenska – skriv helt enkelt *äldre* eller *befintliga* system, tillämpningar, program etc.

Kommentar:

Att *legacy* blivit så populärt i engelskan beror på att det handlar om en arvsproblematik som på senare år blivit alltmer aktuell, inte minst pga. tusenårsskiftet: äldre system, oftast stor- eller minidatorbaserade, skall 1) efterträdas av helt nya system eller 2) finnas kvar men integreras med nyare lösningar. *Äldre* anser vi passar i båda fallen medan t.ex. *gammalt* system möjligen låter mer definitivt och vore i så fall enbart tillämpligt i fall 1. *Legacy* i andra, ännu mer jargongartade kombinationer som *legacy compatibility*, *legacy devices* och liknande åtgärdas lämpligen med omskrivningar: *kompatibilitet med befintliga program*, *bakåtkompatibilitet*, *äldre maskinvaruenheter* (t.ex. ISA-kortplatser).

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 91: Vad betyder ML i HTML, SGML och XML och vad blir det på svenska?

Svar: ML i förkortningarna ovan står för *Markup Language*. Som svensk motsvarighet föreslår vi *märkspråk*, alternativt *taggspråk*.

Kommentar:

De ingår i en familj av standarder för att notera i texter och dokument vilka logiska

kategorier olika textavsnitt tillhör, t.ex. rubrik, ingress, hypertextlänk. Märkningen i dokumenten sker med hjälp av speciella märkord eller taggar (eng. tags) och det är därför vi föreslår termerna märkspråk eller taggspråk. Trots "Language" är SGML och XML inga egentliga språk – nogga räknat är de standarder för hur man **skapar** märkspråk. Koda kan man bara göra i **tillämpningar** av SGML/XML. Ett sådant specialfall av det generella SGML är HTML, som i likhet med XML är speciellt anpassat för att fungera i webbmiljö.

Svenska datatermgruppen, Jussi Karlgren

Fråga 92: Vad betyder *peer-to-peer* i datasammanhang och vad heter det på svenska?

Svar: *Peer-to-peer* är ett begrepp inom datakommunikationstekniken som anger hur ett nät är organiserat. Termen *peer-to-peer* har hittills ofta använts även på svenska, men vi skulle vilja föreslå *icke-hierarkiskt* (nät).

Kommentar:

I icke-hierarkiska nät är de kommunicerande enheterna (noderna, datorerna) jämbördiga i umgänget med varandra. I ett sådant nät måste alla datorerna veta hur nätet ser ut, åtminstone i den närmaste omgivningen, och tåla förändringar i nätet. Det finns ingen centralt bestämd konfiguration. Ett känt icke-hierarkiskt nät är Internet. Hos motsatsen, de *hierarkiska* näten, styrs kommunikationen av en central nod.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 93: Vad är *plug-and-play*?

Svar: *Plug-and-play* är en standard för konstruktion av datorkomponenter. I korthet innebär det att man ska kunna installera nya enheter (t.ex. kort) i datorn men slippa besvärligt konfigureringsarbete. Datorn ska själv kunna känna av vad det är för en enhet som tillkommit och göra de ändringar i systemet som behövs.

Kommentar:

Plug-and-play skrivs även *PnP*, *Plug&Play* eller *P&P*. Man använder den engelska termen även på svenska.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 94: Sparar man *i* eller *på* en volym?

Svar: Både *i* och *på* är tänkbara. Prepositionen *på* ger mer fysiska associationer (jfr *spara på en hårddisk*) medan *i* mer fokuserar på det abstrakta, logiska skeendet.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 95: Vad menas inom datatekniken med *protokoll*?

Svar: Ett *protokoll* är en samling regler för hur kommunikationen mellan två enheter ska gå till.

Kommentar:

Det finns protokoll på olika nivåer. På lägsta nivå finns ett hårdvaruprotokoll som beskriver hur de fysiska signalerna ska användas. Ovanpå detta finns ett eller flera protokoll som programvaran använder. Informationsutbytet enligt ett protokoll följer ett strikt schema som föreskriver hur informationen ska grupperas i block, hur adressering ska göras, hur kontrollsummering och kvittering ska gå till etc. Det finns även protokoll med vilka noderna håller reda på datornätets utseende, framkomlighet m.m. Ett välkänt protokoll är TCP/IP som bl.a. används av datorer som kommunicerar via Internet. Egentligen rör det sig om två protokoll, Transmission Control Protocol som i sin tur utnyttjar Internet Protocol. På högre nivå förekommer t.ex. POP, IMAP och SMTP för e-post, HTTP för webbkommunikation.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 96: Alla dessa *providers* i uttryck som *access provider*, *service provider*, *content provider* – är de *leverantörer* på svenska?

Svar: Ja, *leverantör* passar i regel:

- *access provider*: *nätleverantör*
- *service provider*: *tjänsteleverantör*
- *Internet service provider (ISP)*: *Internetleverantör*
- *content provider*: *innehållsleverantör*.

Kommentar:

Det finns dock undantag: *application service provider (ASP)* brukar benämnas *programuthyrare* eller *programuthyrningsföretag*.

Svenska datatermgruppen, Urban Hurtig

Fråga 97: Hur översätter man engelskans *scalable*? Med skalerbar?

Svar: Nej, det översätts med *skalbar*. Till **substantivet** skala ('storleksförhållande') hör nämligen **verbet** skala med substantivet *skalning*. *Skalbar* blir därmed det naturliga adjektivet. Jämför dela, delning, delbar.

Kommentar:

Det finns också ett annat verb *skala* ('avlägsna skal') bildat till *skal*. Även detta verb har avledningarna *skalning*, *skalbar*. Någon risk för sammanblandning finns dock knappast mellan detta verb och verbet bildat till substantivet skala ('storleksförhållande'). Därför finns det ingen anledning att välja skalerbar i stället för skalbar för eng. *scalable*. Detsamma gäller skalera i stället för skala.

Svenska datatermgruppen, Birgitta Lindgren

Fråga 98: Finns det ett svenskt ord för engelskans *screenshot*, *screen dump*?

Svar: På svenska säger man *bildskärmsdump*, *skärmdump*.

Kommentar:

Med bildskärmsdump menas att data som visas på bildskärmen kopieras till t.ex. en fil eller direkt skrivs ut på en skrivare.

Svenska datatermgruppen, Gunnel Johansson

Fråga 99: Vad är en *sökrobot* och en *sökmotor*?

Svar: En *sökrobot* eller *spindel* (eng. web crawler, indexing robot eller spider) är ett program som med olika grad av finurlighet söker sig runt mellan webbplatser och katalogiserar information den hittar och bygger upp ett index. *Sökmotor* (eng. search engine) är det program som sedan tar emot en sökfråga från användaren, letar i indexet efter förmodat relevanta sidor och sammanställer resultaten.

Svenska datatermgruppen, Jussi Karlgren

Fråga 100: Alla talar ju om *webbdesign* och *webbdesigners* nu för tiden. Men hur passar det in i svenska språket? Jag tänker då särskilt på pluralformen av *webbdesigner*: hur bör det böjas?

Svar: Sammansättningen *webbdesigner* bör böjas som det enkla ordet *designer*, dvs. *en webbdesigner*, *webbdesignern*, flera *webbdesigner*, *de där webbdesignerna*. Den böjningen kommer också att vara den rekommenderade i nästa utgåva av Svenska Akademiens ordlista (SAOL).

Kommentar:

Det finns inga hinder för att *designer* skulle kunna böjas ännu "svenskare": *designrar* (med uttalet [desajnrar]). Men om man googlar på den formen finns det inte många belägg, så vi väljer att vänta med en rekommendation av den formen. Vidare vill en del språkbrukare hellre använda ordet *formgivning* och *formgivare* i stället för *design* och *designer*. Men här bör man sätta sig in i vad det är man ska benämna; frågan har inte enbart att göra med onödig engelska utan är mer komplex än så. Det engelska *web designer* bör på svenska dessutom snarare motsvaras av t.ex. *webbkonstruktör* eller *webbprogrammerare*.

Fråga 101: Vad kan *community* kallas på svenska?

Svar: *Community* är inte en engelsk fackterm utan ett ord i vardagsspråket som kan

översättas på många olika sätt. I Internetsammanhang kan svenska motsvarigheter vara t. ex. *intressegrupp*, *webbforum* eller *nätförening*.

Kommentar:

Ordet används både för gemenskapskänsla (*the sense of community in our church*), och för någon samling människor som har någonting gemensamt, i synnerhet för att kontrastera dem mot andra människor i deras omgivning som *inte* är del av gemenskapen (*the Polish community in London*).

Förutom att ordet används i sin vanliga mening även i datorsammanhang (*programming community*, *Java user community* etc.) har det också mer speciellt dykt upp i sammansättningen *virtual community*, som använts för de nätverksbaserade sociala grupperingar som bildas eller uppstår spontant när människor umgås elektroniskt. Ibland refererar *community* i stället till den plats eller det forum där en grupp möts; då används t. ex. termer som *webbforum* och *nätförening*.

Community betyder många olika saker, och kan och bör inte översättas med en enda term på svenska. I de flesta sammanhang är *gemenskap* en lämpligt vag term, men i vissa fall kan *samfund*, *sammanhang*, *socialt sammanhang*, *samhälle*, *nämnd*, *kommun*, (*användar*)*grupp*, *klick* eller liknande vara mer på sin plats; ibland kan det passa bättre med en omskrivning med *vi* eller *lokal* (Community board: stadsdelsnämnd; Community spirit: vi-känsla; community college: lokal eller regional högskola; community service: samhällstjänst; retirement community: pensionärssamhälle).

Community är något av ett modeord och starkt värdeladdat. De flesta som använder *community* vill betona den värdegemenskap som de innefattas av, men det finns personer som tar anstöt: de känner sig uteslutna från sammanhanget i fråga när termen används.

Svenska datatermgruppen, Jussi Karlgren

Fråga 102: Vad betyder *desktop* i datasammanhang?

Svar: Ordet *desktop* används i amerikanskt datorspråk i flera olika betydelser, så det beror på sammanhanget vilken term som är rätt: *skrivbord(syta)*, *stationär dator*, *dator av bordsmodell*. En viktig skillnad mot svenskt språkbruk är att det enskilda ordet *desktop* i engelskan nästan aldrig syftar på *desktop publishing*.

Kommentar:

1. *Desktop* i betydelsen 'skrivbordsyta' eller helt enkelt 'skrivbord' används som metafor för det grafiska användargränssnittets bakgrundsytta i operativsystem som Windows och Macintosh. Skrivbordet (som *desktop* i den här betydelsen kan översättas till) är alltså det man ser när man har stängt alla fönster. Det översätts med *skrivbordet*.
2. En *desktop computer* är en persondator som kan ställas på ett skrivbord. Alternativet är en bärbar dator. På svenska säger vi *stationär dator* om *desktop computer*. Det kan dessutom vara så att datorlådan är av typen *bordsmodell* (*desktop model*) där

bildskärmen är tänkt att kunna ställas ovanpå. Detta i kontrast till utförandet *tornmodell* (eng. *tower model*, *minitower chassis* med flera uttryck).

3. Uttrycket *desktop publishing* som var vanligt förekommande på 1980-talet, står för framställning av original till tryckta sidor på dator. Detta har på svenska kortats till bara *desktopp*. Därtill bildades *desktoppa* och *desktoppning*. *Desktop publishing* förkortas ibland till *DTP*, som på svenska kan uttolkas som *datorstödd trycksaksproduktion*.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 103: *DOS* verkar idag ha fått fler uttydningar än *disk operating system*. Vad betyder det mer?

Svar: Skrivet *DoS* uttyds det *denial-of-service*, vilket är resultatet av en form av datasabotage som på svenska kallas för *överbelastningsattack* (eng. *denial-of-service attack*).

Kommentar:

Under en överbelastningsattack bombarderar angriparen offret med så mycket e-post eller annan datatrafik att offrets datasystem inte hinner med. Sabotören brukar förvärra överbelastningen genom att förse meddelandena med avsiktliga fel som orsakar krångel eller driftstopp. Det finns ett antal kända sådana sabotagemetoder. Med *denial of service* (nekande eller tillbakavisande av tjänst) menas att sabotaget medför att offret, oftast en Internetoperatör eller ett storföretag med webbsidor, inte kan sköta sina åtaganden mot kunder eller besökare. Till skillnad från andra former av datavandalism leder överbelastningsattacker vanligen inte till att data förstörs eller kommer på avvägar.

Man talar också om *distributed DoS attacks (DDoS)*, på svenska *samordnade överbelastningsattacker*. Med detta menas helt enkelt att många datorer samtidigt deltar i sabotaget. Ägarna till dessa datorer är i regel inte medvetna om att deras datorer utnyttjas på detta sätt av en angripare. Angriparen har i förväg planterat ut agenter (trojaner) på kanske hundratals eller tusentals Internetanslutna pc. Det är dem han aktiverar när det är dags för den samordnade attacken. Det är inte fråga om en massa personer som på en given signal agerar, som man kanske kan tro annars.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 104: Vad heter *host* på svenska?

Svar: För verbet *host* kan man använda ordet *hysa* (man hyser webbsidor) eller göra omskrivningar som "vara värd för" (se även [webbhotell](#)). Det engelska substantivet *host* är kortform för *host computer* och kan på svenska översättas med *värd* eller *värddator*.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 105: Hur översätts *hard disk* till svenska?

Svar: Det översätts med: *hårddisk*, *disk* eller *skivminne*.

Kommentar:

Benämningen gäller en minnesenhet som består av en skiva där informationen lagras magnetiskt. I persondatorer är hårddisken vanligen fast inbyggd.

På finlandssvenska säger många *hårdskiva*.

På engelska används *disk* både om disketter och hårddiskar.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 106: Kan man använda termen *metadata* på svenska?

Svar: Ja, termen *metadata* (eng. *metadata*) är etablerad i svenskan och betyder 'data om data'.

Kommentar:

Exempel på metadata är kvalitetsuppgifter för en datamängd, t.ex. noggrannhet hos mätdata, källuppgifter för data eller senaste uppdateringsdatum.

När det talas om metadata i webbsammanhang avses oftast data om webbsidor och andra webbresurser, t.ex. uppgifter om titel, författare, publiceringsdatum, ämne, typ av material (ordlista, roman, instruktion etc.), distributionsformat (html, pdf etc.) eller språk. Ett syfte med att publicera sådana data är att möjliggöra för söktjänster att ge mer relevanta svar.

Svenska datatermgruppen, Gunnel Johansson och Peter Svanberg

Fråga 107: Betyder *nät* och *nätverk* samma sak?

Svar: Ja, men vissa konventioner har vuxit fram, och därför är orden inte alltid utbytbara. Men många gånger är det kortare *nät* att föredra.

Kommentar:

Att infrastrukturer beskrivs som *nät* blev vanligt under industrialismens framväxt på 1800-talet och 1900-talet. Man talade om *järnvägsnät*, *telefonnät*, *avloppsnät*, *vägnät*. Datoriseringen gav oss ordet *nätverk* som tidigare hade varit sällsynt. Det var troligen genom påverkan från engelskan, där det heter *railway network*, *telephone network* och därför naturligtvis även *computer network*.

I valet mellan *nät* och *nätverk* finns det mycket som talar för *nät*. *Nätet* är också en vanlig kortform för *Internet*, som även på engelska kallas för *the Net*.

En annan viktigare aspekt är att *nät* kan vara för oprecist, så när man egentligen menar

datornät, telenät, elnät eller *Internet* bör man hellre skriva det.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 108: I den politiska debatten om bredband talas det både om *stamnät* och om *stomnät*, är det samma sak?

Svar: Ja, men vi rekommenderar termen *stamnät*.

Kommentar:

Både *stamnät* och *stomnät* används som termer för de centrala delarna av distributionsnätet för Internet. Vi rekommenderar *stamnät*, dels därför att *stam* är en bättre metafor för tekniken (något som förgrenar sig i allt mindre delar) än *stomme* ('bärande ställning'), dels därför att *stamnät* redan används i andra sammanhang, t.ex. för elkraftnät (se även ordlistartikeln om [stamnät](#)).

Svenska datatermgruppen, Peter Svanberg

Fråga 109: Ska man skriva *WAP*, *wap* eller *wapp*

Svar: Initialförkortningen *wap* (med uttydningen *wireless application protocol*, se förkortningen [WAP](#)) bör skrivas med små bokstäver, i likhet med andra förkortningar som läses ut som ord och inte bokstav för bokstav (jfr *aids*, *damp* m.fl.). Sådana förkortningar bör i sammansättningar skrivas utan bindestreck: *waptelefon*, *wapteknik* (jfr *aidskampanj*, *Natoövning*). *Wap* uttalas [vapp].

Att grundformen *wap* har ett p, medan den ibland förekommande vardagliga verbformen *wappa* skrivs med två följer mönstret från ett flertal andra lånord som slutar på p, till exempel *pop–poppa* och *rap–rappa*.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 110: Kan man skriva *zippad fil* i stället för *komprimerad fil*?

Svar: Man bör inte använda *zippa* som en allmän benämning för *komprimera* eftersom *zip* är ett speciellt komprimeringsformat.

Kommentar:

Att komprimera en fil med hjälp av ett zipprogram kan kallas att *zippa*, och att expandera en zippad fil kan vardagligt kallas att *zippa upp*.

Att grundformen *zip* har ett p, medan verbet *zippa* har två följer mönstret från ett flertal andra lånord som slutar på p, till exempel *pop–poppa* och *rap–rappa*.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 111: Finns det något svenskt uttryck för eng. *content*, *e-content*?

Svar: Beroende på sammanhang, skriv förslagsvis *inhåll* eller *webbmaterial* för eng. *content*, *e-content*.

Kommentar:

De engelska modeuttrycken *content* och *e-content* används båda för att beteckna det innehåll elektroniska medier (inte minst webben) fylls med, i kontrast till den rent tekniska utformningen. *Content management* kan då t.ex. handla om *webbpublicering*, och en *content manager* kan t.ex. vara *webbredaktör* eller *informatör*.

Svenska datatermgruppen

Fråga 112: Vad menas med att något är *redundant*? Betyder det att det är onödigt då?

Svar: Grundbetydelsen hos *redundant* är *överflödig* eller *övertydlig*, men för den skull behöver redundant information inte vara onödig, tvärtom kan den vara helt nödvändig.

Kommentar:

Vid överföring av information tar man ofta med mer än det absolut nödvändiga för att öka sannolikheten för att informationen ska komma fram oförvanskad eller inte bli missförstådd. Datum anges ofta som *torsdagen den 22 november 2001*. Här är *torsdag* redundant information eftersom veckodagen kan härledas ur datumet. Ett annat exempel på redundans är slutsiffran i de tiosiffriga svenska personnumren, vilken endast är en kontrollsiffra. Inom datatekniken använder man sig ofta av olika typer av kontrollsummor, så att mottagaren av informationen ska kunna verifiera att den är riktig (så långt redundansen medger). Redundant information är i praktiken ofta betydelsefull eller till och med nödvändig.

Tekniska utrustningar och system är ibland dubblerade eller t.o.m. flerfaldigade för att så långt som möjligt eliminera risken för fel. I teknikerjargong har det på senare år blivit allt vanligare att kalla systemen "*redundanta*", när man egentligen menar att systemen har hög tillförlitlighet. Denna användning av ordet *redundant* vållar ibland missförstånd.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 113: Vad innebär det att ett system är *feltolerant*?

Svar: Det innebär att systemet fungerar korrekt även om delar av systemet skulle drabbas av vissa förutsedda typer av fel eller störningar. I vissa rymdfarkoster utförs till exempel alla beräkningar av tre olika datorer oberoende av varandra och som rätt resultat accepteras det värde som minst två av datorerna är eniga om.

Svenska datatermgruppen, Roger Hansson

Fråga 114: Skall det heta *mobilt Internet* eller *trådlöst Internet*?

Svar: Båda uttrycken går att använda. *Trådlöst Internet* är en övergripande term som alltid kan användas. *Mobilt Internet* betecknar anslutningssätt som bygger på mobiltelefoni.

Kommentar:

Den övergripande termen *trådlös* (eng. *wireless*) betecknar dels *mobil* (eng. *mobile* eller *cellular*) kommunikation, dels *sladdlös* (eng. *cordless*) anslutning till tele- eller datornät.

Mobilt Internet är baserat på mobiltelefoninätet i någon form. Användaren ska ha möjlighet att ansluta sig till Internet överallt där man kan ringa ett mobiltelefonsamtal. Ett system för mobilt Internet har alltså täckning i större delen av landet och i många andra länder, och det kan användas även när man åker bil eller tåg. Det planerade 3G-nätet är avsett för mobilt Internet, men det är också waptekniken i det nuvarande GSM-nätet och den vidareutveckling av GSM som heter GPRS.

Sladdlös Internetanslutning innebär att man byter ut sladden mellan dator och anslutningspunkt, till exempel telefonjack, mot radiokommunikation eller infraröd kommunikation. Räckvidden brukar vara begränsad till ett eller flera rum. Jämför med sladdlösa telefoner (eng. *cordless phones*). Exempel på metoder för sladdlös datakommunikation är Bluetooth och det trådlösa lokala datornätet 802.11.

Lokala trådlösa nät baserade på specifikationen IEEE 802.11 byggs även i större skala. De kan täcka stora områden, till exempel ett universitetsområde eller ett köpcenter och kan ge Internetanslutning till alla datorer i täckningsområdet. En sådan Internetanslutning har en mellanställning mellan *sladdlös* anslutning och *mobil* anslutning och bör därför hellre kallas för en *trådlös* anslutning.

Trådlöst Internet är också den övergripande termen som används när man inte kan eller inte vill ta ställning till vilken anslutningsteknik som används.

Svenska datatermgruppen, Anders Lotsson

Fråga 115: Vad betyder uttrycket *in silico*?

Svar: Uttrycket *in silico* är en (från början skämtsamt) benämning som framför allt används inom bioinformatiken om experiment som genomförs genom datorsimulering. Benämningen är skapad enligt samma mönster som *in vitro* och *in vivo* (det borde dock egentligen skrivas *in silice*) och kommer av det latinska ordet för kisel, vilket syftar på att experimentet görs med hjälp av datorchips (gjorda av kisel).

Uttrycket bör inte användas i onödan i stället för *datorsimulerad*, i synnerhet inte utanför de molekylära livsvetenskaperna.

Svenska datatermgruppen, Helena Palm

Fråga 116: Finns det något svenskt uttryck för *sub-site*?

Svar: Använd *underwebbplats*, *underavdelning*, *undersidor*, *delsidor* eller liknande.

Kommentar:

Uttrycket *sub-site* har ingen entydig definition, men i regel avses en sammanhållen delmängd av en större webbplats, ofta med ett eget utseende och med en egen ingångssida utöver den överordnade webbplatsens. Ett exempel kan vara en avdelning på ett företag som vill profilera sig med hjälp av webbsidor som har en annan profil än det övriga företagets.

Ett lämpligt svenskt uttryck kan vara *underwebbplats*, men mer beskrivande uttryck som *underavdelning*, *undersidor*, *delsidor* eller liknande är förstås också tänkbara. I många fall behöver kanske hierarkin inte uttryckas alls.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 117: Skriver man *Bluetooth* eller *Blåtand*, och ska det vara liten eller stor bokstav?

Svar: Bluetooth är ett varumärke, varför det oftast skrivs just *Bluetooth*. Bluetooth är ett protokoll för synkroniserad dataöverföring mellan datorer via en radiosignal, och har som sådant blivit en teknisk standard, vilket i sig försvagat egennamnskaraktären. Därför ser man det nu allt oftare skrivet med små bokstäver, och dessutom allt oftare översatt till svenska: *blåtand*. I mindre viktiga sammanhang och där man avser själva tekniken, går det bra att skriva *blåtand*. I andra sammanhang, särskilt där man avser varumärket, skriver man *Bluetooth*.

Svenska datatermgruppen, Ola Karlsson

Fråga 118: I Windowsmiljön finns något som tidigare kallades *radio button* men som Microsoft numera benämner *option button*. Finns det någon passande svensk term för denna knapp?

Svar: Ja, Microsoft översätter det med *alternativknapp*, och vi har inget att invända mot det. I Macintosh-miljön brukar detta dock kallas *radioknapp*.

Kommentar:

Benämningen *radio button*, *radioknapp*, ter sig långsökt, få lär förknippa detta med radio. Redan av din fråga framgår att Microsoft insett det. Knappen ser ut som en liten cirkel som fylls i med en svart prick när man klickar i den eller på intilliggande textrubrik. Ett kriterium på *alternativknapp* är att man bara kan ange **ett** alternativ, dvs. om det finns fyra *alternativknappar* rörande inställningen av en viss funktion kan bara en av dem markeras. Kan man klicka för fler än ett val så är det ingen *alternativknapp*.

En närliggande Windowsterm är *kryssruta*, på engelska *check box*. Det är en kvadratisk liten ruta där resultatet av klickningen blir en bock (ej kryss!). Kryssrutor avser olika funktioner och kan därför fyllas i oberoende av varandra. Att de inte kallas "bockrutor" har historiska

orsaker: i Windowsversionerna före Windows 95 innehöll rutorna verkligen ett kryss. I Windows 95 ersattes kryssen av bockar, "check marks". För att undvika begreppsförvirring valde Microsofts svenska översättare att hålla fast vid benämningen kryssrutor. Ett sätt att kringgå problemet i svenska texter är att skriva "alternativet", t.ex. i frasen "markera alternativet *Aktivera viruskydd i makron*".

Fråga 119: *Bläckstråleskrivare* känns otympligt – räcker det inte med *bläckskrivare*?

Svar: Jo, det räcker. Branschen har redan börjat anamma formen *bläckskrivare*.

Fråga 120: [Borttagen fråga.]

Svar: Se ordlistartiklar [stafett](#), [igenkänningstecken](#) och [informationsbärare](#).

Fråga 121: Vad kallas den som har *data mining* som yrke?

Svar: Beroende på sammanhang föreslår vi *analytiker* eller, om man vill vara extra tydlig, *dataanalytiker*.

Kommentar:

Att benämna yrket *datautvinnare* i analogi med vår rekommendation om *datautvinning* för eng. *data mining* låter väl mekaniskt. Då är *analytiker* bättre, och det är också den term som brukar användas.

Fråga 122: Hur förhåller sig *e-commerce*, *e-business*, *elektronisk handel*, *e-handel* och *näthandel* till varandra och vad bör man använda på svenska?

Svar: De svenska termerna *e-handel* (*elektronisk handel*) och *näthandel* bör betraktas som synonyma motsvarigheter till de engelska termerna *e-business*, *e-commerce*. Eventuellt kan *näthandel* ses som mer underordnat; då avses elektronisk handel som enbart bedrivs via Internet.

Kommentar:

Det går inte att motivera en ibland föreslagen betydelseskillnad mellan *näthandel* som 'privat handel av konsumtionsvaror' och *e-commerce/e-business/e-handel* som 'professionell finansiell handel'.

Bara för att man gör samma gamla saker med ett nytt hjälpmedel som Internet innebär det inte att man alltid måste uppfinna nya ord för det. Valutahandel är valutahandel, vare sig den sker på Internet eller över bankdisken.

Fråga 123: *Progress bar*, *progress indicator*, *progress meter* är några engelska benämningar på en list som visar hur långt en process framskridit genom att listen fylls med en färg. Ibland anges samtidigt en procentsats. Finns någon bra svensk term för detta?

Svar: *Förloppsindikator* är utan tvekan den mest etablerade svenska termen.

Kommentar:

Man kan situationsanpassa översättningen genom att sätta samman något av förleden *förlopps-* eller *status-* med något av efterleden *-visare*, *-stapel*, *-indikator* eller *-rad*. I Windows används den engelska termen *progress indicator* med den svenska motsvarigheten *förloppsindikator*. Typiska användningsområden är filhämtningar och programinstallationer.

Fråga 124: När vi ska skriva svenska rapporter är det alltid svårt att översätta *Quality of Service*, *QoS*. Har ni någon rekommendation?

Svar: Det bör översättas med *garanterad tjänstekvalitet* eller *kvalitetsgaranti*.

Kommentar:

Ett exempel: ett avtal om fast Internetförbindelse med *kvalitetsgaranti* på tillgänglig bandbredd innebär att kunden blir garanterad den bandbredd hon betalar för, oberoende av belastningen i övrigt.

QoS används ofta på ett oegentligt sätt som modeuttryck för 'servicenivå' och 'servicekvalitet' i största allmänhet. Detta bruk avråder vi från, i synnerhet om det gäller avtalsjuridik.

Fråga 125: *Information retrieval*, blir det något i stil med *informationsåtervinning* eller *informationsinhämtning*?

Svar: Nej, det översätts lämpligen med *informationssökning*. Man kan också tänka sig *informationshämtning*. Den tidigare vanliga översättningen *informationsåtervinning* för i dag tankarna lite för lätt åt återvinning av avfall, tidningar o.d.

Kommentar:

En överordnad term som täcker lite mer än *informationssökning* är *informationsåtkomst*, av engelskans *information access*, vilket t.ex. inkluderar informationsfiltrering och dataåtervinning.

Fråga 126: Vilket svenskt ord skall man använda för *iterative*?

Svar: Termen *iterativ* har använts länge i svenskt fackspråk, t.ex. inom språkvetenskapen där iterativa verb betecknar en upprepad handling som *droppa*, *hosta* (ur Nationalencyklopedins ordbok). I andra sammanhang och när man bedömer att ordet är obekant för läsarna är det lämpligare att förklara det eller använda ett svenskt ord, t.ex. *upprepad*.

Fråga 127: Är *proprietär* en accepterad svensk term för engelskans *proprietary* i sammanhanget *datasystem*?

Svar: Nej, vi förordar *leverantörsspecifik* som vi anser vara betydligt mer klargörande. Ibland kan dock *egenutvecklade* passa bättre.

Kommentar:

Proprietär är en gammal försvenskning av proprietary, som betyder 'i enskild ägo', 'privatägd'. När det handlar om teknik kan det betyda att tekniken i fråga är skyddad av patent eller är varumärkesskyddad. I databranschen innebär det att produkterna eller systemen är leverantörsspecifika, och därmed är så kallade slutna system. *Egenutvecklade* är ett alternativ som passar in vid översättning av uttryck som *proprietary technology*, *egenutvecklad teknik*. Utanför databranschen skulle översättningen snarare bli 'privatägd teknik'.

I Nationalencyklopedins ordbok kan man för övrigt läsa att *proprietär* finns som franskt lånord i svenskan sedan 1700-talet och har då betydelsen ägare, särskilt godsägare.

Fråga 128: *Read me* eller *Läs mig* är vanliga benämningar på den fil med mestadels teknisk information man hittar på t.ex. cd-romskivor. Vad rekommenderar ni att den får för namn?

Svar: *Läs mig* är en vanlig men kanske något slentrianmässig direktöversättning. Vi föreslår att man namnger filen efter graden av vikt samt efter typen av information det innehåller. Exempel:

- *Om* (programmet)
- *Viktigt om* (programmet)
- *Läs det här*
- *Läs detta innan du installerar*
- *Viktig information*
- *Information om installationen*
- *Om du får problem*

Fråga 129: Vad motsvaras *input* av på svenska?

Svar: Substantivet *input* motsvaras av förledet *in-* i sammansättningar som *indata*, *inenhet* etc. Verbet *input* motsvaras av *mata in*.

Kommentar:

Några typiska sammansättningar med *input* som förled är: *input data* (sv. *indata*), *input device* (sv. *inenhet*, dvs. 'anordning för inmatning av data'), *input-output device*, *input-output unit* (sv. *in-utenhet*, dvs. 'anordning för såväl inmatning som utmatning av data').

Fråga 130: Hur översätter jag engelskans *runtime* på ett vettigt sätt? Översätter man ordagrant blir det väl *körtid*, men det stämmer ju inte med "jag har ingen Java-runtime installerad"?

Svar: Java-runtime är en avkortning av "Java Runtime Environment". Runtime environment

blir *exekveringsmiljö* på svenska. För hela uttrycket föreslår vi *exekveringsmiljö för Java*.

Java Runtime Environment innehåller de program, rutiner och databaser som man måste ha installerade för att kunna köra ett program som är skrivet i programspråket Java. Därav följer att man kan använda uttrycket *exekveringsmiljö för X*, även om andra system.

I datatekniska sammanhang är *exekverings-* etablerat som svensk motsvarighet till *runtime*, men även *kör-* är acceptabelt såsom ett kortare och för lekmän mer begripligt alternativ.

Runtime förekommer oftast som första led i flerordsuttryck, t.ex. i *runtime error*, på svenska *exekveringsfel* eller *körfel*.

Ett annat uttryck är *runtime version*, på svenska *exekveringsversion*. Det är en begränsad version av ett program. Många program för uppspelning av ljud och bild sprids gratis i exekveringsversion, men den som själv vill framställa filer till programmet måste köpa en fullständig version.

Fråga 131: Jag undrar över *monitor* – är det *bildskärm* helt enkelt? Och hur är det med *screen* i detta sammanhang?

Svar: Ja, (*computer*) *monitor* översätts normalt med *bildskärm* på svenska. *Screen* motsvaras i regel av *skärmbild*, dvs. den bild som visas på bildskärmen.

Kommentar:

I engelskan förekommer även termerna *display* och *screen* (ibland) för *bildskärm*. Termen *monitor* förekommer också på svenska, men då mer specifikt, om bildskärmar och teveapparater för övervakningsändamål.

Fråga 132: Är det korrekt att skriva "ett 56Kbps modem"?

Svar: Nej, man bör skriva "ett 56 kbit/s-modem" (vi avråder från den amerikanska förkortningen "bps", se vidare frågesvaret om [bps](#)). På svenska skriver man mellanrum mellan mätetal och storhetsbeteckning. När man har möjlighet bör man använda s.k. hårt mellanslag som förhindrar radbrytning där.

Fråga 133: *Presence service* talas det om i samband med chatt- och snabbmeddelandeprogram. Vilken svensk benämning rekommenderar ni?

Svar: Begreppet är relativt nytt, men vi föreslår tills vidare *närvarobevakning*.

Kommentar:

Denna bevakningstjänst möjliggör för användaren att se vilka av dennes kontakter som är uppkopplade och därmed nåbara med chatt och snabbmeddelanden.

Fråga 134: Finns det ett svenskt ord för *parsing*?

Svar: Ja, använd det försvenskade *parsning* i stället för eng. *parsing*. I vissa fall kan *syntaxanalys* passa bättre.

Kommentar:

Språklig analys av meningar eller texter i dess beståndsdelar (eng. *parsing*, av lat. *pars* 'del') kan göras automatiskt av en parser, ett speciellt program konstruerat för ändamålet. Parsern använder oftast syntaktisk kunskap i form av grammatikregler eller ibland i enklare fall statistisk kunskap om satsens eller ordens typiska utseende. Analysen leder till att orden i meningen tilldelas ordklasser (substantiv, verb etc.) och kan sorteras tillsammans till satsdelar (subjekt, objekt etc.).

Ibland är dock termen *syntaxanalys* bättre än *parsning*, särskilt i datalogiska sammanhang. Annan liknande analys kallas också *parsning*, t.ex. det som en kommandotolk i ett operativsystem gör, nämligen att tolka texten i användarens inskrivna textsträng i syfte att identifiera kommandot och eventuella tillhörande väljare.

Fråga 135: Hur översätts *portability*?

Svar: *Portabilitet* eller *flyttbarhet* är de etablerade svenska facktermerna för detta begrepp som innebär att program är maskinoberoende, går att flytta mellan olika system etc. Det har sedan länge använts flitigt i Unixsammanhang.

Fråga 136: Ska det heta *intelligenta hus* eller *intelligenta hem*? Eller borde det rent av kallas *smarta* hus eller hem?

Svar: Vi föredrar benämningen *smarta hus*. Gäller det enstaka lägenheter kan *smarta hem* vara lämpligare.

Kommentar:

Vår rekommendation går därmed emot det rådande bruket, där *intelligenta hus* dominerar som svensk motsvarighet till engelskans *intelligent building* och *smart home*. Vi anser nämligen att "intelligent" är missvisande i sammanhanget, eftersom det ännu så länge inte är frågan om att husen eller hemmen är (artificiellt) intelligenta i egentlig mening.

Om vi tittar närmare på gränsdragningen mellan intelligent och smart, så är en allmän definition på *intelligent* '(något) vars tankeförmåga kan jämföras med människans' (Norstedts stora svenska ordbok), medan *smart* har synonymer som 'skicklig, slipad, slug'. Där det i datorsammanhang är fråga om mer avancerade system som kan dra slutsatser och lära av erfarenheten används intelligent, medan saker som kan betraktas som intelligenta bara i en avgränsad bemärkelse brukar anses smarta. Jämför *artificiell intelligens* men *smartkort*. I fallet smarta hus handlar det framför allt om sensorer och larmanordningar som automatiserar vissa funktioner och varskor den boende, vaktbolaget etc. om att åtgärder behövs. "Intelligensen" är alltså klart begränsad.

En svårighet med smart är att det har vissa negativa associationer ('slipad', 'slug'), vilka kan ha bidragit till att smart inte känts rätt i mer formellt språk. Det har förmodligen lett till att intelligent med sitt högre stilvärde kommit att få en något onyanserad användning.

Ytterligare en faktor som bidragit till sammanblandningen är att det länge funnits en motvilja mot att alls tillskriva datasystem intelligens, beroende på att artificiell intelligens (AI) som forskningsområde och teknik småningom blev misskrediterat efter att överdrivna förväntningar kommit på skam. För att avdramatisera maskinintelligensen föredrog man under en period det lite slängigare smart.

Men på senare tid har alltså intelligent kommit till heders igen. Ett exempel har vi i *intelligenta agenter*, datorprogram som med hjälp av AI-teknik verkställer sina uppgifter med hög grad av självständighet, som att samla in information på webben, boka möten, schemalägga processer, handha bibliotek eller utföra affärer. Allt detta kan de göra utan att exakt färdplan och uppgift behöver vara bestämda på förhand. De kan mycket väl tänkas kunna bestämma det under gång, och det är det som intelligens handlar om.

Fråga 137: Förkortningen *SMS* (*Short Message Service*), ska den skrivas med versaler och hur blir verbet? *Sms:a*?

Svar: Skriv *sms* och *skicka sms-meddelande*, i informella sammanhang *sms:a*. Samma rekommendation gäller *mms* (*multimedia messaging service*).

Kommentar:

Vi rekommenderar små bokstäver för initialförkortningar som används som självständiga uttryck (t.ex. används *cd*, mycket sällan det fullständiga uttrycket *compact disk*) och som också är mycket etablerade i allmänspråket: *cp*, *gd*, *mc*, *pc*, *tv*, *dvd* etc. Det gäller även *sms* (och *mms*). För verbhandlingen skriver man i regel *skicka sms(-meddelande)*, men i framför allt talspråk är det också vanligt med det kortare, informella *sms:a*. Verbformen *messa* börjar också bli rätt vanlig, men är kanske mindre lämplig eftersom den bara knyter an till ledet *message* (och därmed skulle kunna användas även om andra meddelandetyper som e-post eller chatt.). *Sms:a* visar tydligt att det handlar om just sms-meddelanden.

Fråga 138: Finns det någon etablerad svensk motsvarighet till *instant message*, *IM*? Och hur översätter vi *instant message popup*?

Svar: Vid det här laget får *snabbmeddelande* sägas vara etablerat som svensk översättning. Annars kan vi också tänka oss *direktmeddelande*. Poppuppfönstret med texten kan lämpligen kallas *snabbmeddelanderuta*.

Kommentar:

Instant messaging är ett system med vilket personer som samtidigt är aktiva på Internet kan utväxla meddelanden mellan sig. Till skillnad mot vanlig e-post kan alltså avsändaren vara säker på att mottagaren är på plats och har möjlighet att läsa meddelandet omedelbart. ICQ och MSN Messenger är några exempel på produkter i sammanhanget.

Fråga 139: *Boota* låter så svengelskt – vad finns det för alternativ?

Svar: Säg helt enkelt *starta* (och *starta om* för *reboot*).

Kommentar:

Boota härrör från *bootstrap loader*, engelsk term för ett litet program som är det första som går igång när man startar datorn. Det laddar in operativsystemet i arbetsminnet. En sådan laddare finns inbyggd i alla moderna datorer. I datorernas barndom var det ett krux att lägga in det allra första programmet i datorn – inladdningen skulle ju göras av ett program som redan måste vara inladdat i datorn! Det liknar problemet att lyfta sig själv i håret, som på engelska motsvaras av "to pull oneself up by one's bootstraps" (kängstropparna). Man började använda verbet *to boot* i betydelsen 'starta'. På svenska sade datateknikerna "boota". Ett bättre svenskt ord är *starta*. Eng. *reboot* blir på svenska *starta om*.

Fråga 140: Ett vanligt sätt att underlätta navigeringen inom en webbplats är en s.k. *bread crumb trail*, t.ex. "ingång >> sidax >> siday >> sidaz". Är *brödsmulespår* en lämplig svensk benämning?

Svar: Vi anser *synlig sökväg* vara en mindre kryptisk term för det här begreppet, en term som dessutom är kort och koncis.

Fråga 141: *Speech control*, blir det *röststyrning* eller *talstyrning* på svenska?

Svar: Vi förordar *talstyrning*, eftersom det handlar om att datorn skall känna igen **ord** och inte röstklang. *Röststyrning*, som är den vanligaste översättningen för närvarande, leder tanken fel.

Kommentar:

Talstyrning innebär att man ger muntliga instruktioner till datorn, "öppna", "stäng" "radera" osv. Några närliggande begrepp är:

- *taligenkänning (speech recognition)*, en teknik som kan känna igen ord i (mer eller mindre löpande) tal och överföra dem till skrift
  - *röstigenkänning, talarigenkänning (voice recognition)*, en biometrisk identifieringsmetod som inte bygger på ord utan på röstklang
  - *talsyntes (speech synthesis)*, metod att framställa syntetiskt tal, t.ex. att en dator läser upp text eller genererar tal för att ge information till användare.
-

Fråga 142: Har ni har någon rekommendation för hur man ska skriva beteckningar för toppdomäner: punkt se, .se eller bara se?

Svar: Nej, det finns ännu ingen vedertagen praxis för hur man skall omnämna toppdomäner i löpande text. Men man kan snabbt konstatera tre saker:

1. Domänen är *se*, inte *.se* (punkten är överflödigt när man talar om domänen som sådan; det är i webbadresser punkten behövs som en nödvändig avgränsare mot föregående led). Skriv alltså *domänen se*, *domänen nu* etc.
2. Alla toppdomänerna utgörs av en förkortning och skall i sammansättningar skrivas med bindestreck. Skriv alltså *se-domänen*, *com-domänen* etc.
3. Citattecken behövs inte runt de vanligaste toppdomänbeteckningarna som *com*, *nu*, *se*, (se exemplen ovan). Dessa får idag betraktas som så kända att de inte behöver någon sådan markering (citattecken används ju runt sådant som är obekant eller av annat skäl svårtytt och därför behöver tydliggöras). Men friheten från citattecken förutsätter förstås att man inte skriver t.ex. *nu* och *se* fristående utan *nu-domänen* eller *domänen nu*, *se-domänen* eller *domänen se*.

Fråga 143: Kan *bloggar* vara en lämplig översättning av engelskans *blogs* eller *weblogs*? *Webbloggar* riskerar väl att förväxlas med webbserverloggfiler? Och *webbdagböcker* är väl inte riktigt samma sak?

Svar: Vi föreslår *webbjournal* alternativt *webblogg*; det jargongaktiga *blogg* passar bättre i informella sammanhang.

Kommentar:

Vi rekommenderar *webbjournal* i första hand, eftersom *webblogg* riskerar att blandas ihop med loggfiler på webbservrar, som du mycket riktigt påpekar. Samma förväxlingsrisk finns dock även i engelskan. På svenska har journal emellertid inte bibetydelsen dagbok, och därför passar det bra att använda i *webbjournal*, såsom varande mer entydigt än *webblogg*. *Webbdagböcker* är ett annat begrepp, åtminstone i teorin. Om vi renodlar begreppen så förhåller de sig så här till varandra:

- En *webbjournal* (eng. *weblog*) innehåller betraktelser om och länkar till sådant skribenten funnit på webben och av någon anledning reflekterar över eller vill uppmärksamma.
- En *webbdagbok* (eng. *journal* eller *diary*) handlar däremot om skribentens eget liv, det är helt enkelt en dagbok som lagts ut på webben.

Men det bör påpekas att verkligheten sällan är så konsekvent. Korsningar är mer regel än undantag: ena veckan skriver t.ex. författaren enbart om sitt liv, dvs. en *webbdagbok*, nästa hittar hon en massa intressant på webben som hon kommenterar och länkar till, dvs. en *webbjournal*. Den informella benämningen *blogg* (eng. *blog*) brukar oftast avse dessa hybridformer mellan *webbjournal* och *webbdagbok*.

Slutligen: om man i informella sammanhang använder *blogg* som talspråkligt färgad term bör den kunna härledas tillbaka till något även på svenska. Det är därför vi anser *webblogg* godtagbart, trots tvetydigheten i förhållande till serverloggfiler.

Fråga 144: Jag funderar över uttrycket *data recovery* som används i samband med datorkrascher. Blir det *återhämtning* på svenska?

Svar: >Nej, vi rekommenderar *återskapande av data* (som förlorats eller raderats).

Kommentar:

En del etablerade ordlistor översätter med det du nämner, återhämtning. Anledningen till att vi inte förordar den termen är att den i allmänspråket oftast står för 'vila efter ansträngning'. Här är det snarare fråga om en aktiv åtgärd, vilket avspeglas bättre med termen *återskapande*.

Återställning är inte heller lämpligt, eftersom det brukar betyda att systemets inställningar återgår till förinställda värden (eller inga värden).

Fråga 145: *Källkod* som är fritt publicerad av utvecklaren kallas ju *open source* på engelska. *Source code* är ju *källkod*, men vad blir då *open source*? *Öppen källa*? *Fri källkod*?

Svar: Vi anser att direktöversättningen *öppen källkod* är lämpligast.

Kommentar:

Öppen är absolut att föredra framför *fri* eftersom man inom Free Software Foundation och Gnu är noga med att skilja på *open source* och *free software*. Det senare blir på svenska *fri programvara*, *fria program*. *Källkod* blir bra eftersom det är mer entydigt än bara *källa*.

Fråga 146: Vad är en *avatar* och heter det så även på svenska?

Svar: Ja, det heter *avatar* både på engelska och på svenska. Termen avser rörliga grafiska mer eller mindre människolika representationer (visualiseringar) av personer i fleranvändargränssnitt.

Kommentar:

Avatarer är vanligt förekommande i chattsammanhang och i Internetbaserade rollspel. Avatar (av sanskrit *avatara* 'inkarnation, förkroppsligande') har sitt ursprung i hinduismen där det betecknar en guds uppenbarelseform på jorden i mänsklig eller djurisk gestalt.

Fråga 147: "On demand" i uttryck som video-on-demand, print-on-demand verkar svårgripbart på svenska. Har ni något förslag?

Svar: "On demand" förekommer i många sammanhang och kan inte översättas generellt. Grundbetydelsen är 'på begäran', alltså ett uttryck för individuell och styckevis efterfrågan, beställning och leverans utan nämnvärd väntetid. För *video-on-demand* föreslår vi *beställvideo* eller *nätbeställd video*, för *print-on-demand* blir vårt förslag *beställtryck* eller *exemplartryck*.

Kommentar:

Med *print-on-demand* avses 'tryck av ett enstaka exemplar till låg kostnad på beställning. Termen är relativt etablerad även i svenskan. Vill man använda den rekommenderar vi skrivsättet *print-on-demand*, likadant i sammansättningar, *print-on-demand-utgivningen*.

En benämning som förekommit för detta begrepp är *digitaltryck*. Vi avråder dock från detta uttryck eftersom nästan all bok- och tidningsframställning i dag sker med digital teknik, vare sig upplagorna är stora eller små. Likaså avråder vi från benämningen *personligt tryck* (efter eng. *personalized print*) som riskerar att tolkas som mönstertryck på tröjor och liknande.

Företeelsen *video-on-demand* syftar på nätbaserad beställning och leverans av videofilmer. Detta kan lämpligen benämnas *beställvideo* i analogi med *beställtryck*. Önskar man ett mer klargörande uttryck kan man använda *nätbeställd video*.

Fråga 148: Jag sitter ofta med utredningar som rör IT. Där förekommer ofta *elektronisk* och *digital* om varandra, ibland synonymt, ibland inte. I synnerhet förekommer uttrycket i sammanhang som rör signaturer, handlingar och urkunder. Vad är det för betydelseskilnad i dessa ord?

Svar: Grundbetydelsen hos *digital* är 'som anger värden med hjälp av sifferuttryck', i motsats till *analog*, 'som anger värden som punkter på en skala'. Betydelsen av *elektronisk* är 'som avser eller utnyttjar elektronik'.

Vi håller med om att digital och elektronisk ofta används onyanserat. Dock har *elektronisk* stor övervikt i bruket. Vi rekommenderar också att *elektronisk* används när man avser teknik och överföring i allmänhet, som i *elektroniskt dokument*, *elektronisk signatur*, *elektronisk handel*, *elektronisk post*. (Jämför [e-](#))

Digital hör hemma i sammanhang som specifikt rör hur data representeras och lagras. Man säger inte att disketter och dvd-skivor är elektroniska utan att de är magnetiska respektive optiska, men lagringen av data är ändå digital.

Kommentar:

Ett *digitalur* visar tiden direkt med siffror, ett *analogt ur* med visare. Ändå skulle båda klockorna kunna kallas elektroniska eftersom elektronik numera ingår som en väsentlig komponent i bägge typerna av klocka. I regel bygger elektroniska system på digitalt lagrade data, men för det behöver de alltså inte nödvändigtvis kallas digitala system.

Fråga 149: I dag hittade jag orden *domännamnspiratering*, *domännamnspirateri*, *cybersquatting* och *namnappning* i samma EU-dokument. Alla är olika ord för samma företeelse! Har ni något bättre förslag?

Svar: Vi rekommenderar *domänockupation* och *domänrofferi* respektive *domänockupant* och *domänroffare* som svenska motsvarigheter till eng. *cybersquatting* och *cybersquatter*, alltså när någon försöker tjäna pengar på att registrera ett känt företags namn som domän på Internet innan företaget självt hunnit göra det.

Kommentar:

Vi anser att *ockupation*, i analogi med ockupation av tomma bostäder, är en lämplig översättning. Ockupation i den här bemärkelsen antyder att objektet eventuellt kan lämnas

tillbaka och att handlingen inte utan vidare kan räknas som lagbrott. *Domänrofferi* och *domänroffare* fungerar också bra. Andra förekommande översättningsförsök är inte lika smidiga: *domänpirateri* och *domännappning* är lite otympliga medan *domänröveri* låter som om det avser stöld av en redan registrerad domän.

Domänockupation är när någon enligt principen "först till kvarn" registrerar ett känt företags namn som domän på Internet innan företaget självt hunnit göra det. Domänockupantens förhoppning är då att företaget kommer att köpa loss domänen för en "lösesumma".

Fråga 150: Dvd-brännare börjar bli standard på nya pc:ar, och där är det ingen tvekan om svensk benämning. Men vad gör vi med s.k. DVD Recorders, fristående brännare som kan spela in program **direkt** från tv? Jag har sett att handeln har börjat använda *DVD Recorders* oöversatt, och det är ju inte precis god svenska.

Svar: Så länge det finns behov av att markera att en dvd-enhet kan spela in direkt kan *dvd-inspelare* passa som svensk term för eng. *DVD Recorder*. Vi förmodar dock att behovet av specifik term avtar med tiden, i takt med att denna typ av spelare blir standard. Då räcker det säkert med den övergripande termen *dvd-spelare*, i analogi med *videobandspelare*, där det tas för givet att enheten både kan spela in (direkt) och spela upp.

Kommentar:

Den äldre, långsammare varianten kan behålla benämningen *dvd-brännare*. Att en sådan enhet är långsammare än en dvd-inspelare beror på att den arbetar i två steg. Inspelningen sker primärt till datorns hårddisk varefter resultatet bränns in på dvd-skivan.

Fråga 151: Jag har förgäves letat efter termen *tweak* i alla de vanliga dataordböckerna. Vet ni vad det står för och om det finns någon vedertagen svensk benämning?

Svar: *Tweak* är ett slanguttryck från bl.a. motorsportens värld, där det betyder ungefär 'skruva (på måfå), fintrimma'. Någon vedertagen svensk översättning finns inte men vi föreslår *finjustera* eller *fininställa*.

Kommentar:

Tweaking handlar alltså om att göra små ändringar av inställda värden, mer eller mindre på måfå, för att få utrustningen att fungera bättre, som när man förr vred långsamt fram och tillbaka på stationsratten på radion för att få bästa möjliga mottagning. Ett belysande exempel från nutiden är tillägsprogrammet "Tweak UI" för Microsoft Windows. Med det kan användaren enklare finjustera inställningar som har med användargränssnittet (UI = User Interface) att göra.

Fråga 152: Data- och mobiltillbehören *headset* och *handsfree* – finns det verkligen inga uttrycksfulla svenska uttryck för de här begreppen?

Svar: Jo, vi föreslår följande uttryck på svenska:

- För mobiltillbehöret *handsfree* rekommenderar vi förledet *handfri-* eller *frihands-* tillsammans med efterled som *tillsats*, *tillbehör*, *utrustning*. Den svenska termen *öronsnäcka* är också fullt tänkbar för de flesta av de tillsatser det är frågan om.
- För det närliggande *headset*, där "riktiga" hörlurar är kompletterade med en mikrofon, blir vår rekommendation *mikrofonlur(ar)*.

Många använder ju även i svenskan de engelska termerna för dessa hjälpmedel, som gör det möjligt att lyssna och tala med händerna fria. Men vi avråder alltså från det eftersom de engelska termerna är svåra både att stava och att böja.

Kommentar:

Handfri- rekommenderar vi som första term med *frihands-* som alternativ, och det av praktiska skäl. Om en svensk term skall ha någon chans att tränga ut det engelska *handsfree*, som använts så lång tid även i svenskan, måste tröskeln göras så låg som möjligt. Med *handfri-*, som ligger nära det svenska uttalet av *handsfree*, bör tröskeln bli den lägsta möjliga.

En del menar att *frihands-* låter bättre och passar bättre in i svenska språket. Visserligen används *frihands-* sedan tidigare i betydelsen 'på fri hand' (i ord som *frihandsteckning*), men betydelsen 'utan/med fria händer' kan mycket väl också täckas in av begreppet. Därför anser vi att den termen också är godtagbar.

Headset passar på grund av böjningssvårigheterna (t.ex. i bestämd form plural) dåligt som lånord. Det är en viktig anledning till att vi lanserar *mikrofonlurar*, trots att *headset* redan är så etablerat på svenska. Dessutom anser vi att *mikrofonlurar* är en tydligare term än tidigare försök till svenska uttryck som "huvudmikrotelefon", "hörtelefon med mikrofon" och "talgarnityr". "Hörtelefon med..." är möjligen lite begripligare än de övriga men definitivt för långt.

Från början var det telefonister, radiooperatörer och andra kommunikationsintensiva yrkesgrupper som använde mikrofonlurar, men numera används de (en enda lur bör förstås heta *mikrofonlur*) även av mobiltelefonanvändare och vanliga datoranvändare, för chatt, Internettelefoner m.m.

Fråga 153: Inom elektronikbranschen i stort, särskilt inom data och hemelektronik, talas det rätt ofta om "high-end-kunder", "high-end-serverar" och liknande. Hur skall *high-end* respektive *low-end* om produkter översättas till ren svenska?

Svar: Man får ta till olika översättningar beroende på sammanhang och innebörd. "High-end modellerna" blir då *prestigemodellerna*, *de mest påkostade (avancerade) modellerna*, medan "low-end-" försvenskas till *standardmodellerna*, *de enklaste modellerna*, *budgetmodellerna*, *lågprismodellerna*.

Kommentar:

Det verkar som om *high-end* är det mest använda av de två uttrycken, ofta i en mycket allmän betydelse där man främst vill signalera någon form av kvalitet. I de fallen aktualiseras

sällan den lägre delen av skalan. I elektronikbranschen talas det ibland om "high-end hi-fi" då man uppenbarligen inte längre anser att bara "hi-fi" ger tillräcklig kvalitetssignal. Här föredrar vi sammansättningar med *prestige-* eller *kvalitets-*, alternativt omskrivningar som *de mest påkostade*, *de mest avancerade modellerna* etc.

Den andra delen av skalan signalerar någonting annat. Här förekommer det i vissa sammanhang att *low-end* byts mot *budget-* som inom bilbranschen. Tanken är då att kunden av ekonomiska skäl förutsätts börja med den enklaste modellen, lågprismodellen, för att senare gradvis byta upp sig till en prestigemodell. Man kan också tala om *standardmodellerna* eller *de enklaste modellerna* (kontra *de mest påkostade/avancerade modellerna*).

Fråga 154: Finns det inget svenskt ord för malware, alltså den engelska förkortningen för malicious software?

Svar: Vi rekommenderar *sabotageprogram* som svensk term för detta begrepp. Vi betraktar termen som en överordnad term för de flesta typer av oönskade datorprogram, framför allt virus, maskar, trojaner och hybrider därav.

Kommentar:

Det förekommer ett antal mindre lyckade benämningar som *elak(artad)*, *illasinnad*, *illvillig* respektive *skadlig kod*. Vi ser emellertid ingen anledning att här frånga den gängse översättningen av *software* med *program*.

Det finns även program där upphovsmannen inte primärt avsett att sabotera, men programmen kan i varje fall anses skadliga ur datorägarens synvinkel. Det handlar om reklamprogram, skämtprogram, spionprogram och liknande. De förbrukar nämligen systemresurser och kan ge problem på grund av inkompatibilitet och direkta fel i programmet. Sådana program är definitivt oönskade, och det är därför de brukar räknas till gruppen sabotageprogram.

Fråga 155: Jag har en bärbar telefon som jag kan använda hemma i villan och på tomten, alltså inte en mobiltelefon. Men är den då en sladdlös eller en trådlös telefon? I reklamen står det ofta trådlös men är det korrekt?

Svar: Nej, din bärbara telefon är och bör kallas en *sladdlös telefon*.

Kommentar:

Som *trådlös telefon* (eng. *wireless phone*) räknas både mobiltelefon och sladdlös telefon:

mobiltelefon (eng. *cell(ular) phone*, *mobile phone*), som är trådlös i bemärkelsen att hela enheten står i radioförbindelse med ett mobilnät och därmed i princip har obegränsad räckvidd

sladdlös telefon (eng. *cordless phone*), som är trådlös bara i bemärkelsen att sladden mellan lur och basenhet ersatts med radioförbindelse eller infraröd kommunikation. Basenheten i sin tur är fortfarande kopplad till "jacket i väggen" och därmed till det fasta telefonnätet.

Räckvidden mellan lur och basenhet är begränsad till den egna bostaden (eller motsvarande) och dess omedelbara närhet.

Se även frågesvaret om [mobilt eller trådlöst Internet](#).

Fråga 156: Jag hörde en dataknutte säga tågglä. Vad menade han?

Svar: Det är svengelsk programmerarjargong som kommer av engelska verbet *toggle*. På svenska säger vi lämpligen *växla* eller *skifta* (mellan två lägen). En *toggle switch* är en *vippomkopplare*, alltså en omkopplare med endast två lägen.

Kommentar:

Ett närliggande exempel på vippomkopplare är skiftlåstangenterna på datorns tangentbord, t. ex. Caps Lock och Num Lock. En tryckning på Caps Lock växlar till det andra av de båda lägena, dvs. till stora eller små bokstäver. Nästa tryckning växlar tillbaka.

Fråga 157: För det som på engelska kallas *WLAN*, *wireless local area network*, verkar *trådlöst lokalt nät* eller bara *trådlöst nät* redan vara etablerade svenska översättningar. Men vad kallas de fritt tillgängliga nät som gör det möjligt att koppla upp sin bärbara dator eller handdator till Internet ute "på stan"? Inte "hotspottar" efter det engelska *hotspot* väl?

Svar: Vi rekommenderar *öppet trådlöst nät* för eng. *public WLAN* respektive *surfzon* eller *uppkopplingszon* för eng. *hotspot*.

Kommentar:

För täckningsområdet för ett öppet trådlöst nät har termen *surfzon* (eng. *hotspot*) redan hunnit etableras. Vi anser *surfzon* vara acceptabelt i vardagligt språk, medan *uppkopplingszon* är att föredra i mer strikta sammanhang. *Surfzon* har dock den fördelen att det tydligare associerar till Internet.

I dag, när varannan galleria och universitetsområde har ett öppet trådlöst nät, finns det ingen anledning att tala om hotspots längre. Då är *surfzon* en mer neutral benämning. *Hotspot* är för övrigt ett vanligt uttryck i det engelska allmänspråket. Det betyder helt enkelt 'plats där det händer något'. Det används exempelvis om de ställen på en klickbar bild som är kopplade till en hyperlänk, om populära ställen där folk går ut och roar sig, om områden som polisen bevakar och brottslingar undviker och så vidare.

Fråga 158: När man skall översätta *enable* och *disable*, t.ex. "the button is enabled or disabled", blir det gärna någon konstig svengelska. Det bästa jag har kommit på är *brukbar* och *obrukbar*. Har ni bättre förslag?

Svar: Om man med den här meningen avser att knappen är åtkomlig för användaren att aktivera eller inaktivera rekommenderar vi översättningen *aktiverad–inaktiverad*. Men om valmöjligheten för användaren inte är tillgänglig (då visas ofta "knappen" i grått) bör *disabled* översättas med *bortkopplad*.

Kommentar:

Ditt förslag om *brukbar–obrukbar* avråder vi från, eftersom "obrukbar" ger intrycket av att knappen (funktionen) är skadad på något sätt.

I fall som "enable–disable cookies" kan *tillåt–tillåt inte* vara lämpligare.

Fråga 159: Jag har gått vilse bland *styles*, *stylesheets* och *templates* – kan ni reda ut begreppen? Vad kallas de på svenska?

Svar: Det här är fråga om s.k. mallar för att underlätta skrivandet. Det finns två huvudtyper:

- mallar som avser dokumentet i sin helhet – *dokumentmallar*, eng. *document templates*
- mallar som tillämpas på vissa avsnitt eller stycken i dokumentet – *formatmallar*, eng. *styles*.

Stylesheet syftar på en uppsättning av kombinerade formatmallar för webbsidor, t.ex. i språket *CSS*, *Cascading Style Sheets* (förkortningen *CSS* är etablerad även som svensk term). Av tydlighetsskäl bör även sådana formatmallar för webben kallas *formatmallar*.

Kommentar:

Dokumentmallar kan liknas vid ofullständiga dokument som man måste fylla på med ett innehåll för att det skall bli ett riktigt dokument, en sorts generaliserade formulär. Exempel är mallar för den egna organisationens skrivelser, rapporter, säljbrev, mötesprotokoll etc. Även standardinställningarna utgör en dokumentmall, t.ex. mallen "Normal" i Microsoft Word (normal.dot).

Formatmallar är grafiska mallar som talar om hur text i olika avsnitt av dokumentet skall formateras, t.ex. vilket teckensnitt som skall användas och hur stora tecknen skall vara, var tabbarna skall ligga, vilka indragningar som behövs. Man kan alltså en gång för alla i olika formatmallar definiera utseendet hos t.ex. rubriker, vanlig text, vanlig text med indrag, och applicera detta på olika stycken. Om man i efterhand vill ändra storleken på alla rubriker kan man enkelt göra det genom att ändra motsvarande formatmall.

Fråga 160: Jag undrar över tangenten med de många namnen, *Enter*, *Return*, *Retur*, *Vagnretur*. Vilket av dem är lämpligast?

Svar: Vi rekommenderar *returtangent* som svensk term för tangenten, som numera brukar vara märkt med en vinklad pil.

Kommentar:

En bidragande orsak till termförvirringen är att när den första pc:n kom från IBM så var returtangenten märkt *Enter*. När andra tillverkare senare kom efter med s.k. pc-kompatibla maskiner var samma tangent oftast märkt *Return*. Numera har alla tillverkare en vinklad pil som märkning.

När det gäller annat än ordbehandling står Enter för "verkställ". Return, sv. retur, står för "radbyte" enbart. Äldre dataterminaler kunde ha både en Enter-tangent för verkställighet (överföring av alla data sedan förra Enter-tryckningen till centraldatorn) och en Return-tangent för radbyte lokalt i terminalen. Men eftersom det inte finns någon bra svensk term för Enter förordrar vi ändå *returtangent* som svensk term. Termen är dessutom relativt väl etablerad i denna betydelse; alternativet *inmatningstangent* används också men i jämförelsevis begränsad omfattning.

På Macintosh-tangentbord finns ibland fortfarande denna tudelning: enligt Apples terminologi är *returtangenten* en tangent med vinklad pil som man byter stycke med, medan *inmatningstangenten* är en tangent längst ner till höger på den numeriska tangentbordsdelen som avslutar någon hantering, t.ex. som om man klickat på ett förvalt alternativ i en dialogruta.

Fråga 161: *Image maps* med *hot spots*, hur hanterar vi dem på svenska?

Svar: Det beror på sammanhanget. Gäller det html-kodning är svaret *bildkarta* respektive *aktiva områden*. *Image map* kan även syfta på det färdiga resultatet i form av en bild på en webbsida, och i så fall blir vårt svar *multiklickbar bild*, en variant av *klickbar bild*.

Kommentar:

Vid html-kodning kan man dela in bilder i flera *aktiva områden*, *hot spots*, vart och ett med en individuell länk till andra webbsidor. För att ange vilka områden som skall vara aktiva skapar man en *bildkarta*, eng. *image map*, som visar vart länkarna skall leda. Det finns för övrigt både "client side image map" (kartan finns direkt i html-dokumentet) och det numera mindre vanliga "server side image map" (kartan över de aktiva områdena är lagrad på webbservern) .

Dock kan *image map* även syfta på det färdiga resultatet, "bild med flera klickbara områden", vilket på svenska lämpligen kallas *multiklickbar bild*. Ett välkänt exempel på detta är en världskarta där man kan klicka på ett visst land och komma vidare till informationskällor om just detta land.

Med *klickbar bild*, eng. *clickable image*, avses en bild som är länkad som en helhet, dvs. via en vanlig bildlänk.

Fråga 162: Jag tycker att det är svårt att hålla isär och översätta engelskans *customization*, *localization* och *personalization*. Kan ni hjälpa mig?

Svar: Använd *kundanpassning* och *individ Anpassning* för eng. *customization* och *personalization*. För *localization* går det bra med *lokalisering*, förutsatt att sammanhanget är klart. *Lokalanpassning* är också en tänkbar översättning. Men ibland passar det bättre att i stället beskriva begreppet, t.ex. "anpassning till lokala förhållanden".

Kommentar:

IT-system måste ofta anpassas till en användares eller organisations behov, inte minst

språkligt. I det sammanhanget förekommer ett flertal engelska termer med olika betydelsenyanser:

localize (sv. *lokalisera* eller *lokalanpassa*): Innebär att en produkt eller tjänst anpassas till en ny språklig och kulturell region. Begreppet innefattar förutom programanpassning även översättning av användarhandböcker och ledtexter och dessutom sådant som anpassning av marknadsföringsmaterial, utbildning av en lokal generalagent för kundstöd och systemunderhåll.

configure (sv. *anpassa, konfigurera, ställa in*): Används ofta för tillval och preferenser som görs vid installation. *Configure* har en mer teknisk och neutral klang än *customize* och *personalize*.

customize (sv. *anpassa, kundanpassa, verksamhetsanpassa*): Avser åtgärder som leverantören, eller ev. användaren, kan vidta alltefter behov och önskemål.

personalize (sv. *individanpassa, göra personlig*): Avser närmast sådan anpassning som användaren kan utföra själv, alltefter egen smak.

Fråga 163: Jag grubblar över termen *softkey* (*soft key*). Vad syftar det på och vad skall man säga på svenska?

Svar: På svenska föreslår vi *programstyrd tangent* eller *programmerbar tangent*, alltefter sammanhanget. Det syftar på en tangent vars funktion kan växla beroende på programmet som används. Funktionen kan också bero på var i ett och samma program användaren befinner sig (vilket innebär att tangenten då är *sammanhangskänslig*).

Kommentar:

Funktionstangenterna F1-F12 överst på tangentbordet kan betraktas som *programstyrda tangenter*. I Windowsprogram brukar t.ex. F1 vara förprogrammerad att anropa hjälpfunktionen. *Programmerbar tangent* kan vara en lämpligare term när det handlar om att tangentfunktionen kan (om)definieras av användaren.

Den aktuella funktionen hos sammanhangskänsliga programstyrda tangenter kan visas med en ledtext eller i en grafisk representation nederst på bildskärmen eller nederst i teckenfönstret på en mobiltelefon o.d. Det är i denna betydelse den engelska termen *softkey* har använts även i svensk fackjargong. En närliggande term är *softbutton*, sv. *skärmknapp*. Med skärmknapp avses oftast tangentliknande symboler på beröringskänsliga skärmar. Här trycker man med fingret direkt på knappen på skärmen, inte på någon fysisk tangent.

Fråga 164: *Roaming* är en vanligt förekommande term inom mobiltelefoni. Vad blir det på svenska?

Svar: Den engelska termen *roaming* är etablerad även på svenska.

Kommentar:

Med roaming avses främst att man kan använda sitt abonnemang utanför operatörens täckningsområde genom att operatörerna samarbetar (som när man är utomlands), vilket skulle kunna preciseras i dag som *roaming mellan operatörer, mellanoperatörsroaming*. När mobiltelefonin var ny talade man också om roaming (ev. nu för tiden preciserat som *inomoperatörsroaming*) för företeelsen att förbindelsen inte avbryts när man rör sig från en stations täckningsområde till ett angränsande, dvs. rätt och slätt att teletjänsten är mobil.

Fråga 165: Det här med tv på dator, med och utan kombination med webben känns som ett gungfly! Ta bara uttrycket *webb-tv*, menas tv via webben eller webben via en tv-apparat? Vilka är begreppen egentligen och vilka ord skall man använda?

Svar: Svenskans *webb-tv* har kommit att betyda något helt annat än engelskans *web TV*. Vi anser därför att man måste använda **omskrivningar** för att undvika förväxling av alla de begrepp som hör till detta onekligen svåröverskådliga område. Vi gör här ett försök att reda ut begreppen genom att låta **tv-apparaten** respektive **datorn** utgöra utgångspunkter:

1. **Tv-apparaten** kan användas i stället för datorn när man vill navigera på webben och sköta e-post om apparaten är kopplad till Internet med någon form av tillsatslåda. Rekommendation: *webbsurfning på tv, Internetåtkomst via tv*. På engelska kallas detta *web TV*.
2. Datorn kan i sammanhanget användas på två sätt:
  - för att visa konventionella tv-program distribuerade av en tv-distributör via tv-mast, kabel-tv-nät eller satellit. Rekommendation: *vanlig tv på dator*. På engelska finns inte heller någon specifik term, även här gäller allmänna omskrivningar som *(watch) TV on a pc*.
  - för att visa tv-program respektive videofilm distribuerade via Internet. Rekommendation: *Internet-tv på dator* respektive *webbvideo*. På engelska kallas detta *webcast(ing)*.

Även radioprogram kan tas emot på detta sätt. För begreppet finns redan viss spridning av termerna *webbutskändning* (handlingen att sända t.ex. en konferens via webben) *webbutskänt tv-program (radioprogram)*. Vi avråder från benämningen "webb-tv" för detta begrepp, eftersom den är så tvetydig.

Kommentar:

I fallet 2, första punkten, är förutsättningen att datorn är försedd med ett instickskort som motsvarar en vanlig tv-mottagare. Till detta kort ansluts antennkabeln. Det konventionella tv-programmet kan då ses på bildskärmen, antingen i ett fönster eller i fullskärmsläge.

I fallet 2, andra punkten, är förutsättningen att datorn förutom webbläsare har insticksprogram av typen mediaspelare för att spela upp webbvideon eller det webbutskända tv- eller radioprogrammet, som Realplayer, Quicktime e.d.

Fråga 166: Hur ser ni på ord som har med uppdatering och uppgradering av program att göra, t.ex. *version*, *update*, *upgrade*, *release* och *patch*? Vad står termerna för egentligen, och vad säger vi på svenska?

Svar: Först bör det sägas att dessa engelska termer knappast används på ett konsekvent sätt av programleverantörerna. Därför är det inte möjligt att ge kategoriska svar. Vad vi kan göra är att reda ut begreppen och redovisa de konventioner som trots allt finns. Begreppen tas upp i en tänkt "livscykelordning" för ett program.

- *version*, eng. *version*
variant av program (med visst nummer) Termen *version* står för det grundläggande begreppet i sammanhanget. Alla program förekommer i någon form av version.
- *utvecklingsversion*, eng. *development version*
Under konstruktions- och testfaserna brukar *utvecklingsversioner*, eng. *development versions*, avlösa varandra. En *alfaversion* är en tidig, ofta instabil utvecklingsversion, enbart avsedd för testning internt. En *betaversion* är en senare, något stabilare utvecklingsversion som med vissa brister ändå brukar kunna användas "på riktigt" och inte bara testas. Betaversioner är avsedda att testas externt av utvalda samarbetspartner. Vill utvecklaren få synpunkter även från allmänheten brukar man erbjuda gratis nedladdning av betaversionen via Internet för att få in rapporter om fel och brister som bör åtgärdas innan den slutliga versionen släpps.
- *bygge*, eng. *build*
version av program som tas fram upprepade gånger som ett led i konstruktions- och testfasen
Ett bygge kan också beskrivas som den minsta förändringsgrad som förekommer mellan versioner. Det består av färdigkodade komponenter som kompilerats. Det identifieras med ett eget nummer skilt från den definitiva leveransversionens (se nedan) numrering. För administration av byggen finns särskilda verktyg. Ett bygge finns alltså bakom varje typ av programversion.
- *leveransversion*, eng. *release (version)*
version av program som är klar att släppa ut på marknaden
När programmet slutligen är klart för försäljning brukar den aktuella versionen på engelska kallas *release (version)*, på svenska rekommenderar vi *leveransversion*. Vissa dataföretag gör åtskillnad här: innehåller en ny version stora förändringar kallas det ny version, är förändringarna små blir det ny release. Andra företag använder termerna urskillningslöst. Vi avråder från att använda svengelska uttryck som *release* och *releaseversion*. Beträffande lämpliga svenska termer vid stora respektive små förändringar, se resonemanget kring uppgradering och uppdatering nedan.
- *programfix*, eng. *patch*
snabbkorrigerig av fel i program
Efter att leveransversionen släppts kan det ganska snart komma en programfix som korrigerar senare upptäckta fel och brister. (I stället för programfix vill en del leverantörer dock gärna hellre benämna denna korrigerig *uppdatering* e.d.) Det förekommer att leverantörerna då och då ger ut *samlingspaket* med en större mängd programfixar för att underlätta den systemansvariges arbete. På engelska brukar dessa paket kallas t.ex. *service pack* (Microsoft), *support pack* (Novell).
- *uppdatering*, eng. *update* respektive *uppgradering*, eng. *upgrade*

Efter litet längre tid kan det också komma det som somliga företag kallar *uppgradering*, andra *uppdatering*. En uppgradering innebär **i regel** en större ändring av programmet, med nya funktioner etc., än en uppdatering. Därför är det vanligare att en uppgradering kostar pengar medan en uppdatering kan vara gratis. Som nämnts ovan gäller uppdateringar **oftast** felrättning utan kostnad.

Bör man då säga att man *uppdaterat* eller *uppgraderat* till version x.x? En viktig aspekt är att man med *uppdaterad* helt enkelt kan avse den mest aktuella versionen, medan man med *uppgraderad* kan fokusera på att versionen är bättre på något sätt. Men svaret är också beroende av terminologin hos den aktuella leverantören. Avser denne med uppgradering en större ändring med nya funktioner e.d., då passar *uppgraderat* bra. Avser denne bara en smärre ändring av typen korrigerings, t.ex. tätning av ett säkerhetshål, då är det naturligare med *uppdaterat*. Vi kan jämföra med antivirusprogram: där brukar det ges ut dagliga eller veckovisa *uppdateringar* av virusdefinitioner, medan programmet som sådant *uppgraderas* med nya funktioner någon gång per år, "produktuppgradering". I detta fall brukar man dock få betala (prenumerera) på såväl uppdateringar som uppgraderingar.

Versionerna brukar **numreras**, men sättet att göra det varierar mellan programföretagen. För åtskilliga företag innebär skiftet från t.ex. 3.2 till 4.0 en ny version, medan det blir uppgradering om numreringen skiftar från t.ex. 4.0 till 4.1. För somliga företag innebär dock även det sistnämnda skiftet en ny version. Därför är det riskabelt att lita till numreringen för att avgöra vad som är ny version, uppgradering eller bara uppdatering.

Fråga 167: *Back office systems* och *front office systems*, vad är motsvarigheterna på svenska?

Svar: De båda termerna har vunnit visst insteg även i svensk fackjargong, men då hopskrivna, *backofficesystem* och *frontofficesystem*. Vill vi uttrycka oss på ren svenska får vi ta till omskrivningar som är anpassade efter sammanhanget, och där kan man tänka sig följande:

- *inre (administrativa) system* kontra *yttre system*
- *administrativa program* kontra *affärsprogram*
- *internadministrativa system* kontra *kundadministrativa system*.

Kommentar:

"Back office" är detsamma som *inre avdelningar*, dvs. avdelningar och personal som inte har direkt kontakt med kunder och besökare, men det står också för datortillämpningar som används av dessa avdelningar och deras personal. Termen brukar förekomma i sammanhang där man behöver kontrastera mot ett kundsynligt "front office".

Att genomgående kalla "back office systems" för *administrativa system* är dock att göra det för enkelt för sig, eftersom många administrativa system innefattar både en backoffice-del och en frontoffice-del. Lika lite kan man översätta "office" rakt av med "kontor".

Inom företagsekonomisk terminologi förekommer de båda termerna och har där en mer precis innebörd: *backoffice* står här för 'funktion i ett värdepappersinstitut som tar hand om gjorda affärsavslut och ser till att avslutet verkställs genom avräkning, betalning respektive leverans mellan parterna'. På *backoffice* registrerar och kontrollerar man affärerna som gjorts på *frontoffice*, där man alltså i dialog med kunden handlägger affärsorder och avslut.

Fråga 168: *Hash* och *hashing*, vad står det för och finns det några bra svenska motsvarigheter?

Svar: *Hashing* syftar på ett sätt att generera och ordna söknycklar, och *hash* är etablerat även i det svenska datafackspråket i sammansättningar som *hashfunktion*, *hashsumma* (*hashvärde*), *hashsökning* och *hashtabell*. Men man bör ta hänsyn till att ljudligheten med narkotikan *hasch* kan förvirra en bredare allmänhet. Utanför fackkretsar kan det därför vara lämpligt med omskrivningar på svenska. För vissa av begreppen finns dessutom alternativa, svenska termer, se vidare kommentaren nedan. Där förklaras också närmare vad termerna står för.

Kommentar:

Den engelska grundbetydelsen hos det allmänspråkliga *hash* är 'pyttipanna, hackmat, röra, hopkok'. *Hash* används i samband med följande begrepp:

- *Hashsumma*, *hashvärde*, *kondensat*, eng. *hash total*: [inom programmering:] sätt att effektivisera lagring och sökning genom att ersätta en söknyckel i form av en längre teckensträng med ett kortare obegripligt ("hopkokat") tal, en *hashsumma* eller ett *hashvärde*, eng. *hash total*. På svenska ser man ibland termen *kondensat* för detta begrepp.
- *Hashfunktion*, eng. *hash function*: en funktion i programmet som transformerar söknyckeln till en adress med vilken data snabbt kan återfinnas.
- *Hashtabell*, *söknyckeltabell*, eng. *hash table*: tabell där elementen står i skenbar oordning, nämligen ordnade efter hashvärden. *Söknyckeltabell* är en alternativ term i mer populära framställningar.
- *Hashning*, *hashsökning*, *hascha* (verb), eng. *hashing*, *hash coding*: syftar på sökning i hashtabell.

Eftersom hashfunktionen gör "hackmat" av en teckensträng kan den också användas för att göra datakommunikation säkrare genom att dölja användarnamn, lösenord och liknande.

Fråga 169: Jag undrar över uttrycket *nomadic VoIP*. Att *VoIP* är ip-telefoni inser jag, men *nomadic*? Kan jag skriva *nomadisk* på svenska eller har ni något bättre?

Svar: Vi har inget bättre, så *nomadisk* duger alldeles utmärkt, ett etablerat svenskt ord i ett nytt sammanhang men ändå med samma grundbetydelse. Som svensk översättning av hela uttrycket föreslår vi *nomadisk IP-telefoni* eller *nomadisk Internettelefoni*. Vill man vara extra tydlig kan man tala om *nomadisk telefoni med Internetteknik*.

Kommentar:

VoIP står för *Voice over IP*, överföring av tal via IP-protokollet, alltså det som vanligen kallas *IP-telefoni* eller *Internettelefoni*. "Nomadic" syftar på att användaren av en tjänst för nomadisk IP-telefoni kan vara kringflyttande, dvs. nomadisk. (Noga räknat är det alltså användaren som är nomadisk, inte telefonin!) Användaren kan inte som i mobiltelefoni flytta sig under samtalets gång, däremot under uppehållet mellan två samtal. Förutsättningen är förstås att användaren kommer åt sin Internetleverantör även på det nya stället.

Fråga 170: Ser på webben att nästan alla de svenska postorderföretagen för data- och teknikprylar har rubriken "Smartphones" för mer avancerade mobiler. Finns det inget mer svenskt att ta till?

Svar: Vi föreslår *datormobil* för detta begrepp, alltså för en mobiltelefon som vidareutvecklats med datorfunktioner så att den gränsar till handdator. Det rätt vanliga uttrycket *smarttelefon* betraktar vi som för oprecist. Även "vanliga" mobiltelefoner kan ju lika gärna kallas smarta, eftersom de numera är späckade med finesser. Även handdatorerna å sin sida har vidareutvecklats med telefonifunktioner, så det är tänkbart att de två begreppen datormobil och handdator så småningom sammanfaller.

Kommentar:

Mobiltelefoner kan i dag ha en mängd tilläggsfunktioner: kamera, mp3-spelare, radio, datorfunktioner (för e-post, webbläsare, kalender, ordbehandling etc.). Tillverkarna kallar dessa varianter för sådant som *smarttelefon*, *kameramobil* och *musikmobil*. Men det här är i första hand övergående, oprecisa marknadsföringstermer. I takt med att sådana här funktioner integreras i alla mobiltelefoner blir uttrycken ganska meningslösa. Så länge apparaten har som huvudfunktion att "vara mobiltelefon", finns det alltså ingen anledning att kalla den något annat. Vill man ändå framhäva en viss annan funktion, kan den som vill förstås använda beskrivande benämningar som *kameramobil* etc. Men då fungerar uttrycken just som beskrivande benämningar, inte som officiella termer för en viss typ av mobiltelefon. Jämför [handdator](#).

Fråga 171: Kan man utelämna "www" när man anger en webbadress på t.ex. visitkort?

Svar: Nej, det är säkrast att **inte** utelämna www, eftersom det vanligen ingår i webbadressen och därmed måste skrivas in vid webbsurfning. Dessutom tjänar www fortfarande som en tydlig signal om att det är fråga om en webbadress.

Kommentar:

Numera har domäninnehavaren ofta gjort en inställning så att det fungerar att skriva både med och utan www i adressfältet (se t.ex. Sverige.se), men det tydligaste är ändå att sätta ut www vid adressangivelser. Det finns nämligen webbplatser som man **inte** kommer fram till om man skriver www, så adressangivelser utan www bör förbehållas dem.

Det är annorlunda med http:// som inte är en del av webbadressen utan en specifikation av protokoll. Den uppgiften behöver man inte tynga adressangivelsen med eftersom

webbläsarna numera fyller i den automatiskt. Detta gäller dock inte <https://>, som måste sättas ut.

Fråga 172: Jag skriver på en användarhandbok och undrar över hur jag ska uttrycka de olika steg användaren måste gå i en meny för att komma rätt. Ska jag kanske undvika snedstreck eftersom de brukar användas i sökvägar?

Svar: Ja, just det. Vi föreslår att du i stället använder tecknet > (större än-tecknet), alltså t. ex. "Arkiv > Skicka till > E-postmottagare". Om tekniken tillåter kan du använda grafiska pilar.

Kommentar:

Snedstreck, både vanliga och omvända, används ju för att ange sökväg till filer. För att förebygga tveksamheter rekommenderar vi därför större än-tecknet i det här sammanhanget. Tecknet påminner om en högerpil, vilket anknyter till den lilla högerpil som redan förekommer i t.ex. Microsoft Windows menysystem för att markera att det finns flera alternativ på nivån under.

Fråga 173: Vad bör man säga på svenska för *the semantic web*?

Svar: Det blir helt enkelt *den semantiska webben* på svenska.

Kommentar:

Mer information om den semantiska webben finns hos svenska W3C-kontoret, < www.sics.se/w3c/ > och på W3C:s särskilda webbplats för den semantiska webben, < www.w3.org/2001/sw/ >.

Fråga 174: *Deep web* och *invisible web* tror jag är två uttryck för samma sak, men vilket av dem är lämpligt att utgå från vid svensk översättning?

Svar: Begreppet är omstritt, men vi förordar *djupwebben* som svensk term.

Kommentar:

Med djupwebben avses vanligen webbmaterial som inte täcks in av söktjänsterna. Det handlar om:

- färskt material som ännu inte hunnit indexeras av söktjänsterna
- publicerat material som kan nås via en webbadress men som är svårt för söktjänsterna att indexera, t.ex. ofta ljudfiler och programfiler
- de webbsidor som genereras vid en sökning.

Att vi avråder från det tidigare vanliga uttrycket *osynliga webben* beror på att det ger fel associationer – materialet är ju inte osynligt på webben men svårtillgängligt. *Djupwebben* är inte heller någon idealisk term – den är vag och kan associera till "tankedjup", vilket det inte är fråga om. *Djupwebben* passar i alla fall bättre som motpol till *ytwebben* (eller *synliga webben*), i bemärkelsen 'det som lätt kan nås via söktjänsterna'.

Revideringslista

version 26, 9 april 2007

[Fråga 59](#), bugg: omformulerat, accepterar *bugg*, nämner inte *lus* m.m.

[Fråga 107](#), nät/nätverk: nedkortad

[Fråga 174](#), deep/invisible web: ny

version 25, 10 mars 2006

[Fråga 10](#), *smiley*: reviderat svar och utökad kommentar

[Fråga 100](#), web design: reviderad

[Fråga 152](#), handsfree: omarbetad, bl.a. *mikrofonlur* för eng. *headset*

[Fråga 172](#), skrivsätt för menyval: ny

[Fråga 173](#), The semantic web: ny

version 24, 14 september 2005

[Fråga 1](#), hantering av åö i Internetadresser: kompletterad kommentar

[Fråga 6](#), försvenskning av dataord: accepterande av mejl och sajt i ledigt språkbruk; avkortning av kommentaren

[Fråga 16](#), bindestreck i sammansättningar: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 17](#), bindestreck i flerordsuttryck: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 17](#), bindestreck i flerordsuttryck: uppdatering och uppdelning på svar och kommentar

[Fråga 18](#), särskrivning: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 19](#), produkt- och företagsnamn i löptext: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 20](#), versal i sammansättningar: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 21](#), initialförkortade namn versalt eller gement: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 22](#), skrivning av *CD* m.fl. gement: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 23](#), böjningsändelser till förkortningar: uppdatering av skrivregelsreferens

[Fråga 87](#), inkrementell: utökad beskrivning

[Fråga 138](#), instant message: förkortningen IM tillagd i frågan

[Fråga 169](#), nomadic VoIP: ny

[Fråga 170](#), smartphone: ny

[Fråga 171](#), utelämna www: ny

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#)

Källa/författare: Svenska datatermgruppen [<dataterm-kontakt@nada.kth.se>](mailto:dataterm-kontakt@nada.kth.se)

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH [<psv@nada.kth.se>](mailto:psv@nada.kth.se)

Senast ändrad 9 april 2007

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>

Förkortningar, version 26

I denna förkortningsordlista ges bara en uttydning på engelska av förkortningen samt en kort förklaring på svenska av begreppet. Observera att det faktum att förkortningarna nedan är genomgående angivna med versaler inte betyder att alla förkortningar ska skrivas så. Se vidare [fråga 21](#), [fråga 22](#), [fråga 23](#) och [fråga 26](#) för närmare råd om hur initialförkortningar bör hanteras på svenska.

förkortning	uttydning	förklaring
AAC	Advanced Audio Coding	format för komprimering av ljudfiler ursprungligen definierat i standarden MPEG-2; ska komprimera mer men ändå ge högre ljudkvalitet än MP3-formatet; används bl.a. i Apples musikspelare iPod
ADB	1) Automatisk databehandling; 2) Administrativ databehandling	
ADSL	Asymmetric DSL	DSL-variant som bygger på asymmetrisk förbindelse, t.ex. 1 Mbit nedströms (till användarens dator) och 64 Kbit uppströms (från datorn); maximal överföringshastighet 9 Mbit/s
AGP	Accelerated Graphics Port	arkitektur för lokal databuss från Intel; avsedd för 3D-grafikkort, som då får snabbare åtkomst till arbetsminnet än via PCI-bussen; det finns även en kortplats som kallas AGP-kortplats
ANSI	American National Standards Institute	standardiseringsorganisation i USA
AOD	Advanced Optical Disc	Se HD-DVD
API	Application Program Interface	gränssnitt som gör det möjligt att i program och insticksmoduler utnyttja funktioner för vissa tjänster som finns tillgängliga i ett annat program eller i en funktionssamling

ASCII	American Standard Code for Information Interchange	7-bitskod för representation av alfanumeriska tecken
ASP	1) Active Server Pages; 2) Application Service Provider	1) produkt för dynamisk framställning av webbsidor; 2) programuthyrningsföretag eller annat företag som erbjuder tjänster som innebär att kunden hyr tillgången till program och drift via t.ex. Internet
ATA	Advanced Technology Attachment	ANSI-namnet på IDE 1)
ATAPI	ATA Packet Interface	tillägg till ATA-standarden för lagringsenheter som cd, dvd och zip; enligt detta överförs data i paket i stället för i sektor- eller blockform som på en hårddisk
BBS	Bulletin Board System	elektronisk anslagstavla, elektroniskt diskussionsforum, elektronisk meddelandeförmedling; avser äldre uppringbara tjänster som inte ingick i Internet; motsvaras idag av Internets diskussionsforum
BD	Blu-ray Disc	vidareutveckling av dvd som innebär ökad lagringskapacitet; formatet stöds av Sony m.fl. och konkurrerar med HD-DVD
BIOS	Basic Input Output System	en samling rutiner för in- och utmatning som utnyttjas av PC-DOS, MS-DOS och program som körs i datorer som har detta operativsystem
CALS	Continuous Aquisition and Life-cycle Support	standard för utväxling av information i elektronisk form mellan USA:s försvarsdepartement och dess leverantörer; tidigare uttydning: Computer Aided Acquisition and Logistics Support
CCD	Charge Coupled Device	ljuskänslig halvledare som omvandlar mottaget ljus till spänning; vanlig i digitalkameror och bildläsare

CDMA	Code Division Multiple Access	1) teknik för digital mobiltelefoni infördes 1995 i USA (varumärke CDMA One); konkurrent till GSM; 2) teknik för 3G-telefoni som bygger på koddelning, att flera telefonsamtal får dela på samma radiofrekvens (typ av multiplex)
CDMA 2000		teknik för 3G-telefoni som används främst i USA; avsedd för uppgradering av s.k. CDMA One-nät
CGI	common gateway interface	programgränssnitt som ger webbläsare möjlighet att anropa ett program på serverdatorn; används för åtkomst av dynamiska data, såsom data i en databas
CIO	Chief Information Officer	IT-strateg, IT-direktör, person som ansvarar för de strategiska IT-frågorna i större företag eller organisationer; sitter ofta med i ledningen och är därmed en brygga mellan IT-avdelning och övrig verksamhet
CIS	Contact Image Sensors	kontaktsensor, lysdiodbaserad sensor för bildläsare, vilken gör läsarna billigare, mer kompakta och strömsnåla än med den äldre tekniken CCD, som i gengäld erbjuder högre upplösning
CMS	Content Management System	innehållshanteringssystem, webbpubliceringssystem; system som ger möjlighet till enkel uppdatering av en webbplats oavsett HTML-kunskaper; i regel databasbaserat (med dynamiska sidor) och åtkomligt via webbläsare (för behöriga)
CRM	Customer Relationship Management	system som går ut på att kundernas behov och önskemål ska tillgodoses bättre via samordning av tidigare splittrad information om kunderna i kunddatabaser, säljstödssystem och affärssystem

CRT	Cathode Ray Tube	katodstrålerör, används i konventionella bildskärmar, "CRT-skärmar" och tv-apparater
DAT	digital audio tape	bandkassett för digital lagring, ursprungligen avsedd för ljud
DDR	Double Data Rate	dubbel datahastighet, specifikation på minneskrets som kan hantera två datavärden per klockcykel
DHCP	Dynamic Host Configuration Protocol	kommunikationsprotokoll för Internet som tilldelar klienten en tillfällig IP-adress varje gång denna kopplar upp sig
DLL	Dynamic Linked Library	dynamiskt länkbibliotek med funktioner eller data som är gemensamma för flera Windowsprogram; vid start av programmet upprättar det en länk till de funktioner/data som ligger i länkbiblioteket; DLL är också den typiska filnamnsändelsen för denna typ av fil
DLP	Digital Light Processing	tillämpning av DMD för digital bildprojicering som är vanlig i dataprojektorer (alternativ teknik till LCD); ger ljusstarka, skarpa bilder som kan beskådas utan mörkläggningsrummet
DLT	Digital Linear Tape	bandkassett för digital lagring; kapacitet 10-80 Gbyte beroende på typ av kassett och komprimering
DMD	Digital Micromirror Device	mikrokrets täckt med en stor mängd mikrometerstora tippbara speglar som sitter med en mikrometers mellanrum och där varje spegel motsvarar en bildpunkt vid grafisk återgivning
DMZ	Demilitarized Zone	demilitariserad zon, datornät upprättat mellan externt nät (Internet) och lokalt nät där de datorer placeras som driver tjänster som skall nås utifrån; all trafik till och från dessa tjänster regleras av en brandvägg

DNS	domain name system	domännamnssystemet i Internet, som hanterar översättning mellan domännamn och IP-nummer (och tvärtom)
DPI	Dots Per Inch	punkter per tum; hur många punkter som ryms inom en tum är ett mått som anger upplösningen hos en skrivare eller fotosättare; en vanlig upplösning hos laserskrivare är 600 DPI
DRM	Digital Rights Management	tekniskt innehållsskydd, skydd mot piratkopiering av e-böcker, dataprogram, filmer, musikstycken etc. som innebär krypterat innehåll + ett system som ser till att nyckeln når rätt mottagare och att alla villkor för nyttjande följs
DSL	Digital Subscriber Line	digital abonnentanslutning, överordnad term för alla modemtekniker som använder sig av koppartråd för telefoni, dvs. det vanliga telefonnätet, för snabb överföring av data mellan telestationen och kundens dator. Kallas även xDSL för att markera att en inledande bokstav tillkommer i praktiken (t.ex. ADSL, VDSL, UDSL)
DTD	Document Type Definition	beskrivning av textens struktur i en viss dokumentkategori; används för SGML- och XML-dokument
DVD	Digital Versatile Disk (tidigare: Digital Video Disk)	dvd-skiva, vidareutveckling av cd-tekniken innebärande ökad överföringshastighet och lagringskapacitet (max. 17 Gbyte mot max. 700 Mbyte för cd-rom-skivor)
DVI	Digital Visual Interface	teknik för överföring av data till både analoga och digitala (platta) bildskärmar; en DVI-port på grafikkortet kompletterar eller ersätter VGA-porten

EDGE	Enhanced Data rate for Global Evolution	teknik för paketfördelad datakommunikation i GSM-nät; överföringshastighet max. 384 kbit/s (förkortningen har tidigare haft andra uttolkningar).
EDI	Electronic Data Interchange	standard för elektronisk överföring av strukturerade data mellan två informationssystem
EIDE	Enhanced IDE (IDE-2)	EIDE (IDE-2) innebär att IDE-gränssnittets elektronik är integrerad med lagringsenheten (hårddisken) i stället för att återfinnas på pc:ns moderkort eller på separat styrkort
ERP	Enterprise Resource Planning	resursplanering inom företag
FAQ	frequently asked questions	samling av frågor och svar, normalt med ursprung i verkligt ställda frågor; härstammar från Internets nätnyttsgupper (eng. Usenet news)
FAT	File Allocation Table	filallokeringsstabellen i Microsoft Windows 95 och 98 (FAT16, FAT32) är en form av innehållsförteckning som innehåller en hänvisning till varje fil på respektive hårddiskpartition
FOSI	Format Output Specification Instance	specifikation som anger hur ett SGML-dokument ska se ut grafiskt
FSB	Front Side Bus	synonymt med systembuss (eng. system bus), databuss som förbinder processor med kretsutrustning och arbetsminne
FTP	File Transfer Protocol	kommunikationsprotokoll som används för överföring av filer via Internet
GAN	Global Area Network	världsomspännande nät, t.ex. det internationella telefonnätet
GHz	Gigahertz	enhet för frekvens angiven i miljarder svängningar per sekund

GML	1) Generalized Markup Language; 2) Geography Markup Language	1) standard för strukturering av dokument, föregångare till SGML; 2) XML-baserad standard för överföring och lagring av geografiska vektordata
GPRS	General Packet Radio Service	teknik för paketförmiddad datakommunikation i GSM-nät; överföringshastighet max. 115 kbit/s
GSM	Global System for Mobile Communications	standardiserat system för digital mobiltelefoni som är vanligt i Europa
GUI	Graphical User Interface	grafiskt användargränssnitt, vilket utnyttjar symboler i stället för text; Apple Macintosh och Microsoft Windows utgör kända exempel på grafiska a.
HD-DVD	High Definition DVD (tidigare benämnt AOD)	vidareutveckling av dvd som innebär ökad lagringskapacitet; formatet stöds av Toshiba och NEC och konkurrerar med BD
HSCSD	High Speed Circuit Switched Data	vidareutveckling av GSM-tekniken där man genom att utnyttja fler s.k. tidsluckor ökar överföringshastigheten till maximalt 43 kbit/s; mindre intressant i och med GPRS-tekniken
HSDPA	High Speed Downlink Packet Access	teknik för att öka överföringshastigheten nedströms (till mobilen) i 3G-tekniken WCDMA; maximal hastighet är nominellt 14 Mbit/s, i praktiken 2-3 Mbit/s
HSPA	High Speed Packet Access	överordnad term för metoder att öka överföringshastigheten i 3G-tekniken WCDMA, se vidare HSDPA och HSUPA; populärt kallat "turbo 3G"
HSUPA	High Speed Uplink Packet Access	teknik för att öka överföringshastigheten uppströms (från mobilen) i 3G-tekniken WCDMA
HTML	Hypertext Markup Language	standard, baserad på SGML, för strukturering av information på bl.a. webbsidor och i e-post

HTPC	Home Theater PC	mediecenter, pc som kan ersätta eller komplettera dvd-spelare, stereoanläggning, tv, hemmabiosystem m.m.; en sådan pc är extra tystgående för att inte störa ljudupplevelsen
HTTP	Hypertext Transfer Protocol	kommunikationsprotokoll för överföring av bl.a. HTML-dokument på Internet
I/O	Input/Output	inmatning/utmatning; datorns kommunikation via sin kringutrustning med användare, sina lagringsenheter, med andra datorer i datornät; i/o-enheter: in- och utmatningsenheter som tangentbord och bildskärm
ICQ	"I-Seek-You"	ljudlik förkortning och varunamn för ett populärt snabbmeddelandeprogram
ICT	Information and Communications Technology	Se vidare under ordlistestartikeln om informationsteknik (kommentaren)
IDE	1) Integrated Drive Electronics; 2) Integrated Development Environment	1) elektroniskt gränssnitt mellan moderkortets databuss och lagringsenheten på en persondator; även känt som ATA; 2) programmeringsmiljö, vanligen ett integrerat program bestående av en kodredigerare, en kompilator, en avlusare och en GUI-byggare
IDN	Internationalized Domain Name	internationaliserat domännamn, standardiserad teknik som gör det möjligt att använda nationella tecken som åäö i domännamn (från hösten 2003)
IKT	Informations- och kommunikationsteknik	Se vidare under ordlistestartikeln om informationsteknik (kommentaren)
IMAP	Internet Message Access Protocol (tidigare Interactive Mail Access Protocol)	standardiserat klient-serverprotokoll för e-post som bl.a. medger att inkommande brev ligger kvar på e-postservern och selektivt kan hämtas till valfri dator
IP	Internet Protocol	en uppsättning regler för kommunikation mellan datorer på Internet

ISA	Industry Standard Architecture	arkitektur för lokal databuss, framtagen på 80-talet för IBM PC/XT och AT, på 90-talet avlöst av PCI-arkitekturen; det finns även en kortplats som kallas ISA-kortplats
ISDN	Integrated Services Digital Network	ordagrant "digitalt flertjänstnät", en tjänst i det vanliga telenätet som innebär att ljud, data och bild sänds i samma ledningar
JPEG, JPG	Joint Photographic Experts Group	vanligt, förlustbringande kompressionsformat för fotografiska bilder; bildfiler enligt detta format har jpeg eller jpg som filnamnsändelse
LAN	Local Area Network	lokalt datornät, oftast begränsat till ett eller flera hus som tillhör samma organisation (t.ex. ett företag, en skola eller en bostadsrättsförening)
LCD	Liquid Crystal Display	LCD-skärm, platt bildskärm som bygger på teknik med flytande kristaller
LOL	laugh (ing) out loud; lots of love	ung. "haha", humörangivelse vid chattande; flera engelska uttydningar förekommer
LPI	Lines Per Inch	linjer per tum; hur många punktlinjer som ryms per tum är ett mått som anger linjetäthet (rastertäthet) eller upplösning vid utskrift av fotografiska bilder eller i en tryckprocess; värdet beror på skrivare och papperstyp
Mac	Macintosh	kortform för Apple Macintosh
MAC address	Media Access Control address	MAC-adress, numerisk maskinvaruadress unik för varje nod i ett datornät; i en pc ansluten till Internet är IP-numret kopplat till nätkortets MAC-adress
MBR	Master Boot Record	startsektor på pc-hårddisk; här lagras program som används för att starta datorn, så om startsektorn har blivit skadad hittar inte bios något operativsystem på hårddisken och kan därmed inte starta det

MDB	Manuell databehandling	
MFT	Master File Table	filallokeringstabellen i NTFS är en form av innehållsförteckning som innehåller en pekare till varje fil på respektive partition
MHz	Megahertz	enhet för frekvens angiven i miljoner svängningar per sekund
MIME	Multipurpose Internet Mail Extensions	standard för e-brevs format som medger att mycket annat kan ingå än bara ren text lagrad i den amerikanska teckenkoden ASCII, framför allt tecknen från andra teckenkoder (t.ex. å, ä, ö) men även bilagor med grafik-, ljud- och programfiler
MP3	MPEG (Moving Picture Expert Group) Audio Layer 3	standardiserat filformat för komprimerad ljudinformation
MUD	Multi User Dungeon	form av textbaserade rollspel via Internet eller BBS
NAS	Network Attached Storage	datornätsansluten lagring; datalagring som sker på hårddiskenhet som är direkt ansluten till lokalt datornät i stället för att finnas i filserver; jfr SAN
NIC	Network Interface Card	nätkort, instickskort för anslutning till datornät
NNTP	Networks News Transfer Protocol	protokoll som kan utnyttjas av de program som används för att läsa och skicka inlägg till diskussionsgrupper på Internet med användning av Usenet-News-teknik
NTFS	NT File System	filhanteringssystem som används i Microsoft Windows NT, 2000 och XP och som bl.a. kan hantera långa filnamn och mycket stora lagringsmedier
OCR	optical character recognition	bildtolkningsteknik som omvandlar en bild av en textmassa (t.ex. en boksida som man läst in med en bildläsare) till samma text i redigerbar elektronisk form

ODBC	Open Database Connectivity	gränssnitt (API) som används i databasprogram för att hämta data från databaser som lagrats i andra databasformat
OEM	Original Equipment Manufacturer	kan avse såväl det företag som tillverkar den produkt som sedan säljs under ett annat företags varumärke som det företag som säljer produkten; oklarheten gör att vi avråder från användning!
OLAP	Online Analytical Processing	flerdimensionellt analys- och beslutsstöd
PC	Personal Computer	persondator
PCI	Peripheral Component Interface	arkitektur för lokal databuss från Intel; ersätter/kompletterar ISA-bussen sedan 1993; det finns även en kortplats som kallas PCI-kortplats
PDF	Portable Document Format	filformat från Adobe för att underlätta återgivning av dokument med bibehållen grafisk utformning i olika datormiljöer; används bl.a. av Adobe Acrobat
PHP	PHP: Hypertext Preprocessor (tidigare Personal Home Page tools)	skriptspråk för generering av dynamiska webbsidor på webbservrar
PNG	Portable Network Graphics	filformat för förlustfri komprimering av bildinformation, tänkt som fritt användbart alternativ till de patentskyddade GIF- och TIFF-formaten
POP	Post Office Protocol	protokoll för överföring av e-post från server till klient
PPI	Pixels Per Inch	bildpunkter per tum; hur många bildpunkter, pixlar, som ryms per tum är ett mått som används för att ange upplösningen på en bildläsare eller bildskärm; en vanlig bildskärmsinställning är 1024 x 768 bildpunkter i bredd och höjd
PSTN	Public Switched Telephone Network	det allmänna telefonnätet

Q&A	questions and answers	samling av frågor och svar, ofta påhittade, med marknadsförings- eller upplysningssyfte
RAID	Redundant Array of Independent Disks, ursprungligen Redundant Array of Inexpensive Disks	metod för att höja datasäkerheten hos hårddiskar genom att fördela data på flera hårddiskar på ett sådant sätt att datamängden kan rekonstrueras även om någon av diskarna går sönder; dessutom ett speciellt sätt att fördela data på hårddisken så att det går snabbt att läsa och skriva
RAM	Random Access Memory	läs- och skrivminne, minnesmedium som är både läsbart och skrivbart
RDF	Resource Description Framework	XML-tillämpning avsedd att knyta metadata till innehållet i dokument på webben; byggsten i "den semantiska webben"
RFID	Radio Frequency Identification	radiofrekvensidentifiering; teknik för trådlös överföring av små datamängder på korta avstånd mellan speciella kretsar och sändare/mottagare.
ROM	Read-Only Memory	läsminne, minnesmedium vars innehåll enbart är läsbart och därmed inte möjligt att modifiera
RSS	1) RDF Site Summary 2) Really Simple Syndication 3) Rich Site Summary (nr 1 nyaste uttydningen, nr 3 äldsta)	XML-tillämpning som ansluter till Resource description framework (RDF) från World Wide Web Consortium; nyheter via RSS innebär att användaren får dem i kortform med några rader text och en länk till den kompletta texten; på så sätt kan senaste nytt och diskussionsinlägg på förvalda webbplatser (t.ex. tidningar, bloggar, diskussionsforum) enkelt bevakas
RTF	Rich Text Format	filformat från Microsoft som används för överföring av formaterade dokument mellan olika program och datorer

SAN	Storage Area Network	lagringsnät; delnät i lokala datornät där stora hårddiskar via växlar är förbundna sinsemellan och med serverna, oftast via s.k. fibre channel-teknik; används vanligen när man har höga krav på snabb åtkomst till stora databaser
SATA, S-ATA	Serial ATA	seriell ATA, vidareutveckling av det vanliga ATA, som bygger på parallell dataöverföring; möjliggör smidigare kablage i datorlådan samt högre överföringshastighet
SCSI	Small Computer Systems Interface	gränssnitt för anslutning av kringutrustning till persondatorer och liknande; utläses ofta [skussi]
SDH	Synchronous Digital Hierarchy	teknik för dataöverföring i optiska fibernät; hastighet maximalt 10 Gbit/s
SGML	Standard Generalized Markup Language	standard för strukturering av dokument; efterföljare till GML
SMS	Short Message Service	teknik för utväxling av textmeddelanden mellan mobiltelefoner
SMTP	Simple Mail Transfer Protocol	kommunikationsprotokoll för överföring av e-post
SOHO	Small Office/Home Office	"hemmakontor"; vanlig förkortning i samband med marknadsföring av program riktade till riktigt små företag, enmansföretag etc.
SQL	Structured Query Language	standardiserat språk för frågeställning, hantering och manipulation av data i relationsdatabaser
STP	shielded twisted pair	skärmad tvinnad parkabel
SVGA	Super VGA	vidareutveckling av VGA som stöder högre upplösning, 800 x 600 bildpunkter
TAPI	Telephone Application Programming Interface	gränssnitt för kommunikation mellan en dator med Windows och ett telefonisystem

TCP	Transmission Control Protocol	protokoll i TCP/IP-nät; möjliggör för två värddatorer att etablera förbindelse med varandra och utbyta dataströmmar och säkerställer att alla datapaket kommer fram och att de levereras i samma ordning som de sändes
TDD	Time Division Duplex	teknik som ingår i 3G-standarden UMTS; kan endast överföra datatrafik men är snabbare på det än WCDMA
TDMA	Time Division Multiple Access	teknik för digital överföring av radiosignaler; bygger på tidsuppdelad överföring av samtalen så att varje samtal tilldelas en tidslucka på en viss frekvens; ingår i GSM-tekniken.
TFT	Thin Film Transistor	aktiv matris, teknik som används för platta färgbildskärmar, <i>TFT-skärmar</i>
TFTP	Trivial File Transfer Protocol	enkel form av FTP som använder UDP och som saknar säkerhetskontroller; används ofta av servrar för att starta disklösa arbetsstationer
TLD	Top Level Domain	toppdomän; se även frågesvaret om toppdomäner
UDMA	Ultra DMA, Ultra Direct Memory Access	vidareutveckling av ATA-3-standarden till dubbla överföringshastigheten; även känt som ATA-4
UDP	User Datagram Protocol	protokoll som i likhet med TCP ligger "ovanpå" IP men som saknar felkorrigering och flödeskontroll; används bl.a. för direktuppspelat ljud och videosändningar där det är viktigt att data kommer i en jämn ström
UDSL	Universal DSL	DSL-variant som är snabbare än och bakåtkompatibel med ADSL och VDSL; maximal överföringshastighet 200 Mbit/s inom visst avstånd från telestationen

UMTS	Universal Mobile Telecommunications System	den s.k. tredje generationens system för mobiltelefoni som klarar dataöverföring i så höga hastigheter att åtkomst av information från Internet och många andra Internettjänster blir praktiskt möjliga
UPS	Uninterruptible Power Supply	strömkälla, ofta batterier, som fungerar även vid kortare avbrott på elnätet
URI	Uniform Resource Identifier	generell resursidentifierare; unik adress till alla slags resurser på webben såsom HTML-dokument, bilder, video och dataprogram; överordnad URL och URN
URL	Uniform Resource Locator	generell resurspekare, webbadress; typ av URI som definierar var och hur en resurs, t.ex. ett dokument, kan hämtas
URN	Uniform Resource Name	generellt resursnamn; typ av URI som identifierar själva resursen, inte var den finns att hämta och som därför är oberoende av lokalisering; syntaxen liknar den för URL, t.ex. pekar "urn: isbn:0451450523" mot en bok med angivet ISBN-nummer
USB	Universal Serial Bus	standardiserad seriebuss för datakommunikation
UTP	unshielded twisted pair	oskärmad tvinnad parakabel
UWB	Ultra Wide Band	radioteknik som kan bli alternativ till Bluetooth för trådlös dataöverföring; första generationens utrustning väntas klara 500 Mbit/s
W3C	World Wide Web Consortium < http://www.w3.org/ > < http://www.w3c.se/ >	Internetanknuten organisation som utvecklar specifikationer, riktlinjer, programvara och verktyg för att se till att webben når sin fulla potential som ett forum för information, handel och gemensam förståelse; det svenska kontoret finns på SICS, Swedish Institute of Computer Science, < http://www.sics.se/ >.

WAN	Wide Area Network	icke-lokalt datornät, normalt bestående av två eller flera lokala datornät (LAN)
WAP	wireless application protocol	protokoll för trådlös överföring av data som sedan kan visas i t.ex. ett mobiltelefonfönster
WCDMA	Wideband CDMA	teknik för 3G-telefoni som används främst i Europa, Afrika och Asien; utvecklad för uppgradering av befintliga GSM-nät till 3G-nät
VDSL	Very high bit-rate DSL	DSL-variant som är snabbare än ADSL; maximal överföringshastighet 50 Mbit/s inom visst avstånd från telestationen
VGA	Video Graphics Array	grafikstandard för pc; bygger på analoga signaler och stöder upplösningen 640 x 480 bildpunkter i grafiskt läge (vid 16 färger)
Wi-Fi	Wireless Fidelity	trådlöst lokalt nät (WLAN) med så hög kapacitet att det kan kallas bredband; anspelar på beteckningen Hi-Fi som tidigare användes om ljudanläggningar som lät bättre än genomsnittet
WMA	Windows Media Audio	format från Microsoft för komprimering av ljudfiler; komprimerar mer än mp3 (filändelse: wma)
VoIP	Voice over Internet Protocol	teknik för överföring av tal via Internetprotokollet IP; utnyttjas i IP-telefoni (Internettelefoni); se även frågesvar 169
VPN	Virtual Private Network	tjänst som innebär att lokala nät och telefontnät inom ett företag samt distansarbetande anställdas datorer och telefoner kopplas samman i en tele- eller datanätoperatörs nät på ett sådant sätt att det för användarna ter sig som ett enda företagsnät
XBRL	eXtensible Business Reporting Language	språk för finansiell rapportering som bygger på ett internationellt standardiserat XML-baserat format för ekonomisk information

XGA	eXtended Graphics Array	grafikstandard för pc; stöder upplösningen 640 x 480 bildpunkter (vid 65536 färger), 1024 x 768 bildpunkter (vid 256 färger)
XHTML	Extensible HyperText Markup Language	omskrivning av HTML baserad på och anpassat till XML, Extensible Markup Language; XHTML 1.0 avlöste i januari 2000 HTML 4.01 som "officiell" version av HTML, se även < www.w3.org/MarkUp/#recommendations >.
XML	Extensible Markup Language	förenklad variant av SGML anpassad för användning på Internet
XSL	Extensible Style Sheet Language	beskrivningsspråk för dokumentformatering i XML

Upp till [Svenska datatermgruppens ingångssida](#)

Källa/författare: Svenska datatermgruppen <dataterm-kontakt@nada.kth.se>

Sidansvarig: Peter Svanberg, Nada, KTH <psv@nada.kth.se>

Senast ändrad 9 april 2007

Tekniskt stöd: Nadas webbmästare <webmaster@nada.kth.se>